

รายงานการวิจัย
เรื่อง
ภูมิไทยชุดไทย
(Prestigious Thai-Dress)
ภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน

โดย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราณี สกกุลพิพัฒน์
อาจารย์ประภัสสร โพธิ์ศรีทอง

โครงการนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม
ประจำปี ๒๕๔๕

บทคัดย่อ

ภูเก็ต เป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์ทางภูมิศาสตร์ที่โดดเด่น คือ เป็นเกาะขนาดใหญ่ มีที่ตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางการติดต่อทางการค้าและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของโลกมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทำให้วัฒนธรรมภูเก็ตมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ที่เกิดจากการรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากคนกลุ่มต่างๆ ที่เข้ามาอยู่อาศัย และผู้ที่เข้ามาติดต่อค้าขาย ซึ่งวัฒนธรรมการแต่งกายของภูเก็ต เป็นประจักษ์พยานในเรื่องดังกล่าวได้อย่างเด่นชัด

การวิจัย เรื่อง “ภูมิไทยชุดไทย” เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมการแต่งกายของภูเก็ต จากเอกสาร รูปภาพ การสัมภาษณ์ และเชื่อมโยงข้อมูลกับวัฒนธรรมการแต่งกายในที่อื่นๆที่มีความสัมพันธ์กับภูเก็ตในอดีต ทำให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของคนกลุ่มต่างๆ ในภูเก็ตมากขึ้น

จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ และความหลากหลายทางด้านศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน นอกนั้นเป็นเชื้อสายไทยมุสลิม ไทยลิกซ์ ไทยชาวเล และชาวไทยที่นับถือศาสนาอื่นๆ ภูเก็ตเป็นเมืองที่มีลักษณะพิเศษที่ชาวเมืองสามารถรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของตน เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีเกี่ยวกับการกินขนบธรรมเนียมประเพณีเกี่ยวกับการแต่งกาย ชาวภูเก็ตก็ยังคงยึดถือปฏิบัติและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีแบบเดิมนี้เอาไว้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

การที่จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางด้านศาสนา และมีความแตกต่างของกลุ่มประชากร ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆจึงมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ก็มีตัวที่กำหนดความแตกต่างทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติ นั่นคือ ศาสนา โดยลักษณะกลุ่มประชากรของจังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่ประชากรนับถือศาสนาอยู่หลายศาสนาด้วยกัน ได้แก่ ศาสนาพุทธ เต้าลิกซ์ ศาสนาอิสลาม

ความแตกต่างทางด้านศาสนา และความแตกต่างของกลุ่มประชากรจะเป็นตัวกำหนดลักษณะประเพณีการแต่งกายว่า “กลุ่มคนถึงแม้การแต่งกายจะแตกต่างกัน แต่บางอย่างนิยมเหมือนกัน ” ถึงแม้ว่านับถือศาสนาที่ต่างกัน แต่ก็ยังมีความนิยมที่เหมือนกัน ผู้หญิงภูเก็ตส่วนใหญ่ นิยมนุ่งผ้าโสร่งปาเต๊ะ ถึงแม้ความนิยมในการแต่งกายจะเหมือนกัน แต่ศาสนาก็ยังเป็นตัวกำหนดความแตกต่างของการแต่งกายอยู่ เช่น การแต่งกายของผู้หญิงมุสลิมเวลาออกนอกบ้านในปัจจุบันจะแต่งกายมิดชิด สวมเสื้อแขนยาวมีผ้าคลุมศีรษะ ผู้ชายมุสลิมเวลาออกนอกบ้านเพื่อไปทำพิธีทางศาสนาจะนุ่งผ้าโสร่ง สวมเสื้อแขนยาว มีผ้าโพกศีรษะ ถ้าไม่ใช่ผ้าโพกศีรษะก็สวมหมวก เรียกตามสีของหมวก ว่า หมวกดำหรือหมวกขาว ถ้าเป็นภาษามลายูเรียกว่า “กือปีเยาะ” หรือ “ซอเก๊ะ” (SONGKOK) แต่ชาวไทยมุสลิมในภูเก็ตนิยมเรียกง่ายๆ ว่าหมวกขาวและหมวกดำ

ลักษณะการแต่งกายของชาวไทยมุสลิมโดยทั่วไป มีลักษณะคล้ายกับการแต่งกายของชาวมาเลเซีย ทั้งนี้อาจมาจากที่ภูเก็ตเป็นเกาะท่าเลที่ตั้งที่มีการติดต่อค้าขายไปมาตั้งแต่อดีต การค้าขาย

ทางเรือเป็นปัจจัยด้านคมนาคมสำคัญ เช่น การติดต่อระหว่างเกาะภูเก็ตและเกาะปีนัง ทำให้ชาวภูเก็ตเรียนรู้ และเลียนแบบการแต่งกายของชาวยะหยาในปีนัง ชุดดั้งเดิมของสตรีท้องถิ่นภูเก็ตมักจะเป็น ชุดกระโจมอก การแต่งกายในลักษณะผ้าเทียบอกของสตรีอาวโสนี่ นิยมสวมใส่อยู่บ้านด้วยอากาศที่ร้อนทำให้อาบน้ำบ่อย จึงแต่งกายด้วยชุดกระโจมอกแล้วประแป้งขาวเป็นอาภรณ์คลายร้อนได้ดีที่สุด

การแต่งกายของผู้หญิงไทยมุสลิม มีการสวมใส่ให้เห็นกันอยู่ในปัจจุบันเป็นชุดที่สามารถใช้กันทุกวัน คือ ชุดกุรง ลักษณะของเสื้อเป็นเสื้อคอกลมติดคอ ตัวเสื้อผ้าหนา สวมศีรษะได้ติดกระดุมคอ ๑ เม็ด หรือเข็มกลัด ๑ ตัว แขนเสื้อเป็นแขนกระบอกยาวจรดข้อมือหรือต่ำกว่าข้อศอกได้รักระหว่างตัวเสื้อและแขนต่อด้วยผ้าสี่เหลี่ยมเล็กๆ ตัวเสื้อหลวมยาวคลุมสะโพก เสื้อกุรงจะสวมคู่กับผ้าปาเต๊ะหรือใช้ผ้าชนิดเดียวกันกับเสื้อนำมาทำนุ่งแบบธรรมดา การแต่งกายในลักษณะนี้มีผ้าคลุมศีรษะหรือคลุมไหล่ หรือใช้ผ้าโปร่งที่ปักเลื่อมที่ขนาดเล็กกว่าผ้าปานคลุมศีรษะทั่วไป ทรงผมก็มีการถักเปียหรือผมเกล้ามวย ถ้าเป็นหญิงตามท้องถิ่นก็จะแต่งอีกแบบหนึ่ง คือสวมเสื้อคอวี ตัวเสื้อผ้าหนาตลอด กลัดเข็มกลัด ๓ ตัว แต่ละตัวมีสายโซ่ต่อกัน เรียกว่ากระดุมแม่ลูก แขนเสื้อยาวปลายแขนปล่อยกว้างเล็กน้อย ตัวเสื้อยาวคลุมสะโพก ชายเสื้อตรงหรือแหลม การสวมเสื้อจะสวมคู่กับผ้าถุงธรรมดา ในปัจจุบันการแต่งกายแบบนี้จะเป็นที่นิยมกันในหมู่หญิงสูงวัย

การคลุมศีรษะ สำหรับผู้หญิงที่เป็น หะยีหรือฮัจยะห์ มักคลุมศีรษะ ๒ ผืน ผืนแรกเป็นผ้าขาวบางๆมีลวดลายเล็กน้อยหรือไม่มีใช้สำหรับปิดผมให้มิดชิด ผืนที่สองเป็นผ้าปานใช้คลุมตามประเพณี ส่วนหญิงในวัยสาวจะสวมเสื้อยะหยาเป็นเสื้อเข้ารูปแขนยาวจรดข้อมือ ปักตามขอบชายเสื้อและด้านหน้า สิบด้านหน้าของเสื้อพับออกได้ กลัดกระดุมแม่ลูก(กระดุมที่ร้อยต่อกันด้วยสร้อย) เนื้อผ้ายะหยาจะเป็นผ้าชีฟองหนาแตกต่างจากเสื้อยะหยาของคนไทยเชื้อสายจีนที่นิยมใช้ผ้าปานออกกันคิหรือรูเบียเพื่อเพิ่มเสน่ห์ ตัวเสื้อของสตรีมุสลิมจะยาวปิดสะโพกส่วนของคนไทยเชื้อสายจีนจะเปิดสะโพก

Abstract

Phuket is a distinguish province with a remarkable natural beauty in the Andaman sea. It is idyllic for merchants and travelers in the past from several nations including India, Persia and Arabia because the island offered a bay that protected it's harbour from the wind and monsoon, making it a good stop over.

Phuket was mentioned in a book written around the year 157 by Claudius Ptolemy, a famous Greek philosopher, that to travel to the Malay Peninsula by ship, the travelers had to pass a cape known among them as Junk Ceylon. It was located between latitudes 6 N and 8 N which is the present site of Phuket Island. Junk Ceylon, the old name of Phuket was at that time mentioned as the place that the travellers to South East Asia has to make a stop as it had plenty of tin ore deposits that fetched high prices at that time because the mineral was much wanted by some foreign countries.

Though the tin mining industry has played a specially important role in the economic development of the island province, it has declined especially after 1985 when the price of tin fell by half. The decline has also been due to the gradual decrease in the deposits after centuries of exploitation. So, Phuket had to look for a new industry on which to base its future economic development. Fortunately, it's natural beauty was soon discovered and there was a boom of tourism in the 1980's, which has lasted up to the 21st century.

Phuket is a multi cultural province with the immigrants from many countries as the following phrase: "Yes, we migrated from different motherlands. We decide to make Phuket our homes and live together in harmony"

When I was young I could remember by heart that in 1960 Phuket is the largest island in Thailand with the population of 65,000 and 85 percent of the population Thai with the Chinese ancestors. The rest of 15 percent is

Muslim, Hindus and Sea Gypsy. The population of Phuket now is 292,245 (by August 2006) with 60 percent Thai with Chinese ancestor and most of them are Buddhist, 36 percents are Muslim and the rest 4 percents are Sikh, Christian, Hindu and Sea Gypsy.

Phuket used to be a remote area in the past as we live far from Bangkok and it is not easy to travel from Phuket to Bangkok in the old days. Since 1968, the road condition has been developed and it is much easier and cheaper to travel to Phuket. Being a remote place in the past, Phuket has gained the advantages of being herself and this is why Phuket can keep its' culture which is peculiar from others.

The history of Phuket has influenced the culture of Phuket. Especially, you can notice the difference in the Phuket costume from the rest of Thailand. The research on the Prestigious Thai – Dress is focused on compiling all the costumes of Phuket through documents, pictures and interviewing people. We also trace the costumes of Phuket with other cities that has a good relationship with Phuket in the past. For example, we look back to the costumes of Penang , our sister city and Singapore in order to understand why we dress like them except that we adopted it to suit our taste.

We could notice the difference of people in Phuket wearing their own culture costumes everywhere in Phuket. The Muslim ladies will wear their sarongs with the lace blouse and wearing their lace pario for multi purposes. The Muslim men wear modern slacks and shirts with the hats as it is mentioned in their religion 's rules. There are some interesting changes we can notice from the past to present.

Most of the Phuket Buddhist are also the same group of the Ethnic Chinese in the past . They care for their own Hokkien Chinese identity in the

form of paying homage to their ancestors and also the way they dress. The word Baba or Peranakan could describe the Phuket local as the mixing blood of Chinese father who migrated to Phuket in a big number during the reign of King Rama III and the local mothers. These Baba Peranakan ladies are called Nyonya in Malaysia and Singapore. We prefer to call ourselves Baba even though it is widely used for only men in those countries. Baba ladies wear sarongs with the beautiful embroidered blouses and also a lot of gold and jewel ornaments. It is now accepted as the Phuket dress.

Baba gentlemen wear modern slacks, shirts and jackets. Some elderly men choose to wear easy T shirts for their comfort with short slacks. There is a remarkable changes in Men's shirts as it is popular for all Phuket men to wear Batik shirts with the special designs for their Associations. For example, the Hokkien Chinese Association designs the blue shirt with the Chinese junk for their members while the Cantonese Association prefer yellow shirt with small plum flowers.

Sea Gypsy or Chao Lay is the minority group which dated back since the beginning of Phuket. They live by the sea all over Phuket islands. The dress that they prefer are Batik sarong with the multi purposes. When they first have it, they will use it for special occasions. They then use it as the pario for all day use when it is not so new to suit with the humid heat during the day. Some of them live the same way as the local Phuket in town.

The last group that we mention in the research is the Sikh as they are active in our community. Their costumes are similar to what their ancestors dressed in the past. It is colorful and lively.

All of these four groups of people in Phuket share the same belief and the same faith as they are proud to be Phuket people and try their best to make Phuket better.

The study of Phuket Costumes as a part of Prestigious Thai – Dress research has funded by the Office of the National Culture Commission. , The Ministry of Culture.

คำนำของผู้เขียน

โครงการวิจัย เรื่อง “ภูมิไทยชุดไทย” ภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน ได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่ายด้วยกัน ทุกท่านได้ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้คำปรึกษา ทำให้เกิดแนวคิดในการจัดทำโครงการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านในชุมชนทั้ง ๔ กลุ่มชาติพันธุ์ที่ให้ข้อมูลอันทรงคุณค่าทางวัฒนธรรมการแต่งกายท้องถิ่นภูเก็ต กลุ่มชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตหลายท่านให้ความร่วมมือให้ยืมรูปภาพ ตลอดจนช่วยอธิบายลักษณะสังคมในอดีตให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ตลอดมา ขอขอบคุณนางมาลี เอี้ยวผดุง รวมทั้งญาติสนิทมิตรสหายทุกคนที่ได้ช่วยกันให้ความรู้ในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของชาวภูเก็ตที่เป็นคนไทยพุทธและคนไทยเชื้อสายจีนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

สำหรับเพื่อนชาวไทยมุสลิม ผู้วิจัยไม่สามารถที่จะระบุชื่อในรูปภาพได้ทุกคน แต่รูปภาพของท่านมีค่ามากต่อการแสดงหลักฐานของความใกล้ชิดสนิทสนมของชาวภูเก็ต ที่แม้จะเป็นเพื่อนที่นับถือศาสนาต่างกัน แต่ก็แต่งกายคล้ายคลึงกัน รูปภาพเหล่านี้สามารถบอกเล่าความสัมพันธ์อันดีของชาวภูเก็ตตั้งแต่รุ่นคุณทวด คุณยาย คุณแม่ และส่งผ่านมาสู่รุ่นลูกหลานต่อไปในอนาคต ภาพบางภาพก่อให้เกิดความปิติอย่างใหญ่หลวงต่อผู้วิจัย ด้วยสามารถพิสูจน์สัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนที่แท้จริงสมกับคำกล่าวว่า ภาพหนึ่งภาพมีความหมายมากกว่าคำบรรยายหนึ่งพันคำ ในยุคปัจจุบันที่คนบางกลุ่มพยายามใช้ความแตกต่างทางศาสนาแบ่งแยกชุมชนออกจากกัน ผู้วิจัยอยากให้ภาพในความทรงจำเหล่านี้เป็นสิ่งเตือนสติชาวไทยในจังหวัดภูเก็ตและอีก ๑๓ จังหวัดอื่นๆในภาคใต้ ให้ได้มองหาจุดแข็งที่น่าประทับใจของ“เพื่อน”ที่ไม่มีข้อแม้ใดๆมาขวางกั้นมิตรภาพ

เราต่างตระหนักดีว่า แผ่นดินนี้ที่บรรพบุรุษของเราตัดสินใจใช้ผืนแผ่นดินภูเก็ตเป็นบ้านและเรือนตาย หลังจากอพยพมาไกลจากบ้านเกิดเมืองนอน ขอให้เราทุกคนได้ทำหน้าที่ลูกหลานที่ดีของบรรพบุรุษในการช่วยจรรโลงสังคมให้น่าอยู่ สมกับที่บรรพบุรุษได้ฝากฝังให้คนรุ่นเราได้ดูแล ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อ คุณบำรุง สำเภารัตน์ประธานอิสลามจังหวัดภูเก็ต และคุณผกา สำเภารัตน์ภรรยาของท่านที่เป็นบุตรธิดาของนางเหน็บ หลาวหล้างจากชุมชนบ้านคอเอน อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เพื่อนของคุณย่าของผู้วิจัยที่อนุเคราะห์รูปภาพและข้อมูลที่มีค่ายิ่งต่อผลงานการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณนายเจริญ ถิ่นเกาะแก้วที่อนุเคราะห์รูปภาพเก่าและมีค่ายิ่งของชุมชนมุสลิมในตัวเมืองภูเก็ตและชุมชนบ้านเกาะแก้ว ตั้งแต่ยุคบุกเบิก ตลอดจนเล่าเรื่องมิตรภาพของแม่นางซ๊ะ ถิ่นเกาะแก้วและเพื่อนคนไทยเชื้อสายจีนนางเงี้ยว โกยศิริพงศ์ ที่น่าประทับใจยิ่งสมควรแก่การเอาเป็นเยี่ยงอย่าง

ข้อมูลทั้งหมดของคนไทยสิกข์ ชุมชนชาวสิกข์ จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้รับการอนุเคราะห์จากคุณมิตร สิ่งศักดิ์จะเทพ และครอบครัวที่กรุณาเป็นผู้ประสานงานของชุมชน ขอขอบพระคุณในน้ำใจไมตรีผู้วิจัยขอชื่นชมความตั้งใจของท่านที่จะสืบทอดศาสนาขอให้เจตนารมณ์ของท่านเป็นความจริงในเร็ววันนี้

ขอขอบคุณนางจิว ประโมงกิจ ที่ให้ข้อมูลเรื่องคนไทยใหม่หรือชาวเล ในชุมชนแหลมตึกเกาะเกาะสิเหร่ จังหวัดภูเก็ต ขอขอบคุณนายแฉ้ว หาดทรายทอง ที่เป็นผู้ประสานงานในชุมชนชาวเลรายไวย์ และคุณวีระศักดิ์ นาวิการ

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก ชวลักษณ์ และอาจารย์ภาณุวัฒน์ เสงี่ยม ผู้ช่วยวาดภาพการแต่งกายของคนไทยหลายเชื้อชาติ และขอขอบคุณนางสาวการณิก ยิ้มพัฒน์ ผู้ช่วยระบุแผนที่ตั้งของวัดในจังหวัดภูเก็ตและที่อยู่อาศัยของสี่กลุ่มชาติพันธุ์และขอขอบคุณสัจชัย ตันทวนิช

ผู้วิจัยขอขอบคุณนักศึกษาที่ให้ความร่วมมือในการจัดทำรายงานการวิจัยครั้งนี้อย่างเข้มแข็งและมุ่งมั่นทำให้รายงานครั้งนี้เสร็จสมประสงค์ดังรายนามต่อไปนี้

นายอัครเดช แววิเศษ นางสาวสุกัญญา กงพิพัฒน์ นางสาวธัญลักษณ์ กำเนิดตัน
นางสาวรุ่งประกาย แสงอินทร์ และนางสาวบุศยรัตน์ สันตะจิตต์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์สุทธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ ผู้ให้ความคิดในการค้นคว้าการแต่งกายของชาวภูเก็ต เนื่องจากผู้วิจัยเคยปรารถนาเรื่องผ้าปาเต๊ะกับวิถีชีวิตของชาวภูเก็ตให้ท่านฟังเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ ด้วยผู้เขียนเกิดในครอบครัวชายผ้าปาเต๊ะที่เก่าแก่ที่สุดของภูเก็ต ความขัดข้องใจที่ “ผ้าปาเต๊ะเป็นสินค้าสั่งเข้ามาจากอินโดนีเซีย โดยผ่านพ่อค้าคนกลางที่เป็นนายทุนอยู่ที่ประเทศสิงคโปร์ ผู้วิจัยเกรงว่าจะทำให้คนเข้าใจผิดว่าสนับสนุนของนอก” ท่านอาจารย์เมตตาและชี้แจงว่า แม้แต่ผ้าที่ใช้ในพระราชพิธีก็เป็นผ้าที่สั่งมาจากประเทศอินเดีย การเก็บรักษาผ้าปาเต๊ะเป็นการเก็บรักษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภูเก็ต ผู้วิจัยได้เล่าให้ท่านอาจารย์ฟังเรื่องการวิจัยภูมิไทยชุดไทยนี้เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ท่านมีความยินดีมาก ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความเมตตาที่ท่านชี้แนะทำให้ได้เสาะแสวงหาและเก็บรักษาผ้าปาเต๊ะ ซึ่งแต่ละผืนสามารถเล่าประวัติศาสตร์ของตัวเองได้เป็นอย่างดี การบันทึกเรื่องราวของผ้าปาเต๊ะในรูปแบบของวิชาการในครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังว่าบทวิจัยนี้จะช่วยสร้างกระแสการตื่นตัวในการฟื้นฟูและอนุรักษ์การแต่งกายของชาวภูเก็ตให้เป็นตำนานเล่าขานประวัติศาสตร์ของภูเก็ตจากรุ่นยาย ย่า สู่รุ่นหลานสืบต่อไปในอนาคต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราณี สกกุลพิพัฒน์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

คำนำ

โครงการวิจัย “ภูมิไทยชุดไทย” เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยด้านวัฒนธรรมที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจาก สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) เพื่อทำการศึกษาประวัติความเป็นมาของการแต่งกายของชาวไทยในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ต

จุดประสงค์หลักของการวิจัยเพื่อศึกษาค้นคว้า ถึงรูปแบบความเชื่อ และความนิยมในการออกแบบเครื่องแต่งกาย ตลอดจนกลวิธีทางการตลาดที่มีความแตกต่างกับภูมิภาคอื่น ทั้งนี้นโยบายของรัฐที่มุ่งให้เกิดการบริโภคสินค้าไทย เพื่อเป็นการสนองตอบและร่วมกันตระหนักถึงคุณค่าความเป็นไทย ที่แม้จะแตกต่างกันในความเชื่อแต่มีความผสมผสานทางวัฒนธรรมที่แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์สงวนจุดต่าง และประสานจุดร่วมของความเป็นคนไทยที่ต่างยอมรับกันและกันและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขทำให้เกิดเป็นพหุสังคมที่มีชุมชนประสานประโยชน์ที่น่าสนใจควรแก่การเป็นตัวอย่างของสังคมโลกในปัจจุบัน

ทางคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้อาวุโสในชุมชนทั้ง ๔ กลุ่มชาติพันธุ์ที่ให้ข้อมูลอันทรงคุณค่าทางวัฒนธรรมการแต่งกายท้องถิ่นภูเก็ต อันจะเป็นประโยชน์ต่อการคิดค้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในการนำผ้าปาเต๊ะ ผ้าไทย และลายผ้ามาประยุกต์ใช้สำหรับการแต่งกายต่อไป

ขอขอบคุณสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นอย่างสูงที่ได้สนับสนุนให้ม้งงานวิจัยนี้เกิดขึ้น และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอขอบพระคุณผู้สนับสนุนทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราณี สกกุลพิพัฒน์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
คำนำผู้เขียน.....	ช
คำนำ.....	ฉ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	น
บทที่ ๑	
๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ที่มาและความสำคัญของการวิจัย.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๒
๑.๒.๑ เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการแต่งกาย เอกลักษณะชุดเครื่องแต่ง กายของกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ.....	๒
๑.๒.๒ เพื่อนำความรู้เรื่องรูปแบบวัฒนธรรมการสร้างสรรค์ และการ บริโภคนิยมชุดเครื่องแต่งกายของแต่ละกลุ่มวัฒนธรรม ๑.๒.๑ มาจัดทำฐานข้อมูลรูปแบบโครงสร้าง (Pattern) ในระบบ ดิจิทัล.....	๒
๑.๒.๓ เพื่อศึกษาการแต่งกายในความหมายทางสัญลักษณ์ทาง วัฒนธรรม.....	๒
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย.....	๒
๑.๓.๑ คนไทยพุทธและคนไทยเชื้อสายจีน.....	๒
๑.๓.๒ คนไทยมุสลิม.....	๒
๑.๓.๓ คนไทยลิกซ์.....	๒
๑.๓.๔ คนไทยใหม่หรือชาวเล.....	๒
๑.๔ ประโยชน์จากผลการดำเนินการวิจัย.....	๒
๑.๔.๑ กลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตได้รู้จักและ ตระหนักถึงคุณค่าของชุดเครื่องแต่งกายตามวัฒนธรรมของ ตนเอง.....	๒
๑.๔.๒ ได้แบบอย่างของเครื่องแต่งกายไทยที่สามารถพัฒนาให้คน ไทยทั่วไปสามารถสวมใส่ได้ในโอกาสต่างๆ.....	๒
๑.๕ คำถามหลักในการวิจัย.....	๓

๑.๕.๑	การออกแบบสร้างสรรค์ชุดเครื่องแต่งกายที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์ มีลักษณะเด่นของส่วนประกอบต่างๆ เป็นอย่างไร.....	๓
๑.๕.๒	การแต่งกายในความหมายทางสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม.....	๓
๑.๕.๓	การนำเครื่องแต่งกายไปใช้มีการแบ่งตามสถานะทางสังคม บริบท เทศกาล เพศ และวัยอย่างไร.....	๓
๑.๖	สถานที่ดำเนินการวิจัย ประชากร/กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	๓
๑.๖.๑	คนไทยพุทธและคนไทยเชื้อสายจีน ในจังหวัดภูเก็ต.....	๓
๑.๖.๒	คนไทยมุสลิม ในจังหวัดภูเก็ต.....	๓
๑.๖.๓	คนไทยลิกซ์ ชุมชนชาวลิกซ์ ในจังหวัดภูเก็ต.....	๓
๑.๖.๔	คนไทยใหม่หรือชาวเล ชุมชนเกาะสิเหร่ ในจังหวัดภูเก็ต...	๓
๑.๗	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๓
๑.๗.๑	การสัมภาษณ์.....	๓
๑.๗.๒	เอกสารและหนังสือ.....	๓
๑.๗.๓	รูปภาพ.....	๓
๑.๗.๔	สื่ออินเทอร์เน็ต.....	๓
๑.๘	ระยะเวลาการดำเนินโครงการวิจัย.....	๔
๑.๙	การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	๔
๑.๙.๑	อนุรักษ์ สืบสาน องค์กรความรู้เรื่องเครื่องแต่งกายของกลุ่มวัฒนธรรมในจังหวัดภูเก็ต.....	๔
๑.๙.๒	นำความรู้เรื่องการแต่งกายของกลุ่มวัฒนธรรมในข้อ ๑.๗.๑ มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายในชีวิตประจำวัน.....	๔
๑.๙.๓	เป็นการเพิ่มทางเลือกในการออกแบบเครื่องแต่งกายแก่วงการแฟชั่นไทย.....	๔
บทที่ ๒ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง		
๒	การสำรวจพื้นที่และรวบรวมข้อมูล.....	๕
๒.๑	สภาพภูมิศาสตร์.....	๕
๒.๒	ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์.....	๗
๒.๓	บริบทชุมชนกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ในภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน.....	๑๒
๒.๓.๑	ชาวไทยพุทธและคนไทยเชื้อสายจีน.....	๑๒
๒.๓.๒	ชาวไทยมุสลิม.....	๑๖
๒.๓.๓	ชาวไทยลิกซ์เชื้อสายอินเดีย.....	๒๑

๒.๓.๔ ชาวไทยใหม่ - ชาวเล.....	๒๔
บทที่ ๓ วิธีการดำเนินการวิจัย.....	๒๕
๓.๑ ประชากร/กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	๒๕
๓.๑.๑ คนไทยพุทธและคนไทยเชื้อสายจีน.....	๒๕
๓.๑.๑.๑ คนไทยมุสลิม.....	๒๕
๓.๑.๑.๒ คนไทยลัทธิ.....	๒๕
๓.๑.๑.๓ คนไทยใหม่หรือชาวเล.....	๒๕
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๒๕
๓.๒.๑ การสัมภาษณ์.....	๒๕
๓.๒.๒ เอกสารและหนังสือ.....	๒๕
๓.๒.๓ รูปภาพ.....	๒๕
๓.๒.๔ สื่อ Internet.....	๒๕
๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๒๕
๓.๓.๑ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน.....	๒๕
๓.๓.๑.๑ บริบทชุมชน.....	๒๕
๓.๓.๑.๒ วัฒนธรรมการแต่งกาย.....	๒๕
๓.๓.๑.๓ รูปแบบวัฒนธรรมการแต่งกาย.....	๓๐
๓.๓.๑.๔ วัฒนธรรมการแต่งกายแบ่งตามเพศและวัย.....	๓๐
๓.๓.๑.๕ รูปแบบ (Pattern) ชุดเครื่องแต่งกาย.....	๓๐
๓.๓.๒ การศึกษาภาคสนาม.....	๓๐
๓.๓.๒.๑ เลือกสรรกลุ่มวัฒนธรรม.....	๓๐
บทที่ ๔ การแต่งกายในปัจจุบันของกลุ่มชาติพันธุ์.....	๓๑
๔.๑ วัฒนธรรมการแต่งกายของคนไทยพุทธและคนไทยเชื้อสายจีน.....	๓๑
๔.๑.๑ การแต่งกายของคนไทยพุทธและคนไทยเชื้อสายจีน.....	๓๒
๔.๑.๑.๑ เพศชาย.....	๓๒
๔.๑.๑.๑.๑ เด็กผู้ชาย.....	๓๒
๔.๑.๑.๑.๒ ชายหนุ่ม.....	๔๔
๔.๑.๑.๑.๓ ชายสูงอายุ.....	๔๘
๔.๑.๑.๒ เพศหญิง.....	๕๒
๔.๑.๑.๒.๑ เด็กผู้หญิง.....	๕๒
๔.๑.๑.๒.๒ หญิงวัยสาว.....	๕๕
๔.๑.๑.๒.๓ หญิงสูงอายุ.....	๖๘
๔.๑.๒ การแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนในงานพิธีมงคลสมรส.....	๗๓

๔.๑.๓	อนาคตของการแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีน.....	๗๕
๔.๒	วัฒนธรรมการแต่งกายของคนไทยมุสลิม.....	๘๒
๔.๒.๑	การแต่งกายของคนไทยมุสลิม.....	๘๔
๔.๒.๑.๑	เพศชาย.....	๘๔
๔.๒.๑.๑.๑	เด็กผู้ชาย.....	๘๔
๔.๒.๑.๑.๒	ชายหนุ่ม.....	๘๕
๔.๒.๑.๑.๓	ชายสูงอายุ.....	๕๓
๔.๒.๑.๒	เพศหญิง.....	๕๕
๔.๒.๑.๒.๑	เด็กผู้หญิง.....	๕๕
๔.๒.๑.๒.๒	หญิงวัยสาว.....	๑๐๓
๔.๒.๑.๒.๓	หญิงสูงอายุ.....	๑๐๖
๔.๒.๒	การแต่งกายของคนไทยมุสลิมในงานพิธีมงคลสมรส.....	๑๑๓
๔.๒.๓	การแต่งกายของคนไทยมุสลิมในพิธีทางศาสนา.....	๑๑๖
๔.๓	วัฒนธรรมการแต่งกายของคนไทยเชื้อสายอินเดีย.....	๑๒๗
๔.๓.๑	การแต่งกายของคนไทยลิกซ์เชื้อสายอินเดีย.....	๑๓๑
๔.๓.๑.๑	เพศชาย.....	๑๓๑
๔.๓.๑.๑.๑	ชายหนุ่ม.....	๑๓๑
๔.๓.๑.๑.๒	ชายสูงอายุ.....	๑๓๖
๔.๓.๑.๒	เพศหญิง.....	๑๓๗
๔.๓.๑.๒.๑	เด็กผู้หญิง.....	๑๓๗
๔.๓.๑.๒.๒	วัยหญิงสาว.....	๑๓๘
๔.๓.๑.๒.๓	วัยสูงอายุ.....	๑๔๔
๔.๓.๒	การแต่งกายของคนไทยลิกซ์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีมงคลสมรส.....	๑๔๗
๔.๓.๓	การแต่งกายของคนไทยลิกซ์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีทางศาสนา.....	๑๔๕
๔.๔	วัฒนธรรมการแต่งกายของคนไทยใหม่-ชาวเลในจังหวัดภูเก็ต.....	๑๕๔
๔.๔.๑	การแต่งกายของคนไทยใหม่-ชาวเลในจังหวัดภูเก็ต.....	๑๕๕
๔.๔.๑.๑	ชาวเลเพศชาย.....	๑๕๕
๔.๔.๑.๑.๑	เด็กผู้ชาย.....	๑๕๕
๔.๔.๑.๑.๒	ชายหนุ่ม.....	๑๕๖
๔.๔.๑.๑.๓	ชายสูงอายุ.....	๑๕๕
๔.๔.๑.๒	ชาวเลเพศหญิง.....	๑๕๕
๔.๔.๑.๒.๑	เด็กผู้หญิง.....	๑๕๕
๔.๔.๑.๒.๒	หญิงวัยสาว.....	๑๖๒

๔.๔.๑.๒.๑ หญิงสูงอายุ.....	๑๖๗
๔.๔.๒ การแต่งกายของคนไทยใหม่-ชาวเลในจังหวัดภูเก็ต ในงานพิธี ทางศาสนา.....	๑๖๘
บทที่ ๕ รูปแบบและโครงสร้างเครื่องแต่งกาย.....	๑๗๓
๕.๑ เสื้อชะหย้า.....	๑๗๓
๕.๑.๑ ชุดเสื้อกรุยแบบดั้งเดิม พ.ศ.๒๔๔๐ – ๒๔๗๔.....	๑๗๓
๕.๑.๒ เสื้อชะหย้าแบบดั้งเดิม พ.ศ. ๒๔๔๕- ๒๔๕๐.....	๑๗๕
๕.๑.๓ เสื้อชะหย้าแบบประยุกต์ พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๕๔๕.....	๑๗๕
๕.๑.๔ เสื้อลูกไม้แบบใหม่ พ.ศ. ๒๔๗๕ – ปัจจุบัน.....	๑๗๖
๕.๒ เสื้อเด็ก.....	๑๗๗
๕.๒.๑ เสื้อเด็กผู้หญิง.....	๑๗๗
๕.๓ การตัดเย็บเสื้อผ้า.....	๑๗๘
๕.๓.๑ วิธีการตัดเย็บเสื้อชะหย้า.....	๑๗๘
๕.๓.๒ วิธีการตัดเย็บเสื้อชะหย้า(KEBAYA)ของชาวไทยมุสลิม.....	๑๘๔
๕.๓.๓ วิธีการตัดเย็บเสื้อเด็ก.....	๑๘๖
๕.๓.๔ วิธีการวัดตัวเพื่อการตัดเย็บเสื้อชะหย้า.....	๑๘๘
๕.๓.๕ วิธีการวัดตัวเพื่อการตัดเย็บเสื้อชะหย้าของชาวไทยมุสลิม.....	๑๘๘
๕.๔ ผ้าปาเต๊ะ.....	๑๘๕
๕.๔.๑ ผ้าปาเต๊ะในวิถีชีวิตของคนภูเก็ต.....	๑๘๕
๕.๔.๒ การใช้ผ้าปาเต๊ะเพื่อไว้ทุกข์.....	๑๙๐
๕.๔.๓ หลักการเลือกผ้าปาเต๊ะ.....	๑๙๐
๕.๔.๔ โรงงานทำผ้าปาเต๊ะในภูเก็ต.....	๑๙๐
๕.๔.๕ ผ้าปาเต๊ะกับคนรุ่นใหม่.....	๑๙๐
๕.๔.๖ ผ้าบาติกภูเก็ต.....	๑๙๑
๕.๕ การนุ่งผ้าถุง.....	๑๙๑
๕.๕.๑ การนุ่งผ้าพัน.....	๑๙๑
๕.๕.๒ การนุ่งผ้าปาเต๊ะ.....	๑๙๒
๕.๖ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ.....	๑๙๒
๕.๗ เครื่องประดับ.....	๒๐๐
๕.๗.๑ จี้.....	๒๐๐
๕.๗.๒ ปิ่นตั้งหรือเข็มกลัดเสื้อ.....	๒๐๐
๕.๗.๓ กระดุม.....	๒๐๑
๕.๗.๓.๑ กระดุมทอง.....	๒๐๑

๕.๗.๓.๒ กระจกม (โกโรสั้ง).....	๒๐๒
๕.๗.๓.๓ กระจกมแม่ลูก.....	๒๐๒
๕.๗.๔ ต่างหู.....	๒๐๓
๕.๗.๕ ปิ่นปักผม.....	๒๐๓
๕.๗.๖ กำไล.....	๒๐๔
๕.๗.๗ สร้อย.....	๒๐๔
๕.๗.๘ แหวน.....	๒๐๕
๕.๗.๙ เข็มขัด.....	๒๐๕
๕.๘ การเสริมความงาม.....	๒๐๖
๕.๘.๑ ผมหงอกและใบหน้า.....	๒๐๖
๕.๙ ค่านิยมและความเชื่อเกี่ยวกับการแต่งกาย.....	๒๐๖
๕.๑๐ การดูแลรักษาเครื่องแต่งกาย.....	๒๐๘
บทที่ ๖ สรุป.....	๒๐๙
บรรณานุกรม.....	๒๑๔
ประวัติผู้จัดทำ.....	๒๑๘

สารบัญภาพ

บทที่	หน้า
ภาพที่ ๒.๑ ผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา.....	๒๑
ภาพที่ ๒.๒ ผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา.....	๒๒
ภาพที่ ๒.๓ ครันศาสดาคูรุ ครันถ์ซาฮิบ.....	๒๓
ภาพที่ ๒.๔ สตรีที่นับถือศาสนาสิกข์.....	๒๓
ภาพที่ ๒.๕ ชาวไทยใหม่ – ชาวเลผู้ชายและผู้หญิง.....	๒๔
ภาพที่ ๒.๖ ชาวไทยใหม่ – ชาวเลวัยหนุ่มใหญ่.....	๒๕
ภาพที่ ๒.๗ รำรองเง็ง.....	๒๘
ภาพที่ ๔.๑.๑ แผนที่ตั้งของวัดในศาสนาพุทธที่เป็นที่อยู่อาศัยของชาวไทยพุทธและ ชาวไทยเชื้อสายจีน.....	๓๑
ภาพที่ ๔.๑.๒ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบลำลอง.....	๓๓
ภาพที่ ๔.๑.๓ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบลำลอง.....	๓๔
ภาพที่ ๔.๑.๔ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบพิธีการ.....	๓๕
ภาพที่ ๔.๑.๕ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบลำลอง.....	๓๖
ภาพที่ ๔.๑.๖ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบลำลอง.....	๓๗
ภาพที่ ๔.๑.๗ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบลำลอง.....	๓๘
ภาพที่ ๔.๑.๘ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย พิธีการ.....	๓๙
ภาพที่ ๔.๑.๙ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย พิธีการ.....	๔๐
ภาพที่ ๔.๑.๑๐ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย พิธีการ.....	๔๑
ภาพที่ ๔.๑.๑๑ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย พิธีการ.....	๔๒
ภาพที่ ๔.๑.๑๒ เด็กผู้ชายจีนถ่ายภาพพร้อมครอบครัวในจังหวัดภูเก็ต.....	๔๓
ภาพที่ ๔.๑.๑๓ ลักษณะการแต่งกายของผู้ชายวัยรุ่น แบบพิธีการ.....	๔๕
ภาพที่ ๔.๑.๑๔ ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบลำลอง.....	๔๖
ภาพที่ ๔.๑.๑๕ ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ.....	๔๗
ภาพที่ ๔.๑.๑๖ ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบลำลอง.....	๔๘
ภาพที่ ๔.๑.๑๗ ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบพิธีการ.....	๔๙
ภาพที่ ๔.๑.๑๘ ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบลำลอง.....	๕๐
ภาพที่ ๔.๑.๑๙ ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบพิธีการ.....	๕๑
ภาพที่ ๔.๑.๒๐ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบลำลอง.....	๕๒
ภาพที่ ๔.๑.๒๑ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ.....	๕๓
ภาพที่ ๔.๑.๒๒ การแต่งกายของเด็กหญิงวัยเดินได้ จนถึง ๔ ขวบ แบบลำลอง.....	๕๔
ภาพที่ ๔.๑.๒๓ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบลำลอง.....	๕๕

ภาพที่ ๔.๑.๒๔	ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ.....	๕๖
ภาพที่ ๔.๑.๒๕	ลักษณะการแต่งกาย แบบลำลอง ของลูกคหบดีในภูเก็ต.....	๕๗
ภาพที่ ๔.๑.๒๖	ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ (เครื่องแบบนักเรียน)	๕๘
ภาพที่ ๔.๑.๒๗	ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาววันรุ่น แบบพิธีการ.....	๖๐
ภาพที่ ๔.๑.๒๘	ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ.....	๖๑
ภาพที่ ๔.๑.๒๙	ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ (ถ่ายภาพคู่).....	๖๒
ภาพที่ ๔.๑.๓๐	ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบลำลอง.....	๖๔
ภาพที่ ๔.๑.๓๑	ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ (แต่งงาน).....	๖๕
ภาพที่ ๔.๑.๓๒	ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ (เสียขะหย้า).....	๖๖
ภาพที่ ๔.๑.๓๓	ลักษณะการแต่งกายของผู้หญิงชาวไทยเชื้อสายจีน แบบพิธีการ	๖๗
ภาพที่ ๔.๑.๓๔	ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบลำลอง.....	๖๘
ภาพที่ ๔.๑.๓๕	ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ.....	๖๙
ภาพที่ ๔.๑.๓๖	ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบลำลอง.....	๗๐
ภาพที่ ๔.๑.๓๗	ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ.....	๗๑
ภาพที่ ๔.๑.๓๘	ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส พ.ศ. ๒๔๔๕ - ๒๔๕๐.....	๗๓
ภาพที่ ๔.๑.๔๐	ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส พ.ศ. ๒๔๔๕ - ๒๔๕๐.....	๗๔
ภาพที่ ๔.๑.๔๑	ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส พ.ศ. ๒๔๔๕ - ๒๔๕๐.....	๗๕
ภาพที่ ๔.๑.๔๒	ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส พ.ศ. ๒๔๕๑ - ๒๕๔๕.....	๗๖
ภาพที่ ๔.๑.๔๓	ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส พ.ศ. ๒๔๕๑ - ๒๕๔๕.....	๗๗
ภาพที่ ๔.๑.๔๔	ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส พ.ศ. ๒๔๕๑ - ๒๕๔๕.....	๗๘
ภาพที่ ๔.๑.๔๕	ลักษณะการแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน.....	๘๐
ภาพที่ ๔.๑.๔๖	ลักษณะการแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน.....	๘๑
ภาพที่ ๔.๒.๑	ชุมชนชาวไทย-มุสลิมในจังหวัดภูเก็ต.....	๘๒
ภาพที่ ๔.๒.๒	ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบลำลอง.....	๘๔
ภาพที่ ๔.๒.๓	ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบลำลอง.....	๘๕
ภาพที่ ๔.๒.๔	ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบลำลอง.....	๘๖
ภาพที่ ๔.๒.๕	ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบพิธีการ.....	๘๗
ภาพที่ ๔.๒.๖	ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบลำลอง.....	๘๙
ภาพที่ ๔.๒.๗	ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ.....	๙๐
ภาพที่ ๔.๒.๘	ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบลำลอง.....	๙๑
ภาพที่ ๔.๒.๑๐	ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ.....	๙๒
ภาพที่ ๔.๒.๑๑	ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบลำลอง.....	๙๓

ภาพที่ ๔.๓.๑	แผนที่ตั้งชุมชนคนไทยเชื้อสายอินเดียในบดือศาสนาสิกข์.....	๑๒๗
ภาพที่ ๔.๓.๒	การแต่งกายของชายหนุ่ม แบบลำลอง.....	๑๓๑
ภาพที่ ๔.๓.๓	การแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ.....	๑๓๒
ภาพที่ ๔.๓.๔	การแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ.....	๑๓๓
ภาพที่ ๔.๓.๕	การแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ.....	๑๓๔
ภาพที่ ๔.๓.๖	การแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ.....	๑๓๕
ภาพที่ ๔.๓.๗	การแต่งกายของชายสูงอายุ แบบพิธีการ.....	๑๓๖
ภาพที่ ๔.๓.๘	การแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ.....	๑๓๗
ภาพที่ ๔.๓.๙	การแต่งกายของหญิงวัยรุ่น แบบพิธีการ.....	๑๓๘
ภาพที่ ๔.๓.๑๐	การแต่งกายของหญิงสาว แบบลำลอง.....	๑๓๙
ภาพที่ ๔.๓.๑๑	การแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ.....	๑๔๐
ภาพที่ ๔.๓.๑๒	การแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ.....	๑๔๑
ภาพที่ ๔.๓.๑๓	การแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธี การ.....	๑๔๒
ภาพที่ ๔.๓.๑๔	การแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ.....	๑๔๓
ภาพที่ ๔.๓.๑๕	การแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบลำลอง.....	๑๔๔
ภาพที่ ๔.๓.๑๖	การแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ.....	๑๔๕
ภาพที่ ๔.๓.๑๗	การแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ.....	๑๔๖
ภาพที่ ๔.๓.๑๘	การแต่งกายของคนไทยสิกข์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีมงคลสมรส.....	๑๔๗
ภาพที่ ๔.๓.๑๙	การแต่งกายของคนไทยสิกข์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีมงคลสมรส.....	๑๔๘
ภาพที่ ๔.๓.๒๐	การแต่งกายของคนไทยสิกข์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีทางศาสนา.....	๑๔๙
ภาพที่ ๔.๓.๒๑	การแต่งกายของคนไทยสิกข์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีทางศาสนา.....	๑๕๐
ภาพที่ ๔.๓.๒๒	การแต่งกายของคนไทยสิกข์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีทางศาสนา.....	๑๕๑
ภาพที่ ๔.๓.๒๓	การแต่งกายของคนไทยสิกข์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีทางศาสนา.....	๑๕๒
ภาพที่ ๔.๓.๒๔	การแต่งกายของคนไทยสิกข์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีทางศาสนา.....	๑๕๓
ภาพที่ ๔.๔.๑	แผนที่แสดงชุมชนของคนไทยใหม่-ชาวเล.....	๑๕๔
ภาพที่ ๔.๔.๒	การแต่งกายของเด็กผู้ชายชาวเล แบบลำลอง.....	๑๕๕
ภาพที่ ๔.๔.๓	การแต่งกายของผู้ชายชาวเล แบบลำลอง.....	๑๕๖
ภาพที่ ๔.๔.๔	การแต่งกายของผู้ชายชาวเล แบบลำลองทำงานอยู่กับบ้าน.....	๑๕๗
ภาพที่ ๔.๔.๕	การแต่งกายของผู้ชายชาวเล แบบลำลองขณะออกหาปลา.....	๑๕๘
ภาพที่ ๔.๔.๖	การแต่งกายของชายสูงอายุ แบบลำลอง.....	๑๕๙
ภาพที่ ๔.๔.๗	การแต่งกายของเด็กผู้หญิงชาวเล แบบลำลอง.....	๑๖๐
ภาพที่ ๔.๔.๘	การแต่งกายของเด็กผู้หญิงชาวเล แบบพิธีการ.....	๑๖๑
ภาพที่ ๔.๔.๙	การแต่งกายของผู้หญิงชาวเล แบบลำลอง.....	๑๖๒

ภาพที่ ๔.๔.๑๐ การแต่งกายของหญิงวัยกลางคน แบบลำลอง.....	๑๖๓
ภาพที่ ๔.๔.๑๑ การแต่งกายของหญิงวัยกลางคน แบบลำลองขณะทำงาน.....	๑๖๔
ภาพที่ ๔.๔.๑๒ การแต่งกายของหญิงวัยกลางคน แบบพิธีการ.....	๑๖๕
ภาพที่ ๔.๔.๑๓ การแต่งกายของหญิงวัยกลางคน แบบพิธีการ (รำรองเง็ง).....	๑๖๖
ภาพที่ ๔.๔.๑๔ การแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบลำลอง.....	๑๖๗
ภาพที่ ๔.๔.๑๕ ภาพหลวงปู่สุภา กันตสีโล และกลุ่มชาวเลหญิงชาย.....	๑๖๘
ภาพที่ ๔.๔.๑๖ การแต่งกายของชาวเลแบบพิธีการทางศาสนา.....	๑๗๐
ภาพที่ ๔.๔.๑๗ การแต่งกายของชาวเลแบบพิธีการทางศาสนา.....	๑๗๑
ภาพที่ ๔.๔.๑๘ การแต่งกายของชาวเลแบบพิธีการทางศาสนา.....	๑๗๒
ภาพที่ ๕.๑ ชุดเสื้อครุยแบบดั้งเดิม พ.ศ.๒๔๔๐ - ๒๔๖๔.....	๑๗๓
ภาพที่ ๕.๒ การแต่งกายของสตรีที่เกิดขึ้นในโอกาสและวาระแตกต่างกัน.....	๑๗๔
ภาพที่ ๕.๓ เสื้อเยหยาแบบดั้งเดิม พ.ศ. ๒๔๔๕- ๒๔๕๐.....	๑๗๕
ภาพที่ ๕.๔ เสื้อเยหยาแบบดั้งเดิม สำหรับผู้อาวุโส.....	๑๗๕
ภาพที่ ๕.๕ เสื้อเยหยาแบบประยุกต์ พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๕๔๕.....	๑๗๕
ภาพที่ ๕.๖ เสื้อเยหยาประยุกต์ คอเสื้อมีสายสามเหลี่ยมอยู่ด้านหน้า.....	๑๗๖
ภาพที่ ๕.๗ เสื้อลูกไม้แบบใหม่ พ.ศ. ๒๔๗๕ - ปัจจุบัน	๑๗๖
ภาพที่ ๕.๘ เสื้อเด็กผู้หญิง.....	๑๗๗
ภาพที่ ๕.๙ เสื้อเยหยาด้านหน้า ด้านหลัง(ชุดที่๑)	๑๗๘
ภาพที่ ๕.๑๐ วิธีสร้างชุดที่ ๑.....	๑๗๘
ภาพที่ ๕.๑๑ วิธีการแยกแบบและวางผ้าชุดที่ ๑.....	๑๗๙
ภาพที่ ๕.๑๒ วิธีการแยกแบบและวางผ้าชุดที่ ๑.....	๑๗๙
ภาพที่ ๕.๑๓ เสื้อเยหยาด้านหน้า ด้านหลัง(ชุดที่๒)	๑๘๐
ภาพที่ ๕.๑๔ วิธีสร้างชุดที่ ๒.....	๑๘๐
ภาพที่ ๕.๑๕ วิธีการแยกแบบและวางผ้าชุดที่ ๒.....	๑๘๑
ภาพที่ ๕.๑๖ เสื้อเยหยาด้านหน้า ด้านหลัง(ชุดที่๓)	๑๘๒
ภาพที่ ๕.๑๗ วิธีสร้างชุดที่ ๓.....	๑๘๒
ภาพที่ ๕.๑๘ วิธีการแยกแบบและวางผ้าชุดที่ ๓.....	๑๘๓
ภาพที่ ๕.๑๙ วิธีการตัดเย็บเสื้อเยหยาของชาวไทยมุสลิม.....	๑๘๔
ภาพที่ ๕.๒๐ วิธีการแยกแบบและวางผ้าชุดที่ ๑.....	๑๘๔
ภาพที่ ๕.๒๑ วิธีการแยกแบบและวางผ้าชุดที่ ๑.....	๑๘๕
ภาพที่ ๕.๒๒ วิธีการตัดเย็บเสื้อเด็ก.....	๑๘๖
ภาพที่ ๕.๒๓ วิธีสร้างชุดที่ ๑.....	๑๘๖
ภาพที่ ๕.๒๔ การวัดขนาดตัวเสื้อเยหยา.....	๑๘๗

ภาพที่ ๕.๒๕	การนุ่งผ้าพัน.....	๑๕๑
ภาพที่ ๕.๒๖	การนุ่งผ้าปาเต๊ะ.....	๑๕๒
ภาพที่ ๕.๒๗	ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงสีชมพูสดใส).....	๑๕๓
ภาพที่ ๕.๒๘	ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ที่คอกกำลังแถมบาน).....	๑๕๓
ภาพที่ ๕.๒๙	ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ(ตัวผ้าถุงเป็นสีขาว ตัวท้ายกับท้ายผ้าถุงเป็นสีชมพู)	๑๕๔
ภาพที่ ๕.๓๐	ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงปาเต๊ะพื้นสีเขียวสด)	๑๕๔
ภาพที่ ๕.๓๑	ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงเป็นสีกะปิ ส่วนตัวผ้าถุงเป็นสีขี้ม้า).....	๑๕๕
ภาพที่ ๕.๓๒	ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าพื้นสีม่วงท้ายเป็นสีชมพู)	๑๕๕
ภาพที่ ๕.๓๓	ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าพื้นสีม่วงท้ายเป็นสีชมพู)	๑๕๖
ภาพที่ ๕.๓๔	ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงสีเหลือง ๆ หรือน้ำตาลทอง)	๑๕๖
ภาพที่ ๕.๓๕	ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงสีแดง ท้ายผ้าถุงเป็นสีส้ม).....	๑๕๗
ภาพที่ ๕.๓๖	ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงพื้นนี้มีลายเป็นรูปทรงเรขาคณิตและคลื่น เรขาคณิต).....	๑๕๗
ภาพที่ ๕.๓๗	ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงสีส้มสดลายผ้าเป็นรูปไก่อ้า บนตัวผ้าถุงสีดำ).....	๑๕๘
ภาพที่ ๕.๓๘	ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงสีชมพูหม่อน)	๑๕๘
ภาพที่ ๕.๓๙	ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงพื้นนี้ส่วนท้ายเป็นสีปูนตัดกับสีตัวของผ้าซึ่ง เป็นสีเขียว.....	๑๕๙
ภาพที่ ๕.๔๐	ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงพื้นนี้พื้นสีส้มสด ลายพาดสีน้ำเงิน).....	๑๕๙
ภาพที่ ๕.๔๑	จี.....	๒๐๐
ภาพที่ ๕.๔๒	ปิ่นตั้งหรือเข็มกลัดเสื้อ (รูปดาวโค้งมนแบบหลังเต่า)	๒๐๐
ภาพที่ ๕.๔๓	ปิ่นตั้งหรือเข็มกลัดเสื้อ.....	๒๐๑
ภาพที่ ๕.๔๔	กระดุมทอง.....	๒๐๑
ภาพที่ ๕.๔๕	กระดุม (โกโรตัง)	๒๐๒
ภาพที่ ๕.๔๖	กระดุมแม่ลูก.....	๒๐๒
ภาพที่ ๕.๔๗	ต่างหู.....	๒๐๓
ภาพที่ ๕.๔๘	ปิ่นปักผม.....	๒๐๓
ภาพที่ ๕.๔๙	กำไล.....	๒๐๔
ภาพที่ ๕.๕๐	สร้อย.....	๒๐๔
ภาพที่ ๕.๕๑	แหวน.....	๒๐๕
ภาพที่ ๕.๕๒	เข็มขัด.....	๒๐๕
ภาพที่ ๕.๕๓	ผมและไบน้า.....	๒๐๖
ภาพที่ ๕.๕๔	ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย ตามความเชื่อและค่านิยม.....	๒๐๗

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ ๕.๑ วิธีการวัดตัวเพื่อการตัดเย็บเสื้อยะหยา.....	๑๘๘
ตารางที่ ๕.๒ วิธีการวัดตัวเพื่อการตัดเย็บเสื้อยะหยา(KEBAYA)ของชาวไทยมุสลิม....	๑๘๘

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ที่มาและความสำคัญของการวิจัย

ปัจจุบันรัฐบาลมุ่งฟื้นฟูและเผยแพร่วัฒนธรรมไทย เพื่อรณรงค์ส่งเสริมให้คนไทยในสังคมได้เล็งเห็นคุณค่าของภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา ลักษณะการดำรงชีวิต เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้มีการสะสมคัดแปลงให้เหมาะสมแก่ยุคสมัย และถ่ายทอดจากบรรพบุรุษให้แก่บุตรหลานต่อมา เป็นการแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากชนชาติอื่นๆ อย่างชัดเจน โดยกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งมีหน้าที่หลักสำคัญประการหนึ่ง คือ การใช้วัฒนธรรมเป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดด้วยวิธีการหาแนวทางส่งเสริมการผลิตสื่อประเภทต่างๆ ที่มีคุณค่าทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมไทย จึงได้ประกาศให้ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็น “ปีแห่งการส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมไทย” ดังนั้นเพื่อเป็นการสืบทอดเจตนารมณ์ตามนโยบายของรัฐบาล สำนักวิจัยและพัฒนาทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมได้ตระหนักถึงวัฒนธรรมการแต่งกาย ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบวิถีชีวิตที่แตกต่างกันไปของผู้คนในแต่ละถิ่น

วัฒนธรรมการแต่งกาย หรือวิธีการปกคลุมร่างกายของแต่ละชนชาติ แต่ละเผ่าพันธุ์นั้นย่อมมีความแตกต่างกันในเรื่องการใช้วัสดุและวิธีการตัดเย็บ เพื่อให้เหมาะกับการสวมใส่ตามสภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่น ความสวยงาม ความสะดวกสบาย

ในปัจจุบัน รูปแบบที่เป็นเสมือนตัวอย่างของเครื่องแต่งกายที่ได้รับการออกแบบให้เป็นตัวแทนเครื่องแต่งกายประจำชาติไทยมีอยู่มากมาย ขึ้นอยู่กับ ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม และบริบทต่างๆ รวมทั้งความแตกต่างของกลุ่มอายุ เพศ และวัย ในบรรดาชุดประจำชาติเหล่านั้น ชุดที่ตัดเย็บตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เป็นที่ยอมรับและนิยมในกลุ่มสุภาพสตรีทุกระดับชั้น ชุดไทยพระราชทาน ก็ถือเป็นรูปแบบที่นิยมใช้ทั่วไปสำหรับกลุ่มสุภาพบุรุษทุกระดับเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันทางรัฐบาลมีนโยบายกระตุ้นเพื่อส่งเสริมให้เกิดความนิยมบริโภคสินค้าไทยทำให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของผลิตภัณฑ์ผ้าไทย จึงเกิดกระแสดemand การเครื่องแต่งกายในรูปแบบของชุดไทยเป็นอย่างมาก แต่เนื่องจากผู้บริโภคมีความพึงพอใจและรสนิยมที่แตกต่างในด้าน รูปแบบ ลวดลายสีสันทันและเทคนิคการตัดเย็บ ดังนั้นการตอบสนองความต้องการที่หลากหลายต่อการบริโภคดังกล่าว รวมไปถึงการส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไทยให้ เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลและเป็นการเพิ่มทางเลือกของรูปแบบผ้าไทยให้มีคุณค่า เหมาะกับการสวมใส่ จึงจำเป็นต้องมีการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรากฐาน วัฒนธรรมและความนิยมใน

การออกแบบ สร้างสรรค์ชุดเครื่องแต่งกายของแต่ละท้องถิ่นรวมทั้งรสนิยมการบริโภคผลิตภัณฑ์ผ้าไทยในปัจจุบัน ตามลักษณะชนชั้น เพศ และวัย เพื่อสร้างสรรค์การออกแบบชุดไทยที่มีคุณค่าและเป็นที่ต้องการต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการแต่งกาย เอกลักษณะชุดเครื่องแต่งกายของกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ต จำนวน ๔ กลุ่มคือ ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยสิกข์เชื้อสายอินเดีย ชาวไทยใหม่หรือชาวเล

๑.๒.๒ เพื่อนำความรู้เรื่องรูปแบบวัฒนธรรมการสร้างสรรค์ และการบริโภคชุดเครื่องแต่งกายของแต่ละกลุ่มวัฒนธรรม ๑.๒.๑ มาจัดทำฐานข้อมูลรูปแบบโครงสร้าง (Pattern) ในระบบดิจิทัลที่ใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ประกอบช่วยในการออกแบบ (Computer Aided Design System-CADS) สำหรับประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ชุดเครื่องแต่งกายไทย และพิมพ์เผยแพร่ในขั้นต่อไป

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาการแต่งกายในความหมายทางสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

ทำการศึกษาวิจัยชุดเครื่องแต่งกายของกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ต จำนวน ๔ กลุ่มคือ

๑.๓.๑ ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน

๑.๓.๒ ชาวไทยมุสลิม

๑.๓.๓ ชาวไทยสิกข์เชื้อสายอินเดีย

๑.๓.๔ ชาวไทยใหม่หรือชาวเล

๑.๔ ประโยชน์จากผลการดำเนินการวิจัย

๑.๔.๑ กลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตได้รู้จักและตระหนักถึงคุณค่าของชุดเครื่องแต่งกายตามวัฒนธรรมของตนเอง

๑.๔.๒ ได้แบบอย่างของเครื่องแต่งกายไทยที่สามารถพัฒนาให้คนไทยทั่วไปสามารถสวมใส่ได้ในโอกาสต่างๆ

๑.๕ คำถามหลักในการวิจัย

๑.๕.๑ การออกแบบสร้างสรรค์ชุดเครื่องแต่งกายที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์ มีลักษณะเด่นของส่วนประกอบต่างๆ เป็นอย่างไร

๑.๕.๒ การแต่งกายในความหมายทางสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม

๑.๕.๓ การนำเครื่องแต่งกายไปใช้มีการแบ่งตามสถานะทางสังคม บริบท เทศกาล เพศ และวัยอย่างไร

๑.๖ สถานที่ดำเนินการวิจัย ประชากร/กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๑.๖.๑ ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

โดยมี นางยีนดี มโนสุนทร

นางสุนันทา เอี่ยมอนันต์เจริญ

นางประภาพรณ อังตระกูล

นางเหลี่ยนบี แซ่หลิน เป็นผู้ประสานงาน

๑.๖.๒ ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต

ชุมชนบ้านคอเอน อำเภอถลาง ในจังหวัดภูเก็ต

โดยมีผู้นำชุมชน นายบำรุง สำเภารัตน์ ประธานอิสลามจังหวัดภูเก็ต

นายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว เป็นผู้นำโดยธรรมชาติของชุมชนบ้านเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต อดีตนายกสมาคมนิสิต นักศึกษาไทย - มุสลิม (สนท.) พ.ศ. ๒๕๒๖

๑.๖.๓ ชาวไทยลิกซ์ ชุมชนชาวลิกซ์ในจังหวัดภูเก็ต

โดยมี คุณมิตร สิงห์สังจะเทพ เป็นผู้ประสานงานของชุมชน

๑.๖.๔ ชาวไทยใหม่หรือชาวเล ชุมชนเกาะสิเหร่ จังหวัดภูเก็ต

โดยมี นางจิว ประโมังกิจ เป็นผู้ประสานงานในชุมชนแหลมตุ๊กแก เกาะสิเหร่

นายแอ้ว หาดทรายทอง เป็นผู้ประสานงานในชุมชนชาวเลราไวย์

๑.๗ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑.๗.๑ การสัมภาษณ์

๑.๗.๒ เอกสารและหนังสือ

๑.๗.๓ รูปภาพ

๑.๗.๔ สื่ออินเทอร์เน็ต

๑.๘ ระยะเวลาการดำเนินโครงการวิจัย

ระยะเวลา ๑ ปี

๑.๕ การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑.๕.๑ อนุรักษ์ ตีบสาน องค์ความรู้เรื่องเครื่องแต่งกายของกลุ่มวัฒนธรรมในจังหวัดภูเก็ต

๑.๕.๒ นำความรู้เรื่องการแต่งกายของกลุ่มวัฒนธรรมในข้อ ๑.๗.๑ มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายในชีวิตประจำวัน

๑.๕.๓ เป็นการเพิ่มทางเลือกในการออกแบบเครื่องแต่งกายแก่วงการแฟชั่นไทย

บทที่ ๒

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๒ การสำรวจพื้นที่และรวบรวมข้อมูล

๒.๑ สภาพภูมิศาสตร์

ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดภูเก็ต เป็นจังหวัดในภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย ตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ ๗ องศา ๔๕ ลิปดา ถึง ๘ องศา ๑๕ ลิปดาเหนือ และลองจิจูดที่ ๙๘ องศา ๑๕ ลิปดา ถึง ๙๘ องศา ๔๐ ลิปดาตะวันออก มีลักษณะเป็นเกาะ จัดเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของภาคใต้ ในทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย มีเกาะบริวาร ๓๒ เกาะ ส่วนกว้างที่สุดของเกาะภูเก็ตเท่ากับ ๒๑.๓ กิโลเมตร ส่วนยาวที่สุดของเกาะภูเก็ตเท่ากับ ๔๘.๗ กิโลเมตร เฉพาะเกาะภูเก็ตมีพื้นที่ ๕๔๓.๐๓๔ ตารางกิโลเมตร ส่วนเกาะบริวารมีพื้นที่ ๒๗ ตารางกิโลเมตร รวมพื้นที่ทั้งหมด ๕๗๐.๐๓๔ ตารางกิโลเมตรหรือ ๓๕๖,๒๗๑.๒๕ ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ และทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๔๐๒ รวมระยะทาง ๘๖๗ กิโลเมตร หรือ ๖๘๘ กิโลเมตร ทางอากาศ มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดช่องแคบปากพระ จังหวัดพังงา เชื่อมโดยสะพานสารสินและสะพานเทพกระษัตรี
ทิศตะวันออก	ติดทะเลเขตจังหวัดพังงา
ทิศใต้	ติดทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย
ทิศตะวันตก	ติดทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดภูเก็ตมีลักษณะเป็นหมู่เกาะ วางตัวในแนวจากทิศเหนือไปทิศใต้ พื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๗๐ เป็นภูเขา มียอดเขาที่สูงที่สุด คือ ยอดเขาไม้เท้าสิบสอง สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๕๒๕ เมตร และประมาณร้อยละ ๓๐ เป็นพื้นที่ราบอยู่ตอนกลางและตะวันออกของเกาะ พื้นที่ชายฝั่งด้านตะวันออกเป็นดินเลนและป่าชายเลน ส่วนชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกเป็นภูเขา และหาดทรายที่สวยงาม

การปกครอง

จังหวัดภูเก็ต แบ่งการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ออกเป็น ๓ อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอกะทู้ และ อำเภอถลาง มีตำบล ๑๗ ตำบล และ ๑๐๓ หมู่บ้าน การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาล ๖ แห่ง คือ เทศบาลนครภูเก็ต

เทศบาลเมืองป่าตอง เทศบาลตำบลกะรน เทศบาลตำบลกะทู้ เทศบาลตำบลเทพกระษัตรี เทศบาลตำบลเชิงทะเล และองค์การบริหารส่วนตำบลอีก ๑๒ แห่ง

ประชากรและความหนาแน่นของประชากร

ประชากรจังหวัดภูเก็ต ณ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ มีจำนวน ๒๕๒,๒๔๕ คน เป็นชาย ๑๔๐,๗๐๓ คน หญิง ๑๑๑,๕๔๒ คน ความหนาแน่นของประชากร ๖๖๐ คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนบ้าน ๑๒๘,๑๑๐ ครัวเรือน

สภาพเศรษฐกิจ

รายได้หลักของจังหวัดภูเก็ตมาจากธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี ๒๕๔๕ ไตรมาสที่ ๑ จังหวัดภูเก็ตมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ รวม ๑,๐๗๔,๕๕๘ คน รายได้จากธุรกิจการท่องเที่ยวประมาณ ๑๘,๔๒๕.๓๔ ล้านบาท รองลงมา เป็นรายได้จากการค้าส่งและค้าปลีก การเกษตรซึ่งได้แก่ การประมง การปลูกยางพารา มะพร้าว สับปะรด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีรายได้จากการบริการทางด้านการคมนาคมและขนส่ง และอุตสาหกรรม

จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงานว่า ในปี ๒๕๔๘ จังหวัดภูเก็ตมีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) ตามราคาประจำปี ๕๕,๖๕๐ ล้านบาท และมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี ๑๕๐,๗๖๕ บาท

การคมนาคมและขนส่ง

จังหวัดภูเก็ตมีเส้นทางคมนาคม ๓ ทาง ได้แก่ ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ การคมนาคมทางบก มีทางหลวงหมายเลข ๔๐๒ เป็นเส้นทางหลัก และมีทางหลวงจังหวัดรอบเกาะ รวมทั้งเส้นทางอื่นๆ ที่แยกออกจากทางหลวงหมายเลข ๔๐๒ ไปยังชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ

สำหรับทางน้ำ จังหวัดภูเก็ต มีท่าเรือน้ำลึก ๑ แห่ง ได้แก่ ท่าเรือน้ำลึกภูเก็ต อยู่บริเวณอ่าวมะขาม ใช้เป็นท่าเรือเพื่อการขนส่งสินค้า และเพื่อการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีท่าเทียบเรือท่องเที่ยวและเรือขนาดเล็กอีก ๑๔ แห่ง

ส่วนทางอากาศ มีสนามบินนานาชาติภูเก็ต ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขนส่งสินค้าและผู้โดยสาร เชื่อมโยงทั้งภายในประเทศและต่างประเทศโดยตรง

จุดแข็งของจังหวัดภูเก็ตที่ช่วยให้สภาพเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ตดีในระดับผู้นำของประเทศไทย

- ๑) มีทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งดงาม โคเค่น หลากหลายและมีชื่อเสียงระดับโลก
- ๒) ทรัพยากรมนุษย์มีความพร้อมที่จะได้รับการพัฒนา
- ๓) มีความได้เปรียบด้านทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม
- ๔) มีฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและหลากหลาย
- ๕) มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการสิ่งอำนวยความสะดวก

๖) มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด

๒.๒ ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์

ภูเก็ตเป็นเกาะบนฝั่งทะเลอันดามัน ทางตะวันตกของคาบสมุทรทวาย ที่มีหลักฐานการอยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่อดีต ดังหลักฐานว่ามีการพบขวานหินขัดของมนุษย์ระยะแรกๆ ในบางพื้นที่ของเกาะภูเก็ต

ในอดีตพื้นที่เกาะภูเก็ตเชื่อมต่อกับตอนใต้ของจังหวัดพังงา ซึ่งเป็นเมืองท่าทางการค้าที่สำคัญ ที่มีการติดต่อค้าขายกับอินเดียและเปอร์เซีย ทางตะวันตก หลักฐานทางโบราณคดีแสดงให้เห็นว่า ชาวทมิฬจากอินเดียได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณเกาะคอเขา และปากแม่น้ำตะกั่วป่า ทำให้เกิดชุมชนทางฝั่งตะวันตกของคาบสมุทร และได้ขยายข้ามคาบสมุทรไปทางฝั่งตะวันออก จนเกิดเมืองท่าคู่แฝดของสองฝั่งทะเล คือ ฝั่งตะวันตกที่เมืองทองเกาะคอเขา จังหวัดพังงา และ ฝั่งตะวันออกที่แหลมโพธิ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการติดต่อโดยใช้ระบบเส้นทางลัดข้ามคาบสมุทรภาคใต้ มีระบบการค้าเมืองท่าคลังสินค้าแบบพ่อค้าคนกลางในการค้าขาย ระหว่างประเทศทางตะวันตก (อินเดีย อาหรับ) กับตะวันออก (จีน)

การสถาปนาสัมพันธภาพทางการทูตกับราชวงศ์โจฬะในอินเดียใต้ ในเวลาต่อมา ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายตั้งถิ่นฐานและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกันและกัน ชุมชนอินเดียขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะทางฝั่งตะวันออกของคาบสมุทรภาคใต้ บริเวณนครศรีธรรมราช ซึ่งได้พัฒนาต่อมาเป็นหัวเมืองสำคัญของภูมิภาคปกครองเมืองบริวารต่าง ๆ รวมถึงภูเก็ต

ในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๗ - ๑๘ หลักฐานของโลกอาหรับกล่าวถึงเมืองท่าบนฝั่งตะวันตกของคาบสมุทรภาคใต้ของไทยที่รู้จักกันดี คือ บริเวณที่เชื่อว่าเป็นเมืองตะกั่วป่า ในจังหวัดพังงาและเมืองตรังในปัจจุบัน มีชื่อเรื่องว่าเป็น แหล่งทรัพยากรดีบุก ไม้หอม ที่เป็นสินค้าออกสำคัญ มีประชากรที่เป็นมุสลิม เปอร์เซีย อินเดียเข้ามาตั้งถิ่นฐาน

ต่อมาในสมัยอยุธยา หลักฐานที่บันทึกไว้ในช่วงครึ่งหลังของพุทธศตวรรษที่ ๒๒ ระบุว่า นครศรีธรรมราชและเมืองต่างๆ ในคาบสมุทรภาคใต้ รวมทั้งเมืองถลาง ซึ่งเป็นชื่อเดิมของเกาะภูเก็ต ต้องได้รับพระราชานุญาตจากพระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา ก่อน ไม่มีอำนาจในการทำการค้ากับชาวต่างชาติได้อย่างเสรีเหมือนไทรบุรี ปัตตานี และ สงขลา

การค้าขายกับต่างชาติ ทำให้เมืองปัตตานีเริ่มต้องการถ่วงดุลอำนาจระหว่างกรุงศรีอยุธยากับรัฐอิสลามที่อยู่ใกล้ชิดกัน หรือที่มีอำนาจในแถบนี้ เช่น ปะหัง ยะโฮร์ โดยใช้การแต่งงานเชื่อมสัมพันธไมตรีระหว่างตระกูลผู้ปกครองด้วยกัน พ่อค้าตัดซ์ได้รับอนุญาตให้ตั้งสถานการค้าที่ปัตตานี และสงขลา อยู่ได้ไม่นานก็เลิกกิจการไป

สำหรับเมืองถลางนั้น เอกสารในครั้งแรกของพุทธศตวรรษที่ ๒๓ บันทึกไว้ว่า ได้รับอนุญาตให้ทำการค้ากับชาวตะวันตก แต่เกิดเหตุการณ์จลาจล เนื่องจากชาวเมืองถลางลุกฮือขึ้น

ฆ่าฝรั่งเศสด้วยคัตช์ตายหมด เพราะโกรธเคืองว่า เข้ามาผูกขาด กดราคารับซื้อและโก่งราคาขายแร่ดีบุก จนเป็นที่เดือดร้อนทั่วไป คัตช์จึงเลิกห้างบนเกาะภูเก็ตไป กรุงศรีอยุธยาแก้ปัญหาเรื่องนี้โดยให้ทางการเป็นผู้ไปกว้านซื้อดีบุกเสียเอง โดยไปซื้อดีบุกจากไชยา ชุมพร พุนพิน (ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีปัจจุบัน) มากักตุนไว้เพื่อให้คงราคาดอกติ และไม่ให้คัตช์เข้ามาผูกขาดซื้อดีบุกเพียงเจ้าเดียว แต่นำอังกฤษให้เข้ามาเป็นผู้ซื้อรายใหญ่ แต่ก็ยังให้ผูกขาดการซื้อที่ไชยา ชุมพร พุนพิน พัทลุง โดยให้มีสิทธิซื้อในพื้นที่นี้แต่เพียงผู้เดียว แต่ให้ซื้อตามราคาที่เป็นจริง โดยให้เมืองนครศรีธรรมราชให้การสนับสนุนในการประกอบธุรกิจการค้าดีบุกในพื้นที่เหล่านี้ แต่การแก้ปัญหาด้วยวิธีนี้ ก็ยังไม่พ้นระบบผูกขาด เพียงแต่เปลี่ยนแปลงให้อยู่ในเงื่อนงำที่คิดว่าเดิมเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ระบบนี้ไม่สามารถแก้ปัญหาการกดราคาดีบุกได้อย่างเด็ดขาด ดังนั้นจึงยังมีการต่อต้านจากชาวภาคใต้ ตัวอย่างเช่นปรากฏการณ์กลอบขนดีบุกจากกลาง ซึ่งถูกจับได้

พระเจ้าแผ่นดินกรุงศรีอยุธยาเสนอให้ฝรั่งเศสเข้ามาผูกขาดรับซื้อดีบุกที่เมืองกลาง แต่มีข้อแม้ให้ฝรั่งเศสส่งเรือจากใจพมณฑลนำสินค้าที่เป็นเครื่องอุปโภคบริโภคมาขายให้เมืองกลางเป็นประจำ เพราะชาวกลางขาดแคลนอาหารการกิน และ ขอให้นายช่างวิศวกรชาวฝรั่งเศส เข้ามาทำแผนที่และแผนผังเมืองสำคัญที่จะเป็นจุดยุทธศาสตร์และการค้าในประเทศที่จะให้ฝรั่งเศสจัดตั้งเป็นสถานีการค้าขึ้นตามเมืองต่างๆ เหล่านี้ด้วย นายช่างฝรั่งเศสได้มาทำแผนผังและวางแผนการพัฒนาป้อมปราการที่เมืองนครศรีธรรมราช เมืองพัทลุงและเมืองสิงขระ แต่ปฏิเสธที่จะรื้อฟื้นเมืองสิงขระเพื่อใช้เป็นสถานีการค้า แต่สนใจเมืองกลางหรือเกาะภูเก็ต และ เมืองมะริด - ตะนาวศรีมากกว่า

ขณะเดียวกันเมืองไทรบุรีซึ่งเป็นศูนย์กลางการปกครองและเมืองท่าค้าขายที่สำคัญทางฝั่งตะวันตก ได้สร้างสายสัมพันธ์ทางเครือญาติระหว่างผู้ปกครองเมืองกลางกับเจ้าเมืองไทรบุรี และส่งคนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองกลาง เมื่อประกอบกับชาวต่างชาติอื่นๆ ที่เข้ามาติดต่อกับค้าขาย ทำให้กลางมีคนหลากหลายเชื้อชาติ ได้แก่ ไทย มลายู ชาวอินเดียจากมัทราส ทมิฬ จีน ฝรั่งเศสชาติต่างๆ

อย่างไรก็ตามการวางแผนพัฒนาหัวเมืองทางภาคใต้ของกรุงศรีอยุธยาต้องหยุดลง เมื่ออยุธยาเสียเอกราชแก่พม่าในเวลาต่อมา

ต่อมา เมื่อกู้เอกราชคืนจากพม่าได้ พระเจ้ากรุงธนบุรี ใช้วิธีการปกครองเมืองทางภาคใต้ที่รวมเข้าไว้ในอำนาจ โดยส่งเชื้อพระวงศ์และข้าราชการสำนักที่ไว้วางพระราชหฤทัยมาปกครอง เว้นแต่เมืองสงขลาได้ตั้งผู้นำชุมชนคนหนึ่งขึ้นเป็นเจ้าเมือง และต่อมาได้เปลี่ยนแปลงนโยบายโดยให้ตั้งผู้นำท้องถิ่นเดิมเป็นเจ้าเมืองหัวเมืองทางใต้ เช่น นครศรีธรรมราช พัทลุง กลาง

แต่สำหรับหัวเมืองทางฝั่งตะวันตก ๘ หัวเมือง เช่น กลาง กระบุรี ตะกั่วป่า ซึ่งมีผลประโยชน์จากการค้าแร่ดีบุก แม้จะยอมให้ตระกูลอำนาจเดิมปกครองสืบต่อกันไป แต่ได้ส่งข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ออกไปเป็นผู้ดูแลเร่งรัดการเก็บส่วยดีบุก

ในสมัยนี้ อังกฤษได้ขอเช่าเกาะหมากจากเจ้าเมืองไทรบุรี และให้นายทหารเรือของตนเป็นผู้ปกครอง ส่งปีนกลับ ๑,๔๐๐ กระบอกมาถวายเป็นเครื่องบรรณาการแก่พระเจ้ากรุงธนบุรี

ผู้ปกครองเมืองกลาง เห็นว่าตนถูกลิดรอนอำนาจเพราะถูกควบคุมโดยข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่เมืองหลวงส่งมาเร่งรัดด้วยดีบุก และเห็นว่าเมืองกลางมีหนี้สินอยู่มาก จึงส่งหนังสือขอความช่วยเหลือจากผู้แทนการค้าของอังกฤษ

ในครั้งแรกของพุทธศตวรรษที่ ๒๔ เมืองไทรบุรีมีประชากรเพิ่มมากถึง ๔๐,๐๐๐ คน ขณะที่เมืองกลางมีเพียง ๑๒,๐๐๐ คน เมืองไทรบุรียกกองทัพมาอ้างสิทธิเข้าครอบครองเมืองกลาง แต่ผู้ปกครองเมืองกลางไม่ยอมนำคนขับไล่กลับไป เมืองไทรบุรียังอ้างสิทธิเหนือเกาะใหญ่น้อยใกล้เกาะภูเก็ต ส่งคนมาเป็นเจ้าภีณายากรรังนก ส่งเรือมาเก็บรังนกและปลิงทะเลเป็นจำนวนมาก

สำหรับเมืองไทรบุรีและเมืองกลางอำนาจของพระเจ้ากรุงธนบุรีน่าจะครอบคลุมถึงในช่วงปลายรัชสมัย กล่าวคือได้พระราชทานช้างหลวงให้ผู้รักษาเมือง โดยให้คนคุมช้างไปมอบให้ทั้งสองเมืองนี้

ในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ กองทัพม่ายกกำลังเข้ามาเพื่อโจมตีราชอาณาจักรสยามหลายทาง ท้าบกสายหนึ่งมาจากเมืองมะริด เข้าตีเมืองชุมพร เมืองไชยา ท้าเรือ ตีเมืองกลาง พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระอนุชาธิราชฯ กรมพระราชวังบวรยกทัพเรือไปช่วยหัวเมืองปากใต้ (ภาคใต้) ที่พม่ายกำลังเข้าโจมตี

กองทัพเรือของพม่ายเข้าตีได้เมืองตะกั่วทุ่ง ตะกั่วป่า (พังงา) แล้วเข้าล้อมเมืองกลางไว้ ภรรยาของเจ้าเมืองที่เสียชีวิตลงพร้อมด้วยน้องสาว น้องชาย ซึ่งเป็นสายตระกูลผู้ปกครองเมืองแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา นำคนค่อสู้ต้านทานทัพพม่ายไว้ได้ กองทัพจากกรุงเทพฯ ลงมาช่วยทัน ขับไล่พม่ายไปได้ หลังเสร็จการศึก ได้พระราชทานยศศักดิ์ให้กับผู้มีความชอบ ในการศึกครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้พระมหาช่วยเสด็จจากบรรพชามาเป็นเจ้าเมือง พัทลุง ตั้งคุณหญิงจัน (ภรรยาเจ้าเมืองกลาง) เป็นท้าวเทพกระษัตรี นางมุกน้องสาวเป็นท้าวศรีสุนทร และน้องชายให้เป็นเจ้าเมืองกลาง

ชาวจีนเข้ามาตั้งเตาถลุงแร่ในเมืองกลาง ประชากรจีนหลังไหลเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเกาะภูเก็ตมากยิ่งขึ้น เพื่อทำเหมืองแร่ ประชากรในเกาะภูเก็ตจึงเพิ่มจำนวนขึ้นมาก

กองทัพพม่ายกเข้าโจมตีอีกครั้งและทำลายเมืองกลาง ราษฎรพากันหนีไปอยู่ที่เมือง พังงา บางส่วนถูกพม่ายกวาดต้อนไป ครั้นขับไล่พม่ายไปแล้ว ประชากรเมืองกลางกลับเข้ามาอยู่น้อยมาก จึงโปรดฯ ให้ตั้งเมืองชั่วคราวที่เมืองตะกั่วทุ่ง เพื่อประกอบอาชีพทำเหมืองแร่ดีบุก และสะสมเสบียงอาหารและกระสุนดินประสิว เพื่อกลับไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในเมืองกลาง เมืองตะกั่วทุ่ง เมืองพังงา (ภูเก็ต) มีจำนวนประชากรเข้ามาทำแร่ดีบุกมากขึ้น มีทั้งไทย มลายู (มุสลิม) และจีน และให้เจ้าเมืองส่งส่วยดีบุกไปเมืองหลวง

ต่อมาได้ตั้งเมืองพังงา เมืองตะกั่วทุ่ง เมืองตะกั่วป่า เมืองกลาง ซึ่งร้างผู้คนขึ้นมาใหม่ โดยให้แบ่งคนที่หนีพม่ายมาอยู่พังงากลับไปอยู่เมืองกลางที่ตั้งขึ้นใหม่ และให้เมืองเหล่านี้ขึ้นตรงกับกรุงเทพฯ ในช่วงเวลานี้ เมืองต่างๆ ของภาคใต้ ได้ส่งภีณายากรเข้าคลังหลวงที่กรุงเทพฯ ประกอบด้วย ภีณายากร / ส่วย ดีบุก ได้แก่เมืองหลังสวน กระบุรี (เมืองตระ) ระนอง พังงา ตะกั่วป่า นครศรีธรรมราช ยะลา ส่วยเงิน ได้แก่เมืองหลังสวน ตะกั่วป่า ตะกั่วทุ่ง พังงา กลาง

ภูเก็ต และได้โปรดฯให้ตั้งเมืองทางฝ่ายตะวันตกขึ้น ๔ เมือง คือ เมืองกระบือ เมืองระนอง เมืองภูเก็ต

การค้าขายฝิ่นระบาดไปทั่วภาคใต้ฝั่งตะวันตก โปรดฯให้ข้าราชการจากกรุงเทพ ลงไปจัดการเก็บฝิ่นตั้งแต่เมืองปราณบุรีถึงเมืองระนอง และตั้งแต่ตะกั่วป่าไปถึงเมืองถลาง ได้ฝิ่นดิบฝิ่นสุกจำนวนมากให้

ขณะเดียวกัน รัฐบาลกลางที่กรุงเทพยอมให้เจ้าเมืองฝ่ายตะวันตกรับผูกขาดเก็บภาษีอากรผลประโยชน์ตามระบบที่เจ้าเมืองระนองนำมาให้ และขยายไปถึง เมืองภูเก็ต ตามระบบนี้ เจ้าเมืองจะเป็น “เจ้าภาษีนายอากร” เก็บภาษีผลประโยชน์ ๕ อย่างเป็นหลัก ประกอบด้วย ภาษีตีบุก ภาษีสินค้าขาเข้า รัชชสาม อากรฝิ่น อากรสุรา อากรบ่อนเบี้ย โดยเก็บส่งท้องพระคลังเมืองหลวงตามที่กำหนด เหลือเท่าไรเป็นของเจ้าเมือง ระบบนี้ทำให้เจ้าเมืองแต่ละเมืองต้องพยายามชักชวนจีน ไทยให้เข้ามาอยู่ในเมืองเพื่อทำเหมืองตีบุก แต่ขณะเดียวกัน ก็มีปัญหาการแย่งประมูลภาษีข้ามเขตเมือง ทำให้รัฐบาลกลางต้องเป็นผู้วางหลักการประมูลใครประมูลได้มาก ก็ได้เป็นเจ้าภาษีนายอากรไป ทำให้รัฐบาลได้ภาษีเข้าท้องพระคลังเพิ่มมากขึ้น

ต่อมาโปรดฯให้ตั้งพ่อค้าจีน (ต้นกิมเจ็ง) ขึ้นเป็นกงสุลสยาม ณ เมืองสิงคโปร์ เพื่อช่วยดูแลรักษาผลประโยชน์ของประเทศที่นี่ เช่นการส่งเงินค่าตีบุกเข้าฝากปีนังและสิงคโปร์ ต่อมากงสุลสยามผู้นี้ขอเข้ามาทำเหมืองตีบุก โปรดฯตั้งให้เป็นเจ้าเมืองกระบือ (ตระบุรี) แต่ยังทำหน้าที่เป็นกงสุลอยู่ที่สิงคโปร์

ผลจากการเปิดเหมืองแร่ตีบุก ให้คนจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำเหมืองแร่ตีบุกมาในฝั่งตะวันตก ทำให้มีชาวจีนเข้ามาอยู่ในเมืองระนองและเมืองภูเก็ตมีจำนวนมากกว่าคนไทย คือมีคนจีนอยู่ประมาณ ๓,๐๐๐ คนในเมืองระนอง และที่เมืองภูเก็ตก็มีจำนวนมากกว่านี้ จีนลูกจ้างเหมืองแร่มักนิยมสูบบุหรี่ เสพสุรา และเป็นหนีสิน จีนลูกจ้างที่เมืองระนอง ทะเลาะวิวาทกับนายจ้างเรื่องค่าแรงแล้วยิงแทงกันตาย รวบรวมพรรคพวกจีนทำเหมืองประมาณ ๒,๐๐๐ คน ก่อเหตุจู่โจมในเมืองไล่ฆ่าคนไทย แล้วหักด่านหนีไปอีกเมือง คิดจะเข้าไปปล้นเอาโรงภาษีพระราชทรัพย์ของหลวงไปราษฎรคนไทยพาครอบครัวหนีเข้าป่า เจ้าเมืองระนอง ต้องขอกำลังเมืองชุมพร เมืองสวี เมืองหลังสวน เมืองภูเก็ตให้มาช่วย เรือรบหลวงที่ลาดตระเวนอยู่ที่ภูเก็ตเข้ามาช่วยทัน ในเวลาใกล้เคียงกัน ชาวจีนรวมตัวกันไปถึงเมืองภูเก็ต ชาวจีนเกิดวิวาทกับลูกเรือมุสลิมของเรือรบหลวงในตลาดเมืองภูเก็ต จีนก่อหวอดรวมตัวกันเผาบ้านเรือนราษฎร ฆ่าฟันชาวบ้านชาวเมืองราษฎรคนไทย - มุสลิมหนีเข้าป่า เจ้าเมืองถลาง เมืองพังงา ส่งกำลังพลมาช่วย ทางเมืองหลวงส่งปืนใหญ่ปืนเล็กมาปราบ จีนเห็นทหารมา จึงพากันหนีเข้าป่า บางพวกยอมกลับไปทำเหมือง เหตุการณ์นี้ทำให้ทางเมืองหลวงต้องวางกำลังให้อยู่ประจำเมืองเหล่านี้ เจ้าเมืองและข้าหลวงให้หัวหน้าชาวจีน ๕๐ แซ่มาทำสัญญาว่าจะดูแลพวกจีนในแซ่ของตัวเอง ไม่ให้ก่อเหตุขึ้นอีก มีพระราชโองการฯประกาศห้ามการนำเข้าอาวุธ ไม่อนุญาตให้ราษฎรหาซื้ออาวุธ

ในครั้งแรกของรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๔๑๑ - ๒๔๒๗) มีเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในเมืองต่างๆ ของภาคใต้ที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

เจ้าเมืองภูเก็ตแย่งชิงการประมูลเป็นเจ้าภาษีนายอากรคีนุกแข่งกับเจ้าเมืองกระบี่ทำให้ต้องเพิ่มภาษีอากรให้กับพระคลังหลวงมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันราคาคีนุกในตลาดโลกลดลง ทำให้ตระกูลเจ้าเมืองอยู่ในฐานะลำบาก เจ้าเมืองทางฝั่งตะวันตกที่ต้องส่งอากรคีนุกต่อพระคลังหลวง จึงขอลดภาษีที่ประมูลไว้ ก่อปรกัเกิดเหตุการณ์วุ่นวายในเมืองภูเก็ต เมื่อกลุ่มคนจีนรวมตัวกันก่อหวอดเผาบ้านเรือนราษฎร ทำร้ายราษฎร เผาวัดและสถานที่ของทางราชการอีกครั้ง (เรียกว่าจลาจล อั้งยี่) ราษฎรหนีเข้าป่า ขณะนั้นพวกอั้งยี่โจมตี รุกไล่มาถึงตำบลฉลอง กลุ่มชายไทยในตำบลฉลอง ขอผ้าประเจียดเป็นผ้ายันต์โทกสิริชะจากหลวงพ่อเข้มวัดฉลอง เข้าต่อสู้ต้านทานไว้ได้ เจ้าเมืองภูเก็ตของกำลังทหารจากเมืองไทรบุรี เมืองปะลิส เมืองสตูลเข้ามาช่วยปราบปรามได้สำเร็จ

โปรดฯให้ออกกฎหมายห้ามเจ้าเมืองและคนของเจ้าเมือง ในภาคใต้ ข้าราชการสุบผืน ซื่อผืน และชายผืน

เนื่องจากทั้งรังนก คีนุก สุรา เป็นอากรที่ทำรายได้ให้กับภาครัฐปีละมากๆ เจ้าเมืองแต่ละเมืองจะจัดเรือออกลาดตระเวน ตรวจจับ และเรือจากเมืองหลวงก็จะลงมาคอยระวางรักษาอยู่ด้วยเช่นกัน ดังนั้น เมื่อมีเรือจากสิงคโปร์ เอาคินบินจากสิงคโปร์ผ่านมา อ้างว่าจะไปขายที่ชวา แต่ที่ชวาก็มีกฎหมายไม่ให้นำเข้า จึงต้องมีการตรวจสอบและห้ามไม่ให้ราษฎรซื้อ เกรงว่า จะเกิดเหตุจีนเหมืองแร่ก่อหวอดที่เมืองระนองและเมืองภูเก็ตสมัยที่ผ่านมาและเกรงจะเป็นอาวุธของพวกลักลอบปล้นแร่คีนุก รังนกหรือปล้นเงินภาษีที่ได้จากกิจการเหล่านี้

การปฏิรูปการปกครองของรัฐบาลกลางในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๑๕ เป็นต้นมา มีการจัดตั้งในรูปแบบ กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ในส่วนกลาง ที่สัมพันธ์กับการบริหารส่วนภูมิภาคที่มีการยุบและแยกเมืองต่างๆ ในส่วนกลาง ที่สัมพันธ์กับการบริหารส่วนภูมิภาคที่มีการยุบและแยกเมืองต่างๆ ขึ้นเป็นมณฑล และภายในมณฑลมีส่วนปกครองย่อยเป็น เมือง อำเภอ ตำบลหมู่บ้าน สำหรับภาคใต้ได้ให้จัดตั้งมณฑลขึ้นเป็น ๔ มณฑล ได้แก่ มณฑลภูเก็ต (ตั้ง พ.ศ. ๒๔๑๗) ประกอบด้วย เมืองภูเก็ต กระบี่ ตรัง ระนอง ตะกั่วป่า พังงา สตูล

อย่างไรก็ตามการปฏิรูประบบการปกครองนี้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอำนาจการปกครองของเจ้าเมืองอย่างมาก แต่เอื้อประโยชน์กับประชาชน กล่าวคือ ยกเลิกการผูกขาดภาษี และปรับปรุงระบบการศาล

เมืองต่างๆ ในภาคใต้ ได้มีแผนการพัฒนาเมืองที่สำคัญหลายอย่าง ทั้งเส้นทางคมนาคม เช่นทางหลวง การขุดคลอง การพาณิชย์นาวี การโทรคมนาคม เช่นระบบการสื่อสาร โทรเลข ในปี พ.ศ. ๒๔๔๔-๒๕๑๕ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ซึ่งทรงเป็นเสนาบดีกระทรวงโยธาธิการและคมนาคม ได้เสด็จฯ มาตรวจราชการด้านการไปรษณีย์โทรเลขในมณฑลชุมพร นครศรีธรรมราช และภูเก็ต

เมืองภูเก็ตได้รับการพัฒนาต่อมา และเปลี่ยนแปลงจากมณฑลมาเป็นจังหวัด ซึ่งมีชื่อเสียงด้านอุตสาหกรรมเหมืองแร่ยาวนานหลายศตวรรษ กระทั่งเมื่อปริมาณการใช้แร่ดิบลดลง เพราะถูกแทนที่ด้วยวัสดุชนิดใหม่ ทำให้อุตสาหกรรมเหมืองแร่ซบเซาลง การปรับตัวเพื่ออยู่รอด ทำให้มีการพัฒนาภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยว และเติบโตอย่างต่อเนื่อง จนกลายมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญระดับโลกในปัจจุบัน

๒.๓ บริบทชุมชนกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ในภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน

๒.๓.๑ ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน

เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากจนถือได้ว่าเป็นกลุ่มวัฒนธรรมหลักของภูเก็ตในปัจจุบัน ส่วนมากเป็นผู้สืบเชื้อสายมาจากคนจีนที่อพยพมาจากภาคใต้ของประเทศจีน เดินทางเข้ามายังสิงคโปร์ ต่อมา ยังมะละกา และปีนัง ในมาเลเซีย จนมาถึงภูเก็ต เพื่อเข้ามาทำธุรกิจเหมืองแร่ หรือธุรกิจอื่นๆ และผู้ที่ใช้แรงงานในเมืองแร่ ซึ่งมีภูมิลำเนาและถิ่นที่มาแตกต่างกัน ได้แก่ กลุ่มฮกเกี้ยน กลุ่มไหหลำ กลุ่มแต้จิ๋ว กลุ่มฮักก้า และกลุ่มกวางตุ้ง โดยมากอาศัยอยู่ในบริเวณตัวเมืองภูเก็ต และอำเภอกะทู้ ในอดีตสิ่งที่แสดงความแตกต่างของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยของคนจีน คือ ภาษาและการแต่งกายที่แตกต่างกันไปตามกลุ่ม แต่ในปัจจุบันการใช้ภาษาจีนมีน้อยลงมาก และมีวัฒนธรรมการแต่งกายแบบท้องถิ่นที่เหมือนกันโดยไม่แยกว่าเป็น กลุ่มฮกเกี้ยน กลุ่มไหหลำ กลุ่มแต้จิ๋ว กลุ่มฮักก้า หรือกลุ่มกวางตุ้ง เช่นการสวมใส่ชุดกะบายของสตรีและการใส่เสื้อลายบาติกของบุรุษ ส่วนวัฒนธรรมร่วมของกลุ่มที่สำคัญ คือ การบูชาบรรพบุรุษ

เพื่อให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต จำเป็นที่จะต้องศึกษาเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมของคนเชื้อสายจีนในประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ที่แน่นแฟ้นกับภูเก็ตอย่างมาก ได้แก่ ปีนัง ในประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นเกาะเล็กๆ ทางตะวันตกของคาบสมุทรมาลายูและอยู่ใกล้กับชายแดนทางใต้ของราชอาณาจักรสยามมาตั้งแต่สมัยโบราณ และเชื่อมโยงไปยังกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกันในมะละกา และสิงคโปร์ ที่เรียกกันว่าบาบ๋า หรือ เพรานากัน (Baba and Peranakan)

คำว่า บาบ๋า มาจากภาษา ฮินดูสตานี และคำว่า เพรานากัน เป็นคำภาษามาเลย์ทั้งสองคำนี้ มีความหมายเหมือนกัน หมายถึง ลูกผสมหรือผู้สืบเชื้อสาย มาจากพ่อเป็นคนจีนและแม่เป็นคนพื้นเมืองอาจจะเป็นมาเลย์ หรือไทยก็ได้ ชาวจีนอพยพรุ่นแรกๆ ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในแถบช่องแคบมะละกา และพื้นที่ที่เคยถูกปกครองโดยอังกฤษในอดีต คือ สิงคโปร์ มะละกา และปีนัง รวมไปถึงบางส่วนของเกาะชาวในอินโดนีเซีย ที่เคยถูกปกครองโดยดัตช์ กลุ่มชาวบาบ๋าหรือเพรานากันมีชื่อเรียกตามเพศที่ต่างกัน โดยเรียกผู้ชายว่า บาบา (Babas) (ไทยออกเสียงว่า บาบ๋า) และเรียกผู้หญิงว่า ยองยา (Nyonyas) (ไทยออกเสียงว่า ยะหย่า) นักวิชาการเชื่อว่า ต้นกำเนิดวัฒนธรรมบาบ๋าหรือเพรานากันเริ่มต้นที่มะละกา ก่อนจะขยายต่อไปยังเมืองอื่นๆ ในช่องแคบมาลายู

บาบ๋าหรือเพรานากัน ส่วนใหญ่สืบเชื้อสายมาจากคนจีนเชื้อสายฮกเกี้ยน (Hokkien) ที่มาจากมณฑลฟูเจี้ยนในประเทศจีน หรือจากมณฑลกวางตุ้ง แต่ก็รวมถึงผู้ที่สืบเชื้อสายมาจากคนจีนแต้จิ๋ว (Teochew) ด้วย นอกจากนี้ยังมี เพรานากันเชื้อสายอินเดีย (Indian Peranakan) ที่รู้จักกันในนาม เซตติ (Chitty) อีกด้วย

กลุ่มบาบ๋าหรือเพรานากันในมาเลเซียและสิงคโปร์นิยมใช้ภาษา บาบ๋ามาเลย์ (Bahasa Melayu Baba) ซึ่งเป็นภาษาถิ่นมลายูแต่มีคำจำนวนมากที่มาจากภาษาจีน และเชื่อว่าเป็นภาษาที่กำลังจะสูญหายไป เนื่องจากนิยมใช้จำกัดกันเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุในบางครอบครัวเท่านั้น

ในระยะแรกๆ ชาวจีนที่เข้ามาในบริเวณช่องแคบมะละกาส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย มีสตรีมาด้วยจำนวนน้อย ชายจีนจึงแต่งงานกับสตรีพื้นเมืองที่ไม่ใช่มุสลิม เช่น ชาวบาหลี่ ชาวบาคัก ทางตอนกลางของเกาะสุมาตราในอินโดนีเซีย หรือ กับชาวเซตติ ที่สืบเชื้อสายมาจากชาวอินเดียฮินดู เนื่องจากชาวมาเลย์ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามที่มีข้อกำหนดให้คนศาสนาอื่นที่แต่งงานกับคนมุสลิมจะต้องเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม ชาวจีนตั้งถิ่นฐานตั้งแต่บริเวณ มะละกา ตรังกานู พม่า และอินโดนีเซีย ชาวจีนเหล่านี้มีการรักษาขนบธรรมเนียมและความเชื่อตามแบบอย่างบรรพบุรุษในประเทศจีน นิยมส่งลูกชายไปเรียนที่เมืองจีน และให้ลูกสาวแต่งงานกับคนเชื้อสายจีนด้วยกัน หรือชาวจีนที่อพยพเข้ามาใหม่ แต่มีการปรับตัวด้านวัฒนธรรมความเป็นอยู่และภาษาไปตามชาวมาเลย์ซึ่งเป็นคนพื้นเมือง ซึ่งเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมที่ลูกหลานซึ่งเรียกว่า บาบ๋าหรือเพรานากัน ใด้ถือปฏิบัติต่อมา

อุปนิสัยของคนจีนที่มีรชย์สถ์ ขยัน และอดทน ทำให้ชาวจีนตั้งตัวได้เร็วภายในช่วงหนึ่งหรือสองชั่วอายุ ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ และ ๑๙ เพรานากันส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจ หรือเป็นเจ้าของร้านค้า โดยทำการค้าสินค้าทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์อาหาร เช่น สาธู ลูกจันทน์เทศ ใบพลู และฝิ่น รวมถึงการเพาะปลูกพริกไทยและเสีเสียด การค้าดิบูก และที่ดิน เมื่ออังกฤษตั้งเมืองในปกครองอันได้แก่ มะละกา ปีนัง และสิงคโปร์ขึ้นเป็นอนานิคม (Straits Settlements) ชาวบาบ๋าหรือเพรานากันได้สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชาวอังกฤษ เรียนรู้ภาษาอังกฤษ และเข้าไปมีบทบาทในวงการส่งออกและการธนาคาร และเมื่อชาวคัตซ์ และโปรตุเกส เดินทางเข้ามายังมะละกา ได้สร้างโบสถ์และโรงเรียน เปิดโอกาสให้บุตรหลานของชาวบาบ๋าหรือเพรานากันได้รับการศึกษาแบบตะวันตก ฐานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาที่ดีของบาบ๋าหรือเพรานากัน นำพาเข้าสู่วงการราชการ และทำงานกับองค์กรเพื่อสาธารณะต่างๆ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ฯลฯ ของเจ้าอาณานิคม

ในปี ค.ศ. ๑๘๑๕ เมื่อ เซอร์ แสตมฟอร์ด ราฟเฟิล ตั้งเมืองสิงคโปร์ขึ้น ชาวบาบ๋าหรือเพรานากันในมะละกามองเห็นช่องทางธุรกิจในสิงคโปร์ จึงย้ายไปทำธุรกิจในสิงคโปร์ และนำครอบครัวไปด้วย ทำให้วัฒนธรรม และรูปแบบการดำเนินชีวิตของบาบ๋าหรือเพรานากันได้แพร่ขยายไปยังสิงคโปร์ และ ปีนัง ในมาเลเซีย รวมไปถึงเกาะชวา สุมาตรา สุลาเวสี ที่เป็นอาณานิคมของคัตซ์อีกด้วย

ชาวบาบ๋าหรือพรานากันส่วนใหญ่ ได้รับการศึกษาแบบอังกฤษ อันสืบเนื่องมาจากการที่ดินแดนมลายูตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ทำให้ได้รับโอกาสในการทำงานให้กับสำนักงานต่าง ๆ ของอังกฤษ ชาวบาบ๋าหรือพรานากันจึงเป็นที่ยอมรับของชนพื้นเมืองทั้งในสิงคโปร์และมะละกา การปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรมทำให้ชาวบาบ๋าหรือพรานากันมีศักยภาพในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านภาษา ในช่วงกลางศตวรรษที่ ๑๕ ชาวบาบ๋าหรือ พรานากันส่วนใหญ่พูดได้ ๓ ภาษา คือ จีน มาเลย์ และอังกฤษ และประกอบอาชีพเป็นพ่อค้า นักธุรกิจ และคนกลางระหว่างชาวจีน ชาวมลายู และชาวตะวันตก โดยเฉพาะชาวอังกฤษ และเนื่องจากผู้ชายชาวบาบ๋าหรือพรานากันมีความใกล้ชิดกับชุมชนมาเลย์และเป็นที่ปรึกษาให้ผู้ปกครองเชื้อสายมาเลย์ จึงได้ชื่อเรียกว่าบาบ๋า ซึ่งเป็นคำเรียกที่แสดงถึงความเคารพในภาษามาเลย์ อันหมายถึง ปู่ หรือ พ่อ (ซึ่งอาจจะมาจากภาษาฮินดี หรือ สันสกฤต)

สามารถพูดได้ว่าชาวบาบ๋าหรือชาวบาบ๋าหรือพรานากันส่วนใหญ่ เป็นพวกมีการศึกษาดี มีหน้าที่การงานดี และมีความสัมพันธ์อันดีกับเจ้าอาณานิคมชาวอังกฤษ รัฐบาลแบบการทำงานและการดำเนินชีวิตแบบอังกฤษด้วยการสร้างบ้านแบบยุโรปแต่เรียกเป็นภาษาจีนฮกเกี้ยนว่า”อั้งม่อเหลา” ตกแต่งบ้านด้วยงานศิลปะ และการใช้ธมผ้า และชาวบาบ๋าหรือพรานากันส่วนหนึ่งก็ได้เปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ ส่งผลให้ชาวบาบ๋าหรือพรานากันรุ่นหลังนี้สื่อสารด้วยภาษาแม่ของตัวเองได้น้อยลง และต้องการล่ามเมื่อต้องติดต่อกับพ่อค้าชาวจีน

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมชาวบาบ๋าหรือพรานากัน ส่วนใหญ่มาจากปัจจัยทางการเมืองและเศรษฐกิจ ที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับการสร้างค่านิยมเรื่องชาตินิยมในสิงคโปร์และมาเลเซีย ภายหลังจากได้รับเอกราชจากอังกฤษชาวบาบ๋าหรือ พรานากันรู้สึกกดดันที่จะกลับไปสืบทอดวัฒนธรรมเดิมตามแบบที่เคยเป็น วัฒนธรรมชาวบาบ๋าหรือพรานากันที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการรับอิทธิพลจากวัฒนธรรมมาเลย์ โดยเฉพาะวัฒนธรรมด้านอาหาร การแต่งกาย และภาษา และส่วนหนึ่งเป็นการรักษานขนบธรรมเนียมประเพณีแบบจีนไว้ เช่น ความเชื่อในการนับถือวิญญาณบรรพบุรุษ การตั้งชื่อ และเอกลักษณ์ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นการหลอมรวมวัฒนธรรมจนมีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง เช่น มีการใช้เครื่องเทศซึ่งรับมาจากชาวมลายูในการปรุงอาหาร และวัฒนธรรมการแต่งกายของสตรีชาวบาบ๋าหรือพรานากันด้วยชุด ยะหยาหรือ บาจูเคบายา (Baju Kebaya) ตามแบบสตรีมาเลย์อันเป็นต้นแบบของเครื่องแต่งกายอันเป็นเอกลักษณ์ของภูเก็ตในปัจจุบัน

สำหรับชาวภูเก็ตนั้น นับถือศาสนาพุทธถึงกว่า ๗๐ เปอร์เซ็นต์ (ข้อมูลจากสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดภูเก็ต ประไพ บัวหมื่นชล นักวิชาการศาสนา ๘) สภาพสังคมของจังหวัดภูเก็ตอาจจะมีข้อแตกต่างจากจังหวัดอื่นในภาคใต้ เพราะจังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีเนื้อที่จำกัดเพียง ๕๔๓ ตารางกิโลเมตร มีประชากร ๒๕๒,๒๔๕ คน แต่มีนักท่องเที่ยวมาเยือนถึงปีละประมาณ ๔ ล้านคน สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยปีละ ๘ หมื่นล้านบาท สังคมภูเก็ตถือเป็นพหุสังคมที่

ประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติ ศาสนา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีผู้คนจำนวนมากมาตั้งถิ่นฐานรวมกัน ต่างช่วยกันสร้างบ้านแปงเมืองพัฒนาท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยให้เป็นเมืองที่น่าอยู่

จากผลการศึกษาชุมชนชาวพุทธภาคสนามสรุปได้ว่า ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตเป็นกลุ่มเดียวกันและที่น่าสังเกตคือ คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตมักจะถือธรรมเนียมประเพณีจีน แต่ในขณะที่เดียวกันก็เป็นชาวพุทธไปทำบุญที่วัดสมำเสมอ วัดใกล้บ้าน ใกล้ชุมชน เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของผู้คน จำนวนวัดในจังหวัดภูเก็ตทั้งหมด ๓๕ วัด แยกเป็นอำเภอเมือง ๒๐ วัด อำเภอกะทู้ ๓ วัด และอำเภอถลาง ๑๒ วัด ชาวพุทธในจังหวัดภูเก็ตมีจำนวนทั้งหมด ๒๐๓,๓๕๖ คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด ๒๕๒,๒๔๕ คน ชาวพุทธเหล่านี้จำนวนมากก็ยังจะไปทำบุญที่ศาลเจ้าจีนเป็นกิจวัตรประจำวัน เช่น ศาลเจ้าปู่จ้อ (เจ้าแม่กวนอิม) ถนนระนอง, ศาลเจ้าแม่ย่านาง ถนนกระบี่, ศาลเจ้าต้องข่องคู่ อำเภอกะทู้, ศาลเจ้าจ้อคู่กิ่ง บริเวณวงเวียนหอนาฬิกา ถนนภูเก็ต และศาลเจ้าแสงธรรม ถนนพังงา

เทศกาลสำคัญยิ่งของจังหวัดภูเก็ต คือ ประเพณีถือศีลกินผัก (ประเพณีกินเจ) มีศาลเจ้าที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ๑๕ ศาลเจ้า ประชาชนในจังหวัดภูเก็ตกว่า ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ต่างเข้าร่วมในประเพณีนี้ รวมทั้งผู้มีจิตศรัทธามาร่วมด้วยอีกเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ในเทศกาลสารทจีนของจังหวัดภูเก็ตก็ยังได้รับการสนับสนุนจากชาวภูเก็ตจำนวนมากเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลเจ้าพ่อต๋องกิง บางเหนียว (เซ่งเต็กเบ๊ว)

ประเพณีงานบุญประจำปีของวัดไชยธาราราม (วัดฉลอง) วัดสำคัญของจังหวัดภูเก็ตที่มีพระครูวิสุทธิวงศาจารย์ญาณมุนี (หลวงพ่อแช่ม) เป็นศูนย์รวมศรัทธาของพุทธศาสนิกชน จะมีผู้คนจากทุกสารทิศทั่วประเทศไทย รวมถึงนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและคนไทยเชื้อสายจีนมาร่วมงานเป็นจำนวนมากเนื่องจากงานบุญประจำปีนี้จะจัดขึ้นในช่วงเทศกาลตรุษจีน รวมเป็นเวลา ๑๑ วัน

พระครูสุนทรปริยัติธาดา เจ้าอาวาสวัดท่าเรือ และเจ้าคณะอำเภอถลาง ให้สัมภาษณ์ว่า “คนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตไปทำบุญที่วัดสมำเสมอ แม้ในโอกาสครบรอบวันคล้ายวันเสียชีวิตของพ่อแม่และบรรพบุรุษ ชาวไทยเชื้อสายจีนมักจะไปทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ญาติผู้ล่วงลับที่วัด” และในโอกาสพิเศษของเทศกาลสำคัญของชาวพุทธจะมีชาวภูเก็ตที่ส่วนใหญ่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนไปร่วมงานด้วยจำนวนมากเสมอ เช่น ประเพณีวันสารทเดือนสิบซึ่งถือเป็นงานฉลองสำคัญของชาวพุทธในภาคใต้ รวมทั้งวันวิสาขบูชา และวันสำคัญทางศาสนาอื่นๆอีกด้วยอย่างหนึ่ง นายแพทย์ประสิทธิ์ โกยศิริพงษ์ นายกพุทธสมาคมจังหวัดภูเก็ตคนปัจจุบันมีบิดาและมารดาเป็นคนจีนอพยพ

จากตัวอย่างเหล่านี้สามารถเป็นข้อพิสูจน์ให้เห็นได้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่มีความเชื่อและเคารพในพระพุทธศาสนา เกี่ยวข้องผูกพันกับวิถีชีวิตเช่นเดียวกับคนไทยพุทธ ผู้วิจัยไม่สามารถแบ่งแยกชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีนออกจากกันได้ จึงต้องนำชนกลุ่มทั้งสองมารวมกันและเรียกรวมกันว่า กลุ่มชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน

๒.๓.๒ ชาวไทยมุสลิม

อิสลาม หรือ **ศาสนาอิสลาม** เป็นศาสนาสำคัญศาสนาหนึ่งของโลก มีศาสดา คือ มุฮัมมัด เป็นศาสนาที่มีคนนับถือประมาณ ๑,๖๐๐ ล้านคน นับว่าเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือจำนวนมากเป็นอันดับสองของโลก ในโลกของเรานี้มีจำนวนประเทศกว่า ๒๐๐ ประเทศ เป็นประเทศมุสลิมกว่า ๖๗ ประเทศ สำหรับในประเทศไทย มีศาสนาอิสลามเข้ามาตั้งแต่สมัยสุโขทัย

ความหมายของ อิสลาม

อิสลาม เป็นคำภาษาอาหรับ (ภาษาอาหรับ: **الإسلام**) แปลว่า การสวามิภักดิ์ ซึ่งหมายถึงการสวามิภักดิ์อย่างบริบูรณ์แก่ อัลลอหฺ พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า ด้วยการปฏิบัติตามคำบัญชาของพระองค์ อิสลาม มีรากศัพท์มาจากคำว่า อัส - สิลมฺ หมายถึง สันติ โดยนัยว่าการสวามิภักดิ์ต่อพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าจะทำให้มนุษย์ได้พบกับสันติภาพทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ศาสนาอิสลามเป็นศาสนา มนุษยชาติตลอดกาล ตั้งแต่แรกเริ่มของการกำเนิดของมนุษย์จนถึงปัจจุบันและอนาคต

พระโองการแห่งพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าที่ทยอยลงมาในเวลา ๒๓ ปี ได้รับการรวบรวมขึ้นเป็นเล่มมีชื่อว่า อัลกุรอาน ซึ่งเป็นธรรมนูญแห่งชีวิตมนุษย์ เพื่อที่จะได้ครองตนบนโลกนี้อย่างถูกต้องก่อนกลับคืนสู่พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า

ศาสนแห่งอิสลามที่ถูกส่งมาให้แก่มนุษย์ทั้งมวลมีจุดประสงค์หลัก ๓ ประการคือ:

๑. เป็นอุดมการณ์ที่สอนมนุษย์ให้ศรัทธาในอัลลอหฺ พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าเพียงพระองค์เดียว ที่สมควรแก่การเคารพบูชาและภักดี ศรัทธาในความยุติธรรมของพระองค์ ศรัทธาในพระโองการแห่งพระองค์ ศรัทธาในวันปรโลก วันซึ่งมนุษย์ฟื้นคืนชีพอีกครั้งเพื่อรับการพิพากษา และรับผลตอบแทนของความดีความชั่วที่ตนได้ปฏิบัติไปในโลกนี้ มั่นใจและไว้วางใจต่อพระองค์ เพราะพระองค์คือที่พึ่งพาของทุกสรรพสิ่ง มนุษย์จะต้องไม่สิ้นหวังในความเมตตาของพระองค์ และพระองค์คือปฐมเหตุแห่งคุณงามความดีทั้งปวง

๒. เป็นธรรมนูญสำหรับมนุษย์ เพื่อให้เกิดความสงบสุขในชีวิตส่วนตัว และสังคม เป็นธรรมนูญที่ครอบคลุมทุกด้าน ไม่ว่าในด้านการปกครอง เศรษฐกิจ หรือนิติศาสตร์ อิสลามสั่งสอนให้มนุษย์อยู่กันด้วยความเป็นมิตร ละเว้นการรบราฆ่าฟัน การทะเลาะเบาะแว้ง การละเมิดและรุกรานสิทธิของผู้อื่น ไม่ลักขโมย นี้อฉล หลอกหลวง ไม่ผิดประเวณี หรือทำอนาจาร ไม่ดื่มของมึนเมาหรือรับประทานสิ่งที่เป็นโทษต่อร่างกายและจิตใจ ไม่บ่อนทำลายสังคมแม้ว่าในรูปแบบใดก็ตาม

๓. เป็นจริยธรรมอันสูงส่งเพื่อการครองตนอย่างมีเกียรติ เน้นความอดกลั้น ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที ความสะอาดของกายและใจ ความกล้าหาญ การให้อภัย ความเท่าเทียมและความเสมอภาคระหว่างมนุษย์ การเคารพสิทธิของผู้อื่น ตั้งสอนให้ละเว้นความตระหนี่ถี่เหนียว ความอิจฉาริษยา การดิฉินนินทา ความเขลาและความขลาดกลัว การทรยศและออกตัญญู การล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น

หลักคำสอน ของศาสนาอิสลามแบ่งไว้ ๓ หมวดดังนี้

๑. หลักการศรัทธา
๒. หลักจริยธรรม
๓. หลักการปฏิบัติ

อิสลามสอนว่า ถ้าหากมนุษย์ พิจารณาด้วยสติปัญญาและสามัญสำนึกจะพบว่า จักรวาลและมวลสรรพสิ่งทั้งหลายที่มีอยู่ มิได้อุบัติขึ้นมาด้วยตัวเอง เป็นที่แน่ชัดว่า สิ่งเหล่านี้ได้ถูกอุบัติขึ้นมาโดยพระเจ้าผู้สร้าง ด้วยอำนาจและความรู้ที่ไร้ขอบเขต ทรงกำหนดกฎเกณฑ์ที่ไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงไว้ทั่วทั้งจักรวาล ทรงขับเคลื่อนจักรวาลด้วยระบบที่ละเอียดอ่อน ไม่มีสรรพสิ่งใดถูกสร้างขึ้นอย่างไร้สาระ

พระเจ้าเป็นผู้ทรงเมตตา ทรงสร้างมนุษย์ขึ้นมาอย่างประเสริฐจะเป็นไปได้อย่างไร ที่พระองค์จะปล่อยให้มนุษย์ดำเนินชีวิตอยู่ไปตามลำพัง โดยไม่ทรงเหลียวแล หรือปล่อยให้สังคมมนุษย์ดำเนินไปตามขบวนการของตัวเอง

พระองค์ทรงขจัดความสงสัยเหล่านี้ ด้วยการประทานกฎการปฏิบัติต่างๆ ผ่านบรรดาศาสดา ให้มาสั่งสอนและแนะนำมนุษย์ไปสู่การปฏิบัติ สำหรับการดำเนินชีวิต แน่แน่นอนมนุษย์อาจมองไม่เห็นผล หรือได้รับประโยชน์จากการทำความดี หรือได้รับโทษจากการทำชั่วของตน

จากจุดนี้ทำให้เข้าใจได้ทันทีว่า ต้องมีสถานที่อื่นอีก อันเป็นสถานที่ตรวจสอบการกระทำของมนุษย์ อย่างละเอียดถี่ถ้วน ถ้าเป็นความดีพวกเขาจะได้รับรางวัลเป็นผลตอบแทน แต่ถ้าเป็นความชั่วก็จะถูกลงโทษไปตามผลกรรมนั้น ศาสนาได้เชิญชวนมนุษย์ไปสู่หลักการศรัทธา และความเชื่อมั่นที่สัตย์จริง พร้อมพยามผลักดันมนุษย์ ให้หลุดพ้นจากความโง่เขลาเบาปัญญา

ศาสนาสอนว่า ในการดำเนินชีวิตจงเลือกสรรเฉพาะสิ่งที่ดี อันเป็นที่ยอมรับของสังคม จงทำตนให้เป็นผู้ดำรงอยู่ในศีลธรรม พัฒนาตนเองไปสู่การมีบุคลิกภาพที่ดี เป็นคนที่รู้จักหน้าที่ ห่วงใย มีเมตตา มีความรัก ซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น รู้จักปกป้องสิทธิของตน ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

เป็นผู้มีความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว และหมั่นใฝ่หาความรู้ ทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นคุณสมบัติของผู้มีจริยธรรม ซึ่งความสมบูรณ์ทั้งหมดอยู่ที่ความยุติธรรม

ศาสนาสอนว่า กิจกรรมต่างๆ ที่จะทำนั้น มีความเหมาะสมกับตนเองและสังคม ขณะเดียวกันต้องออกห่างจากงานที่ไม่ดี ที่สร้างความเสื่อมเสียอย่างสิ้นเชิง

ส่วนการประกอบคุณงามความดีอื่นๆ การถือศีลอด การนมาซ และสิ่งที่คล้ายคลึงกับสิ่งเหล่านี้ เป็นการแสดงให้เห็นถึงการเป็นบ่าวที่จงรักภักดี และปฏิบัติตามบัญชาของพระองค์ กฎเกณฑ์และคำสอนของศาสนา ทำหน้าที่คอยควบคุมความประพฤติของมนุษย์ ทั้งที่เป็นหลักศรัทธา หลักปฏิบัติและจริยธรรม

หลักปฏิบัติของมุสลิม

๑. การปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอหุและมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของอัลลอหุ
๒. คำร้องนมาซ วันละ ๕ เวลา
๓. จ่ายซะกาต
๔. ถือศีลอดในเดือนรอมะฎอนทุกปี
๕. บำเพ็ญฮัจญ์ หากมีความสามารถทั้งกำลังกาย และกำลังทรัพย์

หลักศรัทธาของมุสลิม

๑. เชื่อในเอกภาพของพระเจ้าเป็นเจ้า
๒. เชื่อในบรรดาศาสนทูต
๓. เชื่อในบรรดาเทวทูต (มาลิกะฮุ)
๔. เชื่อในคัมภีร์อัลกุรอาน
๕. เชื่อในวันปรโลก
๖. เชื่อในการกำหนดสภาวะ (เกณฑ์ดี เกณฑ์ซึ่งมาจากพระเจ้า)

บรรพบุรุษของคนไทยมุสลิมเกิดมาจากไหน

ชาวไทยมุสลิมตั้งถิ่นฐานอยู่ในภูเก็ตราวร้อยละ ๓๖ ของประชากรทั้งจังหวัด โดยมักตั้งถิ่นฐานอยู่รอบนอกตัวเมืองหรือบริเวณชายฝั่งรอบเกาะประกอบอาชีพประมงและทำสวนสมรมควบคู่กันไป มุสลิมที่นับถือนิกายสุหนี่ ส่วนหนึ่งเป็นชาวบ้านหันมาเข้ารับ อีกส่วนหนึ่งเป็นแขกมลายูที่อพยพมาจากที่อื่น

มีหลักฐานที่น่าเชื่อว่า ท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร สองวีรสตรีตระกูลเจ้าเมืองถลางก็น่าจะเป็นมุสลิม เนื่องจากแม่ของท่านคือ หม่าเสี้ย สืบเชื้อสายมาจากสุลต่านไทรบุรีเข้ามาด้วย

และบริวารเหล่านี้ น่าจะกระจายเป็นส่วนหนึ่งของบรรพบุรุษมุสลิมในชุมชนต่างๆ ของเกาะภูเก็ต ในเวลาต่อมา

คุณเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว เล่าว่าคุณตา นายมังโช๊ค มังสุรีย์ อพยพมาจากเมืองเมกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย มุสลิมสายนี้จะมีผิวขาว มุสลิมที่อพยพมาจากปากีสถานที่เรียกว่าเชื้อสาย ปาทาน จากประเทศปากีสถานก็มีผิวขาวเช่นกัน ส่วนมุสลิมบางกลุ่มที่ชาวภูเก็ตเรียกว่า กาบล ตามชื่อเมืองหลวงของประเทศอัฟกานิสถานส่วนใหญ่จะมีผิวดำ ชาวมุสลิมในภูเก็ตบางกลุ่มหน้าตา เป็นคนจีนเพราะบรรพบุรุษอพยพมาจากแคว้นจีนเกียงของประเทศจีน คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะใช้ นามสกุล บิลอัคตุลา ส่วนกลุ่มที่อพยพมาจากประเทศมาเลเซียจากเมืองปีนัง ยะโฮ บ้างก็จะมี นามสกุลบอกถิ่นที่มา เช่น บิลยะโฮ มีสุข เป็นสุข เกาะกาวิ เป็นต้น

สภาพโดยทั่วไปของชุมชนมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต

ชุมชนบ้านบางเทาเป็นชุมชนมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดภูเก็ต โดยบ้านบางเทานี้ตั้งอยู่ที่ ฝั่งทะเลทางตะวันตกของเกาะภูเก็ต ชายฝั่งทะเลหาดทรายขาวละเอียดที่ทอดตัวเป็นอ่าวยาวกว่า ๑๐ กิโลเมตรเป็นที่ตั้งชุมชนมุสลิมที่ใหญ่ที่สุด บรรพบุรุษดั้งเดิมมาจากไม้ที่ตระกูลที่ส่วนใหญ่มี อาชีพทำประมง ทำสวน ทำนา ในขณะที่นั้นมัสยิดนี้เป็นศาสนสถานเพียงแห่งเดียวที่ผู้รวมผู้คนไว้ ด้วยกัน

หมู่บ้านใหญ่และเก่าแก่ของมุสลิมของภูเก็ตคือ บ้านคอเอน บ้านบางเทา ตำบลเชิงทะเล และตำบลกมลา อำเภอดกลาง ในกลุ่มบ้านเหล่านี้มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่มากกว่าร้อยละ ๕๐ ของ ราษฎรทั้งหมด บ้านบางเทามีมัสยิดบางเทาหรือมัสยิดมุการ์รุมซึ่งเป็นมัสยิดใหญ่ที่สุดในจังหวัด ภูเก็ตและมีฐานะเป็นมัสยิดกลาง (อย่างไม่เป็นทางการ) ของภูเก็ตในปัจจุบัน

บ้านบางเทามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกมลา เพราะเป็นชุมชนมุสลิมใหญ่ที่อยู่ติดกัน และ บรรพบุรุษส่วนใหญ่มาจากเกาะลังกาวิเหมือนกัน ตระกูลสำคัญและเก่าแก่ในกมลาคือ คุณลักษณะ และยาฮี ซึ่งตระกูลนี้สืบเชื้อสายมาจากพระนางมาซูรี หรือตามตำนานเรียกว่าพระนางเลือดขาว อันเป็นตำนานท้องถิ่นที่เล่าขานกันในหมู่ชนภาคใต้และมาเลเซีย แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของ มุสลิมทั่วทั้งภาค

ปัจจุบันตำบลกมลามีมัสยิดถึง ๔ หลัง มีจำนวนครัวเรือนกว่า ๖๐๐ ครอบครัวยาว ๗๐ กว่า ปีก่อน คนบางเทาจำนวนหนึ่งโยกย้ายไปหาที่ทำกิน และตั้งบ้านใหม่ที่ป่าดงซึ่งอยู่ติดกันแก่ข้าม เขา คนทั้งสองบ้านนี้จึงเป็นญาติพี่น้องไปมาหาสู่กัน

มาสู่ยุคของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่กำลังฟื้นฟู หาดบางเทามีโรงแรมชั้นนำเกิดขึ้น มากมาย อาทิเช่น โรงแรมอมันปรี โรงแรมเซคคิ โรงแรมบันยันนตรี อันเป็นแหล่งการทำมาหากิน ของคนยุคใหม่รายได้สูง ทำให้คนบางกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดี หลายครอบครัวมีลูกหลานทำงานใน สถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น เป็นเจ้าของบริษัทท่องเที่ยว บ้างก็เป็น มัคคุเทศก์ บ้างก็มีร้านค้าขายของที่ระลึกริมชายหาด ผู้ที่เคยประกอบอาชีพการเกษตรก็เปลี่ยนเป็น

เจ้าของบ้านเช่า กระแสของอารยธรรมของโลกในยุคไร้พรมแดนพัดพาเข้าสู่ชุมชนมุสลิมนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงเป็นข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดในชุมชน

ชุมชนมุสลิมขนาดใหญ่รองลงมาจากบ้านบางเทาและกมลา คือบ้านบางคณทิ ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง บ้านคอเอน ตำบลไม้ขาว อำเภอถลาง และบ้านเกาะแก้ว ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง ตามลำดับ นอกจากนั้นชุมชนมุสลิมในภูเก็ตก็ตั้งกระจายปะปนไปกับชาวไทยพุทธ แต่โดยส่วนใหญ่ชุมชนมุสลิมจะอยู่ในเขตอำเภอถลาง มีมัสยิดเฉพาะที่จดทะเบียนถูกต้องอยู่ในอำเภอนี้ราว ๓๐ แห่ง จากทั้งจังหวัด ๔๒ แห่ง

ลักษณะเด่นของชาวมุสลิมภูเก็ตที่น่าสนใจอย่างหนึ่งคือ การผสมผสานคติความเชื่อท้องถิ่นหรือพิธีกรรมของศาสนาอื่นเข้ากับหลักศาสนาตน เช่น เมื่อมีคนตายจะมีการเฝ้าสุสานเจ็ดวันหรือเมื่อเด็กเกิดได้เจ็ดวันจะมีพิธีรับขวัญด้วยการอุ้มขึ้นเปล เอาผ้าสีผูกเปลแกว่งไปมาพร้อมกล่าวเรียกขวัญเด็ก ซึ่งตามหลักศาสนาอิสลามจะไม่มีพิธีพวกนี้ ลักษณะดังกล่าวนี้ตรงกับฟรานซิส ไนน์ เขียนไว้ว่าประชาชนถลางบางคนเป็นทั้งมุสลิมและสยาม

ที่ถนนตลิ่งชันในตัวเมืองภูเก็ตยังมีมัสยิดเก่าแก่อายุ ๑๐๐ กว่าปีตั้งอยู่อีกแห่งหนึ่ง ชื่อว่า มัสยิดตลิ่งชันหรือมัสยิดญาเม็ยะ มีชาวเขม่นชื่อ เซ็กมังซูด เป็นผู้นำคนแรก ที่นี่เป็นชุมชนมุสลิมแห่งเดียวในภูเก็ตที่มีบรรพบุรุษเป็นแขกอาหรับ ปัจจุบันมีสวดบรูซตั้งบ้านเรือนอยู่รอบมัสยิดราว ๑๐ กว่าครัวประมาณ ๑ ใน ๓ ของประชากรภูเก็ตเป็นชาวไทยมุสลิมตั้งถิ่นฐานกระจายทั่วเกาะภูเก็ตที่หนาแน่นคือในเขตอำเภอถลาง

ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนและคนไทยมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต

คุณเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว อดีตนายกสมาคมนิสิต นักศึกษาไทยมุสลิม (สนท.) พ.ศ.๒๕๒๖ ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เล่าให้ฟังเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแม่ของตนกับเพื่อนสตรีเชื้อสายจีนว่า แม่ชะะ ถิ่นเกาะแก้ว กับแม่ฮั่วที่สนิทสนมกันมาก ทุกครั้งที่มาซื้อของที่ตลาดสดถือเป็นโอกาสที่ได้มาเยี่ยมเยียนเพื่อนฝูง

วันหนึ่งแม่ชะะ หรือกะชะะเห็นแดงกวางเหลือทิ้งจำนวนมากจึงบอกแม่ฮั่วว่า “อย่าทิ้งแดงกวางเอามาแปรรูปเป็นอ่าจาดดีกว่า กินก็ได้ ขายก็ได้” แล้วสอนวิธีทำอ่าจาดให้ แม่ฮั่วจึงมีอาชีพขายอ่าจาดประจำตลาดสดภูเก็ตอีกอาชีพหนึ่ง นายแพทย์ประสิทธิ์ โกยศิริพงศ์ อดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต บุตรของแม่ฮั่วได้ยืนยันความสัมพันธ์นี้ในรายการวิทยุ ๙๖.๗๕ อารมณดี โดยย้ำว่าแม่นั้นรักใคร่ในน้ำใจของแม่ชะะเพื่อนมุสลิมคนนี้นัก

ความสัมพันธ์ระหว่างแม่ฮั่วกับแม่ชะะเป็นตัวอย่างที่ยกมาให้เห็นความรักฉันญาติมิตรของคนต่างศาสนา ต่างความเชื่อในสังคมเดียวกัน สืบสานสายสัมพันธ์จากรุ่นแม่สู่รุ่นลูกอย่างน่าชื่นใจ

คุณเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว ยังเล่าให้ฟังต่อว่าคุณปู่ของคุณเจริญ เป็นคนไทยมุสลิมที่พูดภาษาจีนคล่อง มีเพื่อนสนิทอยู่ในเมืองหลายคนเช่น นายสุ่ ออวัฒนา และบุตรของพระพิทักษ์จีน

ประชา หลายคนก็เป็นเพื่อนสนิทกับคุณปู่ด้วย ท่านเหล่านี้จะไปเยี่ยมเยียนและร่วมงานฉลองวันสำคัญของชาวมุสลิมเสมอ เช่น งานออกบวช ฮารีรายอ เป็นต้น

๒.๓.๓ ชาวไทยลิกซ์เชื้อสายอินเดีย

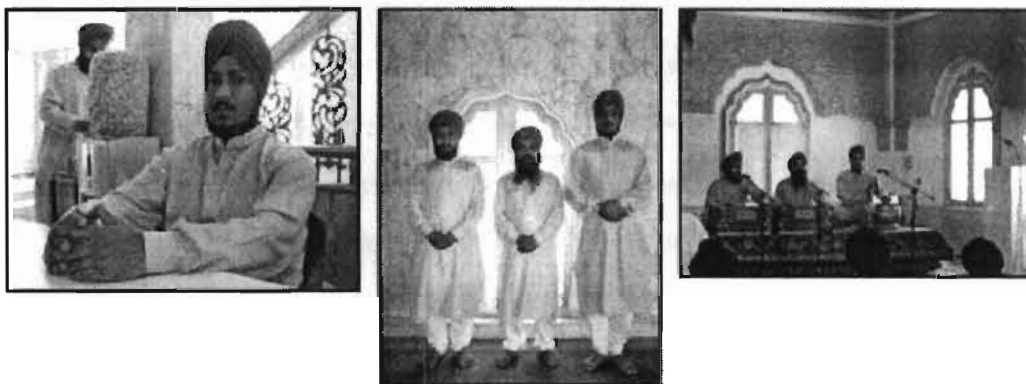
แม้จะมีจำนวนไม่มากนักแต่เป็นกลุ่มที่มีบทบาททางสังคมสูง วัดลิกซ์ตั้ง อยู่ที่ถนนสุทัศน์ เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวลิกซ์ในจังหวัดภูเก็ตที่อาศัยกระจัดกระจายไปนอกตัวเมืองปะปนอยู่ในหมู่บ้านคนจีนบ้าง และที่อยู่เป็นกลุ่มเป็นพวก เช่น ศูนย์การค้าหรือชายทะเลป่าตอง กระรน และกะตะ เป็นต้น

ชาวลิกซ์ในประเทศไทย อยู่ภายใต้พระบรมโพธิสมภารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเป็นเอกอัครราชูปถัมภก ชาวไทยลิกซ์ปัจจุบัน นับเป็นรุ่นที่ ๔ - ๕ ที่สืบทอดจากบรรพบุรุษของคนที่ได้เริ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐานและประกอบสัมมาชีพในประเทศนี้ ตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ในราชวงศ์จักรี โดยมี ศรีครุสิงห์สภา (ศูนย์รวมชาวไทยลิกซ์แห่งประเทศไทย) เป็นองค์กรกลางของชาวไทยที่นับถือศาสนาลิกซ์ ได้รับการสถาปนาจากทางราชการ ให้เป็นตัวแทนของชาวไทยลิกซ์ ในการประสานงานทั้งทางด้านศาสนา วัฒนธรรม และสังคม ระหว่างชาวลิกซ์ในประเทศไทย กับทางภาครัฐบาล และภาคเอกชนทั่วไป

ศาสนาลิกซ์เป็นศาสนาที่ใช้ดนตรีในการโน้มน้าวจิตใจของศาสนิกชน และคำบัญญัติของศาสดาองค์ที่สิบ ซึ่งเป็นองค์สุดท้ายระบุว่า ถ้ามีคัลซาร์ ๕ คนยืนด้วยกันแล้ว จะเป็นตัวแทนของพระศาสดา (คัลซาร์ หมายถึง บุรุษที่ศึกษาและเข้าใจคำสอนของศาสนาอย่างดี)

พิธีคัลซาร์ เป็นการเข้าพิธีแบบมัสตัตสัมปชญญะว่า “ต่อไปนี้ข้าพเจ้าจะมีชีวิตอยู่เพื่อศาสนา จะดำรงตนเสมือนพระในบ้าน” อันที่จริงพิธีประกาศตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาลิกซ์ พ่อแม่จะเป็นผู้พาลูกไปรับศีลจุ่มตั้งแต่แรกเกิดได้ ๑๑ วัน หรือ ๒๑ วัน

ศาสนาลิกซ์ระบุว่า ผู้ชายชาวลิกซ์ทุกคนจะต้องเป็น ซิงห์ หรือสิงห์ ด้วยเหตุนี้ชาวลิกซ์จึงมีนามสกุลขึ้นต้นด้วย สิงห์ (Singh) เช่น สิงห์สัจเทพ เป็นต้น ผู้หญิงจะใช้คำทำยว่า กอร์ (Kaur) ซึ่งหมายถึง เจ้าหญิง ถ้าเราขานชื่อซิงห์ในหมู่ชาวลิกซ์ แน่ใจได้ว่าคงมีขานรับเป็นร้อย

ภาพที่ ๒.๑ ผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

ในศาสนาสิกข์จะไม่มีนักบวช พระ หรือนักบุญ แต่จะมีผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ประจำวัน จะถูกขนานนามว่า “กรันธี” (Granthi) ศาสนาจารย์ผู้ที่นำสวดภาวนาเป็นทำนองเพลงจะมี นามว่า “ราจี” (Ragi) สังกิตจารย์และการร้องบทสวดเรียกว่า “กิร์ตัน” (Kirtan) ซึ่งเป็นบทสวด ภาวนาสุดดี – วาเฮ่คุรุ.

ภาพที่ ๒.๒ ผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

บุคคลทุกวัยไม่จำกัดว่ามีวรรณะใด ความเชื่อถือใด ประเพณีหรือสัญชาติใด สามารถเข้าไป สักการะภายในคุรุควาร่าได้ ก่อนจะเข้าไปภายในอาคารคุรุควาร่า ทุกคนต้องถอดรองเท้า และคลุม สිරยะของตน (ในกรณีที่ไม่ได้โพกผ้าสวมสิริยะเช่นชาวสิกข์) เมื่อเข้าไปในห้องโถงแล้ว จะเดิน อย่างสำรวมไปทำความเคารพต่อครันศาสดาคุรุ ครันถ์ซาฮิบ แล้วเดินมานั่งที่พื้น

ภาพที่ ๒.๓ ครันศาสดาคุรุ ครันถ์ซาฮิบ

อาดิ ครันถ์ คือ พระมหาคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาสิกข์ สำหรับชาวสิกข์พระมหา คัมภีร์คือ องค์พระศาสดา พระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์ได้ทรงบัญญัติว่าหลังจากพระองค์ สิ้นพระชนม์แล้ว ให้ชาวสิกข์เคารพและปฏิบัติตามบทสั่งสอนในพระศาสดาคุรุครันถ์ซาฮิบ ซึ่ง ประกอบด้วยบทสวดภาวนา บทสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้าสูงสุด ในพระคัมภีร์เปี่ยมล้นด้วยบทแห่ง ความรัก สัจธรรม ความถ่อมตน มนุษยธรรม ความเมตตาขององค์พระผู้เป็นเจ้า ความรักในเพื่อน มนุษย์ การควบคุมกิเลส ความเมตตาต่อมวลชีวิต ความบริสุทธิ์ของกายและใจ การค้นหาตนเองและ พัฒนาจิตใจให้สูงส่ง ความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง การรับใช้ผู้อื่นและแนวทางดำรงชีวิต อย่างสัจธรรม

ศาสนาสิกข์ เป็นศาสนาที่มุ่งเน้นการพิทักษ์คุณงามความดีให้คงอยู่ อบรมหลักธรรมเพื่อให้ผู้สาวกปฏิบัติ บรรลุถึงความสงบสุข และนำหลักธรรมแห่งศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันเพราะผู้ที่ประพฤติ ปฏิบัติตน ตามกรอบแห่งศีลธรรมนั้น จะเป็นผู้จิตใจเปี่ยมด้วยความเมตตากรุณาและงามสมบูรณ์พร้อม กาย วาจา และใจ ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และสังคมส่วนรวม ไม่ทำตนให้เป็นภาระ เบียดเบียน หรือเป็นพิษภัยต่อผู้อื่นได้

ภาพที่ ๒.๔ สตรีที่นับถือศาสนาสิกข์

สิทธิของสตรี ได้รับการยอมรับสิทธิทัดเทียมเท่ากับบุรุษ และมีเสรีภาพทุกประการ เช่นเดียวกับบุรุษและสามารถแสดงความคิดเห็นและชี้แนะทางด้านความคิด ร่วมประกอบศาสนกิจต่าง ๆ ในศาสนสถานของชาวสิกข์ได้อย่างเสรี สตรีมีสิทธิเท่าเทียมในการร่วมพิธีและปฏิบัติพิธีกรรมทุกสถานะรวมทั้งการรับ อมฤต(การบรรพชา)

ไม่มีหลักฐานว่าศาสนาสิกข์เข้ามาเผยแพร่ศาสนาในภูเก็ตเมื่อใด แต่คนเก่าเล่าว่าก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีชาวสิกข์เชื้อสายอินเดียอาศัยอยู่ที่นั่นนับร้อยคน ส่วนมากมาจากปีนัง ทำอาชีพเฝ้ายาม ติบรถรับจ้าง รับจ้างทั่วไป หรือบางคนก็ขายผ้า มีศาสนสถานแห่งหนึ่ง คือ วัดสิกข์ ตั้งอยู่ที่ถนนมนตรี ช่วงสงครามชาวสิกข์พวกนี้ก็หนีภัยสงครามกระจัดกระจายไป เมื่อสงครามสงบจึงเหลือชาวสิกข์อยู่ไม่เกิน ๑๐ คน

ปัจจุบันมีชาวสิกข์ในภูเก็ตราว ๑๐๐ ครอบครัว นับเป็นเมืองที่มีชาวสิกข์อาศัยอยู่มากที่สุดในภาคใต้ ส่วนมากย้ายมาจากกรุงเทพฯ และบางส่วนมาจากกัททยา ในช่วงที่ภูเก็ตกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวเมื่อราว ๑๐ กว่าปีมานี้ โดยมาทำงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น เปิดร้านตัดเสื้อสูทให้ชาวต่างชาติ ชาวสิกข์ในภูเก็ตเปิดกิจการอยู่ที่หาดป่าตองมากที่สุด นอกนั้นก็กระจายปะปนกับคนไทยในตัวเมืองและตามหาดต่าง ๆ แม้ไม่มีการรวมตัวเป็นชุมชน แต่พวกเขายังนิยมแต่งงานกันในกลุ่มพวก ที่แต่งงานกับคนไทยก็มีบ้างแต่ไม่มากนัก

เหตุผลที่ผู้วิจัยสนใจการแต่งกายของผู้ที่นับถือศาสนาสิกข์ เพราะแม้จำนวนชาวสิกข์จะไม่มาก แต่เป็นสัดส่วนที่มองเห็นเด่นชัดในสังคมภูเก็ต อาจเป็นเพราะชาวสิกข์ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายและอยู่ในสังคมเมือง ที่น่าประทับใจมากอีกประการหนึ่ง คือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมภูเก็ตอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการรณรงค์หาทุนช่วยเหลือสาธารณกุศลหรืออื่น ๆ

๒.๓.๔ ชาวไทยใหม่- ชาวเล

เป็นกลุ่มพื้นเมืองที่มีที่พักอาศัยอยู่ชายทะเล บริเวณบ้านเกาะสีเฮอร์, บ้านราไวย์, บ้านสะพานแหลมหลา และท่าฉัตรไชย ชาวเลเป็นชนเผ่าพันธุ์หนึ่ง อาศัยอยู่ตามเกาะต่าง ๆ แถบฝั่งทะเลด้านตะวันตก ภาคใต้ของประเทศไทย เริ่มตั้งแต่บริเวณหมู่เกาะของประเทศสหภาพพม่า หมู่เกาะของจังหวัดระนอง, พังงา, ภูเก็ต, กระบี่ สตูล ไปจนถึงหมู่เกาะซึ่งเป็นอาณาเขตของประเทศมาเลเซีย ตามประวัติความเป็นมา ชนเผ่าพันธุ์นี้ใช้ชีวิตอยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ อย่างโดดเดี่ยวตามหมู่เกาะต่าง ๆ ในทะเลสี่บทิศมาตั้งแต่บรรพบุรุษ อาศัยอยู่ตามเพิงพักขนาดเล็กที่สร้างขึ้นเป็นลักษณะที่พักชั่วคราวตามชายหาดของเกาะต่าง ๆ เพราะเมื่อเจอมรสุมหรืออุปสรรคในการดำรงชีวิต พวกเขาจะต้องอพยพโยกย้ายไปหาที่อยู่แห่งใหม่ โดยพิจารณาจากความอุดมสมบูรณ์ของ กุ้ง หอย ปู ปลา ฯลฯ เป็นหลัก ถึงแม้ว่าชนเผ่าพันธุ์นี้จะอาศัยอยู่กระจัดกระจายตามเกาะต่าง ๆ แต่ส่วนใหญ่ก็ยังถือว่ามีความสัมพันธ์กันทางด้านเครือญาติ ในบางโอกาสก็ยังติดต่อไปมาหาสู่กันเสมอ

ชาวเลส่วนใหญ่ร่อนเร่ หากินกับทะเลมาตั้งแต่บรรพบุรุษ นับว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญทางทะเลในอดีต วันนี้ หลายคนเปลี่ยนอาชีพเป็นนายหน้าค้าสัตว์ทะเล “ทั้งปลารับประทาน และปลาสวยงาม “แอ้ว” ขายรังสันทัด เป็น “เสี้ย” รุ่นเขาว์ของชาวเลราไวย์ เล่าอย่างภูมิใจว่าที่รวยได้ทุกวันนี่เพราะก่งเป็นคนจีน ส่วนแม่จิว ประมงกิจ หัวหน้าคณะรณรงค์ของชาวเล เกาะสีเฮอร์ แม้จะฐานะดีก็ยังไปรับแจก “ทาน” จากชาวบ้าน เนื่องในประเพณีเดือนสิบ ผู้วิจัยเคยถามว่า “แม่จิวรวยแล้วทำไมยังต้องมาขอ (ทาน) อีก” เธอตอบอย่างยอมรับต่อโชคชะตาว่า “เกิดเป็นชาวเลค้าพอแล้ว บรรพบุรุษสอนอะไรต้องทำตาม ถ้าไม่ทำชาติหน้าจะต้องเกิดเป็นหมา”

ภาพที่ ๒.๕ ชาวไทยใหม่- ชาวเลผู้ชายและผู้หญิง

ภาพที่ ๒.๖ ชาวไทยใหม่ – ชาวเลวัยหนุ่มใหญ่

แวะไปเยี่ยมหมู่บ้านไทยใหม่ที่แหลมตึกแก เกาะสิเหร่ ซึ่งเป็นหมู่บ้านใหญ่มาก ผู้หญิงนุ่งผ้ากระโจมอก รวมกลุ่มกันแกะหอยดิบ ซึ่งเป็นหอยนางรมธรรมชาติ เกาะติดอยู่ที่เปลือกไม้โกงกาง สาวชาวเลจะเหมาเรือไปตัดไม้ที่มีหอยเกาะอยู่มากองไว้ได้ดูบ้าน มีเวลาว่างก็ค่อย ๆ แกะขายไป เปลือกหอยดิบกองโตเห็นอยู่ทั่วไปในหมู่บ้าน บางครอบครัวสามีทำงานมีเงินเดือน ภรรยานั่งล้อมวงเล่นไพ่ ชาวเลที่อยู่เกาะห่างไกล เช่น เกาะอาดัง เกาะหลีเป๊ะ จะยังรักษาประเพณีได้ดีกว่าที่ภูเก็ต

รศ.ดร.อมร ทวีศักดิ์ จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๖ ในงานสัมมนาการสอนภาษาอังกฤษซึ่งจัดโดยศูนย์ภาษาจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย อาจารย์เล่าถึงงานวิจัยที่เคยทำ เป็นการศึกษาภาษาศาสตร์ (Linguistic) ว่า ภาษาอูรักลาไวย์ เป็นภาษาตระกูล “ออสโตรนีเซียน” แต่จัดอยู่ในกลุ่มภาษาย่อย มาลายัน (Malayan) เช่นเดียวกับภาษามลายู ดั้งเดิม (Aboriginal Malay) และ มลายูท้องถิ่น (Local Malay)

ชาวเลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต มีความเป็นอยู่ในสภาพของชนกลุ่มน้อย (Minority group) เป็นที่รู้จักกันในนามของพวก “ชาวเล” หรือ “ชาวน้ำ” เป็นเพราะว่าชนกลุ่มนี้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำมาหากินอยู่ในทะเล จากลักษณะของการเรียกชื่อแบบนี้เป็นการชี้ให้เห็นว่า กลุ่มชนพวกนี้เป็นกลุ่มคนอีกพวกหนึ่งซึ่งแตกต่างไปจากคนไทยโดยทั่วไป พวกชาวเลก็ยังเป็นพวกชาวเลอยู่เหมือนเดิม ในขณะที่ชาวเลในบางชุมชนเรียกตัวเองว่าเป็นพวก “ไทยใหม่” แต่ก็ไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก ชาวเลพวกนี้ส่วนมากจะมีสำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนแล้ว แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะในการเป็นประชาชนชาวไทย ลักษณะนิสัยของชาวเลโดยมากจะเป็นคนรักสงบไม่ชอบทะเลาะกับใครแม้แต่ในหมู่พวกของเขาเอง ดังนั้นในกรณีที่เกิดมีความขัดแย้งกับบุคคลภายนอก ซึ่งส่วนมากมักจะเป็นบุคคลภายในบริเวณท้องถิ่นนั่นเอง ชาวเลมักจะเป็นฝ่ายยินยอมหรือไม่ก็ย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยหนีอพยพกันไปหมดทั้งกลุ่ม ทั้งนี้เป็นเพราะในสังคมชาวเลสมาชิกภายในสังคมจะมีการติดต่อสัมพันธ์กันแบบกลุ่มปฐมภูมิ (Primary group)

แนวนโยบายของทางรัฐบาลที่นำเข้าไปใช้ในการพัฒนาสังคมชาวเลที่มีอยู่โดยทั่วไป ได้แก่การเกณฑ์เด็กชาวเลเข้ามาเรียนในโรงเรียน การให้บริการทางด้านสาธารณสุข ตลอดจนการตั้งอาสาสมัครขึ้นในแต่ละชุมชนชาวเล การแต่งตั้งผู้นำขึ้นในชุมชนชาวเลในตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ่าง สารวัตรกำนันบ่าง ขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรของชาวเลในแต่ละกลุ่ม บางชุมชนก็จัดให้มีการเลือกตั้งผู้นำชุมชนขึ้นมาเอง ผู้นำเหล่านี้จะต้องไปประชุมที่อำเภอร่วมกับกำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นบุคคลภายในท้องถิ่น พวกผู้นำของชาวเลจึงเป็นเสมือนตัวกลางในการติดต่อระหว่างทางราชการและบุคคลภายนอกกับพวกชาวเล สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มพัฒนาขึ้นในชุมชนชาวเล ฯลฯ ปัญหาที่ชาวเลต้องเผชิญอยู่ในขณะนี้ นั่นก็คือได้ว่าถูกบุคคลภายนอกเอารัศเอาเปรียบอยู่ในหลาย ๆ ด้าน ที่เห็นได้ชัดเจนก็คือการกวดราคาของพวกพ่อค้าที่รับซื้อสัตว์ทะเลตามชุมชนต่าง ๆ และที่มีปัญหามากที่สุดก็คือเรื่องที่ดินที่อยู่อาศัย

สภาพโดยทั่วไปของชุมชนชาวเลต่าง ๆ

ชาวเลที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ตทุกกลุ่มจะตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณริมชายหาด ยกเว้นกลุ่มที่บ้านเหนือ หมู่ที่ ๕ ตำบลไม้ขาว อำเภอถลาง ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ลึกเข้ามาจากชายฝั่งทะเลประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร มีชาวเลอาศัยประมาณ ๖๒ คน ๑๕ หลังคาเรือน นอกจากนั้นตั้งบ้านเรือนอยู่ตามริมชายหาด กลุ่มชาวเลที่เกาะสิเหร่เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด อยู่ในเขตหมู่ที่ ๔ ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง มีชาวเลประมาณ ๑๙๗ คน ๒๑๑ หลังคาเรือน ถัดลงไปก็เป็นกลุ่มชาวเลที่หาดราไวย์ อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๒ ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง มีชาวเลอยู่ ๒ พวก คือ ชาวเลสิงห์ มีประมาณ ๖๐ คน ๑๘ ครอบครัว และชาวเลที่เรียกตัวเองว่า “ไทยใหม่” มีประมาณ ๔๒๑ คน ๘๕ ครัวเรือน กลุ่มชาวเลที่แหลมหลาอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๕ ตำบลไม้ขาว อำเภอถลาง มีประมาณ ๒๗๕ คน ๕๐ ครัวเรือน กลุ่มที่สะปายอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๑ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง มีประมาณ ๑๒๐ คน ๒๘ ครัวเรือน

ลักษณะครอบครัวของชาวเลโดยทั่ว ๆ ไป ในแต่ละครอบครัวจะมี บิดา มารดา บุตร และตา ยาย ส่วนมากเมื่อแต่งงานแล้วจะแยกครอบครัวออกไป ยกเว้นในกรณีที่ไม่มีการแยกครอบครัวจะแยกออกไปตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้ ๆ กัน ในบริเวณชุมชนนั่นเอง เนื่องจากลักษณะบ้านของชาวเลเป็นบ้านที่มีขนาดเล็กไม่สามารถอยู่รวมกันได้หลายคน ชาวเลบางคนพูดว่าแยกครัวเรือนมาอยู่ต่างหากหลังจากแต่งงานแล้วรู้สึกเป็นอิสระและสบายใจดี ผู้ชายจะเป็นผู้มีหน้าที่ออกไปทำงาน ส่วนผู้หญิงมีหน้าที่เฝ้าบ้านดูแลลูก แต่ในภาวะของสังคมปัจจุบันผู้หญิงมีส่วนในการทำงานเพื่อช่วยหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ผู้หญิงจึงมีภาวะหน้าที่เพิ่มขึ้นจากเดิม จัดได้ว่าเป็นบทบาทใหม่ในกลุ่มผู้หญิงชาวเล ส่วนการอบรมเลี้ยงดูเด็กภายในครอบครัวในช่วงที่เด็กยังเล็กอยู่ก็มักจะเป็นหน้าที่ของแม่ เพราะพ่อต้องออกไปหากิน แต่เมื่ออายุ ๑๐ กว่าปีขึ้นไป โดยเฉพาะผู้ชายจะเริ่มใกล้ชิดกับพ่อและญาติที่เป็นผู้ชาย เพราะต้องเริ่มออกไปหาปลาด้วยกัน การอบรมสั่งสอนของชาวเลส่วนใหญ่ เป็นการสอนให้รู้จักการดำรงชีวิต เด็กชาวเลทั้งหญิงและชายจะถูกฝึกให้เรียนรู้กับธรรมชาติ สอนให้รู้จักการรักษาตัวตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ให้ฝึกว่ายน้ำ

โดยเฉพาะเด็กผู้ชายจะได้รับการสอนให้ว่ายน้ำ ดำน้ำ พายเรือ หัดให้รู้จักชีวิตสัตว์ในทะเลและรู้จักการดำรงชีวิตในทะเล นับได้ว่าเป็นการเรียนรู้จากธรรมชาติ ส่วนเด็กผู้หญิงก็ได้รับการฝึกหัดเกี่ยวกับงานบ้าน อยากรู้ก็ตาม เมื่อทางรัฐบาลได้ออกระเบียบกฎเกณฑ์บังคับเด็กชาวเลให้เข้าเรียนในโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการประถมศึกษา ทำให้วิถีชีวิตโดยเฉพาะของเด็กชาวเลต้องเปลี่ยนไป

เกี่ยวกับผู้นำในชุมชนในอดีตพวกโต๊ะ (หมอ) จะมีบทบาทเป็นอย่างมากเพราะเป็นผู้ที่ได้รับความเชื่อถือจากพวกชาวเลในหลาย ๆ ด้าน เป็นผู้นำและตัวตั้งตัวตีในการทำพิธีต่างๆ แล้วยังเป็นหมอเวลามีคนเจ็บไข้ พวกโต๊ะจึงมีบทบาทที่สูงเด่นกว่าบุคคลอื่นๆ ในชุมชนในกรณีที่ในชุมชนมีโต๊ะหลายคน โต๊ะแต่ละคนจะได้รับการยอมรับในบทบาทอย่างเท่าเทียมกัน ถือว่ามีความสามารถเท่ากัน แต่ในปัจจุบันบทบาทของพวกโต๊ะในชุมชนกลับลดน้อยลง

ชาวเลในปัจจุบันมีสภาพทางสังคมและการเมืองคล้ายกับคนในท้องถิ่นโดยทั่ว ๆ ไป ความแตกต่างบางอย่างในด้านวัฒนธรรมกับคนในท้องถิ่น ทำให้พวกเขายังคิดว่าพวกเขาไม่ได้เป็นคนเดียวกับคนในท้องถิ่น

ชาวเลในชุมชนต่าง ๆ ส่วนมากจะมีนามสกุลเหมือน ๆ กัน เพราะทางราชการเพิ่งจัดให้มีการใช้นามสกุลขึ้นในหมู่ชาวเล นามสกุลที่ตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกคือ ประโมกิจ ตั้งขึ้นเมื่อประมาณ ๔๐ กว่าปีมาแล้ว ที่ชุมชนชาวเลเกาะสิเหร่ ในสมัยที่ นายคู่ มะลิแก้ว เป็นผู้ใหญ่บ้าน ต่อมาเมื่อมีการแต่งงานกับคนในท้องถิ่นนามสกุลต่าง ๆ ก็มิใช่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ชาวเลบางกลุ่มในชุมชนก็ได้ตั้งนามสกุลใหม่ขึ้นมาใช้เองบ้าง เช่น ทะเลเล็ก, ช้างน้ำ, หาญสมุทร, บางจาก เป็นต้น

ปัจจุบัน มีการขยายตัวทางด้านสื่อสารมวลชนและการขนส่ง แม้ชาวเลส่วนใหญ่ที่อายุมากจะเขียนหนังสือไม่เป็นและอ่านหนังสือไม่ออก แต่ชาวเลก็สามารถฟังและพูดติดต่อกับบุคคลภายนอกได้ดี ส่วนใหญ่พูดภาษาท้องถิ่นภูเก็ต แทบทุกบ้านมักจะมีวิทยุไว้ฟัง บางบ้านก็มีโทรทัศน์ไว้ดูอีกด้วย ส่วนในด้านการขนส่ง ชุมชนชาวเลสามารถติดต่อกับสังคมภายนอกได้สะดวก ทั้งทางรถยนต์และทางเรือ การขยายบริการทางการศึกษาทำให้ชาวเลมีความรู้ความสามารถมากขึ้น เนื่องจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยีประกอบกับปัจจัยอื่นๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นผลทำให้รูปแบบของสังคมพวกชาวเลซึ่งแต่เดิมจัดได้ว่าเป็นสังคมแบบดั้งเดิม (Primitive Society) เปลี่ยนแปลงมาเป็นสังคมแบบสมัยใหม่ (Modernize) เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

กลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาไวย์ ที่เรียกกันติดปากว่า ชาวเล หรือชาวไทยใหม่ นับถือศาสนาพุทธ นับถือแม่พระ เจ้าที่เจ้าทาง และตายายช่วย ตายายโง่ง ทุกปี ในปัจจุบัน ชุมชนชาวเลหาดราไวย์และชาวเลแหลมตุ๊กแก มีคนเข้ามาเผยแพร่ศาสนาคริสต์ แต่ชุมชนชาวเลก็รับเอาอิทธิพลของศาสนาพุทธเข้าไปใช้มานานแล้ว เช่น หลวงปู่สุภา กันตสีโล ได้ไปสร้างวัดบนเขาที่เกาะสิเหร่เพื่อชักชวนให้ชาวเลนับถือศาสนาพุทธ ตามที่ได้เกิดนิมิตเห็นภาพชนเผ่าชาวน้ำผู้ร่อนเร่กลางทะเลขณะนั่งวิปัสสนา หลวงปู่จึงมีความตั้งใจ ที่จะไปโปรดชาวน้ำผู้อยู่ห่างไกลเหล่านั้น หลวงปู่ตัดสินใจเดินทางมาภูเก็ตด้วยมีชาวเลเป็นแรงจูงใจสูงสุดในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ หลวงปู่สุภาซึ่งอายุเพียง ๖๐ และมี

สุขภาพแข็งแรงมากได้ชักชวนให้ชาวบ้านผู้มีจิตศรัทธาและชาวเล สร้างวัดเกาะสิเหร่พร้อมพระพุทธรูปไสยาสน์บนยอดเขา หลวงปู่ได้ตระหนักว่า ชาวน้ำ หรือ ชาวเล หรือ ชาวไทยใหม่ เป็นผู้ด้อยโอกาสและไม่มีศาสนา หลวงปู่โน้มน้าวให้ชาวเลส่วนใหญ่หันมานับถือศาสนาพุทธ

พิธีลอยเรือเป็นพิธีการสะเดาะเคราะห์ให้กับหมู่บ้าน หรือตนเองโดยการนำข้าวสารหรืออาหารแห้ง ไปใส่ในเรือพิธีที่สร้างขึ้นแล้วนำเรื่อนั้นลอยออกไปในทะเล ความเชื่อนี้จะทำขึ้นก่อนกลางเดือน ๖ และ ๑๑ ในเวลากลางคืนจะมีการร่ำวงบ้าง ร้องเง้งบ้าง เป็นเวลา ๓ วัน ๓ คืน ในวันขึ้นสิบสองสิบสามค่ำ จัดกลางลานหมู่บ้าน แต่จะมีความแตกต่างจากการจัดงานของชาวเลที่เกาะสิเหร่คือ ชาวเลที่เกาะสิเหร่จะมีการทำเรือไม้ระกำและทำหุ่นรูปคน(รูปไม้ต่างตัว) ใส่ไว้ในเรือ และจะนำขนมหมากพลู ยาสูบใส่ไว้ในเรือด้วย ต่อจากนั้นก็จะมีการบนบานขอพรแล้วก็โยนข้าวตอกลงเรือพิธี เพื่อให้สิ่งโชคร้ายหายลอยไปกับน้ำ

ภาพที่ ๒.๗ รำรองเง้ง

รองเง้ง เป็นการละเล่นพื้นบ้านของชาวเล แม่จิว ประโมงกิจ เป็นหัวหน้าคณะรองเง้งที่แหลมตึกแก เกาะสิเหร่ เสียงร้องเพลงของแม่จิวเสียงสูงดั่งแสบแก้วหูของคนไม่คุ้นเคย ลีลาสายสะโพก เป็นธรรมชาติที่ดูนุ่มนวลให้บรรยากาศทะเลได้ เพลงรองเง้งมีหลายเนื้อร้องทำนองคล้ายกัน เพลงเด่นๆ ได้แก่ “เกล้ง” ที่มีเนื้อร้องว่า “เกล้ง อา ตะปู้ เกล้ง เกล้ง อาชามา ลา มา...” เพลงเกล้ง ได้รับเลือกเป็นเพลงนำในการแสดงรองเง้งหน้าพระที่นั่ง ในคราวรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จประพาสภูเก็ต พ.ศ. ๒๕๐๒ เป็นคุณูปการ ต่อการแสดงพื้นเมือง “รองเง้ง” ชาวเลภูเก็ต ที่ปฏิบัติสืบมาจนปัจจุบันนี้ “ฟ้าเป็นของนก ทะเลเป็นของชาวเลทุกคน” บัดนี้ชาวเลผู้เคยชอบอาชีพร่อนแร่กลางทะเล หยุควิถีเร่ร่อนดำเนินชีวิตตามแบบฉบับคนเมืองทะเลกว้างใหญ่ บัดนี้เป็นแหล่งทำมาหากินของชาวเลยุคใหม่เป็นฝรั่งผสมแดงผสมทองชาวตะวันตก เป็นผู้เชี่ยวชาญการดำน้ำมีอุปกรณ์ครบครัน ส่วนชาวเลนักดำน้ำมือเปล่า สูญหายไปเหลือแต่ตำนานให้เล่าเป็นนิทาน

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

๓.๑ ประชากร/กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๓.๑.๑ ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

โดยมี นางยินดี มโนสุนทร

นางสุนันทา เอี่ยมอนันต์เจริญ

นางประภาพรรณ อังตระกุล

นางเหลียนบี แซ่หลิน เป็นผู้ประสานงาน

๓.๑.๒ คนไทยมุสลิม ชุมชนบ้านคอเอน อำเภอถลาง จ.ภูเก็ต

โดยมีผู้นำชุมชน นายบำรุง สำเภารัตน์ ประธานอิสลามจังหวัดภูเก็ตเป็นผู้นำ

๓.๑.๓ คนไทยสิกข์ ชุมชนชาวสิกข์ จังหวัดภูเก็ต

โดย คุณมิตร สิงห์สัจจะเทพ เป็นผู้ประสานงานของชุมชน

๓.๑.๔ คนไทยใหม่หรือชาวเล ชุมชนเกาะสิเหร่ จังหวัดภูเก็ต

โดยมีนางจิว ประโมงกิจ เป็นผู้ประสานงานในชุมชนแหลมตุ๊กแกเกาะสิเหร่

นายแอ้ว หาดทรายทอง เป็นผู้ประสานงานในชุมชนชาวเลราไวย์

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๒.๑ การสัมภาษณ์

๓.๒.๒ เอกสารและหนังสือ

๓.๒.๓ รูปภาพ

๓.๒.๔ สื่อ Internet

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓.๑ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

ดำเนินการโดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการแต่งกายของกลุ่มวัฒนธรรมในจังหวัดภูเก็ตตามประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

๓.๓.๑.๑ บริบทชุมชน

๑) สภาพภูมิศาสตร์ที่ตั้งชุมชน

๒) ประวัติความเป็นมาของชุมชน

๓) วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน

๓.๓.๑.๒ วัฒนธรรมการแต่งกาย

๑) วัฒนธรรมการบริโภคชุดเครื่องแต่งกายของชุมชน

๓.๓.๑.๓ รูปแบบวัฒนธรรมการแต่งกาย

- ๑) การแต่งกายในชีวิตประจำวัน
- ๒) การแต่งกายแบบพิธีการ

๓.๓.๑.๔ วัฒนธรรมการแต่งกายแบ่งตามเพศและวัย

๑) เพศชาย แยกเป็น

- วัยเด็ก
- วัยผู้ใหญ่
- วัยชรา

๒) เพศหญิง แยกเป็น

- วัยเด็ก
- วัยผู้ใหญ่
- วัยชรา

๓.๓.๑.๕ รูปแบบ (Pattern) ชุดเครื่องแต่งกาย

- ๑) วัสดุที่นำมาใช้ออกแบบโครงสร้าง
- ๒) เทคนิคการสร้างลวดลายบนผืนผ้า
- ๓) เทคนิคและกระบวนการออกแบบ โครงสร้างและรูปแบบ (Pattern) ชุดเครื่องแต่งกาย
- ๔) เทคนิคการตัดเย็บ
- ๕) ลักษณะการใช้เครื่องประดับประกอบเครื่องแต่งกาย
- ๖) การเขียนภาพ Pattern จำลองแบบชุดเครื่องกายตัวแทนของแต่ละกลุ่มวัฒนธรรมโดยใช้ การวาดด้วยมือ
- ๗) เทคนิคการเขียนภาพ Pattern จำลองแบบชุดเครื่องแต่งกายในระบบดิจิทัลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการสร้างงานกราฟิก

๓.๓.๒ การศึกษาภาคสนาม

ทำการศึกษาวัฒนธรรมการแต่งกายของกลุ่มวัฒนธรรม ๔ กลุ่ม โดย

๓.๓.๒.๑ เลือกสรรกลุ่มวัฒนธรรม

เลือกสรรกลุ่มวัฒนธรรมการแต่งกายของกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ จำนวน ๔ กลุ่ม คือ

- ๑) ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน
- ๓) ชาวไทยมุสลิม
- ๔) ชาวไทยลิกซ์เชื้อสายอินเดีย
- ๕) ชาวไทยใหม่หรือชาวเล

บทที่ ๔

การแต่งกายในปัจจุบันของกลุ่มชาติพันธุ์

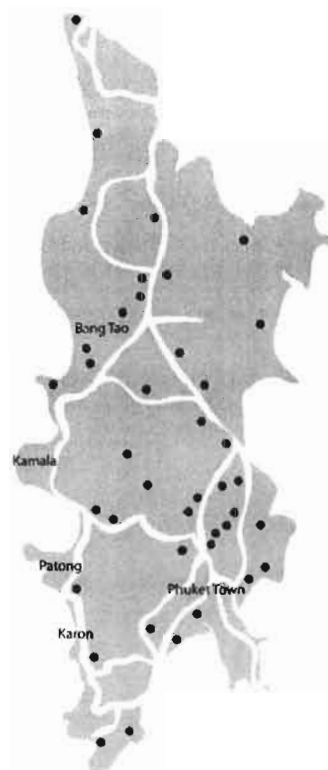
๔.๑ วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการแต่งกายของคนไทยกลุ่มต่างๆ ในจังหวัด โดยวิธีการประชุมระดมความคิด การประชุมย่อย และการสัมภาษณ์ ตลอดจนการศึกษาข้อมูล การศึกษาวัฒนธรรมการแต่งกายในพิพิธภัณฑ์ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมการแต่งกายของคนภาคใต้ในอดีต เพื่อค้นหาวัฒนธรรมการแต่งกายที่บ่งบอกความเป็น

อัตลักษณ์ของคนภูเก็ต โดยศึกษาวัฒนธรรมการแต่งกายที่เป็นที่นิยมของคนไทยกลุ่มต่างๆในพื้นที่ภูเก็ต ได้แก่การแต่งกายในชีวิตประจำวันแบบลำลอง และการแต่งกายแบบพิธีการ โดยศึกษาข้อมูลการแต่งกายย้อนหลังประมาณ ๑๐๐ ปี โดยแบ่งออกเป็น ๒ ช่วง คือ

- ช่วงที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๔๕ - ๒๔๕๐
- ช่วงที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๕๑ - ๒๕๔๕

แผนที่ตั้งของชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน
(ข้อมูลจากสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดภูเก็ต)

ภาพที่ ๔.๑.๑ แผนที่ตั้งของวัดในศาสนาพุทธที่เป็นที่อยู่อาศัยของชาวไทยพุทธ
และชาวไทยเชื้อสายจีน

รูปแบบการแต่งกายของชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต

๔.๑.๑ การแต่งกายของชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน

๔.๑.๑.๑ เพศชาย

๔.๑.๑.๑.๑ เด็กผู้ชาย

รูปแบบการแต่งกายของเด็กชาย ๑ - ๑๒ ขวบ

เด็กชายมักจะแต่งกายตามแบบสากลนิยม นอกจากนี้ในโอกาสสำคัญตามประเพณีจึงจะแต่งกายในชุดส่งเสริมประเพณีจีน เช่น ครุยจีน สารทจีน วันไหว้เจ้าตามประเพณีของแต่ละบ้าน อาทิจำงานทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษผู้ล่วงลับ

ชุดสากล

กางเกงขาสั้น เสื้อเชิ้ต และในงานที่สำคัญจริง ๆ ก็จะมีเสื้อสูทพร้อมทั้งเนคไท และหูกระต่าย

ชุดตามประเพณีนิยม

กางเกงขายาวผ้าแพร เสื้อแขนยาวคอจีน ตัดเย็บด้วยผ้าแพรหรือผ้าไหมจีน ลายนำรัก เช่น โคมจีน ดอกไม้ ลายมงคลอื่น สีที่ใช้ จะเป็นสีสันสว่าง เช่น สีน้ำตาลทอง สีเหลือง สีแดง สีชมพู เป็นต้น พร้อมหมวก

ชุดพื้นเมืองและถ่าลอง

กางเกงขาสั้นเย็บติดกับเสื้อที่เป็นคอกลมเพื่อให้สวยงามจึงผ่าหน้าติดกระดุมแถวหน้าทั้งหมด เสื้อมักจะเป็นเสื้อไม่มีแขน หรือ เอี้ยม

สำหรับเด็กผู้ชายวัยหัดเดิน ผู้ปกครอง มักจะให้นุ่งกางเกงผ้าลายดอกกรูดเอาด้วยเชือกหรือยาง

อีลาสติก เพื่อความสะดวกในการสวมใส่ และเพื่อไม่ให้เด็กเป็นหวัดได้ง่าย จึงมักจะให้เด็กสวมใส่เอี้ยมที่ภาษาจีนสกเกี้ยนเรียกว่า “ต้อกั่ว” หรือ “ออด้อ” ที่ประดิษฐ์เองโดยใช้เศษผ้ามาเย็บติดต่อกันเป็นลาย (patch work) และมาต่อขอบพร้อมเชือก ลักษณะของเอี้ยมนี้เป็นสามเหลี่ยม เหมาะสำหรับการป้องกันไม่ให้หน้าอกเย็น

๔.๑.๑.๑.๑ เด็กผู้ชาย

(๑) รูปแบบการแต่งกายของเด็กผู้ชายในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕-๒๔๕๐

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๑.๒ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบจำลอง

สถานที่	ร้านเลียงอิ้วฉายาลักษณ์สตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๖๐ ถ่ายเมื่ออายุประมาณ ๘ เดือน
เจ้าของภาพ	นายเกียรติ เอกศิลป์
บุคคลในภาพ	นายชู เอกศิลป์
เครื่องแต่งกาย	เด็กชายชู เอกศิลป์ไม่สวมเสื้อผ้าแต่ใส่เครื่องประดับทั้งสร้อยคอ กำไลข้อมือและกำไลข้อเท้า สันนิษฐานว่าสวมสร้อยทองรอบเอว ไม่ปกปิดอวัยวะเพศ ด้วยคติความเชื่อของคนจีน ที่ยกย่ององคชาติของเด็กผู้ชาย สร้อยรอบสะโพกทำด้วยทองคำมีเครื่องตกแต่งสร้อยเป็นประคำบ้างเครื่องประดับนี้มีลักษณะทำให้เกิดเสียงเวลาเด็กเคลื่อนไหว เช่น ระฆัง ภาษาใต้ภูเก็ตเรียกว่า “ลูกใจ” ทั้งนี้สร้อยขนาและ สร้อยแขน เป็นลักษณะกระพรวน ได้รับความนิยมมากเช่นกัน สร้อยคอพร้อมพระหลวงพ่อเข้มวัดฉลองเลี่ยมทองเป็นที่นิยมทั้งเด็กหญิงเด็กชายที่ครอบครัวฐานะดี

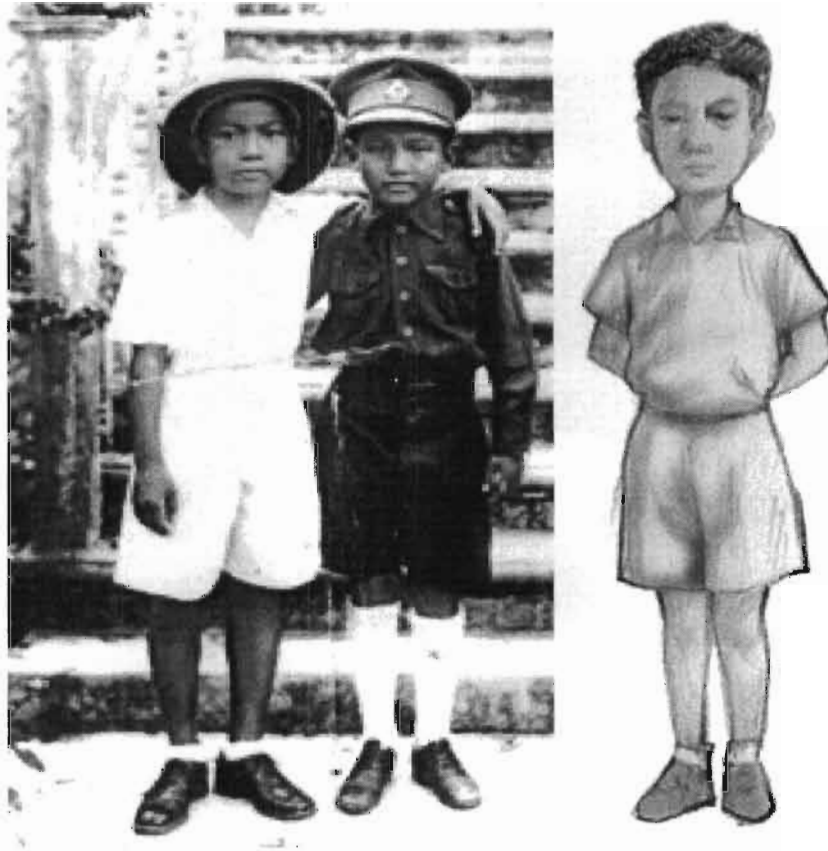
ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๑.๓ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบลำลอง

ที่มาของภาพ	ร้านเลียงอิ้วฉายาถักย้อมสตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
สถานที่	ร้านเลียงอิ้วฉายาถักย้อมสตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๘๘
เจ้าของภาพ	คุณสุภักดิ์ เติยศรี
บุคคลในภาพ	เด็กชายชาวภูเก็ตสองคน
เครื่องแต่งกาย	กางเกงขาสั้นมีสายสะพายไขว้กันด้านหน้า เสื้อเชิ้ตแขนสั้น มีของเล่นที่สั่งมาจากต่างประเทศ เหน็บอยู่ที่เอวเด็กชายคนขวามือ บอกให้รู้ว่าเป็นของหลอกล้อให้เด็กขอมถ่ายภาพ

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบพิธีการ

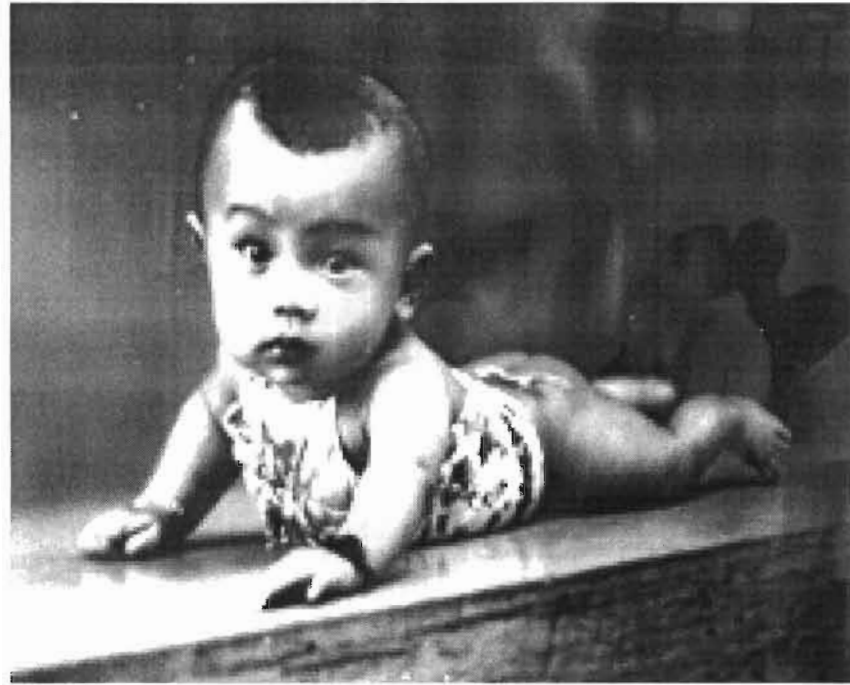

ภาพที่ ๔.๑.๔ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบพิธีการ

ที่มาของภาพ	เด็กผู้ชายชาวภูเก็ตในชุดยูวชนทหาร ภาพนี้ถ่ายในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒
สถานที่	ร้านค้าขายนาฬิกาใหญ่ของภูเก็ต ตั้งอยู่เลขที่ ๗๘ ถนนกลางภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๘๗
เครื่องแต่งกาย	ภาพเด็กชายแต่งกายในชุดยูวชนทหาร คนซ้ายมือสวมเสื้อแขนสั้นสวมกางเกงขา สั้นสวมถุงเท้าสั้นและสวมรองเท้าหนังสีดำและสวมหมวกกะโล่ ส่วนเด็กชายคน ขวามือ สวมเสื้อแขนยาวสวมกางเกงขาสั้นสวมถุงเท้ายาวและสวมรองเท้าหนัง สีดำสวมหมวกทหาร

(๒) รูปแบบการแต่งกายของเด็กผู้ชายในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๕๔๕

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบล้าลอง

ภาพที่ ๔.๑.๕ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบล้าลอง

ที่มาของภาพ	ร้านเลียงอิวฉายาลักษณ์สตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๕๒
เจ้าของภาพ	คุณสุภัจจ์ เสดียรศรี
เครื่องแต่งกาย	สำหรับเด็กผู้ชายวัยหัดเดิน ผู้ปกครอง มักจะให้นุ่งกางเกงผ้าลายดอกหรือตัวยเชือกหรือยางอีลาสติก เพื่อความสะดวกในการสวมใส่ และเพื่อไม่ให้เด็กเป็นหวัดได้ง่าย จึงมักจะให้เด็กสวมใส่เอี๊ยมที่ภาษาจีนฮกเกี้ยนเรียกว่า “ต้อกั่ว” หรือ “ออต้อ” ที่ประดิษฐ์เองโดยใช้เศษผ้ามาเย็บติดต่อกันเป็นลาย (patch work) และมาต่อขอบ พร้อมเชือก ลักษณะของเอี๊ยมนี้เป็นสามเหลี่ยม เหมาะสำหรับป้องกันไม่ให้หน้าอก เย็นที่จะทำให้เป็นหวัดได้ง่าย

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๑.๖ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบจำลอง

ที่มาของภาพ	ร้านเล็งอี่วฉายาลักษณ์สตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
สถานที่	ถ่ายภาพในสตูดิโอ
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๐๗
บุคคลในภาพ	สามศรีพี่น้อง เด็กชายเกียรติ เอกศิลป์ เด็กหญิงนิภารัตน์ เอกศิลป์ และเด็กชาย เฉลิมไทย เอกศิลป์
เรื่องแต่งกาย	ภาพนี้สะท้อนให้เห็นการแต่งกายและทรงผมของเด็กทั้งสามวัยได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ ๔.๑.๗ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบจำลอง

ที่มาของภาพ	นางมาลี เอี้ยวผดุง
สถานที่	ถ่ายภาพในสตูดิโอ
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๔๕๕
เจ้าของภาพ	นางมาลี เอี้ยวผดุง
บุคคลในภาพ	เด็กชายสามพี่น้อง
เครื่องแต่งกาย	เสื้อเชิ้ตแขนสั้น สวมใส่กางเกงขาสั้นสีขาว

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๑.๘ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย พิธีการ

- ที่มาของภาพ** ร้านเลียงอิวฉายาลักษณ์สตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
- สถานที่** บ้านนายสมเกียรติ ชวนกำเนิดการ
- วันเดือนปี** พ.ศ. ๒๔๕๔
- บุคคลในภาพ** นายสมเกียรติ ชวนกำเนิดการ ผู้จัดการธนาคารไทย กรุงเทพฯ
- เครื่องแต่งกาย** การแต่งกายของเด็กๆคนนั้น กางเกงชุดติดกันนี้ของทารกเรียกว่า “กางเกงคางคก” สวมหมวกเบเร่ ภาพนี้ถ่ายในสตูดิโอเก่าแก่ของจังหวัดภูเก็ต ถ้าสังเกตให้ดีจะเห็นว่าแก้อี้ตัวนี้เหมือนแก้อี้ที่นายชู เอกศิลป์ ถ่ายภาพบนแก้อี้ตัวนี้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๐

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๑.๕ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย พิธีการ

ที่มาของภาพ	ร้านเลียงอิวฉายาลักษณ์สตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
สถานที่	สตูดิโอของจังหวัดภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๕๖
บุคคลในภาพ	เด็กชายเซ่ง วุฒิชานู
เครื่องแต่งกาย	ถ่ายภาพแสดงทำปิ่นจักรยาน เด็กผู้ชายในนั้น นิยมสวมหมวก “เบเรต์” ทำจากผ้าสักหลาด มีจุกกลางหมวก

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๑.๑๐ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย พิธีการ

สถานที่	ร้านเล็งอิ้วฉายาลักษณ์สตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๐๔
บุคคลในภาพ	เด็กชายเกียรติ เอกศิลป์
เครื่องแต่งกาย	เด็กชายมักจะแต่งกายตามแบบสากลนิยม ภาพเด็กชายเกียรติ เอกศิลป์ ถ่ายภาพในชุดหล่อพิเศษ นุ่งกางเกง ขาสั้น เสื้อเชิ้ตแขนยาวผูกเนคไท พร้อมทั้งสวมสายสะพายกางเกง

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๑.๑๑ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย พิธีการ

ที่มาของภาพ	ร้านเลียงอิวฉายาลักษณ์สตูดิโอ
สถานที่	งานประกวดเด็กสมบูรณ์
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๐๒
บุคคลในภาพ	เด็กชายเบ็ญจพันธ์ ทองตัน ได้รับรางวัลงานประกวดเด็กสมบูรณ์ ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒
เครื่องแต่งกาย	เด็กชายแต่งกายชุดสูทภาพกางเกงขาสั้นสีขาว เสื้อเชิ้ตแขนสั้นสีขาว ปัจจุบันเด็กชายในภาพคือ สมาชิกสภาจังหวัดภูเก็ต

เด็กผู้ขายจีนถ่ายภาพพร้อมครอบครัวในจังหวัดภูเก็ต

ภาพที่ ๔.๑.๑๒ เด็กผู้ขายจีนถ่ายภาพพร้อมครอบครัวในจังหวัดภูเก็ต

- ที่มาของภาพ ร้านเลียงอิวฉายาลักษณ์สตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
- วัน เดือน ปี พ.ศ. ๒๔๕๓
- เจ้าของภาพ ผศ.ปราณี สกุตพิพัฒน์
- เครื่องแต่งกาย ครอบครัวคนจีนในจังหวัดภูเก็ต แม่ผู้นางเกงจีนสวมเสื้อคอจีนแขนสั้น ลูกชายทั้งสามคน โคนศีรษะและสวมชุดนักเรียน อีกหนึ่งคนสวมกางเกงและเสื้อหลวมๆ คง เป็นเสื้อของพี่ส่งต่อมาให้น้อง (เสื้อผ้าในสมัยก่อนแพงกว่าปัจจุบันมาก) พี่สาวคนโตผู้กระโปรงสวมเสื้อเลียนแบบผู้ใหญ่ อุ่มน่องเล็กเข้าสะเอว น้องคนสุดท้ายอยู่บนตักแม่

๔.๑.๑.๑.๒ ชายหนุ่ม

วัยรุ่นชาย (เริ่มตั้งแต่ ๑๓-๑๘ ปี)

เด็กชายวัยรุ่นมักจะแต่งกายตามสบายเนื่องด้วยอากาศที่ร้อนชื้นตลอดทั้งปีและภูมิประเทศที่มีธรรมชาติงดงามทั้งป่า เขา และทะเล ชายหนุ่มที่รักการผจญภัยและไม่ใช้คนช่างแต่งตัว มักจะแต่งกายล้าลองด้วยกางเกงขาสั้น เสื้อเชิ้ต ทั้งนี้ในยามพักผ่อนจะนุ่งผ้าขาวม้า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผ้าแดงพื้น เพราะเป็นของขวัญที่เจ้าภาพในงานศพมักจะแจกให้ผู้ไปร่วมงานที่ช่วยหาบหามศพ ผ้าขาวม้า ในภาษาสกเกี้ยนเรียกว่า “จู้ยมี้ว” และในยามที่ต้องการความกระฉับกระเฉงยิ่งขึ้นจะแปลงผ้าขาวม้าเป็น ผ้าเตี่ยว แบบธรรมชาติและสะดวกในการสวมใส่เสื้อที่สวมใส่ในยามอากาศร้อน มักจะเป็นเสื้อยืดเนื้อบางมีแขนคราห่านคู่

ชุดที่เป็นทางการจะสวมเสื้อยืดที่เป็นเสื้อมัดมัดไว้เป็นเสื้อตัวในไว้ซับเหงื่อก่อนที่จะสวมเสื้อเชิ้ต และถ้าเป็นงานที่ใหญ่จริงๆ จะสวมสูทหรือที่ภาษาท้องถิ่นเรียกว่า “แม่เสื้อ” กางเกงที่เป็นที่นิยม มักจะเป็นกางเกงขาสั้นเพียงเข่า หรือขายาวมีจีบเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ และมีหูกางเกงไว้ร้อยเข็มขัด เพราะความนิยมที่จะแต่งกายให้เรียบร้อยคู่ดี จะสวมเสื้อเชิ้ตไว้ในกางเกงเสมอ

(กางเกงในจะเป็นกางเกงหูดเย็บเอง แต่จะใช้สีที่ไม่ฉูดฉาด เพื่อว่ากางเกงตัวนอกเป็นสีขาวและเนื้อผ้าบางจนมองเห็นกางเกงใน จะได้ไม่น่าเกลียด)

ชุดตามประเพณีจีน

จะนิยมนุ่งกางเกงแพรและเสื้อชั้นในสีเดียวกัน ตัดในรูปแบบเสื้อจีน เครื่องประดับของมีค่า

นาฬิกา ทั้งนาฬิกาข้อมือ และนาฬิกาแขวนจากกระเป๋าเสื้อ สร้อยคอทองคำเส้นใหญ่ ๆ พร้อมพระเป็นเหรียญหลวงพ่อแช่มเหลี่ยมทอง ของมีค่ามักจะเป็นของที่ผู้ชายมักจะระมัดระวัง ไม่สวม

ใส่มากมายเกินไป ทั้งนี้อาจจะโดยธรรมชาติของ “بابา” ที่มักจะเป็นคนสันโดษและไม่โอ้อวด ที่เรียกในภาษาสกเกี้ยนว่า “เซ่หี่”

* คนที่สวมเครื่องประดับมาก ๆ ในยุคนั้น ถือว่าไม่รวยจริงจึงชอบโอ้อวดนัก *

(๑) รูปแบบการแต่งกายของชายหนุ่มในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕-๒๔๕๐
ลักษณะการแต่งกายของผู้ชายวัยรุ่น แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๑.๑๓ ลักษณะการแต่งกายของผู้ชายวัยรุ่น แบบพิธีการ

ที่มาของภาพ	ร้านเลียงอิวฉายาอักษรศาสตร์ดุสิตโอ
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๔๕
บุคคลในภาพ	พี่น้องสี่คนชายล้วน เป็นหลานของร้านม่อเซ่ง ร้านค้าขายนาฬิกาใหญ่ของภูเก็ต ตั้งอยู่เลขที่ ๗๘ ถนนกลางภูเก็ต
เครื่องแต่งกาย	ภาพนี้ถ่ายในโอกาสที่พ่อของเด็กทั้งสี่ (ครูสอนภาษาจีนที่โรงเรียนภูเก็ตไทยหัว) ถูกเนรเทศในข้อหาคอมมิวนิสต์

(๒) รูปแบบการแต่งกายของชายหนุ่มในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๕๔๕
ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๑.๑๔ ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบลำลอง

สถานที่	เดินทางท่องเที่ยวต่างจังหวัด
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๕๒
เจ้าของภาพ	ช่างภาพคนสำคัญของจังหวัดภูเก็ต ทำงานที่ร้านเลียงอ้วฉายาลักษณ์
บุคคลในภาพ	แป๊ะหุ้ย หรือคุณสุจินต์ ช่างภาพคนสำคัญของจังหวัดภูเก็ต ทำงานที่ร้านเลียงอ้วฉายาลักษณ์ ตั้งแต่อายุ ๑๘ ปี จนเกษียณอายุ เป็นคนมีความจำในเรื่องลูกค้านำ ถ่ายภาพอย่างเยี่ยมยอด แม่คุณพ่อของผู้วิจัย นายเชียร มโนสุนทร จะล่วงลับเป็น เวลา ๑๐ ปี ท่านก็ยังจำได้ว่าช่วงเวลานั้นไฟฟ้าในภูเก็ตดับเป็นเวลา ๓ เดือน เพื่อ ซ่อมเครื่องกำเนิดไฟฟ้า และจำรายละเอียดอื่นๆ ได้เช่น ลูกค้านำมาก
เครื่องแต่งกาย	ช่างภาพหนุ่มกางเกงรูดเอวขากว้างมาก รัดเข็มขัด สวมเสื้อเชิ้ตสีขาว เป็นแฟชั่น ยอดนิยมใน พ.ศ. ๒๔๕๒

ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๑.๑๕ ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ

สถานที่	บ้านเจ้าสาวจังหวัดภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๕๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	เพื่อนเจ้าบ่าว
เครื่องแต่งกาย	การแต่งกายของเพื่อนเจ้าบ่าวของจังหวัดภูเก็ต ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๕๕ เป็นความนิยมของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตที่แต่งกายตามความเชื่อว่า “ในพิธีมงคลหรือพิธีสำคัญจะต้องนุ่งการเกงขาวเสื้อขาว” เลียนแบบนายฝรั่ง (Boss) จึงมีคำเรียกในภาษาจีนฮกเกี้ยนว่า “เถ้าแก่เท่านั้นที่มีสิทธิ์ที่จะสวมชุดขาว” สังคมในยุคนั้นของจังหวัดภูเก็ต เป็นสังคมที่มีคนงานเหมืองมาก การแบ่งสังคมชนชั้นโดยการแต่งกาย ถือว่าเป็นเรื่องจำเป็น

๔.๑.๑.๑.๓ ชายสูงอายุ

(๑) รูปแบบการแต่งกายของชายสูงอายุ ในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕- ๒๔๕๐
ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๑.๑๖ ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบลำลอง

ที่มาของภาพ	ผศ.วิวัฒน์ ทศกาญจน์
สถานที่	กู๊ระเบิดที่เชิงทะเล
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๕๒
บุคคลในภาพ	พันตำรวจโทถวิล ทศกาญจน์
เจ้าของภาพ	พันตำรวจโทถวิล ทศกาญจน์
เครื่องแต่งกาย	ผู้ชายอาวุโสหนุ่มกางเกงขายาวกว้างมีจีบ สวมใส่เสื้อเชิ้ตแขนสั้น

ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๑.๑๗ ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบพิธีการ

ที่มาของภาพ	นางมาลี เอี้ยวผดุง
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๕๐
บุคคลในภาพ	พ่อของนางมาลี เอี้ยวผดุง เป็นแพทย์แผนจีนที่มีชื่อเสียงของภูเก็ต
เจ้าของภาพ	นางมาลี เอี้ยวผดุง
เครื่องแต่งกาย	ผู้ชายสวมเสื้อคอกลมแขนยาวแบบจีน สวมกางเกงขาวยาวกว้างแบบจีน ส่วนเด็กผู้ชายสวมชุดกางเกงขาสั้นสีขาว

(๒) รูปแบบการแต่งกายของชายสูงอายุ ในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๕๔๕
ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๑.๑๘ ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบจำลอง

สถานที่	บ้านของนายเชิร มโนสุนทร
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๑๖
บุคคลในภาพ	นายเชิร มโนสุนทร
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกุลพิพัฒน์
เครื่องแต่งกาย	นายเชิร มโนสุนทร สวมเสื้อยืดคอกลมสีขาวสวมกางเกงขาสั้น เป็นชุดจำลอง

ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๑.๑๕ ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบพิธีการ

ที่มาของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๑๖
บุคคลในภาพ	คุณปู่ของผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
เครื่องแต่งกาย	ผู้ชายอาวุโสสวมใส่เสื้อสูทสีขาว ผูกเนคไทสีดำตามแบบตะวันตก

๔.๑.๑.๒ เพศหญิง

๔.๑.๑.๒.๑ เด็กผู้หญิง

การแต่งกายของเด็กทารกผู้หญิงในช่วงนี้ เวลาอยู่บ้านพ่อแม่ก็นิยมนำผ้าถุงปาเต๊ะผืนเก่าทำเป็นผ้ารองจี แต่เมื่อโตขึ้นประมาณอายุ ๕-๖ ปี นิยมใส่ตะปิ้ง แล้วแต่ฐานะ เด็กผู้หญิงอายุ ๕-๖ ปี เวลาอยู่บ้านแม่จะใส่จะ “ปิ้งเงิน” (ตะปิ้งที่ทำจากเงิน) มีขนาดเท่าฝ่ามือ แล้วมีสายรัดทำจากเชือกหรือด้วยไม้ห้อยตะปิ้ง ส่วนผสมของเด็กผู้หญิงในช่วงนี้ นิยมเกล้าผมจุกไว้ตรงบริเวณหน้าผาก โดยลักษณะของผมจุก เป็นการไว้ผมเฉพาะตรงกลางกระหม่อม แล้วม้วนขนวดเป็นผมจุก ดิดโบว์หรือติดกับสวยงาม ที่ค่อนข้างมีฐานะ นิยมสวมเครื่องประดับให้แก่เด็ก เช่น สร้อยคอทองและกำไลข้อมือ ซึ่งล้วนทำมาจากทองคำทั้งสิ้น ซึ่งในขณะเดียวกันในบางท้องถิ่นที่นิยมใส่ตะปิ้งให้เด็กตั้งแต่เริ่มหัดเดิน แม่จะใส่ “ปิ้ง”(ตะปิ้ง) ให้เด็กผู้หญิงตั้งแต่พอเริ่มหัดเดินได้ โดยเด็กบางคนจะใส่จนถึงประมาณ ๑๐ ขวบ

(๑) รูปแบบการแต่งกายของเด็กผู้หญิงในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕-๒๔๕๐

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๑.๒๐ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบลำลอง

ที่มาของภาพ	ร้านเลียงอี๊ฉายาลักษณ์สตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๘๘
เจ้าของภาพ	คุณสุภักดิ์ เสถียรศรี
เครื่องแต่งกาย	๒ พี่น้อง น้องสาวนุ่งกระโปรงติดกันทรงกว้าง ในมือถือตุ๊กตา “โดแนล ดักส์”

ตัวละครคลาสสิกของการ์ตูนวอลท์ดิสนีย์ นางสาวอีวา ชาวเยอรมันนี หนึ่งในผู้เข้าชมนิทรรศการ อุทานด้วยความดีใจที่ได้เห็นของเล่นเช่นนี้ เธอเล่าว่าปัจจุบันนี้ของเล่นชิ้นเป็นที่ต้องการและราคาสูงมากในประเทศเยอรมันนี

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๑.๒๑ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ

ที่มาของภาพ	ร้านเลียงอี๊ฉายาลักษณ์สตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๕๐
เจ้าของภาพ	คุณสุภักษ์ เสถียรศรี
เครื่องแต่งกาย	เด็กหญิงสวมชุดติดกัน ชุดหัวนมหมอก สวมหมวกไหมพรม ใส่เครื่องประดับทอง ทั้งสร้อยคอ ต่างหู และสร้อยข้อมือ

(๒) รูปแบบการแต่งกายของเด็กผู้หญิงในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๕๔๕

เด็กหญิงจะนิยมนุ่งชุดกระโปรงติดกัน ตัดเย็บด้วยผ้าปานบาง เป็นสีสดไสยับเป็นชั้น ๆ อาจจะมี ๓-๖ ชั้น ทำให้กระโปรงพองฟูน่ารัก ส่วนท่อนบนเป็นผ้าชนิดเดียวกัน แขนงูระบาย ทั้งนี้สำหรับบางคนนิยมนำเศษผ้าชิ้นเดียวกันนี้มาทำเป็นโบว์คาดผมดูน่ารักน่าเอ็นดู

เด็กหญิงจะนิยมแต่งกายเลียนแบบผู้ใหญ่เป็นยุคสมัยของกางเกงยี่ดรีดปลายขาไว้ที่ส้นเท้า เสื้อเชิ้ต หรือนุ่งกระโปรงรูปตัวเอง เสื้อลายเดียวกับกระโปรง หรือ เสื้อสีพื้น

รูปแบบการแต่งกายของเด็กหญิง (๑-๑๐ ขวบ)

การแต่งกายของเด็กหญิงวัยเดินได้เตาะเตาะ จนถึง ๔ ขวบ แบบจำลอง

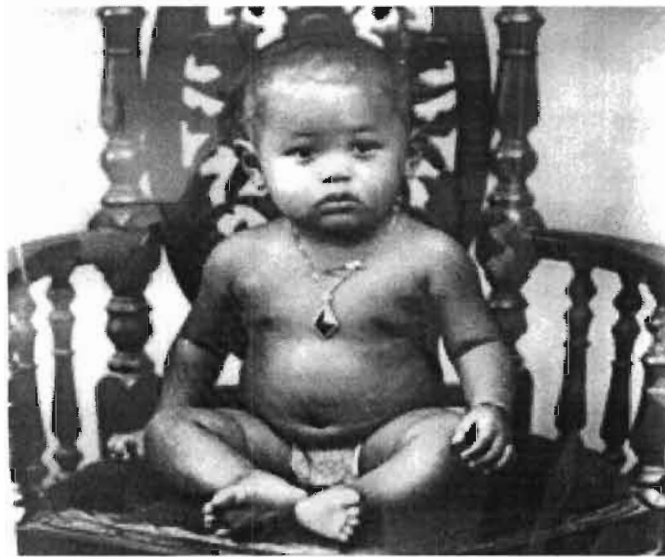

ภาพที่ ๔.๑.๒๒ การแต่งกายของเด็กหญิงวัยเดินได้เตาะเตาะ จนถึง ๔ ขวบ แบบจำลอง

สถานที่	ร้านเลียงอี๊ฉายาอักษรณัฐดิโอ
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๕๘
บุคคลในภาพ	เด็กหญิง
เจ้าของภาพ	คุณสุภักดิ์ เสถียรศรี
เรื่องแต่งกาย	เด็กผู้หญิงในวัยเล็กมากมักจะสวมเสื้อที่ทำจากเศษผ้ามาปะติดปะต่อเป็นลายน่ารัก ไว้ท่อนบนกันไม่ให้เป็นหวัดง่าย ส่วนท่อนล่างจะนุ่งกางเกงผ้าลายรุศเวยด้วยยาง

อีลาสติก หรือเชือก เรียกภาษาท้องถิ่นว่า “กางเกงคางคก” เด็กผู้หญิงในวัยเด็กเล็ก บางครอบครัวนิยมให้เด็กหญิงสวมตะปิ้งไว้ปิดอวัยวะเพศแทนผ้าเดี๋ยว ตะปิ้งมีหลายชนิดตั้งแต่ ทอง นาก และเงิน ทั้งนี้ครอบครัวที่มีฐานะดี และต้องการมีลูกสาวในครอบครัว (นับว่าต้องการให้ช่วยดูแลในยามเจ็บไข้ไม่สบาย) มักจะเตรียมตะปิ้งทองไว้ล่วงหน้าและให้สวมตะปิ้งไว้เป็นการแก้เคล็ด หรือ ทำสิ่งที่เป็นมงคลให้ลูกเท่านั้นเด็กหญิงมักจะแต่งกายสวยงามและเป็นชุด เช่นเดียวกับเด็กหญิงชาวตะวันตก

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๑.๒๓ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบจำลอง

สถานที่	ร้านเลียงอี๊ฉายาลักษณ์สตูดิโอ
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๕๘
บุคคลในภาพ	เด็กหญิง
เจ้าของภาพ	คุณสุภัจจ์ เสถียรศรี
เรื่องแต่งกาย	ภาพเด็กทารกหญิงสวมใส่ตะปิ้งเพื่อปกปิดอวัยวะเพศ ได้สัมภาษณ์ นางสุพร มโนสุนทร อายุ ๘๖ เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ว่าสาเหตุที่ผู้ปกครองของเด็กผู้หญิงในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ นิยมสวมใส่ “ตะปิ้ง” ให้บุตรตรีของตนเองมีหลายเหตุผล ประการแรกมีบุตรหลายคนแต่ไม่มีบุตรตรี ซึ่งเชื่อว่าไว้ดูแลในยามที่พ่อแม่แก่ชราได้ คงขนบานกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่าถ้ามีบุตร

ตรีจะตีตะปิ้งทองคำให้ใส่ ภาพเด็กนี้ได้จาก “นิทรรศการเบบี้บูมเมอร์” ที่จัดแสดงภาพเก่าในอดีตของร้านเลียงอิ้วฉายาลักษณ์สตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต ผู้ลงทุนพิมพ์ภาพขนาดใหญ่และจัดแสดงภาพคือ คุณสุภกิจ์ เสดียรศรี ระหว่างวันที่ ๑๖ มีนาคม ถึง ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕

ประการที่สองพ่อแม่ฐานะดี เมื่อมีลูกสาวก็ได้โชคก้อนใหญ่จึงให้ช่างทองตีตะปิ้งให้ลูกสาวถือเป็นการขอบคุณที่นำโชคมาให้พ่อแม่

ภาพนี้สะท้อนให้เห็นความรู้สึกของพ่อแม่ชาวภูเก็ตที่ไม่มีความรังเกียจต่อสตรีลูกสาว ก็เป็นที่ต้องการเช่นเดียวกับผู้ชาย

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๑.๒๔ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ

ที่มาของภาพ	นางมาลี เอี้ยวผดุง
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๕๕
สถานที่	ร้านเลียงอิ้วฉายาลักษณ์สตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
เจ้าของภาพ	นางมาลี เอี้ยวผดุง
เครื่องแต่งกาย	เด็กหญิงวัยรุ่นที่เริ่มมีหน้าอกจะเริ่มสวมเสื้อคอกระเช้าเป็นเสื้อตัวใน มีทั้งคอกลมและเสื่อสายเดี่ยวใช้เป็นตัวในเพื่อป้องกันการแลลอด เพราะเสื้อตัวนอกอาจจะบางเมื่อยืนอยู่กลางแจ้งแดด

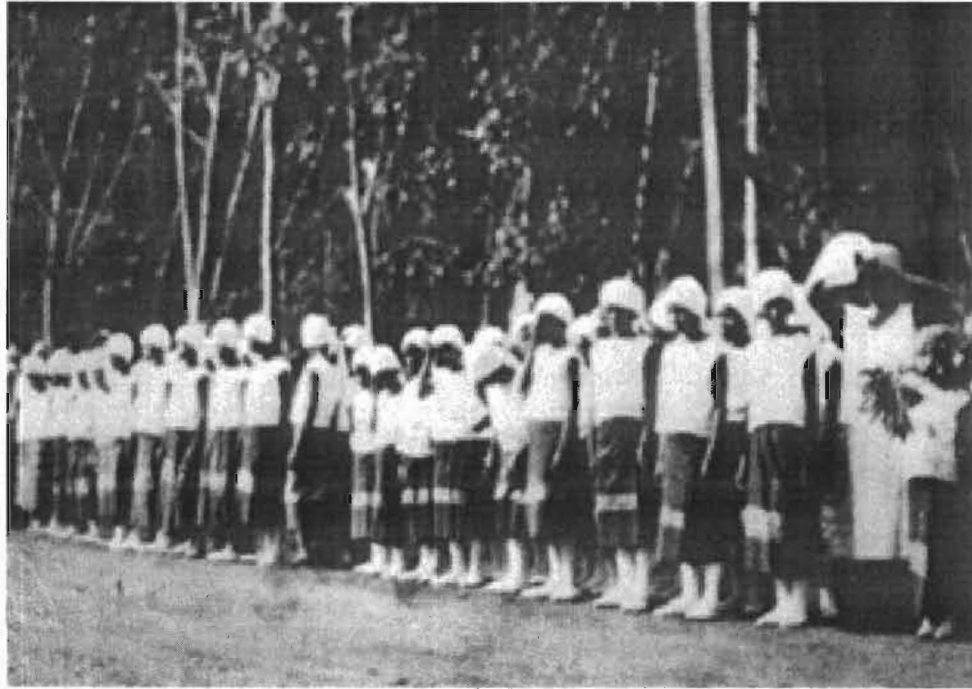
ลักษณะการแต่งกาย แบบจำลอง ของลูกคหบดีในภูเก็ต

ภาพที่ ๔.๑.๒๕ ลักษณะการแต่งกาย แบบจำลอง ของลูกคหบดีในภูเก็ต

สถานที่	บ้านคุณอัญชลี วานิช เทพบุตร
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๙๒
เจ้าของภาพ	คุณอัญชลี วานิช เทพบุตร นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต
บุคคลในภาพ	ครอบครัวของคุณอัญชลี วานิช เทพบุตร นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต
เครื่องแต่งกาย	สามสาวนุ่งชุดกระโปรงติดกัน ตัดแบบเดียวกัน สีเหมือนกัน พี่สาวและน้องชาย แต่งตัวแตกต่างกันออกไป เป็นภาพน่ารักที่สะท้อนภาพการแต่งกายของลูกคหบดีภูเก็ตได้เป็นอย่างดี

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ (เครื่องแบบนักเรียน)

ภาพที่ ๔.๑.๒๖ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ (เครื่องแบบนักเรียน)

ที่มาของภาพ	ขบวนรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ และพระนางเจ้ารำไพพรรณี ในโอกาสเยือนมณฑลภูเก็ต
สถานที่	จังหวัดภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๗๔
เจ้าของภาพ	หอจดหมายเหตุแห่งชาติ
บุคคลในภาพ	นักเรียนสตรีของโรงเรียนตันตวนนิชวิทยาคม จังหวัดภูเก็ต
เครื่องแต่งกาย	เครื่องแบบนักเรียนเป็นผ้าถุงป้ายสีน้ำเงินแถบขาว เสื้อแขนสั้นสีขาวพอดิเอว สวมหมวกสีขาวก้นแคด สวมถุงเท้ารองเท้าการแต่งกายเต็มยศ

๔.๑.๑.๒.๒ หญิงวัยสาว

ชุดออกงานของสาวรุ่น

ชุดพื้นเมือง

นุ่งผ้าปาเต๊ะสีสด สวมเสื้อลูกไม้สีสด ทัดดอกไม้บนศีรษะหรือที่หูซ้ายหรือขวา ทั้งนี้ เครื่องประดับที่เป็นสร้อยทองของมีค่าเป็นไปตามฐานะของผู้ปกครอง ไม่มีข้อแตกต่างระหว่าง ผู้ใหญ่กับสาวรุ่นในเรื่องของมีค่า ความแตกต่างของผ้าถุง ลายและสีของผ้าถุงเป็นไปตามฐานะ และวัยของผู้สวมใส่ (จะรวมอยู่ในบทของผ้าถุง)

ชุดตามประเพณี

ในโอกาสพิเศษบางครอบครัวนิยมให้ลูกสาวชุดตามประเพณีจีน ทั้งชุดกางเกงพร้อมเสื้อ คอจีน และชุดกระโปรงก็เผ้าคอจีน ผ้าไหมหรือผ้าตัวนลายจีนสีสด ผมนเกล้าเป็นเกละกลมสองข้างหู ตกแต่งด้วยริบบิ้นงดงามเพิ่มความสดใสให้สาวรุ่น เครื่องประดับของมีค่า

สาววัยรุ่นมักจะได้รับอนุญาตให้สวมใส่เครื่องประดับได้เต็มที่ เมื่อมีความสามารถในการ เก็บรักษาดูแลเครื่องประดับราคาแพงได้ กำไลข้อมือทองนิยมสวมใส่ตั้งแต่ ๓-๕ วง และสร้อยคอ ทองพร้อมจี้รูปหลวงพ่อเข้มเหลี่ยมทองเป็นของที่สวมใส่ในชีวิตประจำวัน

(๑) รูปแบบการแต่งกายของหญิงสาวในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕- ๒๔๕๐

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาววัยรุ่น แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๑.๒๗ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาววัยรุ่น แบบพิธีการ

สถานที่	ร้านเลียงอี๊ฉายาลักษณ์สตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๔๕
เจ้าของภาพ	นางสาวเย็นตา วุฒิชาย
บุคคลในภาพ	เด็กสาววัยรุ่นทั้ง ๓ คนถ่ายรูปร่วมกัน
เครื่องแต่งกาย	ใส่ชุดตามประเพณี ในโอกาสพิเศษบางครั้งอบครีวนิยมให้ลูกสาวสวมชุดตามประเพณีจีน ทั้งชุดกางเกงพร้อมเสื้อคอจีน และชุดกระโปรงก็๋เพ้าคอจีน ผ้าไหมหรือผ้าตัวนลายจีนสีสด ผมเกล้าเป็นแกละกลมสองข้างหู ตกแต่งด้วยริบบิ้นงดงามเพิ่มความสดใสให้สาวรุ่นและให้สวมใส่เครื่องประดับของมีค่าได้

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๑.๒๘ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ

สถานที่	ร้านเล็งอ้วฉายาลักษณ์สตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๗๕
เจ้าของภาพ	นางสาวเย็นตา วุฒิชชาญ
บุคคลในภาพ	อาของนางสาวเย็นตา วุฒิชชาญ
เครื่องแต่งกาย	หญิงสาวสวมชุดกระโปรงจีนหรือจีบเพ้ายาวติดกัน สวมสร้อยคอ ใสรองเท้าสั้น สูงนั้งบนเก้าอี้ไม้ ในมือถือกระเป๋าสีดำ

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ (ถ่ายภาพคู่)

ภาพที่ ๔.๑.๒๕ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ (ถ่ายภาพคู่)

สถานที่	ร้านเลียงอิวฉายาลักษณ์สตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๘๐
บุคคลในภาพ	ภาพถ่ายคู่ของคนไทยเชื้อสายจีน
เครื่องแต่งกาย	หญิงสาวใส่เสื้อเยะหย่าแบบดั้งเดิม ลักษณะเสื้อเป็นคอวีแขนยาว ผ้าหน้าติดกระดุมตลอด แบบประยุกต์ใช้ผ้าโปร่งบาง นุ่งผ้าถุงปาเต๊ะใส่รองเท้านุ่งบนเก้าอี้ไม้ ในมือถือกระเป๋าสีดำ ผู้ชายสวมชุดสูทผูกไทตามแบบชาวตะวันตก

(๒) รูปแบบการแต่งกายของหญิงสาวในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๕๔๕

รูปแบบการแต่งกายของสตรี

สตรีที่เป็นเจ้าแม่เนี่ยว ซึ่งหมายถึง ภรรยาของเจ้าแม่ จะได้รับการเรียกขานอย่างยกย่องว่า “คหปตานี” ซึ่งมีความหมายว่าเป็นภรรยาของ “คหบดี” ในภาษาท้องถิ่นภูเก็ต ลูกน้องมักเรียกคหบดีว่า “นายหัว” ซึ่งย่อมาจากคำว่า “นายหัวเหมือง” ตรงกับภาษาจีนฮกเกี้ยนว่า “ห้องถาวร” ส่วน “นายหัวหญิง” ก็คือ “น้องถาวรบ้อ” หมายถึง ภรรยาของนายหัว

ผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็น “นายหัวหญิง” จะแต่งตัวอย่าง “ภูมิฐาน” สมฐานะผู้นำทางการเงินในสังคม เมื่อแรกเป็นผู้ครองเรือนอยู่ในวัยสาวสะพรั่ง แต่งตัวงามตามฐานะของสามีด้วยนุ่งผ้าถุงปาเต๊ะสีสด สวมเสื้อผ้าลูกไม้สีสดเข้าชุดกัน เดิมค่าด้วยเครื่องประดับราคาแพงทั้งสร้อยคอ ทองคำพร้อมจี้ ต่างหู กำไล แหวน ทองฝังเพชร และเข็มขัดทองคำที่บางครั้งแกลตอดได้ถ้าเสื้อผ้าลูกไม้บาง เนื่องจากผ้าลูกไม้มักจะแกลตอดได้ (see through) เสื้อชั้นในจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องตัดเย็บหลายตัว และสีจะเข้ากับเสื้อลูกไม้ ทำให้การแต่งกายสวยอย่างมีรสนิยมและไม่เข้ายวนใจจนเกินไป แบบเสื้อลูกไม้จะตีเกล็ดเน้นรูปร่างผู้สวมที่มีอกโต เอวคอด และสะโพกผาย คอเสื้ออาจจะกลมหรือเหลี่ยม แล้วแต่รสนิยมของผู้สวมใส่

“นายหัวหญิง” ที่ตระหนักว่าเป็นผู้สูงวัยแล้วอาจเป็นเพราะบุตรหรือบุตรเริ่มออกเรือน จะเปลี่ยนแบบเสื้อจากเข้ารูป เป็นเสื้อแขนยาวจีบปลายแขน คอตั้ง อาจมีระบายหรือ คอตั้งเรียบ เสื้อตัวสั้นพอดีเอว ดิดกระดุมทองเป็นเสื้อที่สวมใส่ทั้งในชีวิตประจำวันและออกงานสังคม เรียกว่าเสื้อคอตั้งแขนจีบ ตามลักษณะเสื้อ นิยมตัดจากผ้าลูกไม้ขาวเนื้อผ้าเป็นปานรูเบีย ที่มีคุณสมบัติพิเศษไม่ร้อน เสื้อชั้นในของผู้หญิงสูงวัยมักจะเป็นเสื้อผ้าหน้ากระดุมหลายเม็ด เรียกว่า “เสื้อกา” เพื่อสะดวกใช้จะมีกระเป๋าทิ้งซ้ายและขวา ไว้เก็บเงินทองของมีค่ายามออกจากบ้าน

ผ้าถุงปาเต๊ะที่ใช้ให้นุ่งให้เข้าชุดมีการแบ่งวัยตามสี เช่น สีสด ดอกโต สำหรับสาววัยต้น สีขริมหรือน้ำตาลที่เรียกว่า “ลาโซ้ม” Lasome เป็นสีขอดนิยมสำหรับผู้สูงวัย คอมักจะมีขนาดเล็ก ประปรายโดยทั่วไปทั้งผืน

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๑.๓๐ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบจำลอง

ที่มาของภาพ	ร้านเลียงอิวฉายาลักษณ์สตูดิโอถ่ายภาพเก่าแก่ของภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๕๑
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	หญิงสาวคนไทยเชื้อสายจีนทั้งสี่คนถ่ายรูปร่วมกัน
เครื่องแต่งกาย	หญิงสาวทั้งสี่คนสวมใส่เสื้อเซ็ดสวมใส่สบาย

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ (แต่งงาน)

ภาพที่ ๔.๑.๓๑ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ (แต่งงาน)

ที่มาของภาพ	ช่างภาพคนสำคัญของจังหวัดภูเก็ต ทำงานที่ร้านเลียงอิวฉายาลักษณ์
สถานที่	ในพิธีแต่งงานของคู่บ่าวสาว
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๔๕๕
เจ้าของภาพ	ช่างภาพคนสำคัญของจังหวัดภูเก็ต ทำงานที่ร้านเลียงอิวฉายาลักษณ์
เครื่องแต่งกาย	ผู้หญิงในรูปสวมใส่เสื้อคอจีนแขนสั้นลายดอก ผู้ชายเลือกใช้ทั้งเสื้อขาวคอตั้ง เย็บด้วยผ้าเนื้อหนาที่เรียกว่า เวสท์ป้อยท์ หรือ เป็นชุดคล้ายเสื้อหัวหน้างานชาวยุโรปใช้ในงานตรวจภาคสนาม สีมืดตั้งแต่ kaki เหมือนฝรั่งจนกระทั่งสีขาวนวลที่เรียกว่า ออฟไวท์

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ (เสื้อยะหย่า)

ภาพที่ ๔.๑.๓๒ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ (เสื้อยะหย่า)

- ที่มาของภาพ ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
 วัน เดือน ปี พ.ศ. ๒๕๔๘
 เจ้าของภาพ ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
 บุคคลในภาพ ผู้หญิงไทยเชื้อสายจีนทั้งสี่คนสวมใส่เสื้อยะหย่าถ่ายรูปร่วมกัน
 เครื่องแต่งกาย หญิงสาวชาวไทยเชื้อสายจีนจากปีนังและสิงคโปร์ถ่ายภาพร่วมกับผู้วิจัย สตรีทั้งสี่คนสวมเสื้อยะหย่าเข้ารูปแขนยาวแบบประยุกต์ใช้ผ้าโปร่งบาง นุ่งผ้าถุงปาเต๊ะลายดอกไม่มีข้อแตกต่างระหว่างกันและกันเลย

ลักษณะการแต่งกายของผู้หญิงชาวไทยเชื้อสายจีน แบบพิธีการ (หลากหลายช่วงอายุ)

ภาพที่ ๔.๑.๓๓ ลักษณะการแต่งกายของผู้หญิงชาวไทยเชื้อสายจีน
แบบพิธีการ (หลากหลายช่วงอายุ)

ที่มาของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ผู้หญิงไทยเชื้อสายจีนถ่ายรูปร่วมกันสวมใส่เสื้อยะหยานุ่งผ้าปาเต๊ะ
เครื่องแต่งกาย	ในภาพ ผู้หญิงชาวไทยเชื้อสายจีนถ่ายรูปร่วมกัน มีหลายช่วงอายุ สวมเสื้อยะหยานุ่งผ้าปาเต๊ะ

๔.๑.๑.๒.๓ หญิงสูงอายุ

(๑) รูปแบบการแต่งกายของหญิงสูงอายุในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕- ๒๔๕๐

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๑.๓๔ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบจำลอง

สถานที่	ร้านเลียงฮิว
วันเดือนปี	ประมาณ พ.ศ. ๒๔๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	คนไทยแท้แท้ ที่นับถือศาสนาพุทธ
เครื่องแต่งกาย	น่าสังเกตว่า คุณยายท่านนี้แต่งผ้าโจงกระเบน ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวไทย ในสังคมที่สตรีถูกคาดหวังให้ใหญ่แต่งผ้าถุงปาเต๊ะ การแต่งกายของคุณยายบ่งบอกว่า คุณยายน่าจะเป็นผู้ดีเก่าหรือภรรยาของข้าราชการในจังหวัดภูเก็ต เสื้อของคุณยายเป็นเสื้อขาวคอกลมผ่าหน้าติดกระดุมตลอด แขนยาวถึงศอกมผ้า พาดไหล่สีขาว ซึ่งเหมาะสำหรับการกราบพระ

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๑.๓๕ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

สถานที่	ร้านนายสว่าง
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๘๘
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	นางแดง เอกศิลป์ (คุณยายของผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์)
เครื่องแต่งกาย	ผู้หญิงสูงวัย สวมชุดครุยสีน้ำตาลดอกเล็ก (ลายพิกุล) เนื้อผ้าเป็นปานรุเบียหรือออกันดี(เป็นเนื้อผ้าบางแต่เส้นใยเหนียวพิเศษ) ผ้าชนิดนี้เป็นผ้าที่ผลิตในประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ส่งมาขายที่ปิ่นัง พ่อค้าภูเก็ตสั่งซื้อมาขายเป็นที่นิยมของคหบดีชาวภูเก็ตมาก แบบเสื้อครุยเป็นเสื้อที่ขยับง่ายสวมทับเสื้อตัวใน ที่เป็นคอตั้งแขนจีบเสื้อที่สวมใส่ในชีวิตประจำวันของผู้ อาวุโส ท่อนล่างเป็นผ้าถุง โสร่งปาเต๊ะสวมรองเท้า ปักลูกปัด และเครื่องประดับพิเศษติดกระดุมแม่ลูกเรียกว่าโกสังมาจากคำว่า “โกโรสัง” ของมาเลย์ คุณยายใช้กระดุมเป็นทองฝังเพชร

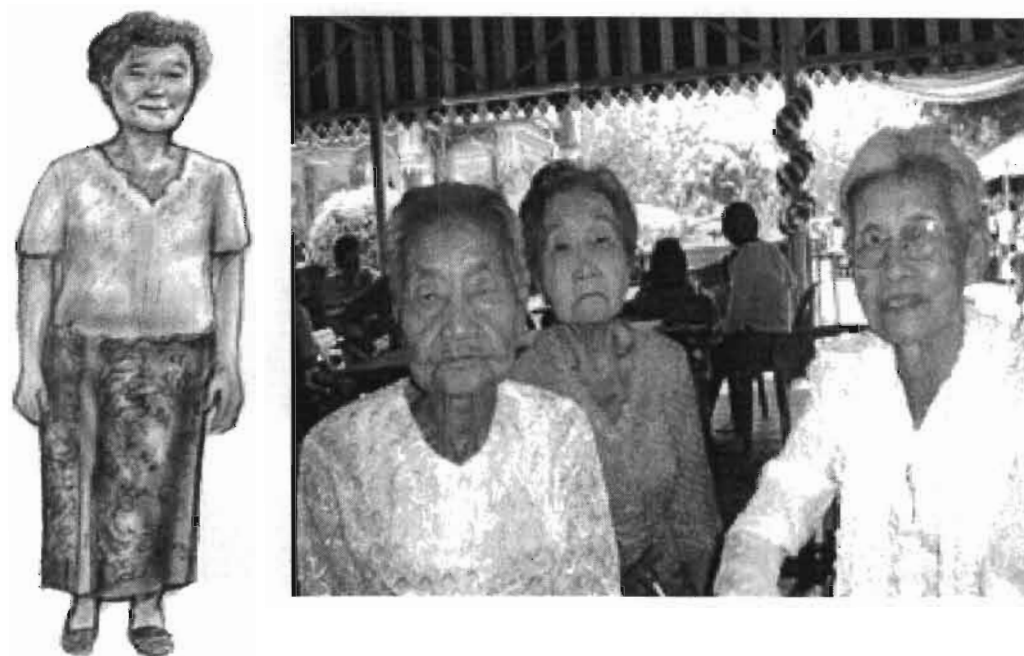
(๒) รูปแบบการแต่งกายของหญิงสูงอายุในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๕๔๕
ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๑.๓๖ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบจำลอง

สถานที่	ร้านเลียงอิว
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๐๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	เป็นบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ ๑ ที่อพยพมาจากประเทศจีน
เครื่องแต่งกาย	คุณยายท่านนี้สวมเสื้อคอจีนแขนยาวปล่อยปลายแขน กางเกงจีนหลวม ทั้งเสื้อและกางเกงตัดด้วยผ้าแพรไหม ชื่อนำสังเกตว่าคุณยายท่านนี้เป็นสตรีจีนโบราณที่มัดเท้ามาตั้งแต่เด็ก รองเท้าเป็นผ้าแพรปักสวยงาม

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๑.๓๗ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

สถานที่	วัดกะทู้ในจังหวัดภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๗
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	คุณยายผู้อาวุโสของชาวภูเก็ต
เครื่องแต่งกาย	แต่งกายตามแบบประเพณีนิยม นุ่งผ้าถุงปาเต๊ะสวมเสื้อลูกไม้สีขาวหรือเสื้อสีอ่อน ในโอกาสไปทำบุญที่วัด

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๑.๓๘ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

สถานที่	สมาคมชกเกียนภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๗
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	คุณยายหยง
เครื่องแต่งกาย	คุณยายหยงสวมเสื้อขาวติดกระดุมทองแท้ ที่คุณยายเล่าว่าเป็นเหรียญทองจากประเทศอังกฤษ ท่านใช้กระดุมทองชุดนี้ทุกวันจนกระทั่งภาพสมเด็จพระราชินีวิกตอเรียที่พิมพ์หน้าเหรียญสีก เพราะจับต้องมาก

ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส พ.ศ. ๒๔๔๕ - ๒๔๕๐

ภาพที่ ๔.๑.๓๕ ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส พ.ศ. ๒๔๔๕ - ๒๔๕๐

ที่มาของภาพ	ภาพถ่ายเจ้าบ่าว เจ้าสาว บริเวณหน้าบ้าน ร่วมกับเพื่อนเจ้าบ่าว และเพื่อนเจ้าสาว (หลานๆ ของทางฝ่ายเจ้าบ่าว)ในงานแต่งงานของนายเอี้ยว ตันทวนิช และนางเสียน ณ ระนอง ตันทวนิช
สถานที่	บริเวณหน้าบ้านนายเอี้ยว ตันทวนิช
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๘๐
เจ้าของภาพ	สัญญาชัย ตันทวนิช
บุคคลในภาพ	นายเอี้ยว ตันทวนิช และนางเสียน ณ ระนอง ตันทวนิช
เครื่องแต่งกาย	เจ้าบ่าวสวมชุดขาวผูกเนคไทสีแดงกลัดช่อดอกไม้ที่กระเป๋าสีดำด้านซ้ายตามแบบสมัยนิยมตะวันตก เจ้าสาวสวมชุดขาวคลุมศีรษะถือช่อดอกไม้ พร้อมเพื่อนเจ้าบ่าวและเพื่อนเจ้าสาวตัวน้อยทุกคนสวมชุดขาวแบบชาวตะวันตกเช่นเดียวกับเจ้าบ่าวและเจ้าสาว

ภาพที่ ๔.๑.๔๐ ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส พ.ศ. ๒๔๔๕ - ๒๔๕๐

ที่มาของภาพ	นายเอี้ยว ตัณฑวณิช
สถานที่	หน้าบ้านนายเอี้ยว ตัณฑวณิช
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๘๐
เจ้าของภาพ	สัญญาชัย ตัณฑวณิช
บุคคลในภาพ	นายเอี้ยว ตัณฑวณิช และนางเสียน ณ ระนอง ตัณฑวณิช หลังจากแต่งงานได้ ๑๕ วัน
เครื่องแต่งกาย	เจ้าบ่าวสวมชุดสากล เจ้าสาวสวมชุดเสื้อครุยตัดจากผ้าไหมจีนสีชมพูสดกักเข็ม กัลป์รูปดาวโค้งมนเหมือนหลังเต่าเต็มตลอดช่วงหน้าอก สวมสร้อยคอยาวอีกหนึ่งเส้น เจ้าสาวเกล้ามวยสูงติดดอกไม้ไหวรอบมวยผมที่มุ่นมวยไว้กลางกระหม่อม

ภาพที่ ๔.๑.๔๑ ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส พ.ศ. ๒๔๔๕ - ๒๔๕๐

สถานที่	ภาพงานมงคลสมรส ถ่ายในร้านสตูดิโอ
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ภาพแต่งงานของชาวภูเก็ตในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2
เครื่องแต่งกาย	เจ้าสาวสวมเสื้อตัวครุยยาว สวมสร้อยทองยาวหลายเส้น เจ้าสาวถือผ้าเช็ดหน้าในมือขวา ตามประเพณีนิยม ทรงผมของเจ้าสาว เป็นเกล้ามวยสูงมีดอกไม้คั่นเงินคั่นทองประดับรอบมวยผม ดอกไม้ชนิดนี้ชาวภูเก็ตเรียกว่าดอกไม้ไหว เจ้าบ่าวสวมชุดสากลสีเข้มกัลดอกไม้ที่กระเป๋าสี

ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส พ.ศ. ๒๔๕๑ – ๒๕๔๕

ภาพที่ ๔.๑.๔๒ ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส พ.ศ. ๒๔๕๑ – ๒๕๔๕

ที่มาของภาพ	บ้านของคุณประชา – จรูญศรี ตันทวนิชย์
สถานที่	ถ่ายภาพหน้าคฤหาสน์ของ “ขุนชินสถานพิทักษ์ บุตรชายคนโตของพระพิทักษ์ชินประชา
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๕๑
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	นายเบียนบี ณ ระนอง บุตรของพระยาปฏิพัทธ์ภูบาล ถ่ายภาพเนื่องในงานมงคลสมรสกับ น.ส.ชวตจิต ตันทวนิชย์ งานแต่งของเจ้าบ่าวเจ้าสาว ถือเป็นงานสำคัญยิ่งของจังหวัดภูเก็ต ด้วยฐานะของเจ้าบ่าวเป็นหลานชายพระยารัษฎานุประดิษฐ์ สมุหเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ตและเจ้าสาวเป็นบุตรของคณบดีคนสำคัญของจังหวัดภูเก็ต
เครื่องแต่งกาย	งานมงคลสมรสเป็นแบบอย่างที่ต้องมีพร้อมทั้งเพื่อนเจ้าบ่าวและเพื่อนเจ้าสาว (ที่เป็นลูกคนกลางของครอบครัว) สวมชุดลือชูดเจ้าบ่าวและเจ้าสาวที่เป็นพิธีการมากที่สุด เพื่อนเจ้าสาวสวมหมวกตกแต่งคล้ายมงกุฎแบบจีน เสื้อครุยของเพื่อนเจ้าสาวตัดจากผ้าตัวน ในขณะที่เสื้อครุยเจ้าสาวเป็นผ้าปักพลอยอย่างงดงามประดับด้วยเครื่องประดับเพชรทองอย่างเต็มทีสมฐานะบุตรคหบดี

ภาพที่ ๔.๑.๔๓ ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส พ.ศ. ๒๔๙๑ – ๒๕๔๕

ที่มาของภาพ	นางมาลี เอี้ยวผดุง
สถานที่	ร้านสุภาพ(ร้านถ่ายภาพของหลานนายสว่าง ช่างภาพคนสำคัญของจังหวัดภูเก็ต)
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๔๙๕
บุคคลในภาพ	นางมาลี(นางสาวโทหยิหว่า ภาษากวางตุ้งหรือนางสาวโห้อี้หั่ว ในภาษาฮกเกี้ยน และนายกิตติ เอี้ยวผดุง(เอี้ยวแจ่งห้าย เพื่อนเจ้าสาวเด็กหญิงพิกุล ศรีธีระวิศาล (ดอกเตอร์พิกุล ประเสริฐศรี))
เจ้าของภาพ	นางมาลี เอี้ยวผดุง
เครื่องแต่งกาย	เจ้าบ่าวสวมใส่ชุดสากลผูกเนคไทตามแบบสมัยนิยม เจ้าสาวสวมชุดกระโปรง ขาวแขนยาว สวมผ้าคลุมศีรษะ ถือช่อดอกไม้

ภาพที่ ๔.๑.๔๔ ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส พ.ศ. ๒๔๕๑ - ๒๕๔๕

สถานที่	พิธีแต่งงานนางซินดี้ แรทคลิฟ
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๘
บุคคลในภาพ	นางซินดี้ แรทคลิฟ
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
เครื่องแต่งกาย	สตรีสวมชุดเสื้อครุย เป็นชุดการแต่งกายดั้งเดิมของภู่เกิดสวมเครื่องประดับทองที่หน้าอก มุ่นมวยผมกลางศีรษะพร้อมเครื่องประดับคอกแต่งรอบมวยผมด้วยดอกไม้ไหวที่ประดิษฐ์จากดินเงินดินทอง

๔.๑.๓ อนาคตของการแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีน

คนไทยเชื้อสายจีน มีหลากหลายภาษาและความเชื่อ นางมาลี เอี้ยวผดุง เป็นคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง หรือนางหัว แซ่โฮ เป็นคนจีนอพยพตามบิดามารดา มาจากประเทศจีน เมื่ออายุ ๕ ขวบ ปัจจุบันอายุ ๗๔ ปี เป็นบุตรของแพทย์แผนจีน “แต่เหล่าเซียน” และแม่ชื่อนางหลุ่นจ่าย แซ่เต่ง หรือ เต็งเย็นไฉ ในภาษากวางตุ้ง แม่ของเธอเป็นบุคคลที่คนภูเก็ตเคารพนับถือ เรียกว่า “อาไ้” ภาษากวางตุ้งหมายถึง “ยาย” เหตุผลที่เลือก นางมาลี เอี้ยวผดุง เป็นคนเล่าเรื่องชาวไทยเชื้อสายจีน โดยเฉพาะกวางตุ้ง เพราะเป็นผู้มีอิทธิพล และเป็นผู้เรียนหนังสือจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนจุฬาลงกรณ์ (โรงเรียนสอนภาษาจีน จังหวัดภูเก็ต ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนภูเก็ตไทยหัว) ปัจจุบันเป็นกรรมการสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนภูเก็ตไทยหัว

สังคมคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วย จีนฮกเกี้ยนซึ่งมีจำนวนกว่า ๘๐ % ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย (ร้านโชห่วย หรือ จับโหย้ ในภาษาฮกเกี้ยน) ส่วนจีนกวางตุ้ง จะมีความสามารถในการทำอาหาร ร้านอาหารในยุคดั้งเดิมของภูเก็ตจะเป็นจีนกว้างตุ้งแทบทั้งสิ้น เช่น ร้านแต่เหลา (ปัจจุบันปิดกิจการไปแล้ว) ร้านจ่วนฮี้ยั้งที่มีชื่อเสียงเรื่องขนมจีบ หรือเซวโป๊ยเจ้าของร้านก็เป็นหลานของร้านแต่เหลา (ปัจจุบันร้านจ่วนฮี้ยั้งแยกสาขาไปเป็นร้านบุญรัตน์)

การแต่งกายของชาวจีนกวางตุ้งเดิมจะนุ่งกางเกงจีนขากว้าง และเสื้อคอจีน (ติดกระดุมจีน) เดิมนิยมสีดำทั้งเสื้อและกางเกง ต่อมาจะเป็นเสื้อและกางเกงลายดอก นอกจากคนที่ขี้แครง ขนบธรรมเนียมประเพณี จะยังคงสวมกางเกงผ้าแพรปั้งลิ้น ด้วยสภาพของตัวเมืองภูเก็ตที่มีอาณาเขตเพียง ๒ ตารางกิโลเมตร การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันที่ปรากฏผลสัมฤทธิ์น่าชื่นใจทำให้คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง หันมานิยมนุ่งกางเกงสากลธรรมดา “แม่บอกว่านุ่งกางเกงจีนไม่สะดวก เพราะต้องคาดเข็มขัด” นางมาลี เอี้ยวผดุง เล่าให้ฟังถึงการเปลี่ยนการแต่งกายของสตรีเชื้อสายจีนกวางตุ้งจากแบบดั้งเดิมมาเป็นสากลนิยม

ในช่วงเวลาพิธีการ คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ในปัจจุบันนิยมนุ่งผ้าถุงปาเต๊ะ และสวมเสื้อลูกไม้ ส่วนผู้ชายจะสวมเสื้อผ้าบาติกสีเหลืองเขียนดอกเป็นลายเล็กๆ ถือเป็นเสื้อของสมาคมกวางตุ้ง

คนไทยเชื้อสายจีนอื่นๆ ได้แก่ จีนฮกเกี้ยน หรือจีนแคะ มีจำนวนประมาณ ๓๐๐ คน จะเป็นกลุ่มอาชีพทำเหมือง ทั้งเหมืองเปิด และเหมืองรู นอกจากนั้นก็มีความสามารถในการเป็นช่างไม้

คนไทยเชื้อสายจีนไหหลำ มีจำนวนประมาณ ๕๐๐ คนในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่จะเป็นช่างทอง เช่นห้างทองหยี่เต็งและห้างทองหยูเส็ง หรืออาชีพช่างตัดเสื้อ เช่นร้าน เค่งฮวด และนอกจากนี้ข้าวมันไก่ไหหลำก็เป็นอีกหนึ่งความชำนาญเฉพาะของชาวไหหลำ เช่น ร้านข้าวมันไก่โกเต้า

คนไทยเชื้อสายจีนฮกจิว(ฟูโจว)มีจำนวนประมาณ ๔๐๐ คน จะมีความถนัดในเรื่องกาเพ่ ทั้งผลิตกาเพ่ และเปิดร้านกาเพ่ และมีความสามารถในการทำเส้นหมี่

คนไทยเชื้อสายจีนทั้ง ๔ กลุ่มถือเป็นกลุ่มดั้งเดิมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต ปัจจุบันมีจำนวน ๒๐ % ของคนไทยเชื้อสายจีน ส่วนคนจีนแต่จิวถือเป็นผู้มาใหม่ เพราะส่วนใหญ่อพยพมาจากกรุงเทพมหานคร และเป็นผู้นำระบบ “แป๊ะเจี๊ยะ” หรือเงินกินเปล่ามาใช้ในจังหวัดภูเก็ต

ด้วยความใกล้ชิดของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต การยืมวัฒนธรรมซึ่งกันและกันมีให้เห็นโดยทั่วไป จึงมีข้อสังเกตที่ นางมาลี เอี้ยวผดุง เล่าว่าในอดีตนครของพระพิทักษ์จีนประกาศหาคหบดีคนสำคัญของจังหวัดภูเก็ตนิยมนามใส่ชุด “กี๊เพ้า” หรือ “เซียงไฮ้ซา” เป็นประจำ แม่ของนางมาลี เอี้ยวผดุง เป็นผู้รับจ้างทำกระดุมเงินโดยชดจากเศษผ้าลายเดียวกันกับเสื้อ ค่าจ้างทำกระดุม ๑ คู่ ราคา ๑๐ สตางค์ มีข้อสังเกตว่า เมื่อแต่งงานแล้วบุตรของพระพิทักษ์จีนประชาชนจะเลิกสวมชุดกี๊เพ้า แต่จะนุ่งผ้าถุงสวมเสื้อลูกไม้ตามแบบชาวยะหยาหรือบาบ๋าภูเก็ต

ลักษณะการแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน

ภาพที่ ๔.๑.๔๕ ลักษณะการแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน

ที่มาของภาพ	ชมรมชาวแกวตั้งจังหวัดภูเก็ต
สถานที่	โรงแรมเมอร์ลินภูเก็ต
วัน เดือน ปี	วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๐
บุคคลในภาพ	นายดิโรจน์ เลิศเอกกุล (คนกลาง) ผู้อำนวยการเขียนภาษาจีน, นายอนุกุล ขงชูยศ, นายก๊กเกียง แซ่เหล, นายเอ็งหั่ว แซ่เอ็ง และนางสุนิดา สุนทรรังสรรค์
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
เครื่องแต่งกาย	ในช่วงเวลาพิธีการ คนไทยเชื้อสายจีนแกวตั้ง ในปัจจุบันสตรีนิยมนุ่งผ้าถุงปาเต๊ะ และสวมเสื้อลูกไม้ ส่วนผู้ชายจะสวมเสื้อผ้าบาติกสีเหลืองเขียนดอกเป็นลายเล็กๆ ถือเป็นเสื้อของสมาคมแกวตั้ง

ลักษณะการแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน

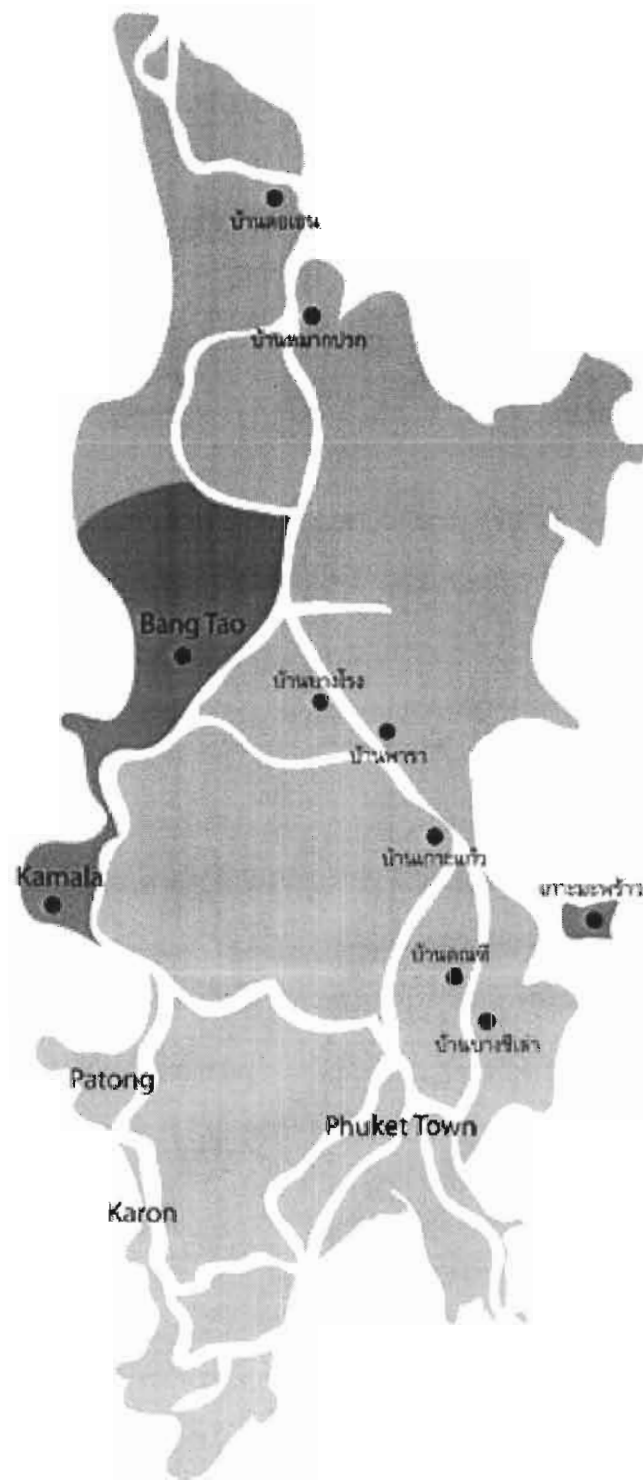

ภาพที่ ๔.๑.๔๖ ลักษณะการแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน

ที่มาของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
สถานที่	โรงแรมเมอร์ลินภูเก็ต
วัน เดือน ปี	วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๐
บุคคลในภาพ	สมาชิกของสมาคมจีนฮักก้าของจังหวัดภูเก็ต มาร่วมงานของสมาคมกวางตุ้งภูเก็ต
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
เครื่องแต่งกาย	การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันที่ปรากฏผลสัมฤทธิ์น่าชื่นใจทำให้คนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง หันมานิยมนุ่งกางเกง แสลดธรรมดา และจะสวมใส่เสื้อบาติกสีฟ้าสด

๔.๒ วัฒนธรรมการแต่งกายของคนไทยมุสลิม

แผนที่ตั้งชาวไทยมุสลิม ในจังหวัดภูเก็ต

ภาพที่ ๔.๒.๑ ชุมชนชาวไทยมุสลิม ในจังหวัดภูเก็ต

ลักษณะการแต่งกายของคนไทยมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต

ลักษณะการแต่งกายของชาวไทยมุสลิมโดยทั่วไป มีลักษณะคล้ายกับการแต่งกายของชาวมลายู ทั้งนี้อาจมาจากทำเลที่ตั้งเป็นเกาะมีการติดต่อค้าขายทางเรือมาตั้งแต่อดีต ปัจจัยด้านคมนาคมสำคัญที่ชาวเกาะภูเก็ตเรียนรู้และเลียนแบบการแต่งกายของชาวเรือ ยกเว้นชุดกระโจมอกที่เป็นตัวแปรมาจากอากาศที่ร้อน การแต่งกายในลักษณะชุดกระโจมอกหรือภาษาดั้งเดิมเรียกว่านุ่งผ้าเทียมอก เมื่ออยู่กับบ้านด้วยอากาศร้อนทำให้อาบน้ำบ่อย แต่งกายด้วยชุดกระโจมอกแล้วทำให้รู้สึกสบาย

การแต่งกายของผู้หญิงไทยมุสลิม ที่มีการสวมใส่กันอยู่ในปัจจุบันเป็นชุดผ้าปาเต๊ะและเสื้อผ้าปานหรือผ้าลูกไม้ตัดเข้าเอวหลวมสามารถสวมใส่ในชีวิตประจำวัน สำหรับบางคนนิยมสวมชุดทรงลักษณะของเสื้อเป็นเสื้อคอกลมติดคอ ตัวเสื้อผ่าหน้า สวมศีรษะได้ ติดกระดุมคอ ๑ เม็ดหรือเข็มกลัด ๑ ตัว แขนเสื้อเป็นแขนกระบอกยาวจรดข้อมือหรือต่ำกว่าข้อศอก ใต้รักแร้ระหว่างตัวเสื้อและแขนต่อด้วยผ้าสี่เหลี่ยมเล็กๆ ตัวเสื้อหลวมยาวคลุมสะโพก เสื้อทรงจะสวมคู่กับผ้าปาเต๊ะหรือใช้ผ้าชนิดเดียวกันกับเสื้อนำมาทำนุ่งแบบธรรมดา การแต่งกายในลักษณะนี้มีผ้าคลุมศีรษะหรือคลุมไหล่ หรือใช้ผ้าโปร่งที่ปกคลุมที่ขนาดเล็กกว่าผ้าปานคลุมศีรษะทั่วไป ทรงผมก็มีการถักเปียหรือผมเกล้าสวย ถ้าเป็นหญิงตามท้องถิ่นก็จะแต่งอีกแบบหนึ่ง คือ สวมเสื้อคอวี ตัวเสื้อผ่าหน้าตลอด กลัดเข็มกลัด ๓ ตัวแต่ละตัวมีสายโซ่ต่อกัน เรียกว่ากระดุมแม่ลูก แขนเสื้อยาวปลายแขนปล่อยกว้างเล็กน้อย ตัวเสื้อยาวคลุมสะโพก ชายเสื้อตรงหรือแหลม การสวมเสื้อชนิดนี้จะสวมคู่กับผ้าถุงธรรมดา ในปัจจุบันการแต่งกายแบบนี้จะเป็นที่นิยมกันในหมู่หญิงสูงวัย

สำหรับผู้หญิงที่เป็น หะยีหรือฮัจยะห์ มักจะใช้ผ้าคลุมศีรษะ ๒ ผืน ผืนแรกเป็นผ้าขาวบางๆมีลวดลายเล็กน้อยหรือเรียบ ใช้สำหรับปิดผมให้มีมิดชิด ผืนที่สองเป็นผ้าปานใช้คลุมตามประเพณี ส่วนหญิงในวัยสาวจะสวมเสื้อเยะหย่าเป็นเสื้อเข้ารูปแขนยาวจรดข้อมือ ปักตามขอบชายเสื้อและด้านหน้า สบด้านหน้าของเสื้อพับออกได้ กลัดกระดุมแม่ลูก(กระดุมที่ร้อยข้อต่อกันด้วยสร้อย) เนื้อผ้าที่นำมาตัดเสื้อเยะหย่าของชาวมุสลิมจะเป็นผ้าชีฟองหนาแตกต่างจากเสื้อเยะหย่าของคนไทยเชื้อสายจีนที่นิยมใช้ผ้าปานออกกันดีหรือรูเบียเนื้อบางเพื่อเพิ่มเสน่ห์ ตัวเสื้อของสตรีมุสลิมจะยาวปิดสะโพกส่วนของคนไทยเชื้อสายจีนจะเปิดสะโพก

การแต่งกายของผู้หญิงมุสลิมเวลาออกนอกบ้านในปัจจุบัน จะแต่งกายมิดชิด สวมเสื้อแขนยาวมีผ้าคลุมศีรษะ ผู้ชายมุสลิมเวลาออกนอกบ้านเพื่อไปทำพิธีทางศาสนาจะ นุ่งผ้าโสร่ง สวมเสื้อแขนยาว มีผ้าโพกศีรษะ เรียกว่า “ผ้าตรีอเบ” หรือ “ซ้อเบ” ถ้าไม่ใช่ผ้าโพกศีรษะก็สวมหมวก เรียกว่า “กือปีเยะ” หรือ “ซอเก๊ะ” มาจากภาษามลายูว่า SONGKOK สำหรับชาวมุสลิมภูเก็ตจะเรียกตามสีหมวกว่า หมวกขาว หรือหมวกดำ

รูปแบบการแต่งกายของคนไทยมุสลิม

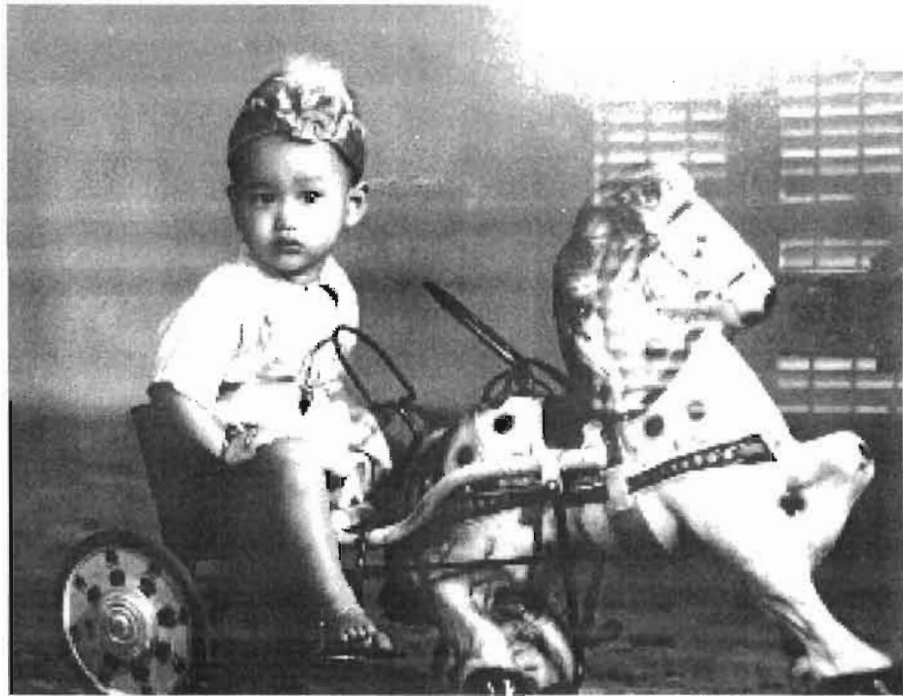
๔.๒.๑ การแต่งกายของคนไทยมุสลิม

๔.๒.๑.๑ เพศชาย

๔.๒.๑.๑.๑ เด็กผู้ชาย

(๑) รูปแบบการแต่งกายของเด็กผู้ชายในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕-๒๔๕๐

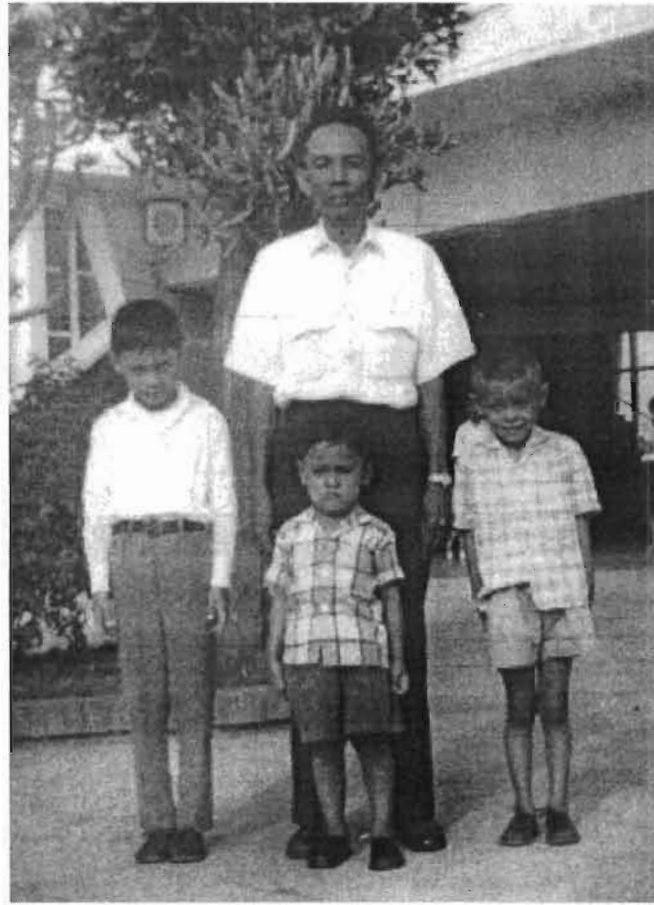
ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๒.๒ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบจำลอง

สถานที่	นิทรรศการเบบี๋บูมเมอร์
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๕๘
เจ้าของภาพ	นายสุภกิจ์ เสดิยศรี
บุคคลในภาพ	เด็กผู้ชายถ่ายรูปขณะนั่งรถม้า
เครื่องประดับ	เด็กผู้ชายโพกศีรษะเหมือนเจ้าชายแจกสวมใส่เสื้อสีขาว กางเกงขาสั้น ใส่เครื่องประดับเพื่อบ่งบอกฐานะ

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๒.๓ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบจำลอง

สถานที่	บ้านพัก
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๔๕๐
เจ้าของภาพ	คุณเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
บุคคลในภาพ	ญาติของคุณเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
เครื่องแต่งกาย	เด็กผู้ชาย ๑๐ ขวบ แต่งกายเหมือนผู้ใหญ่

(๒) รูปแบบการแต่งกายของเด็กผู้ชายในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๕๔๕

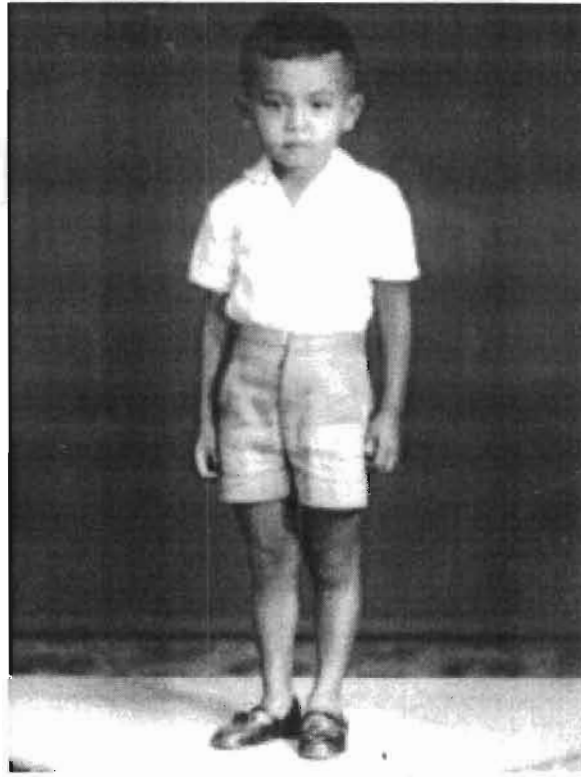
ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๒.๔ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบจำลอง

สถานที่	ร้านเลียงอิวฉายาลักษณ์
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๐๐
เจ้าของภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	ค.ช.สุรศักดิ์ สำเภารัตน์ อายุ ๑ ขวบ
เครื่องประดับ	สวมสร้อยลูกไข่มุกที่เอว และไม่สวมเสื้อผ้า เช่นเดียวกับเด็กผู้ชาย ในยุคนั้น ที่ถือว่าเด็กผู้ชายไม่จำเป็นต้องปกปิดอวัยวะเพศ

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๒.๕ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบพิธีการ

สถานที่	ร้านเลียงอิ้วฉายาลักษณ์
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๐๕
เจ้าของภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	ด.ช.สุรศักดิ์ สำเภารัตน์ อายุ ๕ ขวบ
เครื่องประดับ	การแต่งกายของเด็กผู้ชายชาวไทยมุสลิมไม่มีข้อแตกต่างกับคนไทยเชื้อสายจีนตั้งจะเห็นว่าด.ช.สุรศักดิ์ สำเภารัตน์ สวมเสื้อเชิ้ตขาวแขนสั้น และกางเกงขาสั้นติดกระดุม ๒ เม็ดที่เอว
รองเท้า	เป็นคัทชูหนังบ่งบอกฐานะของพ่อแม่ว่าเป็นผู้มีอันจะกิน
ทรงผม	ตัดผมทรงไม่ได้โกนศีรษะเช่นชาวไทยเชื้อสายจีน

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๒.๖ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย แบบพิธีการ

สถานที่	นิทรรศการเบปี่บูมเมอร์
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๔๘๘
เจ้าของภาพ	นายสุภกิจ์ เสดียรศรี
บุคคลในภาพ	เด็กผู้ชายสองคนพี่น้องชาวมุสลิม
เครื่องประดับ	น้องชายสวมหมวกสีดำ สวมใส่เสื้อแฟชั่นแบบชาวตะวันตก ใส่กำไลข้อมือ พี่ชายสวมใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขาวาวสีขาวที่มีสายสะพาย

๔.๒.๑.๑.๒ ชายหนุ่ม

(๑) รูปแบบการแต่งกายของชายหนุ่มในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕- ๒๔๕๐

ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๒.๗ ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบลำลอง

สถานที่	ภาพกิจกรรมก่อนทำสุนัต ในตำบลเกาะแก้ว มีการนำเยาวชนแห่รอบหมู่บ้าน ๑ วัน ก่อนขลิบ (Circum)
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๔๕๐ ประมาณเดือนเมษายน ในช่วงปิดภาคเรียน
เจ้าของภาพ	นายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
บุคคลในภาพ	เด็กชนบทภูเก็ต
เครื่องแต่งกาย	ชุดแต่งกายก่อนการทำสุนัต ๑ วัน

ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๒.๘ ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ

ที่มาของภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์ และ นายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
สถานที่	ร้านเลียงอิวฉายาลักษณ์
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๔๕๐
เจ้าของภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	ภาพซ้าย นายมะแะ นันทบุตร ภาพกลาง นายบ้ำหรี โต๊ะสกุล และภาพขวานายสอียด เนสาด
เครื่องแต่งกาย	ผู้ชายอิสลาม สามวัย ต่างสวมหมวกกึ่งปีเยาะ หรือหมวกชอเก๊ะหรือหมวกดำ ที่ได้รับความนิยมสูงสุดในช่วงที่ประธานาธิบดีโซการ์โน ปกครองอินโดนีเซีย พ.ศ. ๒๔๕๒-๒๕๐๘ ความนิยมในหมวกดำนี้ จางหายไป ปัจจุบันมีใช้เฉพาะใน พิธีทางศาสนาในวันสำคัญ เช่นออกบวช ความสะดวกของหมวกนี้คือพับได้

(๒) รูปแบบการแต่งกายของชายหนุ่มในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๐- ๒๕๔๕

ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๒.๕ ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบลำลอง

ที่มาของภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์
สถานที่	สนามบินภูเก็ต
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๐๕
เจ้าของภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	มิตรสหายของบุตร นายบำรุง สำเภารัตน์
เครื่องแต่งกาย	สวมเสื้อฝ้ายตามสมัยนิยม นุ่งกางเกงขายาวสวมใส่เสื้อเชิ้ต

ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๒.๑๐ ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ

สถานที่	งานเลี้ยง
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๑๐
เจ้าของภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์ กับเพื่อน
เครื่องแต่งกาย	นายบำรุง สำเภารัตน์ สวมหมวกขาวกับเพื่อนสวม หมวกชอเก้ะ หรือหมวกดำ

๔.๒.๑.๑.๓ ชายสูงอายุ

(๑) รูปแบบการแต่งกายของชายสูงอายุ ในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕- ๒๔๕๐

ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๒.๑๑ ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบลำลอง

สถานที่	บ้านพักของญาติ นายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๔๕๐
เจ้าของภาพ	นายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
บุคคลในภาพ	ญาตินายเจริญ
เครื่องแต่งกาย	สวมเสื้อเชิ้ตแขนสั้น นุ่งกางเกงแบบสากลนิยม

ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๒.๑๒ ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบพิธีการ

สถานที่	บ้านพัก
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๔๘๕
เจ้าของภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	นางบู๊และนายโคด สำเภารัตน์
เครื่องแต่งกาย	นางบู๊ สำเภารัตน์ ผู้หญิงสวมผ้าถุงปาเต๊ะและเสื้อผ้าลูกไม้ ไม่คลุมผม นายโคด สำเภารัตน์ สวมเสื้อเชิ้ตแขนยาว นุ่งกางเกงแบบสากลนิยม

(๒) รูปแบบการแต่งกายของชายสูงอายุในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕

ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๒.๑๓ ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบลำลอง

สถานที่	ร้านเสริมสวยกมลลา
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๕๖
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	คุณวิลเลียม สมิทซ์ ยัง ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์ และผู้อาวุโสอิสลามที่กมลลา
เครื่องแต่งกาย	การแต่งกายของผู้ชายวัยสูงอายุในชุดลำลองหรือชุดอยู่บ้าน คุณตาสวมเสื่อขาว สวมผ้าถุงลายตา หมากruk ตามความนิยมของชาวมุสลิม

ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๒.๑๔ ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบลำลอง

ที่มาของภาพ	ภาพนี้ถ่ายเมื่อ โดย ผศ.ปราณี สกุลพิพัฒน์
สถานที่	โรงพยาบาลกรุงเทพภูเก็ต
วันเดือนปี	วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ปู่บำรุงและ ย่าผกา สำเภารัตน์ถ่ายภาพพร้อมกับลูกสะใภ้ นางแสงดาว สำเภารัตน์ และหลานตัวเล็ก เด็กชายอัลซอท
เครื่องแต่งกาย	คุณบำรุง สำเภารัตน์ สวมเสื้อเชิ้ตแขนยาว นุ่งกางเกงแบบสากลนิยม มีหนวด เครา คุณผกา สำเภารัตน์ สวมเสื้อลูกไม้คอกลม นุ่งกางเกงมี ผ้าคาดผมสีเข้ม สะใภ้สวมเสื้อเชิ้ตลายทางตามสมัยนิยมนุ่งกางเกงทาร์กน้อย แต่งกายเช่นทารกทั่วไป

นายบำรุง สำเภารัตน์ ประธานอิสลามจังหวัดภูเก็ต (อยู่ในตำแหน่งนี้มา ๓ สมัย วาระที่หนึ่งยุคบุกเบิก ๒ ปี วาระที่สอง ๖ ปี และขณะนี้อยู่ในช่วงปีที่ ๒ ของวาระที่สาม) ปัจจุบันอายุ ๗๒ ปี

นางผกา สำเภารัตน์ (ชื่อเล่น ก็) บุตรของนางเหนี้ย หลาวหล้าง หรือ โป้เสี้ย ที่ผู้วิจัยคุ้นเคยมาแต่เยาว์วัยด้วยเป็นเพื่อนของย่า (นางต่า มโนสุนทร) คำว่า โป้ เป็นภาษาจีนฮกเกี้ยน ใช้เรียกผู้หญิงสูงวัยด้วยความเคารพความหมายเดิมหมายถึง น้องหรือพี่ของย่าหรือยาย

ด้วยการเดินทางที่ไม่สะดวกในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๐๗ ทำให้ นางเหนี้ย หลาวหล้าง และพี่สาว นางสาว พร้อมบุตร จะมาพักอาศัยที่บ้านผู้วิจัย เพื่อรอรับการรักษาพยาบาล ย่าของผู้เขียนและเพื่อนๆ จะนอนที่ห้องโถงกลางบ้านที่ผู้วิจัยชอบ และจะขอไปนอนด้วยเพราะชอบฟังเรื่องเล่าต่างๆ ที่โป้เสี้ยและย่าคุยกัน สรรพนามที่โป้เสี้ยเรียกย่าต่าคือ “จี” เป็นภาษาท้องถิ่นภูเก็ต มาจากคำว่า “จี” ในภาษาฮกเกี้ยนที่หมายถึง “พี่”

เป็นที่รับรู้ว่ อาหารในบ้านผู้วิจัยขณะมีแขกชาวไทยมุสลิมมาพักด้วยจะเป็นอาหารทะเล น้ำพริกและไข่เจียวเค็มพริกขี้หนูเท่านั้น การเอื้อเฟื้อที่เกิดขึ้นเป็นไปโดยธรรมชาติและเป็นมิตรภาพของการเอาใจเขามาใส่ใจเราที่แท้จริง

ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบพิธีการ (ถ่ายพร้อมครอบครัวมุสลิม)

ภาพที่ ๔.๒.๑๕ ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบพิธีการ (ถ่ายพร้อมครอบครัวมุสลิม)

สถานที่   ร้านเลี้ยงอิ้วฉายลักษณะ

วันเดือนปี   พ.ศ. ๒๔๕๒

เจ้าของภาพ ผศ.ปราณี สกฤพิพัฒน์

เครื่องแต่งกาย

ภาพบุคคลหมายเลขที่ ๑ การแต่งกายของผู้ชายอายุ ๕๐ ปี จะสวมชุดสีขาว เป็นเสื้อมีแขน และมีผ้าโพกศีรษะเป็นสีเดียวกัน นุ่งกางเกงขาลีบเป็นตัวในทับด้วยผ้าถุงทรงสุ่มคล้ายกระโปรงทับบนกางเกง สวมรองเท้าหนังหุ้มข้อ เสื้อเชิ้ตแขนยาวสีขาวสวมทับด้วยเสื้อกั๊กสีขาว อังกฤษเรียกว่า “เวสต์โค้ท” ด้วยเป็นเสื้อผ้าในประเทศที่เป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษ ผ้าโพกศีรษะผืนใหญ่สีขาว ทั้งชายลงมาด้านหน้าเป็นลักษณะเฉพาะของมุสลิมในป่ากีสถานชุดผู้ชายนี้คล้ายกับชุดนักเรียนของชาวป่ากีสถานหรืออัฟกานิสถาน ชาวภูเก็ดยุคก่อนเรียกชาวมุสลิมที่แต่งตัวเช่นนี้ว่า “กาบล” ซึ่งหมายถึงผู้ชายที่มาจากเมือง “คาบูล” เมืองหลวงของประเทศอัฟกานิสถาน ผู้ชายที่แต่งกายเช่นนี้ในปัจจุบันมีน้อยอาจเป็นเพราะว่าชายหนุ่ม มุสลิมรุ่นใหม่นิยมแต่งกายแบบสากลนิยม

ต่อมาหลายครอบครัวที่อพยพมาจากป่ากีสถานใช้นามสกุลว่า “ปาทาน” กลุ่มใหญ่ที่สุดของปาทานในฝั่งทะเลตะวันตกอยู่ที่ตำบลบางคลี อำเภอยะหริ่ง จังหวัดพังงา

ภาพบุคคลหมายเลขที่ ๒ การแต่งกายของผู้หญิงอายุ ๓๐ - ๔๐ ปี สตรีในภาพสวมผ้าถุงปาเต๊ะไทรนุรีเป็นลายทาง สวมเสื้อเยะหย่าแขนยาวสีขาวติดกระดุมแม่ลูกสามเม็ดที่เรียกว่า “โกสัง” ที่บอกฐานะของผู้สวมใส่ มีผ้าโพกหลวมๆบนศีรษะปล่อยชายทั้งสองข้างตามสบาย ซึ่งถือว่าเพียงพอสำหรับการแต่งที่เคร่งครัดตามศาสนาในยุคนั้นสำหรับ การแต่งกายของสตรีที่นับถือศาสนาอิสลาม ในภาพนี้จะเห็นว่ามีความเรียบง่ายคล้ายกับการแต่งกายของสตรีมุสลิมในประเทศมาเลเซีย

ภาพบุคคลหมายเลขที่ ๓ การแต่งกายของเด็กหญิง ๑๐ ขวบ บุตรีของครอบครัวนี้อายุอยู่ในวัยรุ่นนุ่งผ้าถุงสีพื้นสวมเสื้อแขนยาวทาแป้งหน้าขาว เหมือนสาวภูเก็ดยุคนั้นที่นิยมทาแป้งข้าว*และถือผ้าเช็ดหน้าในมือซ้าย แสดงว่าเป็นการแต่งกายชุดเต็มยศของสาวแรกรุ่นของชาวมุสลิม ในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๐ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๖ *แป้งข้าวคือแป้งทาน้ำที่มีคุณสมบัติในการกันแดดคล้ายกับดินสอพอง กรรมวิธีในการทำ ให้ใช้ข้าวเจ้าแช่น้ำให้พองและนวดผสมให้เข้าเป็นเนื้อเดียวกัน โดยใช้น้ำจากดอกไม้สดนานาชนิดเป็นตัวผสม ปั้นเป็นก้อนเล็กๆ ตากแดดให้แห้งเก็บใส่กล่องอบร่ำด้วยดอกไม้หอม เช่น มะลิหรือดอกขมนาคที่ภาษาท้องถิ่นภูเก็ตเรียกว่า “ดอกดั่งข้าว” เก็บไว้ได้นานวัน เมื่อเวลาจะทาผสมน้ำลูบให้ทั่วใบหน้า ผู้อาวุโสรุ่นเก่าจะบอกว่าแป้งชนิดนี้ทาแล้วเย็นชื่นใจ

๔.๒.๑.๒ เพศหญิง

๔.๒.๑.๒.๑ เด็กผู้หญิง

(๑) รูปแบบการแต่งกายของเด็กผู้หญิงในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕- ๒๔๕๐

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๒.๑๖ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบลำลอง

สถานที่	บ้านนายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๔๕๐
เจ้าของภาพ	นายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
บุคคลในภาพ	ค.ญ.มาตุลียะ ถิ่นเกาะแก้ว และค.ญ.สาลิษา ถิ่นเกาะแก้ว
เครื่องแต่งกาย	สวมกระโปรงและผ้าถุง มีผ้าลูกไม้โปร่งคลุมไหล่

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๒.๑๓ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ

ที่มาของภาพ	ภาพครอบครัวของคุณบำรุงและคุณผกา สำเภารัตน์ พร้อมบุตร ๓ คน บุตรี ๔ คน ผู้หญิงผมยาวเป็นเพื่อนบ้าน ภาพนี้ถ่ายก่อนบุตรสุดท้องจะเกิด
ถ่ายภาพเมื่อ	พ.ศ. ๒๔๕๐
การแต่งกาย	เด็กผู้หญิงตัวเล็กสองคนนุ่งกระโปรงติดกันเหมือนเด็ก ลูกๆของคนไทยเชื้อสายจีน เด็กผู้หญิง ๓ คนสวมกางเกงขาวยาวและเสื้อลายเดียวกัน เด็กผู้ชายนุ่งกางเกงสั้นสวมเสื้อเชิ้ตขาว รองเท้าตะ แม่ผกาสวมผ้าปาเต๊ะและเสื้อลูกไม้ พ่อบำรุง นุ่งกางเกงขาวยาว สวมเสื้อแขนสั้น
ข้อสังเกต	ภาพนี้ถ่ายเหมือนภาพครอบครัวโดยทั่วไป ไม่สามารถบอกได้ทันทีว่านี่คือครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน หรือครอบครัวไทยมุสลิมเพราะความผสมผสานทางวัฒนธรรม ที่ทุกคนเป็นชาวภูเก็ต ส่วนศาสนาเป็นเหมือนรสนิยม และความเชื่อส่วนบุคคล

(๒) รูปแบบการแต่งกายของเด็กผู้หญิงในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๑- ๒๕๔๕

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๒.๑๘ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบจำลอง

สถานที่	บ้านพัก
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๔๕๑
เจ้าของภาพ	นายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
บุคคลในภาพ	ญาตินายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
เครื่องแต่งกาย	เด็กผู้ชายสวมใส่เสื้อเชิ้ตแขนสั้นสีขาว สวมกางเกงขาสั้นสีขาว เด็กผู้หญิงสวมใส่ชุดกระโปรงติดกันและใส่สร้อยคอ

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ (ออกบวช)

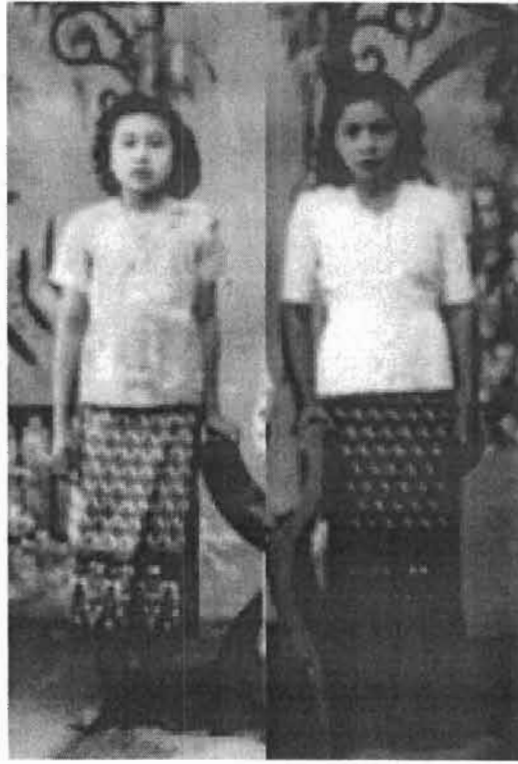
ภาพที่ ๔.๒.๑๕ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ (ออกบวช)

ที่มาของภาพ	เนื่องในโอกาสวันออกบวช
สถานที่	ร้านเลียงอ้วนฉายาตักขณ
วันเดือนปี	ถ่ายเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๔
เจ้าของภาพ	นางผกา สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	ซ้ายสุด ๑. เด็กหญิงผกา (หลาวหล้าง) สำเภารัตน์ ๒. เด็กหญิง หนะ หลาวหล้าง ๓. เด็กหญิง โหรม จันทนู ๔. เด็กหญิง หับ สิงห์กาละ ๕. เด็กหญิง สมศรี สิงห์กาละ ๖. เด็กหญิง หม่า จันทนู ๗. เด็กหญิง อูไร สิงห์กาละ หน้าสุด
เครื่องแต่งกาย	เสื้อที่ทุกคนสวมเป็นเสื้อสตรีในสมัยนิยม มีทั้งตัวเสื้อดอกและเสื้อ พื้นที่น่าสังเกตุ คือทุกคนสวมเสื้อ แขนสั้นและไม่มีผ้าโพกผม กระโปรงเป็นกระโปรงจีบชุดยาวคลุมเข่า เด็กเล็กสวมกระโปรงมี สายสะพายไขว้หน้า
รองเท้า	ทุกคนสวมรองเท้านักเรียนหญิงยกเว้น เด็กหญิง โหรม จันทนู สวมรองเท้าแตะ รัดข้อ แสดงว่าจบการศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่เป็นภาคการศึกษาบังคับแล้ว

๔.๒.๑.๒.๒ หญิงวัยสาว

(๑) รูปแบบการแต่งกายของหญิงวัยสาวในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕-๒๔๕๐

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๒.๒๐ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบลำลอง

สถานที่	ร้านเลียงอีวฉายลักษณ์
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๔๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ชาวชนบทในภูเก็ต
เครื่องแต่งกาย	หญิงสาวสองคนในภาพนุ่งผ้าถุงปาเต๊ะและสวมเสื้อลูกไม้

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๒.๒๑ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ

ที่มาของภาพ	การแต่งงานของคุณละเอียด (มั่งสุรีย์) ฮาเต็ม
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๔๕๐
เจ้าของภาพ	นายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
บุคคลในภาพ	คุณละเอียด (มั่งสุรีย์) ฮาเต็ม
เครื่องแต่งกาย	แต่งกายแบบสากลนิยม

(๒) รูปแบบการแต่งกายของหญิงสาวในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๕๔๕

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๒.๒๒ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ

วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๐๓
เจ้าของภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์ และนางผกา สำเภารัตน์
เครื่องแต่งกาย	แต่งกายแบบสากลนิยม

๔.๒.๑.๒.๓ หญิงสูงอายุ

(๑) รูปแบบการแต่งกายของหญิงสูงอายุในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๕-๒๔๕๐

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๒.๒๓ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบจำลอง

ที่มาของภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	“กะอ้า” นางสอปีอ้า สิงห์ก่าพะ เป็นสตรีอาวุโสชาวคอเอนที่ขยันมาก แม้จะเสียชีวิตในปีพ.ศ. ๒๕๔๓ อายุ ๗๔ ปีแต่ผู้วิจัยจดจำเรื่องที่พูดคุยกับ กะอ้าได้หลายเรื่อง ท่านบอกว่าไม่ต้องทำตัวเคร่งครัดมากแต่ขอให้ปฏิบัติด้วยใจ อาชีพของกะอ้าเป็นผู้ขายผ้าปาเต๊ะแบบขายตรง กะอ้ามารับผ้าจากบ้านผู้วิจัยร้านสุนทรสังฆภัณฑ์ (ยี่ห้อฮ่องหงวน) ร้านขายผ้าปาเต๊ะเก่าแก่ที่สุดของจังหวัดภูเก็ต เริ่มกิจการเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๔ นับถึงปัจจุบันร้านมีอายุกว่า ๗๖ ปี
ภาพถ่ายที่	ร้านเลียงอิวฉายาลักษณ์
การแต่งกาย	กะอ้าสวมเสื้อดอก ผ้าโพกศีรษะทบแบบง่าย ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของสตรีไทยมุสลิมในภูเก็ต ดร.อูย เกียท จิน (Dr.Ooi Kiat Gin) รองศาสตราจารย์จากมหาวิทยาลัยไซน มาเลเซีย University Sains Malaysia ให้สัมภาษณ์ว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งใหญ่ในอิหร่าน ในปี ค.ศ. ๑๙๗๙ หรือ พ.ศ. ๒๕๒๒ จากพระเจ้าชาห์มาเป็น“อัยาตุลลาโคโมนิ” ที่ใช้กฎของการปกครองที่เคยใช้ในศตวรรษที่ ๗ มาใช้ในศตวรรษที่ ๒๐ ทำให้ชาวมุสลิมทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยเคร่งครัดในเรื่องการแต่งกายที่ปกปิดมิดชิดทั้งผมแขน ขา สามารถเปิดเผยได้เฉพาะฝ่ามือ และใบหน้าเท่านั้น

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๒.๒๔ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

ที่มาของภาพ ภาพนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างชาวไทยมุสลิมและชาวไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต ผู้วิจัยภูมิใจกับภาพนี้มากเพราะสามารถบอกกล่าวลักษณะของการยอมรับในวัฒนธรรมระหว่างคนไทยมุสลิมและคนไทยเชื้อสายจีน มีเพลงกล่อมเด็กบทหนึ่งที่ใช้ให้เห็นว่าการเลือกคู่ครองของหญิงสาวในอดีตเป็นเรื่องของความสมัครใจ

ผูกปล...เอย	ใต้ต้นย่านัด
ขอลามแม่ผมตัด	ว่าสุหร่ากับวัด
น้องหนัดข้างไหน	ขอลามแม่ผมแตะ
น้องหนัดข้างคนแขก	หรือคนไทย
สุหร่ากับวัด	น้องหนัดข้างไหน
ตามใจน้อง	เลือก...เอา... เอง !

วันเดือนปี พ.ศ. ๒๔๘๐

เจ้าของภาพ นายบำรุง สำเภารัตน์

บุคคลในภาพ นางนุ้ย จันธนู

เครื่องแต่งกาย	ชุดเกล้ามวยใหญ่ของชาวบาบ๋าภูเก็ต ประกอบด้วย ผ้าถุงปาเต๊ะ เสื้อคอตั้ง แขนจีบหรือเรียกว่า เสื้อ จะสังเกตเห็นได้ว่าเสื้อตัวนี้ตัดจากผ้าป่านรูเบียดอกสีเข้ม ซึ่งเป็นลักษณะของเสื้อสตรีอาวูโสชาวบาบ๋าภูเก็ต
ทรงผม	เกล้าผมมวยรวบไปด้านหลัง ซึ่งเป็นทรงผมของผู้อาวูโส
รองเท้า	แม้จะมองไม่เห็นในภาพแต่คาดเดาได้ว่าเป็นรองเท้าปักลูกปัด
เครื่องประดับ	กระดุมโกสัง (ได้รับอิทธิพลจากอินโดนีเซียเป็นกระดุมทองตีโป่ง ผึ่งเพชรหรือเพชรซีก ชาวปีนัง เรียกกระดุมชนิดนี้ว่า โกโรสัง)

(๒) รูปแบบการแต่งกายของหญิงสูงอายุในช่วง พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๕๔๕

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๒.๒๕ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบจำลอง

สถานที่	ถ่ายที่บ้านคลองเคียน และภาพขวาถ่ายที่บ้านคอเอน
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๐๐ และภาพขวา พ.ศ. ๒๕๐๖
เจ้าของภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	นางปุย สำเภารัตน์ ภรรยา นายอาหมาด สำเภารัตน์ (ย่าของคุณบำรุง) ภาพขวา นางปอด นัยนา
เครื่องแต่งกาย	ผ้าถุงเป็นผ้าถุงลายตาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวไทยมุสลิม น่าสังเกตว่าไม่ได้โพกผม ภาพขวา นางปอด นัยนา เป็นยายทวดของนายบำรุง สำเภารัตน์ สวมเสื้อแขนสามส่วน นุ่งผ้าถุงลายทางคล้ายผ้าซิ่น คลุมผมง่ายๆ โดยใช้ผ้าโพกผมยาว พาดชายไว้ได้คาง

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๒.๒๖ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบลำลอง

สถานที่	ร้านของชำที่เขาขาด ตำบลวิจิต
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๔๗
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	เจ้าของร้านของชำที่เขาขาด ตำบลวิจิต
เครื่องแต่งกาย	การแต่งกายของผู้หญิงวัยสูงอายุในชุดลำลองหรือชุดอยู่บ้าน คุณยายสวมเสื้อแขนยาวสีสด สวมผ้าถุงปาเต๊ะ สีสด แม้จะไม่โพกผ้าคลุมผม แต่สวมหมวกเก็บผม มีดชีวิตตามคำสอนของศาสนาอิสลาม

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๒.๒๗ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

ที่มาของภาพ	ภาพสตรีในพิธีการ
สถานที่	บ้านนายอุหมาก สำเภรัตน์ เนื่องในโอกาสวงศิตาฤกษ์มัศยิดหลัง ใหม่ของคองเอน
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๐๒
เจ้าของภาพ	นางผกา สำเภรัตน์
บุคคลในภาพ	ท่านจุฬาราชมนตรี ต่วน สุวรรณศาสตร์ และคุณหญิงสมร ภูมิณรงค์ ให้เกียรติ ถ่ายภาพกับนางผกา สำเภรัตน์ (คนที่ ๔ จากซ้าย) และญาติ อีกทั้งให้เกียรติ ถ่ายภาพกับคุณบำรุง และคุณผกา สำเภรัตน์ด้วย
เครื่องแต่งกาย	สุภาพสตรีนุ่งผ้าถุงปาเต๊ะสวมเสื้อยะหยา ที่น่าสังเกต คือไม่คลุมผม คุณผกา สำเภรัตน์ นุ่งผ้าถุงปาเต๊ะสวมเสื้อยะหยาตัดจากผ้าลูกไม้คอเหลี่ยม

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๒.๒๘ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

สถานที่	หน้ามัสยิด
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๓๒
เจ้าของภาพ	นายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
บุคคลในภาพ	(กลาง) คุณแม่ นางซ๊ะ ถิ่นเกาะแก้ว ชูดโตป (Throve) (ซ้าย) ลูกสาวคนรอง ชาลิษา ถิ่นเกาะแก้ว (ขวา) ลูกสาวคนโต มาคูเรียะ ถิ่นเกาะแก้ว ภาพขวา นางซ๊ะ ถิ่นเกาะแก้ว (ซ้าย) และ นางเขาวहत กุสลามัต (ภรรยาครู เสนอ)
เรื่องแต่งกาย	ภาพซ้ายสวมชุดคลุมขาว ภาพขวานางซ๊ะ ถิ่นเกาะแก้ว (ซ้าย) และ นางเขาวहत กุสลามัต นุ่งผ้าปาเต๊ะ สวมเสื้อลูกไม้ลายดอก

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๒.๒๕ ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

- ที่มาของภาพ** คุณหญิงสุวัฒนา เพชรทองคำ ให้เกียรติถ่ายภาพกับชาวภูเก็ตและผู้ร่วมประชุมในงานทดสอบกอร์ริอาเซียน ครั้งที่ ๖
- วันเดือนปี** พ.ศ. ๒๕๓๘
- เจ้าของภาพ** นายบำรุง สำเภารัตน์
- บุคคลในภาพ** คุณหญิงสุวัฒนา เพชรทองคำ
- เครื่องแต่งกาย** คุณหญิงสุวัฒนา เพชรทองคำ สวมผ้าไหมแขนยาว กระโปรงยาวแต่ไม่โพกผม

๔.๒.๒ การแต่งกายของคนไทยมุสลิมในงานพิธีมงคลสมรส

ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส พ.ศ. ๒๔๕๑ – ๒๕๔๕

ภาพที่ ๔.๒.๓๐ ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส

ที่มาของภาพ	นายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
วันเดือนปี	ภาพแรก พ.ศ.๒๕๐๓ ภาพที่สอง พ.ศ. ๒๕๓๘ และภาพที่สาม พ.ศ. ๒๕๕๐
เจ้าของภาพ	นายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
บุคคลในภาพ	ภาพแรก นายอับ และนางหิะ เกิดทรัพย์ ภาพที่สองนายสุรชัยสำเภรัตน์กับนางสาววราภรณ์ จำเริญวงศ์ และภาพสาม นายสุนทร กล้าศึกและนางสาวอาอีหิะ (บางคลี) ปาทาน
เรื่องแต่งกาย	แต่งกายแบบสากลนิยม เจ้าสาวสวมชุดกระโปรงสีขาวตามแบบตะวันตก เจ้าบ่าวสวมใส่เสื้อสูทผูกเนคไทตามแบบชาวตะวันตกยกเว้นภาพสุดท้ายขวามีมือของภาพเจ้าสาวคลุมผมมิดชิดดังเช่นสตรีอิสลามในปัจจุบันนี้

ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส

ภาพที่ ๔.๒.๓๑ ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีมงคลสมรส

ที่มาของภาพ	การทำพิธีขอพรหลังจากทำพิธีนิกะในพิธีการแต่งงานตามหลักศาสนาอิสลาม
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๑๐
เจ้าของภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	นายอรุณ และนางรอชะ จันทนู
เครื่องแต่งกาย	ผู้ให้พรใส่ชุดศาสนาเต็มยศ เจ้าบ่าวสวมชุดสากล และเจ้าสาวชุดไทย

ภาพที่ ๔.๒.๓๒ ภาพขบวนแห่หมั้น

- ที่มาของภาพ ภาพขบวนแห่หมั้น พร้อมของหมั้น
- วันเดือนปี พ.ศ. ๒๕๓๐
- เจ้าของภาพ คุณเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
- บุคคลในภาพ กลุ่มชาวมุสลิมที่มาร่วมในพิธี แห่หมั้น
- เครื่องแต่งกาย ผู้ชายจะสวมใส่ผ้าโสร่ง และสวมเสื้อแขนยาวสีขาวสวมหมวกสีดำ ผู้หญิงใส่เสื้อคอกลมติดคอ ตัวเสื้อผ้าหนา สวมศีรษะได้ ติดกระดุมคอ ๑ เม็ด หรือเข็มกลัด ๑ ตัว แขนเสื้อเป็นแขนกระบอกยาวจรดข้อมือหรือต่ำกว่าข้อศอกได้รักระหว่างตัวเสื้อและแขนต่อด้วยผ้าสีเหลี่ยมเล็กๆ ตัวเสื้อหลวมยาวคลุมสะโพก เส้กถุงจะสวมคู่กับผ้าปาเต๊ะหรือใช้ผ้าชนิดเดียวกันกับเสื่อนำมาทำนุ่งแบบธรรมดา การแต่งกายในลักษณะนี้มีผ้าคลุมศีรษะหรือคลุมไหล่ หรือใช้ผ้าโปร่งที่ปักเลื่อมที่ขนาดเล็กกว่าผ้าปานคลุมศีรษะทั่วไป

๔.๒.๓ การแต่งกายของคนไทยมุสลิมในพิธีทางศาสนา

ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา พ.ศ. ๒๔๔๕ - ๒๔๕๐

ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

ภาพที่ ๔.๒.๓๓ ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

ที่มาของภาพ	คุณบำรุง สำเภารัตน์ ประธานอิสลามจังหวัดภูเก็ต
สถานที่	ร้านถ่ายรูป (อาจจะไม่ได้ถ่ายที่เมืองไทย)
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๔๘๐
เจ้าของภาพ	คุณบำรุง สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	นายมังโซ๊ะ มังสุรีย์ ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่อพยพมาจากประเทศซาอุดีอาระเบีย
เครื่องแต่งกาย	ลักษณะการแต่งกายมุสลิมรุ่นบุกเบิกในจังหวัดภูเก็ต

ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนาของผู้ชาย
ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา พ.ศ. ๒๔๕๑ – ๒๕๔๕

ภาพที่ ๔.๒.๓๔ ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

สถานที่	ร้านเลียงฮิวฉายาลักษณ์
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๔๕๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพัฒน์ ซ้อมมาจากร้านเลียงฮิวฉายาลักษณ์
บุคคลในภาพ	กรรมการมัสยิดพฤษภาคม อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต
เครื่องแต่งกาย	จะสังเกตเห็นว่าทุกคนสวม หมวกซอเก๊ะ หรือ ซงก๊อค ยกเว้นครูสละ เฉลิมขวัญที่เป็นคนรักความเรียบร้อยของทรงผม

ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

ภาพที่ ๔.๒.๓๕ ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

สถานที่	ถ่ายภาพหน้ามัสยิด ยามีเยะ (ตลิ่งชัน) ก่อนการเดินทางไปทำพิธีฮัจญ์
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๔๕๘
เจ้าของภาพ	นายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
บุคคลในภาพ	ภาพถ่ายของ เช็ค มังโสด มังสุรีย์ (คนกลาง) อิหม่าม ฮัสซัน มังสุรีย์ (ซ้าย) และนายหมิน มั่นสู (ขวา)
เครื่องแต่งกาย	การแต่งกายของชาวมุสลิมในยุคก่อน ผู้ชายอาวโศสวมเสื้อแขนขาวนุ่งผ้าถุงยาว กว้างคล้ายกระโปรงสตรีพาดผ้าคลุมไหล่ โปกศึรยะด้วยผ้าฝ้ายขาว

ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

ภาพที่ ๔.๒.๓๖ ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

ที่มาของภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์
สถานที่	สนามบินภูเก็ต
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๐๕
เจ้าของภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	นายบำรุง สำเภารัตน์ และมิตรสหาย
เครื่องแต่งกาย	สุภาพบุรุษที่สวมชุดดำ มีผ้าพันคอขาวและสวมหมวก(คนกลาง) เป็นคนที่เพิ่งกลับจากพิธีฮัจญ์ ที่เมกกะ การไปแสวงบุญที่เมกกะถือเป็นบุญที่ยิ่งใหญ่ เหมือนได้ผ่านแนวปฏิบัติ ๕ ข้อ ของอิสลาม เปรียบการเกิดใหม่ของบุคคลหลังการล้างบาปผู้ชายจะใช้สรรพนามนำหน้าชื่อว่า ฮัจยี หรือภาษาท้องถิ่นภูเก็ตเรียกว่า “ยี่” เช่นเดิมชื่อ “จิ นัยนา” เมื่อกลับจากพิธีฮัจญ์ผู้คนจะเรียกขานด้วยความเคารพว่า “ฮัจยี จิ นัยนา” เป็นต้น

ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

ภาพที่ ๔.๒.๓๗ ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

ที่มาของภาพ	ห้องเรียนศาสนาที่บ้านคลองเคียน
สถานที่	บ้านคลองเคียน
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๐๕
เจ้าของภาพ	คุณบำรุง สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	ชายหนุ่มมุสลิมในวัยศึกษา
เครื่องแต่งกาย	ชุดของผู้ชายในการเข้าเรียนทางศาสนาที่บ้านคลองเคียนบ้านเกิดของคุณบำรุง สำเภารัตน์ ชายหนุ่มในวัยศึกษาจะสวมผ้าถุงตราหมากรุก เช่นเดียวกับ “โต๊ะครู” ที่สวมเสื้อแขนยาว ตัวยาวและมีผ้าโพกผมพิเศษ ส่วนหมวกเกือบทุกคน เด็กผู้ชายทางขวาของภาพไม่สวมเสื้อและไม่สวมหมวกบ่งบอกลักษณะของอิสลามที่เรียบง่ายมุ่งเน้นที่ศรัทธา

ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

ภาพที่ ๔.๒.๓๘ ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

สถานที่	ภาพกิจกรรมก่อนทำสูนัต ในตำบลเกาะแก้ว มีการนำเยาวชนแห่รอบหมู่บ้าน ๑ วัน ก่อน ขลิบ (Circum)
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๑๕ ประมาณเดือน เมษายน ในช่วงปิดภาคเรียน
เจ้าของภาพ	นายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว
บุคคลในภาพ	ค.ช.เจริญ และ ค.ช.จยุ ถิ่นเกาะแก้ว
เครื่องแต่งกาย	ชุดแต่งกายก่อนการทำสูนัต ๑ วัน

ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

ภาพที่ ๔.๒.๓๕ ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

ที่มาของภาพ	คุณบำรุง สำเภารัตน์ ประธานอิสลามจังหวัดภูเก็ต
สถานที่	บ้านพักของคุณบำรุง สำเภารัตน์
วันเดือนปี	๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐
เจ้าของภาพ	คุณบำรุง สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	คุณบำรุง สำเภารัตน์
เครื่องแต่งกาย	สวมชุดขาวซึ่งได้รับอิทธิพลจากโมร็อกโคในการทำพิธีทางศาสนา พร้อมหมวกขาวทำนอชบายเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ว่าการทำพิธีทางศาสนา นั้นศาสนิกต้องแต่งตัวด้วยร่างกายที่สะอาด เครื่องแต่งกายดีที่สุด เพราะการพบพระผู้เป็นเจ้าสำคัญยิ่งกว่าการเข้าพบบุคคลสำคัญ

ลักษณะการแต่งกายในงานพิธีทางศาสนาของผู้หญิง

ภาพที่ ๔.๒.๔๐ ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

ที่มาของภาพ	ร้านเลียงอิ้วฉายาลักษณ์
วันเดือนปี	ภาพนี้ถ่ายในปี พ.ศ. ๒๔๕๘
เจ้าของภาพ	นางผกา สำเภารัตน์ บุตรีของนางเหนี้ย หลาวหล้าง
บุคคลในภาพ	เด็กผู้หญิงซ้ายมือ เป็นบุตรีของนางสอเอ็ง เด็กผู้หญิงยืนกลางเป็นบุตรีของนางเหนี้ย ปัจจุบันเสียชีวิต เด็กผู้หญิงคนขวาสุด เป็นหลานของนางเหนี้ย เด็กผู้หญิงคนขวาสุด เป็นหลานของนางเหนี้ย บุตรีของนางบู๊ และนายโคด สำเภารัตน์ (ปัจจุบันนางบู๊เป็นอัมพาตมากกว่า ๑๐ ปี นายโคด เสียชีวิต)
เครื่องแต่งกาย	สตรีทั้งสามคนในภาพนุ่งผ้าปาเต๊ะ สวมเสื้อลูกไม้คอตั้งแขนจีบที่เป็นสมัยนิยม ของชาวบาบ๋าผู้หญิงซ้ายมือและคนกลาง นุ่งกระโปรงตามแบบตะวันตกที่ เด็กผู้หญิงในยุคนั้นนิยมสวมใส่ชุดเดรสติดกัน เด็กผู้หญิงขวามือ นุ่งผ้าถุงยาว สวมเสื้อผ้าดอกแขนยาว เป็นลักษณะเฉพาะของ สตรีมุสลิมที่แต่งกายปกปิดมิดชิด
ทรงผม	สตรีทั้งสามคนเกล้ามวย ด้านหน้าผากตั้งเรียบ แสดงให้เห็นว่ามุ่นมวยไว้ด้านหลัง เด็กผู้หญิงในภาพตัดผมตรง ส่วนเด็กผู้หญิงขวาสุดรวบผมไว้ข้างหลัง

รองเท้า นางสงวน สวมรองเท้าปักตามสมัยนิยม นางสอเอ็ง , นางเหนี้ย และ เด็กผู้หญิง สวมรองเท้าคัทชูตามสมัยนิยมยุคจอมพล ป. พิบูลสงครามที่ส่งเสริมให้สตรีสวม รองเท้าส้นสูงแบบฝรั่ง

เครื่องประดับ สตรีคนซ้ายมือ นางสอเอ็ง สวมสร้อยคอทองคำยาว จึงนำปลายสร้อยใส่ลงใน กระเป๋าวามือ

รูปผู้หญิงสามคนสวมชุดยะหยาถ่ายภาพพร้อมลูกสาว ๓ คน สว่น่าประทับใจมาก และ ยิ่งตื่นตันใจถ้ารู้ว่าผู้หญิงในภาพเป็นหลักฐานยืนยันถึงสัมพันธภาพ และภราดรภาพของศาสนิก สอง ศาสนาสำคัญของภาคใต้ คนซ้ายมือสุดของภาพ นางสอเอ็ง เจ้าของร้านรับซื้อของสดและ ของป่า ร้านอยู่ใกล้สะพานพระอร่ามสาครเขต คนกลางนางสงวน และขวาสุดคือ นางเหนี้ย หลาวหล้าง อิสลามอาวูโศของตำบลคอเอนชุมชนอิสลามที่เก่าแก่และยังคงรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิม ไว้ได้

ภาพนี้บ่งบอกความใกล้ชิดสนิทสนมอันแน่นแฟ้นของเพื่อนที่ไม่มีขีดจำกัดของศาสนา มา ขวางกัน ที่นับเป็นหนึ่งในตัวบ่งชี้ให้เข้าใจลักษณะของพหุสังคมที่คนต่างศาสนาอยู่ร่วมกันด้วย ความเข้าใจอันดียอมรับซึ่งกันและกัน นำมาซึ่งความผูกพันเป็นความสัมพันธ์ฉันญาติมิตร

ภาพที่ ๔.๒.๔๑ ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

สถานที่ ถ่ายภาพนี้เมื่อวันออกบวช

วันเดือนปี พ.ศ. ๒๕๒๐

เจ้าของภาพ นายเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว

บุคคลในภาพ นายหยา และนางชะ๊ะ ถิ่นเกาะแก้ว

เครื่องแต่งกาย ภาพทางซ้ายมือนางชะ๊ะสวมเสื้อยะหยานุ่งผ้าถุงปาเต๊ะและภาพทางขวามือนายหยา สวมเสื้อแขนยาวนุ่งผ้าถุง

ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

ภาพที่ ๔.๒.๔๒ ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

นางเหนี่ยว หลาวหล้าง (คนกลาง) ถ่ายภาพร่วมกับคุณผกา สำเภารัตน์ (คนขวา) และคุณบำรุง สำเภารัตน์(ซ้าย) นางบู๊และนายโศด สำเภารัตน์ ข้อสังเกตของภาพผู้ชายสวมหมวกดำ ผู้หญิงสวมผ้าถุงปาเต๊ะและเสื่อผ้าลูกไม้ ไม่มีสตรีใดคลุมผม

ที่มาของภาพ	วันออกบวช
วันเดือนปี	พ.ศ. ๒๕๓๐
เจ้าของภาพ	คุณบำรุง สำเภารัตน์
บุคคลในภาพ	นางเหนี่ยว หลาวหล้าง (คนกลาง) คุณผกา สำเภารัตน์ (คนขวา) คุณบำรุง สำเภารัตน์ (ซ้ายมือ)
เครื่องแต่งกาย	ผู้ชายสวมหมวกดำ ผู้หญิงสวมผ้าถุงปาเต๊ะและเสื่อผ้าลูกไม้ ไม่มีสตรีใดคลุมผม

ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

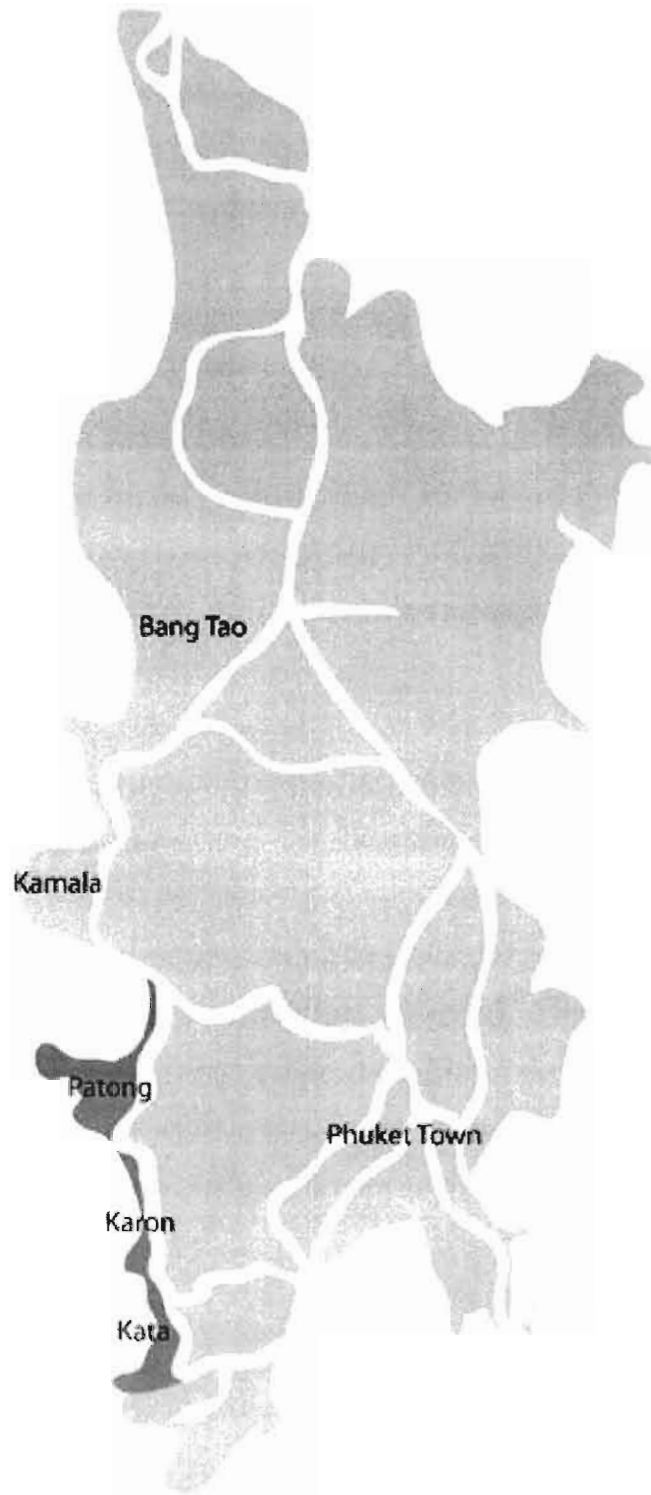

ภาพที่ ๔.๒.๔๓ ลักษณะการแต่งกายในพิธีทางศาสนา

- ที่มาของภาพ** นางผกา สำเภารัตน์ แต่งกายในชุดพร้อมที่จะทำพิธีทางศาสนา ซามะยัง ที่ชาวมุสลิมภูเก็ตรู้จักเรียกว่า “มะยัง” หมายถึงการทำ “ละหมาด” ซึ่งชาวมุสลิมที่ดีต้องปฏิบัติศาสนากิจวันละ ๕ ครั้ง ก่อนจะสวมชุดนี้กฎบัญญัติของศาสนาระบุว่าต้องสะอาดทั้งกายและใจ ต้องชำระร่างกายและอาบน้ำละหมาดให้สะอาด และต้องทำใจให้เป็นสุข
- วันเดือนปี** ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐
- เจ้าของภาพ** นายบำรุง สำเภารัตน์
- บุคคลในภาพ** นางผกา สุวรรณรัตน์
- เครื่องแต่งกาย** แต่งกายในชุดพร้อมที่จะทำพิธีทางศาสนาซามะยัง ลักษณะการแต่งกายของชุดละหมาดต้องปกปิดมิดชิดดังในภาพ

๔.๓ วิวัฒนาการร่างกายของคนไทยลิกซ์เชื้อสายอินเดีย

แผนที่ตั้งชาวไทยลิกซ์เชื้อสายอินเดีย

ภาพที่ ๔.๓.๑ แผนที่ตั้งแสดงชุมชนชาวไทยลิกซ์เชื้อสายอินเดีย

ศาสนาของคนไทยเชื้อสายอินเดียที่แพร่หลายในจังหวัดภูเก็ตมี ๒ ศาสนา

๑. ศาสนาฮินดู

ศาสนาฮินดูได้เข้ามายังดินแดนสุวรรณภูมิประมาณ ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว ชาวอินเดียกลุ่มแรก ที่เข้ามาเป็นพ่อค้ามุ่งจะเข้ามาค้าขายโดยตรง สำหรับชาวอินเดียที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในภูเก็ตนั้น ส่วนหนึ่งหนีความแห้งแล้งยากจนในอินเดียมาแสวงโชคในดินแดนใหม่เป็นชนผิวดำ (คราวีเดียน) จากรัฐทางตอนใต้ เช่น รัฐทมิฬนาฑู รัฐมัถราช และบริเวณอ่าวเบงกอล (บังกลาเทศ ในปัจจุบัน) จากคำบอกเล่าของนายเอ็ม วี ลู (นายห้างร้านไพรัช สโตร์) ประธานมูลนิธิภูเก็ตตันดายูคาปานี ได้เล่าให้ฟังว่าชาวอินเดียในภูเก็ตได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานประมาณ ค.ศ. ๑๕๔๐ เป็นกลุ่มเล็กๆ ส่วนหนึ่งมาจากอินเดียโดยตรง อีกส่วนหนึ่งมาจากมาเลเซีย การนับถือศาสนาฮินดูเป็นการนับถือกันอยู่ในเฉพาะกลุ่มของชาวอินเดียเท่านั้น ต่อมาเมื่อชาวอินเดียอพยพมาเพิ่มมากขึ้นและได้ตั้งหลักแหล่งที่มั่นคงจึงจัดให้มีวัดขึ้นบริเวณถ้ำน้ำ (ถนนภูเก็ต) เป็นห้องแถวไม้บริเวณร้านปืนสุทินในปัจจุบัน ต่อมาชาวอินเดียเหล่านี้ได้ร่วมกันบริจาคเงินในการสร้างวัดแห่งใหม่ที่มีบริเวณกว้างขวางกว่าเดิม ประกอบกับนายจินนาย่า เจ๊ะดี ประกอบอาชีพให้เงินกู้และรับซื้อเศษเหล็กซึ่งมีฐานะดี เป็นผู้ที่ชาวอินเดียในภูเก็ตให้ความไว้วางใจ จึงได้นำเงินมาฝากนายจินนาย่า เจ๊ะดี (สมัยนั้นธนาคารยังไม่แพร่หลาย) มีเฉพาะที่ชาร์เตอร์แบงก์แห่งเดียวเท่านั้น เงินจำนวนมากที่นายจินนาย่า เจ๊ะดี ได้รับฝากไว้ส่วนหนึ่งร่วมกับเงินบริจาคซื้อที่ดินบริเวณถนนสุทัศน์ ซึ่งเป็นที่ดินที่สร้างวัดอินเดียตันดายูคาปานีในปัจจุบัน

ชาวอินเดียในภูเก็ตนับถือพระพิฆเนศ พระขันทกุมาร พระลักษมี การประกอบพิธีทางศาสนาที่สำคัญ คือ วันประสูติของพระที่บูชา ในวัด ๓ องค์ และพิธีทำบุญให้กับผู้ตาย ซึ่งชาวฮินดู เรียกว่า วันเดือนสิบอินเดีย

ปัจจุบันมีผู้นับถือศาสนานี้น้อยลง เนื่องจากชาวฮินดูในภูเก็ตส่วนใหญ่เป็นลูกผสมที่เกิดในภูเก็ตเป็นคนท้องถิ่นภูเก็ต ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับศาสนาฮินดูมากนัก ส่วนใหญ่จะหันมานับถือศาสนาพุทธมากขึ้นแม้แต่ครอบครัวของนายเอ็มวี ลู (นายห้างร้านไพรัช สโตร์) ประธานมูลนิธิภูเก็ตตันดายูคาปานีในอดีตก็เปลี่ยนมานับถือศาสนาพุทธตามมารดา ศาสนาฮินดูจึงขาดผู้สืบทอดและไม่สามารถหาคนอ่านคัมภีร์ทางศาสนาได้ จึงทำให้ความซาบซึ้งในศาสนานี้น้อยลง

๒. ศาสนาสิกข์

ศาสนาสิกข์ เกิดขึ้นในแคว้นปัญจาบซึ่งเป็นแคว้นที่อยู่ทางตอนเหนือของประเทศอินเดีย ติดกับประเทศปากีสถาน มีภาษาและตัวอักษรเป็นของตนเอง เรียกว่า ภาษาปัญจาบ ผู้ก่อตั้งศาสนาชื่อ กุรูนานักเทพ

ชาวสิกข์คนแรกที่เข้ามาเมืองไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เข้ามาค้าผ้าและต่อมาได้ชักชวนชาวสิกข์คนอื่นๆ ให้เข้ามาทำมาหากินในประเทศไทยมากขึ้น ส่วนใหญ่ประกอบกิจการขายผ้า เมื่อชาวสิกข์เข้ามาในประเทศไทยมากขึ้นก็ได้รวมตัวกันจัดตั้งสมาคมศรีคุรุสิงห์สภาขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๗๕ เพื่อเป็นศูนย์กลางของชาวสิกข์ ในประเทศไทย (กุลธิดา สามะพุทธ : สารคดี : ๕๗) สำหรับชาวสิกข์ในภูเก็ตนั้นเข้ามาประมาณ ๗๐ - ๘๐ ปีมาแล้วโดยครั้งแรกนั้นเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ปิ้ง แล้วค่อยอพยพเข้ามาอยู่ที่ภูเก็ต ในระยะแรกมีกลุ่มชาวสิกข์เพียง ๑๐ คน เข้ามาประกอบอาชีพขายผ้าอยู่บริเวณถนนกลาง ซึ่งเป็นย่านธุรกิจดั้งเดิมของเมืองภูเก็ต แต่อยู่ในลักษณะคนต่างค้าต้องเดินทางไปมาระหว่างภูเก็ตกับปิ้ง ต่อมาเมื่อมีชาวสิกข์เข้ามาอยู่ในภูเก็ตมากขึ้นจึงได้จัดตั้งวัดสิกข์ (คุรุทวาร) ขึ้นบริเวณถนนสุทัศน์ ตรงข้ามเรือนจำจังหวัดภูเก็ต มีผู้นำชาวสิกข์ ซึ่งอยู่ในตำแหน่งนายกสมาคมศรีคุรุสิงห์สภาของจังหวัดภูเก็ต คือ นายจี ชิงห์ เศรษฐีชาวสิกข์ในจังหวัดภูเก็ต มีประมาณ ๒๐๐ คน เกือบทุกครอบครัวประกอบอาชีพขายผ้ามี ๒ ครอบครัวที่ประกอบอาชีพขายเพชรและขายเฟอร์นิเจอร์ ส่วนมากตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณหาดป่าตอง กระรนและในตลาดภูเก็ต ชาวสิกข์จะยึดมั่นในคำสอนของคุรูนานักอย่างเคร่งครัดและอยู่ในสังคมของชาวภูเก็ตอย่างสงบ ชาวสิกข์จึงเป็นส่วนหนึ่งของชาวภูเก็ตในปัจจุบัน เพราะสามารถพูดภาษาไทยและภาษาใต้ท้องถิ่นภูเก็ตได้เป็นอย่างดี

เหตุแห่งความประทับใจของผู้วิจัยต่อชาวสิกข์เป็นเพราะชุมชนนี้พยายามที่จะร่วมงานกิจกรรมทางสังคมของจังหวัดภูเก็ตเสมอ คุณดั่งพระวิงษ์ขององค์พระศาสดา “มนุษย์คือมวมิตรของฉันไม่ใช่ศัตรู ไม่ใช่ผู้แปลกหน้า” ศาสนาสิกข์สอนแนวทางการดำรงชีวิตอย่างสามัญ การอุทิศตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและการปลูกฝังความอดทน การให้อภัยและ ความเคารพรักกันที่พี่น้องต่อทุกผู้ทุกเหล่า พระศาสดาแห่งศาสนาสิกข์ไม่ส่งเสริมให้มีการละทิ้งหรือสละทางโลกเพื่อไปหาหนทางแห่งความหลุดพ้น เราทุกคนสามารถบรรลุจุดสุดยอดแห่งชีวิตได้ด้วยการดำรงชีวิตอย่างปกติสามัญ และหาเลี้ยงชีพอย่าง สุจริตธรรม

ชาวสิกข์จะมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นคือ สัญลักษณ์ห้าประการซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไปอย่างแพร่หลายในนามของ ห้า “ก” เนื่องจากอักษรแรกของสัญลักษณ์ทั้งห้าเริ่มต้นด้วยอักษร “ก” สัญลักษณ์เหล่านี้คือ เกศา (ผมยาวที่บำรุงรักษาอย่างสะอาดสมบูรณ์ และไม่ตัดหรือโกนอย่างเด็ดขาด), กงฆะ (หัวไม้ ซึ่งจะเสียบไว้ในผม), การร่า (กำไลข้อมือเหล็กกล้า), และ กิรปาน (กริช) พร้อมกางเกงใน

รูปแบบการแต่งกายของคนไทยสิกข์ในจังหวัดภูเก็ต

ชาวสิกข์ในประเทศไทยภายใต้พระบรมโพธิสมภารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงเป็นเอกอัครราชานุอุปถัมภก ชาวไทยสิกข์ นับเป็นรุ่นที่ ๔ - ๕ สืบทอดจากบรรพบุรุษของตนที่ได้เริ่มเข้ามา ตั้งถิ่นฐานและประกอบสัมมาชีพในประเทศ ตั้งแต่รัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ในราชวงศ์จักรี โดยมี ศรีครูสิงห์สภา (ศูนย์รวมชาวไทยสิกข์แห่งประเทศไทย) องค์กรกลางของชาวไทยที่นับถือศาสนาสิกข์ ได้รับการสถาปนาจากทางราชการให้เป็นตัวแทนของชาวไทยสิกข์ ในการประสานงานทั้งทางด้านศาสนา วัฒนธรรม และสังคมชาวไทยชาวสิกข์ในประเทศไทย กับทางภาครัฐบาล และทางภาคเอกชนทั่วไป

ศาสนาสิกข์เป็นศาสนาที่ใช้คนตรีในการโน้มน้าวจิตใจของศาสนิก และคำบัญญัติของศาสดาองค์ที่สิบ ซึ่งเป็นองค์สุดท้ายระบุว่า ถ้ามีคัลซาร์ ห้าคนยืนด้วยกันแล้วจะเป็นตัวแทนของพระศาสดา (คัลซาร์ หมายถึง บุรุษที่ศึกษาและเข้าใจคำสอนของศาสนาอย่างดี) พิธีคัลซาร์ เป็นการเข้าพิธีแบบมีสติสัมปชัญญะว่า “ต่อไปนี้ข้าพเจ้าจะมีชีวิตอยู่เพื่อศาสนา จะดำรงตนเสมือนพระในบ้าน” อันที่จริงพิธีประกาศตนเป็นศาสนิกของศาสนาสิกข์ พ่อแม่จะพาลูกไปรับศีลจุ่มตั้งแต่แรกเกิดได้ ๑๑ วัน หรือ ๒๑ วัน

ศาสนาสิกข์ระบุว่า ผู้ชายชาวสิกข์ทุกคนจะต้องเป็น ซิงห์ หรือสิงห์ ด้วยเหตุนี้ชาวซิกข์จึงมีนามสกุลขึ้นต้นด้วย สิงห์ (singh) เช่น สิงห์สังเทพ เป็นต้น ผู้หญิงจะใช้คำท้ายว่า กอร์ (Kaur) ซึ่งหมายถึง เจ้าหญิง ถ้าเราอ่านชื่อ “ซิง” ในหมู่ชาวสิกข์ แน่ใจได้ว่าคงมีخانรับเป็นร้อย

๔.๓.๑ การแต่งกายของคนไทยลิกซ์เชื้อสายอินเดีย

๔.๓.๑.๑ เพศชาย

๔.๓.๑.๑.๑ ชายหนุ่ม

ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๓.๒ การแต่งกายของชายหนุ่ม แบบจำลอง

สถานที่	บ้านของคุณนิมนต์ สิงห์สังเทพและคุณปราบชวาล สิงห์สังกุล
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๘
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	คุณนิมนต์ สิงห์สังเทพและคุณปราบชวาล สิงห์สังกุล
เครื่องแต่งกาย	แต่งกายด้วยชุดจำลองภาพชายมือสวมเสื้อเชิ้ตแขนยาวสวมกางเกงขายาวและภาพทางขวามือสวมเสื้อเชิ้ตแขนสั้นนุ่งกางเกงขายาว

ลักษณะการแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ

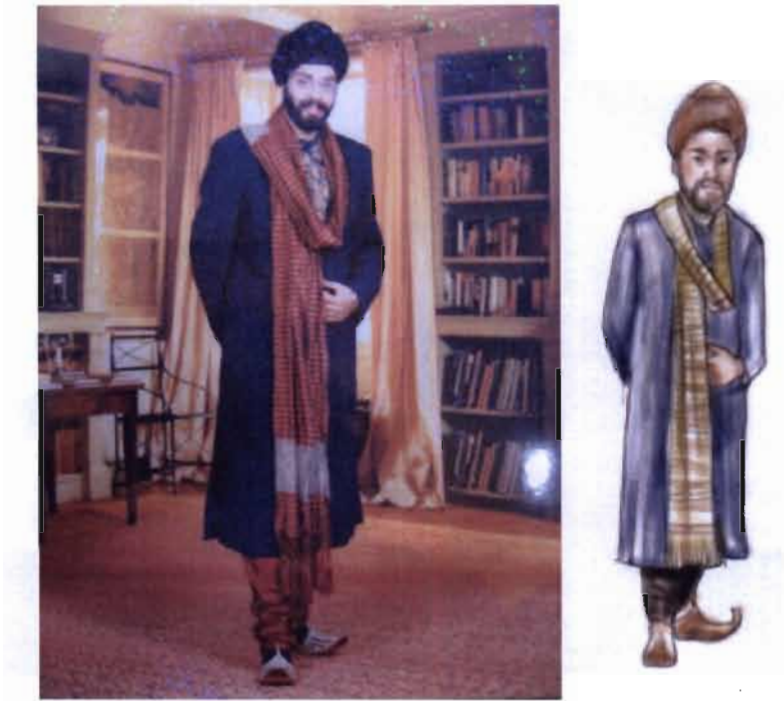
ภาพที่ ๔.๓.๓ การแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ

สถานที่	โรงแรมรอยัลซิติ้
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๘
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ภาพบุคคลหมายเลขที่ ๒ วัยรุ่นชาย
เครื่องแต่งกาย	ภาพบุคคลหมายเลขที่ ๒ วัยรุ่นชาย ในภาพนุ่งกางเกงยีนและเสื้อยืด ทันสมัยแต่ โปกสีริษะเป็นผ้าทรงแหลมเป็นรูปแบบของชาวสีกซ์ โดยไม่ตัดผมตลอดชีวิต มีเครื่องประดับประจำกายหลายอย่าง แม้จะสวมชุดสากลนิยมแล้วก็ยังคงเห็น ลักษณะพิเศษของชายชาวสีกซ์

ภาพที่ ๔.๓.๔ การแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ

สถานที่	โรงแรมรอยัลซิดี
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ภาพบุคคลหมายเลขที่ ๓ วัยรุ่นชาย
เครื่องแต่งกาย	ภาพบุคคลหมายเลขที่ ๓ วัยรุ่นชายในภาพนุ่งกางเกงยีนและเสื้อยืดทันสมัยแต่โพกศีรษะเป็นผ้าทรงแหลมเป็นรูปแบบของชาวสิกข์ โดยไม่ตัดผมตลอดชีวิตมีเครื่องประดับประจำกายหลายอย่าง แม้จะสวมชุดสากลนิยมแล้วก็ยังคงเห็นลักษณะพิเศษของชายชาวสิกข์

ภาพที่ ๔.๓.๕ การแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ

สถานที่	สตูดิโอ
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๘
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	คุณปราบชวาล สิงห์สังกุล
เครื่องแต่งกาย	ชุดผู้ชายเรียกว่า ชุดกูดับปาจามา เป็นเสื้อตัวยาวกางเกงฟิต และผ้าคลุมไหล่เป็นไหม

ภาพที่ ๔.๓.๖ การแต่งกายของชายหนุ่ม แบบพิธีการ

สถานที่	วัดสิกข์
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๘
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ครูสอนศาสนา
เครื่องแต่งกาย	ภาพของครูที่ทำหน้าที่คล้ายนักบวชหรือผู้สอนศาสนาในศาสนาอื่น ทั้งสามคนนุ่งกางเกงขาวสีขาวสวมทับด้วยเสื้อแขนยาวสีครีม ตัวเสื้อยาวเลยเข่า ผ้าโพกศีรษะเป็นสีน้ำตาลพื้น ครูทั้งสามคนนี้ทำหน้าที่นำสวดมนต์และเล่นดนตรี

๔.๓.๑.๑.๒ ชายสูงอายุ

ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบพิธีลาลอง

ภาพที่ ๔.๓.๗ การแต่งกายของชายสูงอายุ แบบพิธีการ

สถานที่	วัดสิริกษ
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๘
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	คุณมิตร สิงห์สัจกุล เลื้อยเช็ดสีฟ้า
เครื่องแต่งกาย	แต่งกายด้วยชุดลาลองสวมเสื้อเชิ้ตแขนสั้นสีฟ้าสวมกางเกงขาวและมีผ้าโพกศีรษะสีแดง

๔.๓.๑.๒ เพศหญิง

๔.๓.๑.๒.๑ เด็กผู้หญิง

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๓.๘ การแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ

สถานที่	โรงแรมรอยัลซิดดี
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	เด็กหญิงที่มาร่วมงานในพิธีแต่งงาน
เครื่องแต่งกาย	แต่งกายด้วยชุดกระโปรงสีขาวสวมรองเท้าส้นสูงแบบสากล

๔.๓.๑.๒.๒ วัยหญิงสาว

ลักษณะการแต่งกายของวัยหญิงสาว แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๓.๕ การแต่งกายของหญิงวัยสาว แบบพิธีการ

สถานที่	โรงแรมรอยัลซิติ้
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ภาพบุคคลหมายเลขที่ ๑ วัยรุ่นหญิงอายุ ๑๐ - ๑๕ ปี
เครื่องแต่งกาย	ภาพบุคคลหมายเลขที่ ๑ วัยรุ่นหญิงอายุ ๑๐ - ๑๕ ปี ในภาพนุ่งกระโปรงชุดติดกันแบบสากลคล้ายชุดผู้ใหญ่

ภาพที่ ๔.๓.๑๐ การแต่งกายของหญิงสาว แบบลำลอง

สถานที่	บ้านของคุณสุชนิษฐา สิงห์สังกุล
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๘
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	คุณสุชนิษฐา สิงห์สังกุล
เครื่องแต่งกาย	การแต่งกายด้วยชุดลำลองสวมเสื้อแขนยาวและกางเกงขายาว

ลักษณะการแต่งกายของวัยหญิงสาว แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๓.๑๑ การแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ

สถานที่	โรงแรมรอยัลซิติ้
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	คุณสุชนิษฐา สิงห์สัจกุล
เครื่องแต่งกาย	ชุดแดงของเจ้าสาวทำพิธีเจอกันครั้งแรกเรียกว่า “วะไต้”(wadai) ในภาพเจ้าสาวสวมเสื้อสั้น เรียกว่าแลงกอร์คามิส (lehnga camis) ชุดนี้ราคา ๕,๐๐๐ บาท เป็นชุดสามชิ้นปักสวยงาม สตรีชาวสิกข์จะไม่สวมผ้าคลุมหน้า การเรียกร่อง บังคับ สีนสอดสมรสจากสตรี และ การหย่าร้างเป็นของต้องห้ามการสวมเสื้อผ้าที่แสดงสัดส่วนของร่างกายในลักษณะยั่วยวนกิเลสเป็นสิ่งไม่เหมาะสมและเสียเกียรติอย่างยิ่งชุดสตรีของชาวสิกข์ เปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ส่วนที่เปลี่ยนมีเฉพาะกางเกงสตรีที่สวมเป็นตัวในเดิมในช่วงก่อน พ.ศ. ๒๕๐๐ กางเกงจะเป็นทรงหลวมเหมือนถุงแป้ง และชุดกระโปรงก็กว้างเป็นทรงเอไลน์ ในปัจจุบันนี้นิยมกางเกงแคบและชุดกระโปรงก็แคบพอดีตัว ผ้าคลุมหัวเรียกว่า จุนี เป็นเครื่องแต่งกายเป็นผ้าที่มีราคาสูงที่สุดอาจจะ ๓,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ บาท เพราะบางผืนปักกระยิบระยับสวยงามมาก

ภาพที่ ๔.๓.๑๒ การแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ

สถานที่	บ้านคุณสุขนิษฐา สิงห์สังกุล
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	คุณสุขนิษฐา สิงห์สังกุล
เครื่องแต่งกาย	แต่งกายด้วยชุดแบบพิธีการสวมชุดสีชมพูทั้งชุดมีผ้าโพกศีรษะเป็นสีเดียวกับชุด

พิธีหมั้น

ฝ่ายผู้หญิง มีญาติผู้ชาย ห้าคนนำถาดขนมหวานที่จัดในถาดสแตนเลสคลุมด้วยผ้าขาว มีขนมหวานทั้งหมดห้าชนิดเข้าไปทำบุญที่วัด ขนมทั้งหมด ห้าชนิด มีลักษณะคล้ายขนมทั้งสามชนิดนี้

- บาฬี (Barfi) ทำจากนมกวนเป็นก้อน หวานนุ่ม
- ลาดู (Ladco) ขนมมีลักษณะกลมสีเหลืองทำจากถั่ว
- ทเลบี่ Talebi รสหวานมากและมีน้ำมันเยอะ

ส่วนใหญ่คู่บ่าวสาวจะทำพิธีหมั้นวันศุกร์ และจะแต่งงานวันอาทิตย์

วันพุธ ก่อนวันแต่งงานฝ่ายผู้ชายจะจัดสวดมนต์ที่บ้าน หรือวัด เพื่อนเจ้าบ่าวจะมอบของขวัญขณะมารับประทานเลี้ยงมือเที่ยง

- วันพฤหัสบดี ฝ่ายผู้หญิงจะจัดเลี้ยง ในวันนี้เจ้าสาวจะมีช่างมาวาดเขียนลายตามมือ เจ้าสาว แต่งตัวงดงาม เพื่อนเจ้าสาวจะมอบของขวัญให้เจ้าสาว
- วันศุกร์ ทำพิธีหมั้น ในเวลากลางคืนงานสวมแหวนหมั้นนี้ ส่วนใหญ่จะจัดที่โรงแรม ผู้หญิงจะวาดเขียนลายสวยงามบนหลังมือ
- วันเสาร์ ฝ่ายเจ้าบ่าวสวมมงคล นิมนต์พระหนึ่งรูปเจ้าบ่าวสวมใส่พวงมาลัย ดอกไม้สด ปิดหน้าเจ้าบ่าว คืนนี้เจ้าบ่าวจะไม่นอนที่บ้าน ถือเป็นกรฉลองการสละโสด (Bachelor Party)
- วันอาทิตย์ เจ้าบ่าวและเจ้าสาวไปวัดเวลา 10.00 น.ญาติฝ่ายเจ้าสาวจะมอบทองให้เจ้าบ่าวและประกอบพิธีทางศาสนา
- วันจันทร์ มืงานเลี้ยงเฉลิมฉลอง (Reception) ตอนกลางวันตอนเย็นเข้าพิธีทางศาสนาโดยเจ้าบ่าวเจ้าสาวเดินวนรอบบัลลังค์สี่รอบฐานบูชาที่วางคัมภีร์ เดินตามเข็มนาฬิกา เดินหนึ่งรอบนั่งฟังพระเทศ หนึ่งจบแล้วมีการร้องเพลง ลาวะ

สถานที่	วัดสีกข์
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สุกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	คุณสุชนิษฐา สิงห์สังกุล
เครื่องแต่งกาย	แต่งกายด้วยชุดแบบพิธีการ สวมเสื้อยาวคลุมเข่าและสวม กางเกงขายาวมีผ้าโพกศีรษะทั้ง ชุดเป็นสีแดง

ภาพที่ ๔.๓.๑๓ การแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๓.๑๔ การแต่งกายของหญิงสาว แบบพิธีการ

สถานที่	วัดสิริกษ์
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	เจ้าสาว
เครื่องแต่งกาย	แต่งกายด้วยชุดแบบพิธีการอย่างสวยงาม

๔.๓.๑.๒.๓ วัยสูงอายุ

ลักษณะการแต่งกายของวัยสูงอายุ แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๓.๑๕ การแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบลำลอง

- สถานที่ บ้านของคุณรณา สິงห์สัจกุล
วัน เดือน ปี พ.ศ. ๒๕๔๘
เจ้าของภาพ ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ คุณรณา สິงห์สัจกุล
เครื่องแต่งกาย แต่งกายด้วยชุดลำลองสวมเสื้อเชิ้ตและสวมกางเกงขาว

ลักษณะการแต่งกายของวัยสูงอายุ แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๓.๑๖ การแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

สถานที่ วัดสิกข์
 วัน เดือน ปี พ.ศ. ๒๕๔๕
 เจ้าของภาพ ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
 บุคคลในภาพ คุณรจนา สิงห์สัจกุล
 เครื่องแต่งกาย แต่งกายด้วยชุดพิธีการอย่างสวยงาม

ภาพที่ ๔.๓.๑๗ การแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบพิธีการ

สถานที่	โรงแรมรอยัลซิดี
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ภาพบุคคลหมายเลขที่ ๓ ผู้อาวุโสวัยกลางคน อายุ ๕๐ ปี
เครื่องแต่งกาย	ภาพบุคคลหมายเลขที่ ๓ ผู้อาวุโสวัยกลางคน อายุ ๕๐ ปี เป็นยายของหลานทั้ง ๔ สวมชุดกระโปรงยาวทับบนกางเกงขาลีบ สีสดทั้ง กางเกงและกระโปรงเป็นสีเดียวกันมีผ้าคลุมศีรษะผืนยาวทำจากผ้าชีฟองบาง เข้าชุดกับกระโปรงและกางเกง สีของชุดคลุมขยับเป็นสีเขียวตองกับบานเย็นสด ตัดกันอย่างน่าสนใจ เป็นลักษณะพิเศษของเครื่องแต่งกายสตรีชาวสิกข์

๔.๓.๒ การแต่งกายของคนไทยลิกซ์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีมงคลสมรส

ภาพที่ ๔.๓.๑๘ การแต่งกายของคนไทยลิกซ์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีมงคลสมรส

สถานที่	ภาพซ้าย โรงแรมรอยัลซิติ้และภาพขวาสตูดิโอ
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	คุณปราบชวาล สิงห์สังกุล และคุณสุชนิษฐา สิงห์สังกุล
เครื่องแต่งกาย	ชุดเจ้าสาวส่วนใหญ่เป็นสี แดง ชมพู ทอง ครีมน ชุดเจ้าบ่าวเป็นสูทแบบสากล หรือชุดอินเดียที่นิยมในหมู่ชาว มุสลิม ลิกซ์ ฮินดู เรียกว่าเชอวานี(sherwani)

ภาพที่ ๔.๓.๑๕ การแต่งกายของคนไทยสิกข์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีมงคลสมรส

สถานที่ บ้านของคุณธรรณา สิงห์ศักดิ์กุล

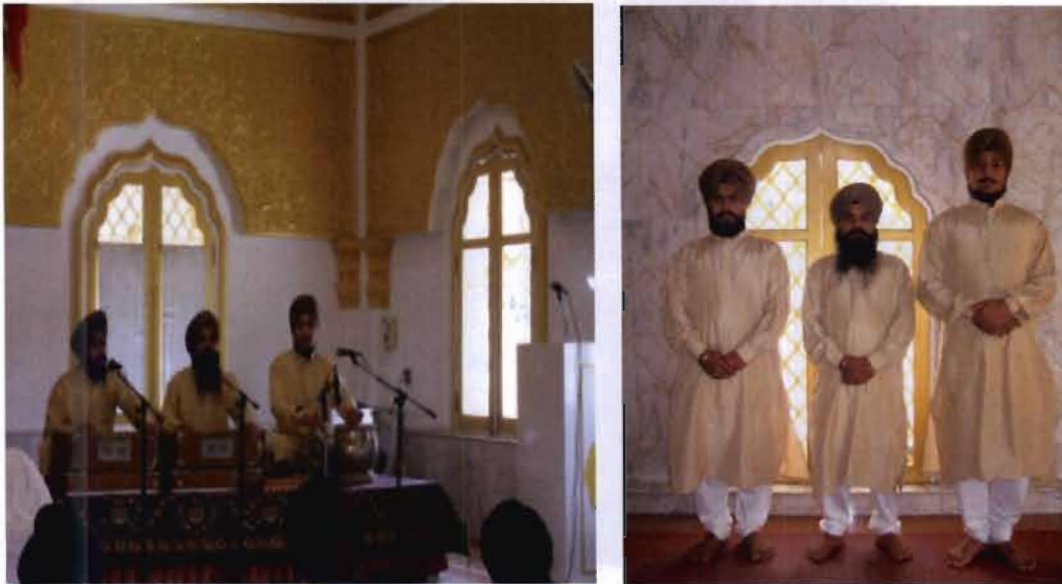
วัน เดือน ปี พ.ศ.๒๕๒๒

เจ้าของภาพ ผศ.ปราณี สกุลพิพัฒน์

บุคคลในภาพ คุณธรรณา สิงห์ศักดิ์กุล

เครื่องแต่งกาย เจ้าบ่าวสวมชุดสูทมีผ้าโพกศีรษะ เจ้าสาวสวมชุดกระโปรงยาวทั้งชุดมีผ้าโพกศีรษะเป็นสีเดียวกับชุด

๔.๓.๓ การแต่งกายของคนไทยลิกข์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีทางศาสนา

ภาพที่ ๔.๓.๒๐ การแต่งกายของคนไทยลิกข์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีทางศาสนา

สถานที่	วัดลิกข์
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ครูสอนศาสนา
เครื่องแต่งกาย	ภาพของครูที่ทำหน้าที่คล้ายนักบวชหรือผู้สอนศาสนาในศาสนาอื่น ทั้งสามคน นุ่งกางเกงขาวยาวสีขาวสวมทับด้วยเสื้อแขนยาวสีครีม ตัวเสื้อยาวเลยเข่า ผ้าโพกศีรษะเป็นสีน้ำตาลพื้น ครูทั้งสามคนนี้ทำหน้าที่นำสวดมนต์และเล่นดนตรี

ในศาสนาสิกข์จะไม่มีนักบวช – พระ หรือ นักบุญ แต่เป็นผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาประจำวัน จะถูกขนานนามว่า “กรันธี” (Granthi) ศาสนาจารย์ผู้ที่นำสวดภาวนาเป็นทำนองเพลง จะมีนามว่า “ราจี” (Ragi) สังกัดจารย์และการร้องบทสวดเรียกว่า “กีร์ตัน” (Kirtan) ซึ่งเป็นบทสวดภาวนาสดุดี – วาเฮ่คุรุ.

ภาพที่ ๔.๓.๒๑ การแต่งกายของคนไทยสิกข์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีทางศาสนา

สถานที่	วัดสิกข์
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	บุคคลที่นับถือศาสนาสิกข์
เครื่องแต่งกาย	ภาพทางซ้ายมือส่วนใหญ่จะแต่งกายแบบพิธีการ ส่วนภาพทางขวามือแต่งกายด้วยชุดลำลอง

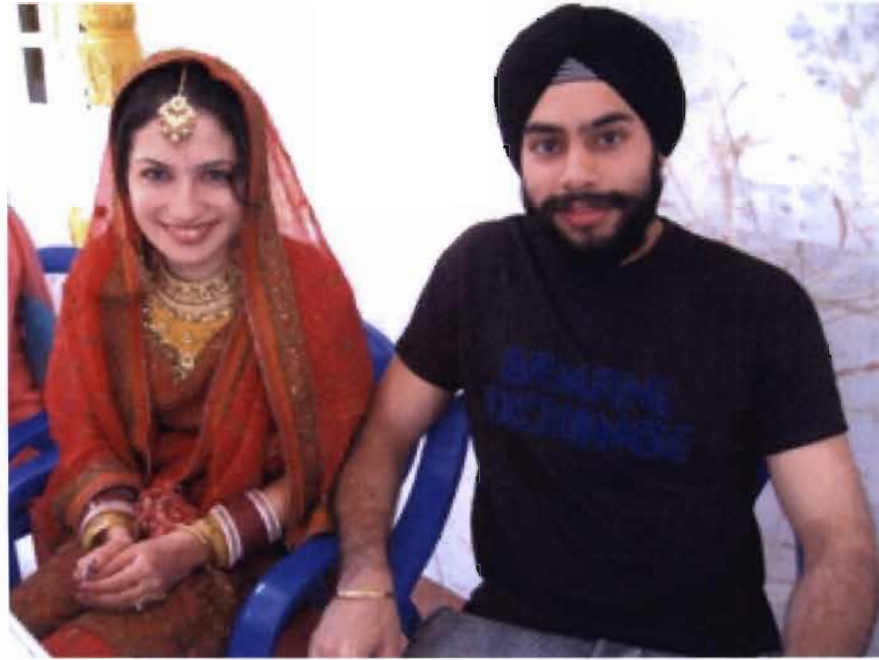

ภาพที่ ๔.๓.๒๒ การแต่งกายของคนไทยลิกซ์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีทางศาสนา

สถานที่	วัดลิกซ์
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	สตรีที่นับถือศาสนาสิกข์ทั้งสองภาพ
เครื่องแต่งกาย	แต่งกายด้วยชุดแบบพิธีการอย่างสวยงามทั้งสองภาพ

ภาพศาสนิกบุรุษและสตรีที่ไปทำพิธีทางศาสนาที่วัดลิกซ์ สถานที่ซึ่งชาวสิกข์จะต้องไปคู
รุควาร่า – ศาสนสถานสิกข์ – อย่างสม่ำเสมอ.

ศาสนาสิกข์ไม่ยอมรับระบบการแบ่งชั้นวรรณะ อีกทั้งไม่เชื่อถือการกราบไหว้บูชารูป
เสมือน พิธีบูชาหรือโศกลางของขลังชาวสิกข์ไม่เชื่อว่ามีเทพเจ้าหรือเทพธิดาสถิตอยู่

ภาพที่ ๔.๓.๒๓ การแต่งกายของคนไทยลิกข์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีทางศาสนา

สถานที่	วัดลิกข์
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๘
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	คู่บ่าวสาว
เครื่องแต่งกาย	เจ้าสาวที่เพิ่งผ่านงานพิธีสมรสแต่งกายสวยงามมาทำบุญที่วัดในวันอาทิตย์ เจ้าบ่าวแต่งกายในชุดลำลอง

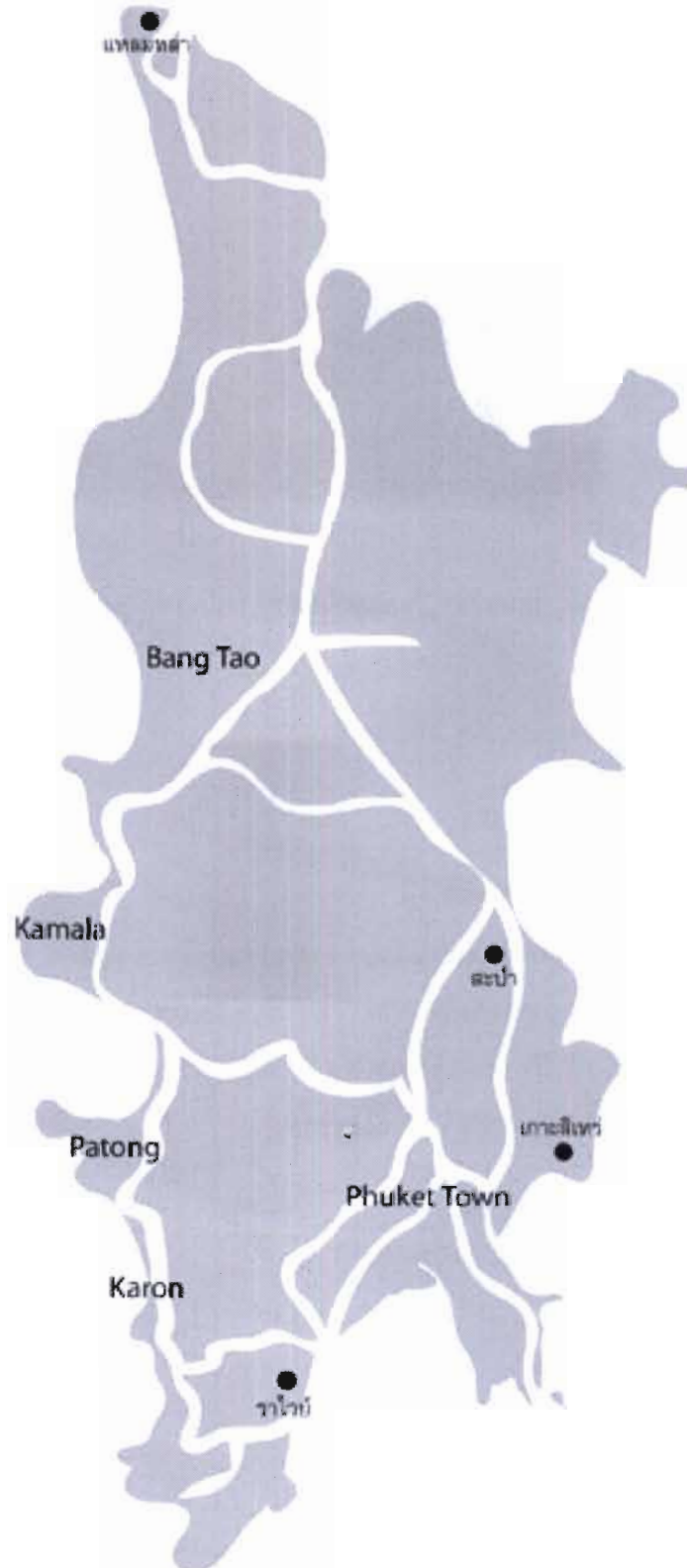

ภาพที่ ๔.๓.๒๔ การแต่งกายของคนไทยสักข์เชื้อสายอินเดียในงานพิธีทางศาสนา

สถานที่	วัดสักข์
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ภาพครอบครัวของคุณมิตรและคุณรจนา สิงห์สังเทพ คุณมิตร สิงห์สังเทพ, คุณรจนา สิงห์สังเทพ, คุณนิมนต์ สิงห์สังเทพ คุณรัชณี สิงห์สังเทพ, คุณชรัตน์ สิงห์สังเทพ
เครื่องแต่งกาย	การแต่งกายแบบพิธีการทั้งครอบครัว

๔.๔ วัฒนธรรมการแต่งกายของคนไทยใหม่-ชาวเลในจังหวัดภูเก็ต

แผนที่ตั้งของชาวไทยใหม่-ชาวเลในจังหวัดภูเก็ต

ภาพที่ ๔.๔.๑ แผนที่แสดงชุมชนของชาวไทยใหม่-ชาวเลในจังหวัดภูเก็ต

๔.๔.๑ การแต่งกายของคนไทยใหม่ - ชาวเลในจังหวัดภูเก็ต

๔.๔.๑.๑ ชาวเลเพศชาย

๔.๔.๑.๑.๑ เด็กผู้ชาย

ผู้ชายชาวเลนุ่งผ้าถุงผ้าปาเต๊ะไม่สวมเสื้อ เมื่อออกทะเลชาวเลจะนิยมแต่งตัวเหมือนเช่นชาวประมงภาคกลางที่นิยมสวมเสื้อยืด กางเกงเลหรือกางเกงจีนขากว้างปัจจุบันถือเป็นลักษณะเฉพาะของชายหนุ่มชาวเลรุ่นใหม่ ส่วนชาวเลรุ่นเก่ามักจะนุ่งผ้าขาวม้า และพันผูกชายผ้าให้เป็นผ้าเตี่ยวสั้นไม่สวมเสื้อในขณะที่ทำงาน ยกเว้นบางครอบครัวที่ทำธุรกิจกับบุคคลภายนอกจะแต่งกายเหมือนชาวเมืองภูเก็ตทั่วไป

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชายชาวเล แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๔.๒ การแต่งกายของเด็กผู้ชายชาวเล แบบจำลอง

สถานที่	หมู่บ้านชาวเลภาพซ่ายแหลมตุ๊กแก และ ภาพหวาหาดราไวย์
วัน เดือน ปี	๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๘
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	เด็กชายชาวเล
เครื่องแต่งกาย	ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชายชาวเล เด็กชายชาวเลแต่งกายเหมือนกับเด็กโดยทั่วไป สวมกางเกงขาสั้น เสื้อยืดนิยมนาเป้งข้าวประลายพริ้ว

๔.๔.๑.๑.๒ ชายหนุ่ม

ลักษณะการแต่งกายของผู้ชายชาวเล แบบล้าลอง

ภาพที่ ๔.๔.๓ การแต่งกายของผู้ชายชาวเล แบบล้าลอง

สถานที่	หาดราไวย์
วัน เดือน ปี	๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๘
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ชาวเลชายวัยกลางคน
เครื่องแต่งกาย	ลักษณะการแต่งกายของผู้ชายชาวเล เมื่อออกทะเลชาวเลจะนิยมแต่งตัวเหมือนเช่นชาวประมงภาคกลางที่นิยมสวมเสื้อยืด กางเกงเลหรือกางเกงจิ้งจอกกว้างปัจจุบันถือ เป็นลักษณะเฉพาะของชายหนุ่มชาวเลรุ่นใหม่ ส่วนชาวเลรุ่นเก่ามักจะนุ่งผ้าขาวม้า และพันผูกชายผ้าให้เป็นผ้าเตี่ยวสั้น ไม่สวมเสื้อในขณะที่ทำงาน ยกเว้นบางครั้งรอบครัวที่ทำธุรกิจกับบุคคลภายนอกจะแต่งกายเหมือนชาวเมืองภูเก็ต

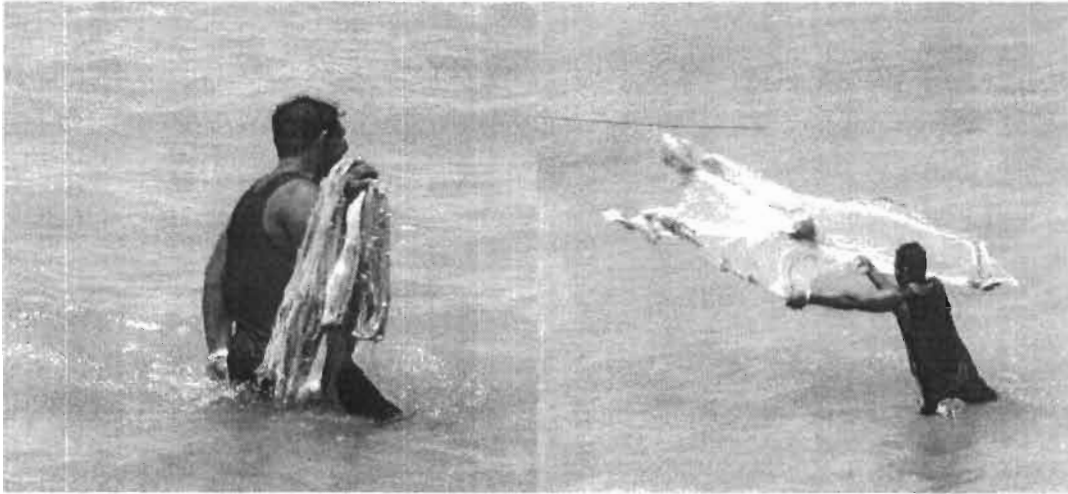
ลักษณะการแต่งกายของผู้ชายชาวเล แบบลำลอง(ที่ทำงานอยู่กับบ้าน)

ภาพที่ ๔.๔.๔ การแต่งกายของผู้ชายชาวเล แบบลำลองทำงานอยู่กับบ้าน

สถานที่	เกาะลันตา
วัน เดือน ปี	สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๘
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ชาวเลที่เกาะลันตา
เครื่องแต่งกาย	ลักษณะการแต่งกายของผู้ชายชาวเล ที่ทำงานอยู่กับบ้าน ชาวเลในขณะทำงาน ผู้ชายชาวเลในภาพนุ่งผ้าถุงปาเต๊ะไม่สวมเสื้อ เมื่อออกทะเล ชาวเลจะนิยมแต่งตัวเหมือนเช่นชาวประมงภาคกลางที่นิยมสวมเสื้อยืด

ลักษณะการแต่งกายของผู้ชายชาวเล แบบจำลอง(ออกหาปลา)

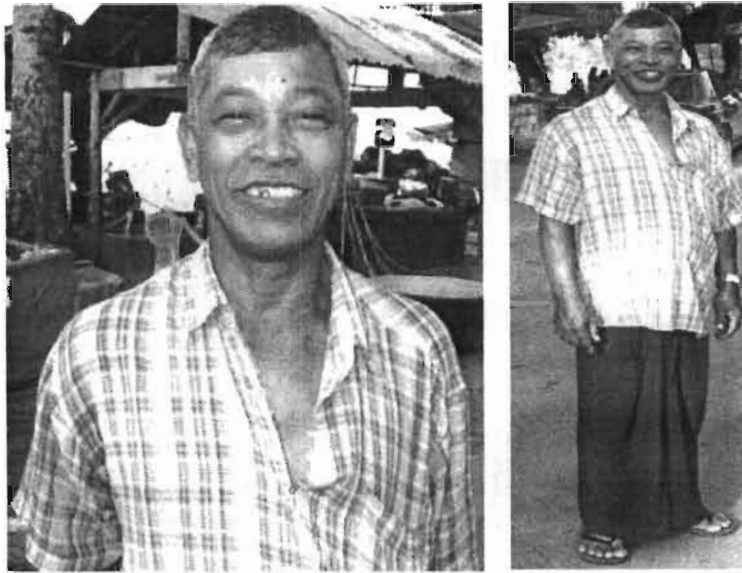

ภาพที่ ๔.๔.๕ การแต่งกายของผู้ชายชาวเล แบบจำลองขณะออกหาปลา

สถานที่	หาดราไวย์
วัน เดือน ปี	สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๘
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ชายชาวเลกำลังหาปลา
เครื่องแต่งกาย	ภาพวิถีชีวิตผู้ชายชาวเลกำลังหาปลา ลักษณะการแต่งกายจะสวมกางเกงขาสั้นและสวมเสื้อกล้าม

๔.๔.๑.๑.๓ ชายสูงอายุ

ลักษณะการแต่งกายของชายสูงอายุ แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๔.๖ การแต่งกายของชายสูงอายุ แบบลำลอง

สถานที่	แหลมตึกแก
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ชายชาวเลอาวูโส
เครื่องแต่งกาย	ลักษณะการแต่งกายของผู้ชายชาวเลอาวูโส สวมสวมเสื้อฝ้ายที่สวมใส่สบายเช่น เสื้อเชิ้ต เสื้อยืด หรืออาจไม่สวมใส่เสื้อก็ได้ ส่วนกางเกงสวมใส่ฝ้ายกางเกงเล หรือกางเกงจันทากว้าง

๔.๔.๑.๒ ชาวเลเพศหญิง

๔.๔.๑.๒.๑ เด็กผู้หญิง

หญิงชาวเลแต่งกายง่าย ๆ เมื่ออยู่กับเห้ยฝ้ายกับเรือ น อากาศชายทะเลฤดูร้อนชื้นทำให้เหงื่อซึมตลอดวัน สตรีชาวเลจึงนิยมนุ่งผ้ากระโจมอกขณะทำงานบ้าน

ผ้าถุงปาเต๊ะเป็นผ้าสารพัดประโยชน์เช่นเดียวกับผ้าขาวม้า เมื่อซื้อผ้าใหม่ๆ ใช้เป็นผ้าพิธีการ เมื่อใช้จนเป็นผ้ากลางเก่าใ้ช้ทำงานบ้าน เมื่อเก่าแล้วผ้าเนื้อนุ่มสบายก็จะนำผ้ามานุ่งกระโจมอก ซึ่งสะดวกพร้อมที่จะใช้เป็นผ้าชุบอาบน้ำ ผ้าที่ถูกล้างบ่อยๆ ก็จะขาดเร็วบ้างก็เปื่อย

เพราะเส้นใยของด้ายที่ทำจากฝ้ายขาดอยู่ ถือว่าผ้าถุงผืนนั้นถูกปลดประจำการจากแม่ส่งไปสู่ลูกน้อย ใช้เป็นอ้อมและผ้ารองฉี่สำหรับลูก และท้ายสุดของการเดินทางของผ้าถุงผืนนี้คือผ้าจีร์วซึ่งอาจจะ เป็นผ้าเช็ดเท้าหรือผ้าถูพื้น

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบจำลอง

ภาพที่ ๔.๔.๗ การแต่งกายของเด็กผู้หญิงชาวเล แบบจำลอง

สถานที่	ภาพถ่ายแหลมหลาและภาพขวหาดราไวย์
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	เด็กหญิงชาวเล
เครื่องแต่งกาย	จะสวมใส่เสื้อยืด กางเกงขายาวหรือกระโปรงก็ได้

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้หญิง แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๔.๘ การแต่งกายของเด็กผู้หญิงชาวเล แบบพิธีการ

สถานที่	แหลมตึกแก
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	เด็กสาวชาวเล ๒ คน
เครื่องแต่งกาย	ลักษณะการแต่งกายของเด็กหญิงชาวเล แบบพิธีการ จากภาพเป็น เครื่องแบบชุดนักเรียน

๔.๔.๑.๒.๒ หญิงวัยสาว

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาว แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๔.๕ การแต่งกายของผู้หญิงชาวเล แบบลำลอง

สถานที่	ภาพซ้ายแหลมหลาและภาพขวาแหลมตึกแก
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	หญิงชาวเลวัยกลางคน
เครื่องแต่งกาย	ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาวชาวเล แบบชุดลำลอง

ลักษณะการแต่งกายของหญิงวัยกลางคน แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๔.๑๐ การแต่งกายของหญิงวัยกลางคน แบบลำลอง

สถาน	หาดราไวย์
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	หญิงชาวเลวัยกลางคน
เครื่องแต่งกาย	ลักษณะการแต่งกายของผู้หญิงชาวเล หญิงชาวเลแต่งกายง่ายๆ เมื่ออยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน สตรีชาวเลจึงนิยมนุ่งผ้ากระโจมอกขณะ ทำงานอยู่กับบ้าน

ลักษณะการแต่งกายของหญิงวัยกลางคน แบบลำลอง(กำลังทำงาน)

ภาพที่ ๔.๔.๑๑ การแต่งกายของหญิงวัยกลางคน แบบลำลองขณะทำงาน

สถานที่	หาดราไวย์
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	หญิงชาวเลวัยกลางคน
เครื่องแต่งกาย	ภาพวิถีชีวิตผู้หญิงชาวเล ขณะกำลังทำงาน การแต่งกายจะสวมเสื้อและนุ่งผ้าถุงปาเต๊ะ

ลักษณะการแต่งกายของหญิงวัยกลางคน แบบพิธีการ

ภาพที่ ๔.๔.๑๒ การแต่งกายของหญิงวัยกลางคน แบบพิธีการ

สถานที่	ในตัวเมืองจังหวัดภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	หญิงชาวเลวัยกลางคน
เครื่องแต่งกาย	ลักษณะการแต่งกายของหญิงสาวชาวเล แบบพิธีการ ผ้าถุงปาเต๊ะเป็นผ้าสารพัดประโยชน์เช่นเดียวกับผ้าขาวม้า เมื่อซื้อมาใหม่ๆ ใช้เป็นผ้าพิธีการ เมื่อใช้จนเป็นผ้ากลางเก่าใช้นุ่งทำงานบ้าน เมื่อเก่าแล้วผ้าเนื้อนุ่มสบายก็จะนำฝ้ามานุ่งกระโจมอก

ลักษณะการแต่งกายของหญิงวัยกลางคน แบบพิธีการ(รำรองเง็ง)

ภาพที่ ๔.๔.๑๓ การแต่งกายของหญิงวัยกลางคน แบบพิธีการ (รำรองเง็ง)

สถานที่	ภาพซ้ายหาดป่าตองและภาพขวางานย้อนอดีตเมืองภูเก็ต
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	หญิงชาวเลวัยกลางคน
เครื่องแต่งกาย	ชุดแบบพิธีการที่ใช้ในการแสดงรำร่า ในพิธีรำลึก ๑ ปี รำลึกถึงเหตุการณ์สึนามิ รูปซ้ายจะเป็นชุดแบบพิธีการที่ใช้ในคณะรองเง็งเกาะสิเหร่

๔.๔.๑.๒.๓ หญิงสูงอายุ

ลักษณะการแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบลำลอง

ภาพที่ ๔.๔.๑๔ การแต่งกายของหญิงสูงอายุ แบบลำลอง

สถานที่	แหลมตึกแกทั้งสองภาพ
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	หญิงชาวเลวัยกลางคน
เครื่องแต่งกาย	ลักษณะการแต่งกายของหญิงชาวเลอาวุโส ในภาพสตรีชาวเลวิถีชีวิตที่เรียบง่ายพบปะพูดคุยในชุมชนเดียวกัน ใช้สถานที่หน้าบ้านเป็นลานพบปะ ชุดอยู่กับบ้านก็ตามอริยาศัย การแต่งกายเมื่อผ้าปาเต๊ะเก่าแล้วผ้าจะมีเนื้อนุ่มสบายจากนั้นก็ให้นำผ้ามานุ่งกระโจมอก ซึ่งสะดวกพร้อมที่จะใช้เป็นผ้าชุบอาบน้ำ

๔.๔.๒ การแต่งกายของคนไทยใหม่ - ชาวเลในจังหวัดภูเก็ต ในงานพิธีทางศาสนา

ศรัทธาชาวเล

หลวงปู่สุภา กันตสีโล ได้เกิดนิมิตรเห็นภาพชนเผ่าชาวน้ำผู้ร่อนเร่กลางทะเล ขณะนั่งวิปัสสนา หลวงปู่มีความตั้งใจ ที่จะไปโปรดชาวน้ำผู้อยู่ห่างไกลเหล่านั้น หลวงปู่ตัดสินใจเดินทางมากู้ภัยด้วยมีชาวเลเป็นแรงใจสูงสุดในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ หลวงปู่สุภาซึ่งอายุ ๖๐ปี และมีสุขภาพแข็งแรง มากได้ชักชวนให้ชาวบ้านผู้มีจิตศรัทธาและชาวเล สร้างวัดเกาะสิเหร่พร้อมพระพุทธรูปไสยาสน์ บนยอดเขาเกาะสิเหร่ หลวงปู่ตระหนักว่า ชาวน้ำหรือ ชาวเล หรือไทยใหม่ เป็นผู้ด้อยโอกาสและไม่มีศาสนา หลวงปู่โน้มน้าวให้ชาวเลส่วนใหญ่มานับถือศาสนาพุทธ

กลวิธีในการสร้างศรัทธาให้ชาวเล หลวงปู่ใช้วิปัสสนาธุระและนิมิตร ซึ่งสร้างศรัทธาในหมู่ชาวเลได้มาก ความผูกพันทางใจระหว่างหลวงปู่กับชาวเลมีมาก แม้ในวัยชราอายุถึง ๑๑๒ ปี ก็ยังปวารณาที่จะออกไปบิณฑบาตรโปรดชาวเลเหล่านั้น ภาพชาวเลจำนวนมากมุ่งมาทำบุญกับหลวงปู่ มีทั้งแม่ชีคนแรกที่หลวงปู่บวชให้ที่วัดเกาะสิเหร่ มีทั้งแม่ลูกอ่อนวัย ๑ ขวบที่ได้เห็นรูปนิมิตรของหลวงปู่มาเยี่ยมเมื่อตนเองกำลังจมน้ำ ขณะที่สิ้นลมพัดเข้าในหมู่บ้านชาวเลที่แหลมตุ๊กแกวันนี้เธอหอบลูกอายุ

๑ ขวบ มากกราบหลวงปู่ด้วยเธอเคยตั้งจิตอธิษฐานว่า ขออย่าให้ลูกน้อยในครรภ์เป็นอันตรายเลย ภาพแม่อุ้มเด็กชายแสนซนวัยกำลังเดินมากกราบหลวงปู่สร้างปิติในใจให้แก่ผู้พบเห็นทุกคน และรู้ว่าความผูกพันของหลวงปู่กับชาวเลที่เกาะสิเหร่ คงจะเป็นตำนานเล่าขานต่อไปในอนาคต

ลักษณะการแต่งกายของชาวเล แบบพิธีการทางศาสนา

ภาพที่ ๔.๔.๑๕ ภาพหลวงปู่สุภา กันตสีโล และกลุ่มชาวเลหญิงชาย

สถานที่	แหลมตึกแก
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกฤตพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ภาพหลวงปู่สุภา กันตสีโล และกลุ่มชาวเลหญิงชาย
เครื่องแต่งกาย	แต่งกายด้วยชุดจำลองทั้งหญิงและชาย

ลักษณะการแต่งกายของชาวเล แบบพิธีการทางศาสนา

ภาพที่ ๔.๔.๑๖ การแต่งกายของชาวเล แบบพิธีการทางศาสนา

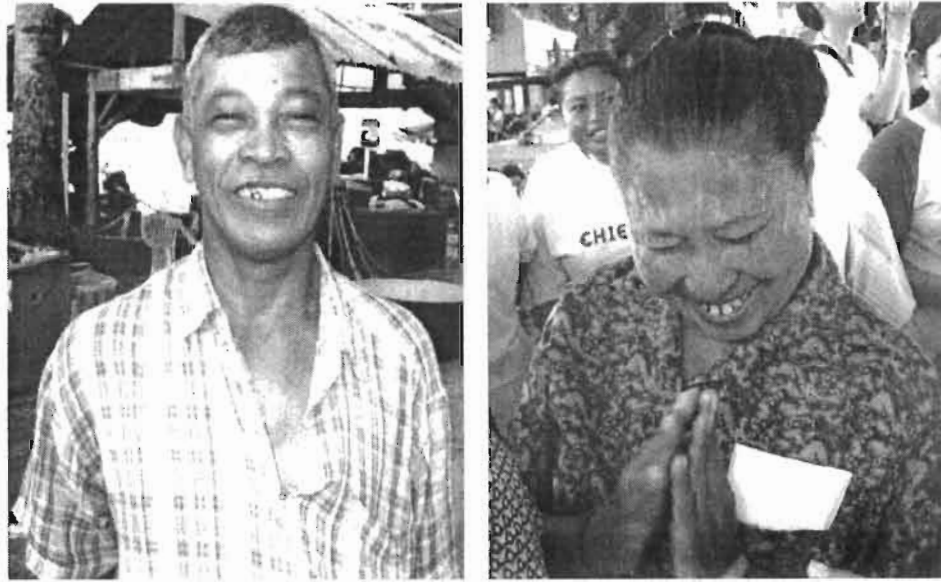
สถานที่	แหลมตึกเกทั้งสองภาพ
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ภาพชาวเลจำนวนมาก ที่ศรีทธาหลวงปู่สุภา กันตสีโล มารอกราบไหว้ และพบหลวงปู่
เครื่องแต่งกาย	แต่งกายด้วยชุดลำลองแม่ชีคนแรกสวมเสื้อคอกระเช้าสีชมพู(ภาพขวา)

ลักษณะการแต่งกายของชาวเล แบบพิธีการทางศาสนา

ภาพที่ ๔.๔.๑๗ การแต่งกายของชาวเลแบบพิธีการทางศาสนา

สถานที่	แหลมตึกแกทั้งสองภาพ
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ภาพชาวเลจำนวนมาก ที่ศรีทธาหลวงปู่สุภา กันตสีโล มารอกราบไหว้ และพบหลวงปู่
เครื่องแต่งกาย	ชาวบ้านแต่งกายด้วยชุดลำลอง สวมเสื้อคอกระเช้าบ้าง เสื้อเชิ้ตลายดอก บ้างแต่ทุกคนนุ่งผ้าปาเต๊ะ

ภาพที่ ๔.๔.๑๘ การแต่งกายของชาวเลแบบพิธีการทางศาสนา

สถานที่	แหลมตู่เกาะทั้งสองภาพ
วัน เดือน ปี	พ.ศ. ๒๕๕๐
เจ้าของภาพ	ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์
บุคคลในภาพ	ภาพชายนายแอ้ว หาดทรายทอง และภาพขวแม่จิว ประโมงกิจ
เครื่องแต่งกาย	ภาพชายอาวูโสชาวเลสวมเสื้อเชิ้ตและภาพหญิงอาวูโสชาวเลสวมเสื้อมี ลวดลาย

บทที่ ๕

๕ รูปแบบและโครงสร้างเครื่องแต่งกาย

๕.๑ เสื้อเยหยา

๕.๑.๑ ชุดเสื้อครุยแบบดั้งเดิม พ.ศ. ๒๔๔๐ - ๒๔๗๔

วิธีการตัดเย็บ เป็นทรงเสื้อหลวมๆ ใช้สวมใส่เป็นเสื้อตัวนอก ลักษณะเสื้อคล้ายตัวที่ (T) ในภาษาอังกฤษ เสื้อครุยไม่มีกระดุม เป็นความสะดวกสำหรับผู้สวมใส่ได้เสมอ วิธีการติดตรึงเสื้อในการแต่งตัว ใช้กระดุมแม่ลูกชุดใหญ่เรียกว่า โกอโรสัง หรือโกสัง ชนิดของผ้าที่จะประดิษฐ์เป็นเสื้อครุย ในระยะเริ่มแรกใช้ผ้าไหมจีนสีสดเช่น ชมพู ส้ม และแดง ต่อมาประยุกต์มาใช้ผ้าป่านบางลายดอก ที่เรียกว่าผ้าป่านรุเบีย ฝรั่งเศสเรียกว่าออกันดี เมื่อเสื้อครุยที่เป็นเสื้อตัวนอกตัดจากผ้าบาง ทำให้ผู้สวมสามารถแลลอดเห็นลายผ้าถุงและเสื้อตัวในที่ เป็นเสื้อแขนยาวคอตั้งได้ชัดเจน

ภาพที่ ๕.๑ ชุดเสื้อครุยแบบดั้งเดิม พ.ศ.๒๔๔๐ - ๒๔๗๔

ตัวอย่างการแต่งกายของสตรีภูเก็ตในโอกาสและวาระแตกต่างกัน

๑

๒

๓

๔

๕

๖

ภาพที่ ๕.๒ การแต่งกายของสตรีภูเก็ตในโอกาสและวาระแตกต่างกัน

หมายเลข ๑ ผ้าถุงปาเต๊ะ นุ่งผ้าถุงปาเต๊ะสวมเสื้อยะหยาลายปักฉลุ

หมายเลข ๒ ผ้าถุงปาเต๊ะ สวมเสื้อคอตั้งแขนจีบ ผ้าหน้าติดกระดุมตลอด

หมายเลข ๓ ผ้าถุงปาเต๊ะ สวมเสื้อคอตั้งแขนจีบ ผ้าหน้าติดกระดุมตลอด

แบบประยุกต์ใช้ผ้าโปร่งบาง

หมายเลข ๔ ผ้าถุงปาเต๊ะ สวมเสื้อลูกไม้ตัดดอกเข้ารูปคอกว้างแขนยาว

หมายเลข ๕ ผ้าถุงปาเต๊ะ ประยุกต์ สวมเสื้อลูกไม้สีขาวผ้าปานเข้ารูปคอกว้างแขนยาว

หมายเลข ๖ ผ้าถุงปาเต๊ะ สวมเสื้อลูกไม้คอวีเข้ารูปแขนสั้น

๕.๑.๒ เสื้อเย็บแบบดั้งเดิม พ.ศ. ๒๔๔๕-๒๔๕๐

ภาพที่ ๕.๓ เสื้อเย็บแบบดั้งเดิม พ.ศ. ๒๔๔๕ - ๒๔๕๐

เสื้อเย็บแบบดั้งเดิม จะเห็นการต่อลูกไม้เข้ากับตัวเสื้อในรูปชายแหลม ลูกไม้กว้างราว ๓-๕ นิ้วเป็นลูกไม้ฝ้ายชนิดดีมาก ผลิตในประเทศสวีเดน ภาษาจีนฮกเกี้ยนเรียกลูกไม้ชนิดนี้ว่า “เลียนดา” น่าจะมาจากคำว่า “ลันดา” ที่ร่อนมาจากคำว่า “ฮอลันดา” ที่เป็นพ่อค้านักเดินเรือรายสำคัญของเอเชีย

ภาพที่ ๕.๔ เสื้อเย็บแบบดั้งเดิม สำหรับผู้อาวุโส

เสื้อเย็บแบบดั้งเดิม สำหรับผู้อาวุโสที่ต้องการความเรียบง่ายไม่ใช้ การต่อลูกไม้เข้ากับตัวเสื้อแต่ใช้การปักชายเสื้อเป็นรูป โคน์เลียนแบบลูกไม้ฝ้ายที่ใช้เป็นลูกไม้ริ้วฝ้ายชนิดดีมาก ผลิตในประเทศสวีเดน

๕.๑.๓ เสื้อเย็บแบบประยุกต์ พ.ศ. ๒๔๕๑ - ๒๕๔๕

ภาพที่ ๕.๕ เสื้อเย็บแบบประยุกต์ พ.ศ. ๒๔๕๑ - ๒๕๔๕

เสื้อเย็บหยาบประยุกต์โดยใช้ลายดั้งเดิม ของคุณยายโสภิต กุลวานิช กหปตานี ชาวปิ้ง ที่แต่งงานกับชาวตะกั่วป่า และตั้งรกรากอยู่ในภูเก็ตกว่า ๗๐ ปี เสื้อเย็บหยาบเป็นเสื้อเข้ารูปแขนยาว จรดข้อมือ ปีกตามขอบชายเสื้อและด้านหน้า สาบด้านหน้าของเสื้อพับออกได้ กลัดกระดุมแม่ลูก (กระดุมที่ร้อยข้อต่อกันด้วยสร้อย) เสื้อผ้าเย็บหยาบของสตรีมุสลิมจะเป็นเนื้อผ้าสีฟองหนาความยาว ของตัวเสื้อของสตรีมุสลิมจะยาวปิดสะโพก ข้อแตกต่างจากเสื้อเย็บหยาบของคนไทยเชื้อสายจีนที่ นิยมใช้ผ้าปานอกันดิหรือรูเบียเพื่อเพิ่มเสน่ห์ ตัวเสื้อสั้นเปิดสะโพก

ภาพที่ ๕.๖ เสื้อเย็บหยาบประยุกต์ คอเสื้อมีสาบสามเหลี่ยมอยู่ด้านหน้า

เสื้อเย็บหยาบประยุกต์ คอเสื้อมีสาบสามเหลี่ยมอยู่ด้านหน้า เหมาะสำหรับคนที่ไม่ชอบกลัด กระดุมแม่ลูก

๕.๑.๔ เสื้อลูกไม้แบบใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ปัจจุบัน

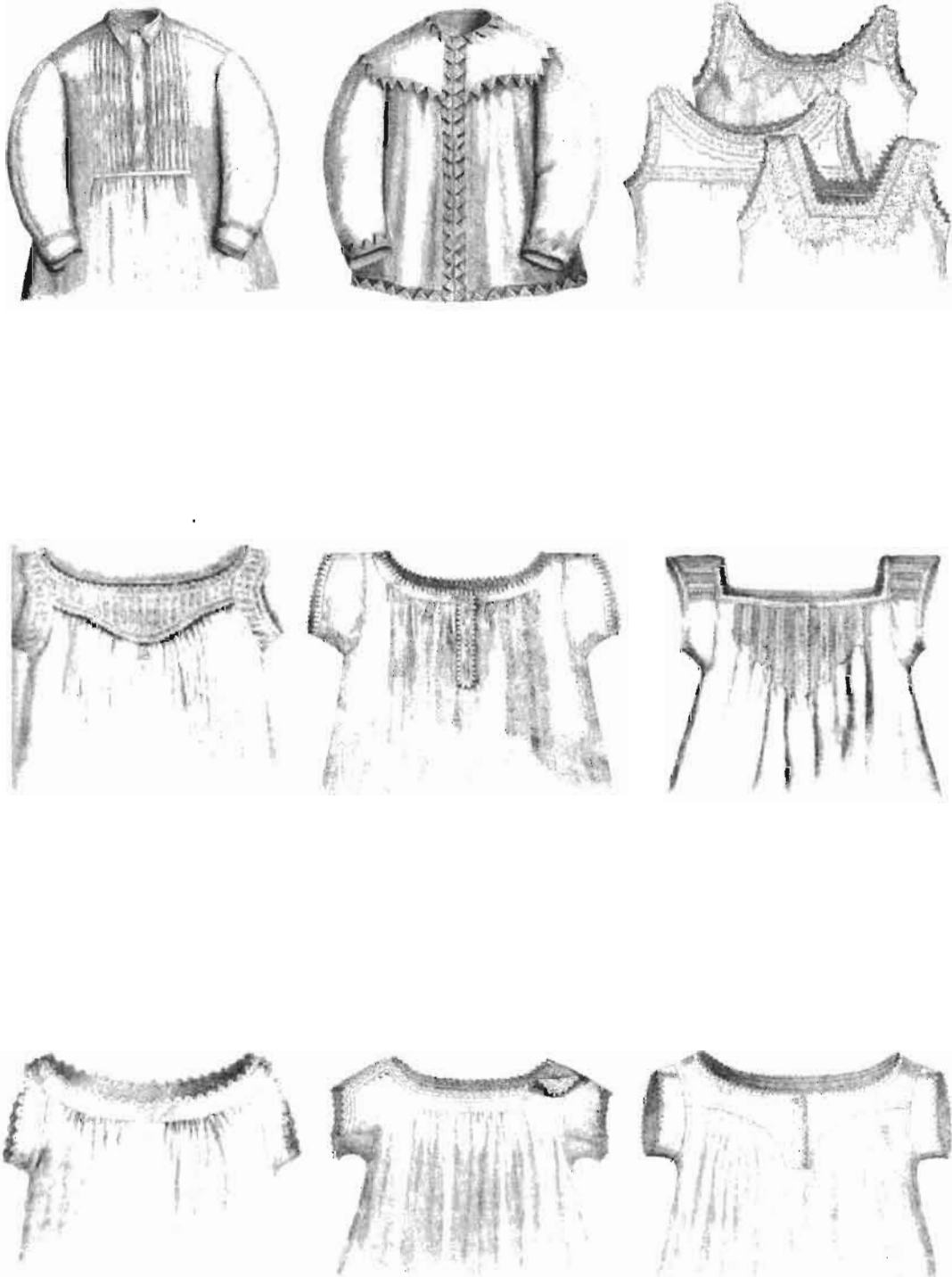

ภาพที่ ๕.๗ เสื้อลูกไม้แบบใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ปัจจุบัน

เสื้อลูกไม้ประยุกต์ หลายแบบบางตัวติดกระดุมหน้า บางตัวติดซิปด้านหลัง

๕.๒ เสื้อเด็ก

๕.๒.๑ เสื้อเด็กผู้หญิง

ภาพที่ ๕.๖ เสื้อเด็กผู้หญิง

๕.๓ การตัดเย็บเสื้อผ้า

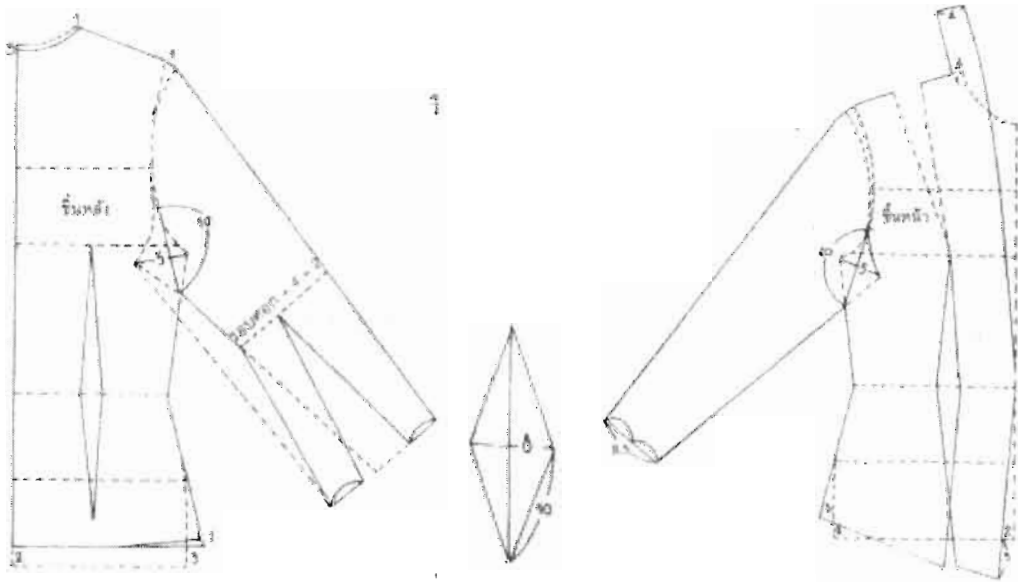
๕.๓.๑ วิธีการตัดเย็บเสื้อยະหยາ

ชุดที่ ๑

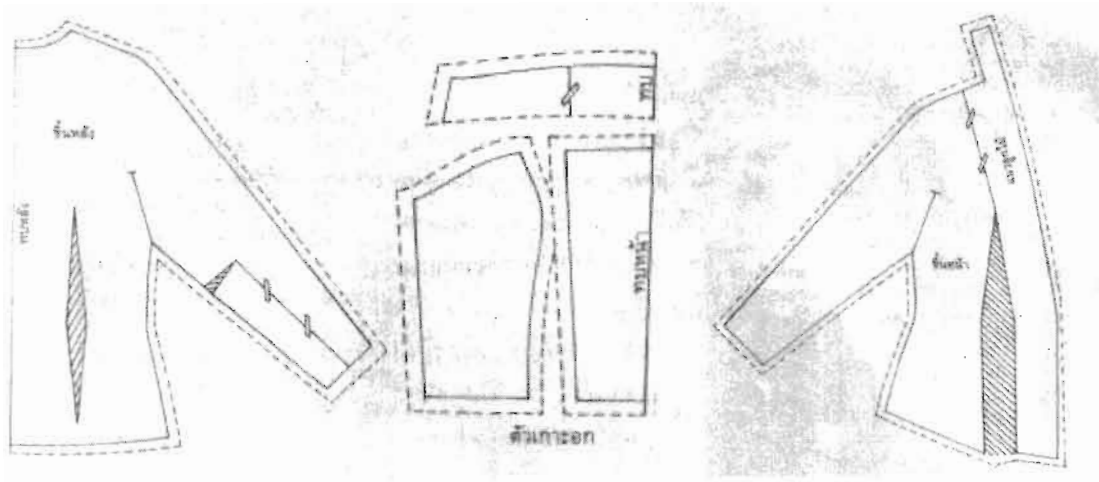
ภาพที่ ๕.๘ เสื้อยະหยาด้านหน้า ด้านหลัง(ชุดที่๑)

วิธีสร้างชุดที่ ๑

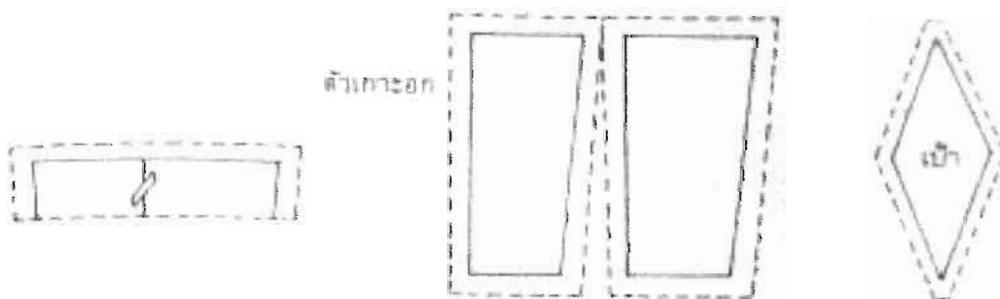

ภาพที่ ๕.๑๐ วิธีสร้างชุดที่ ๑

วิธีการแยกแบบและวางผ้าชุดที่ ๑

ภาพที่ ๕.๑๑ วิธีการแยกแบบและวางผ้าชุดที่ ๑

ภาพที่ ๕.๑๒ วิธีการแยกแบบและวางผ้าชุดที่ ๑

วิธีการเย็บเสื้อ

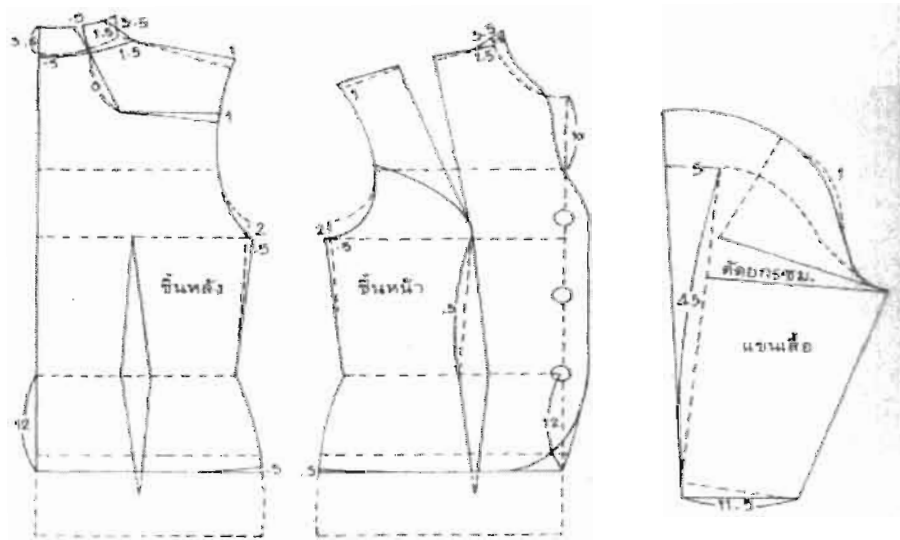
๑. เย็บเกล็ดทั้งหน้าและหลัง และเกล็ดศอกด้วย
๒. เข้าไหล่เย็บตะเข็บเข้าถ้ำ และติดลูกไม้ปลายแขน
๓. เข้าข้างและเข้าท้องแขน แล้วจึงตัดตามเส้น และเข้าเป้า
๔. เข้าคอหลัง ตะเข็บไม่มีตัวประกบใช้กุนเล็กๆ พยายามอย่าเย็บให้ตะเข็บหนาเพราะจะทำให้เสื้อแข็งไม่สวย
๕. ชายเสื้อเย็บเก็บริมเล็กหรือกุนเล็กอย่าให้ยัด เวลาเย็บให้เช้กกับแพทเทินเดิมตลอดความเพื่อกันยัด เสียรูปทรง

ชุดที่ ๒

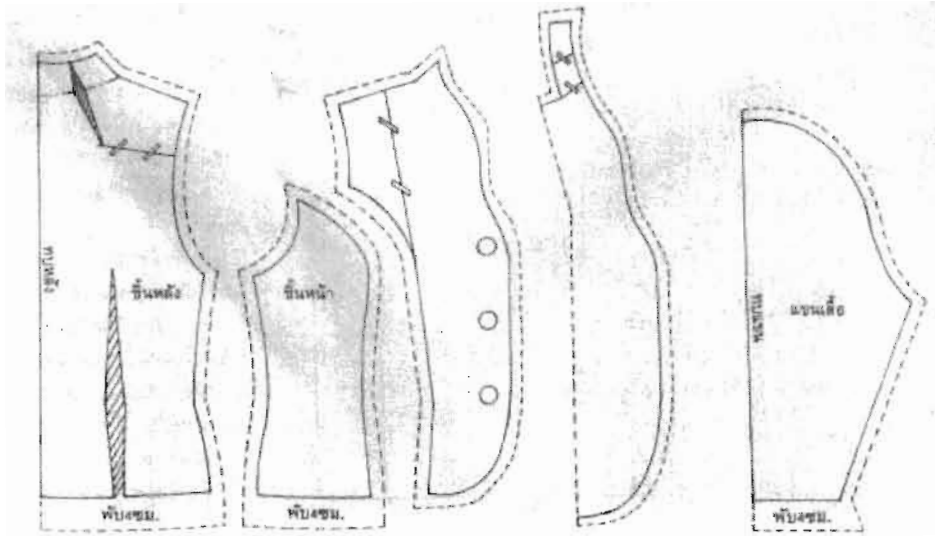
ภาพที่ ๕.๑๓ เสื้อะหยาด้านหน้า ด้านหลัง(ชุดที่๒)

วิธีสร้างชุดที่ ๒

ภาพที่ ๕.๑๔ วิธีสร้างชุดที่ ๒

วิธีการแยกแบบและวางผ้าชุดที่ ๒

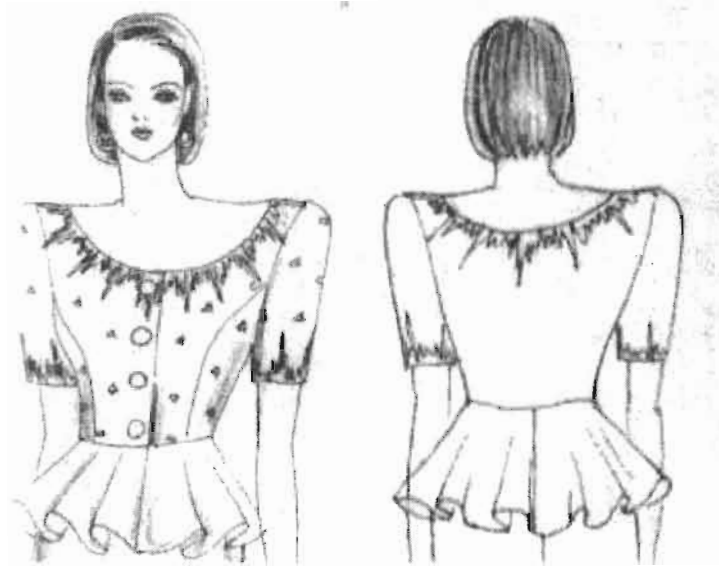

ภาพที่ ๕.๑๕ วิธีการแยกแบบและวางผ้าชุดที่ ๒

วิธีการเย็บเสื้อ

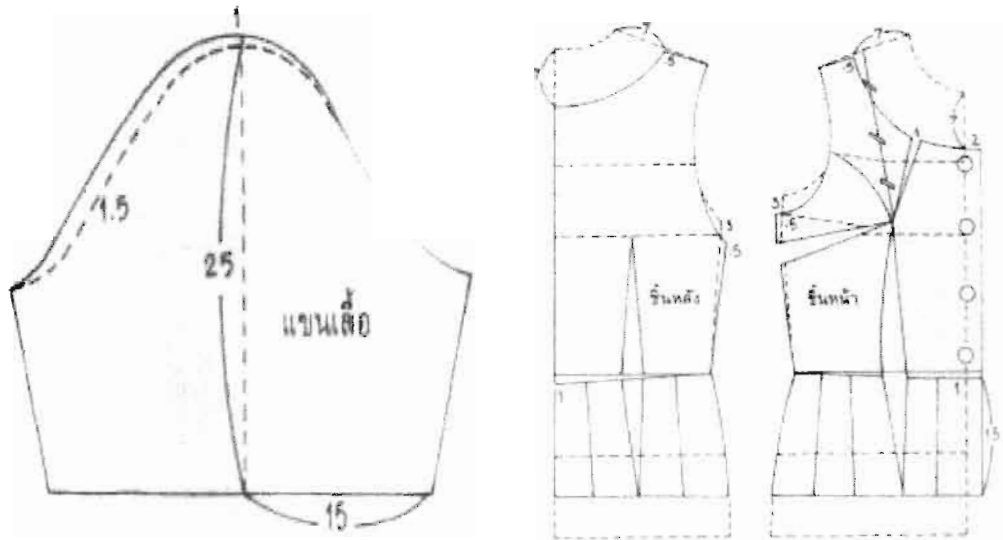
๑. เย็บเกล็ดทั้งหน้าและหลัง และเกล็ดศอกด้วย
๒. เข้าไหล่เย็บตะเข็บเข้าถ้ำ และติดลูกไม้ปลายแขน
๓. เข้าข้างและเข้าท้องแขน แล้วจึงตัดตามเส้น และเข้าเป้า
๔. เข้าคอหลัง ตะเข็บไม่มีตัวประกบใช้กุนเล็กๆ พยายามอย่าเย็บให้ตะเข็บหนาเพราะจะทำให้ เสื้อแข็งไม่สวย
๕. ชายเสื้อเย็บเก็บริมเล็กหรือกุนเล็กอย่าให้ยัด เวลาเย็บให้เช็กับแพทเทินเดิมตลอดเวลา เพื่อกันยัด เสียรูปทรง

ชุดที่ ๓

ภาพที่ ๕.๑๖ เสื้อะหยาด้านหน้า ด้านหลัง(ชุดที่๓)

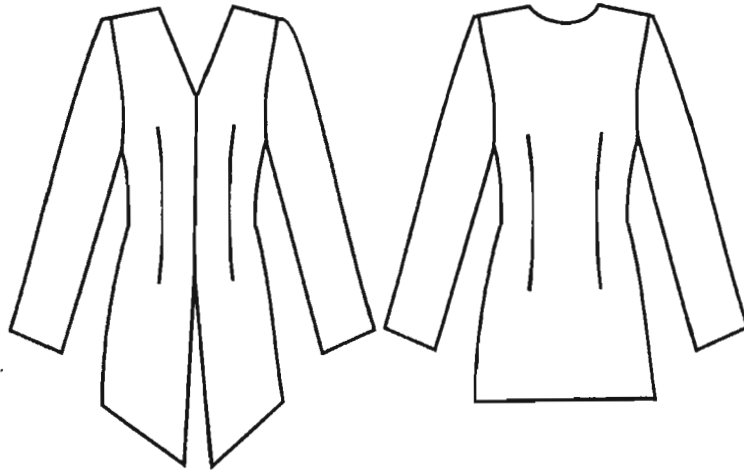
วิธีสร้างชุดที่ ๓

ภาพที่ ๕.๑๗ วิธีสร้างชุดที่ ๓

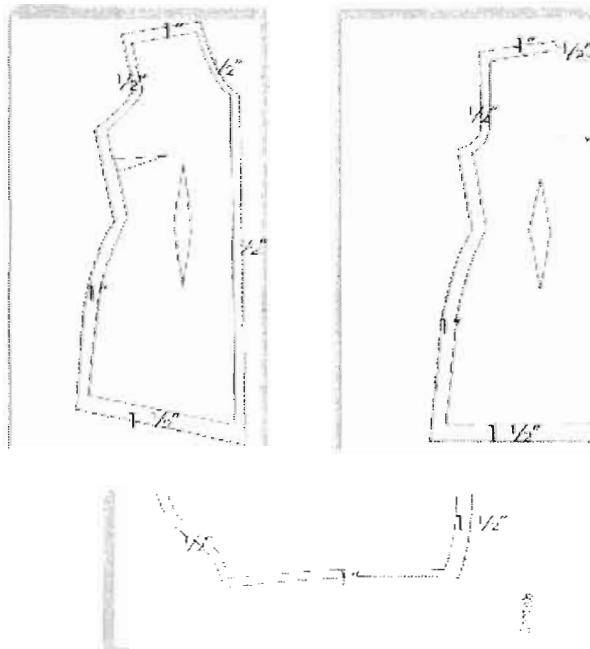

๕.๓.๒ วิธีการตัดเย็บเสื้อยะหยา(KEBAYA)ของชาวไทยมุสลิม
ชุดที่ ๑

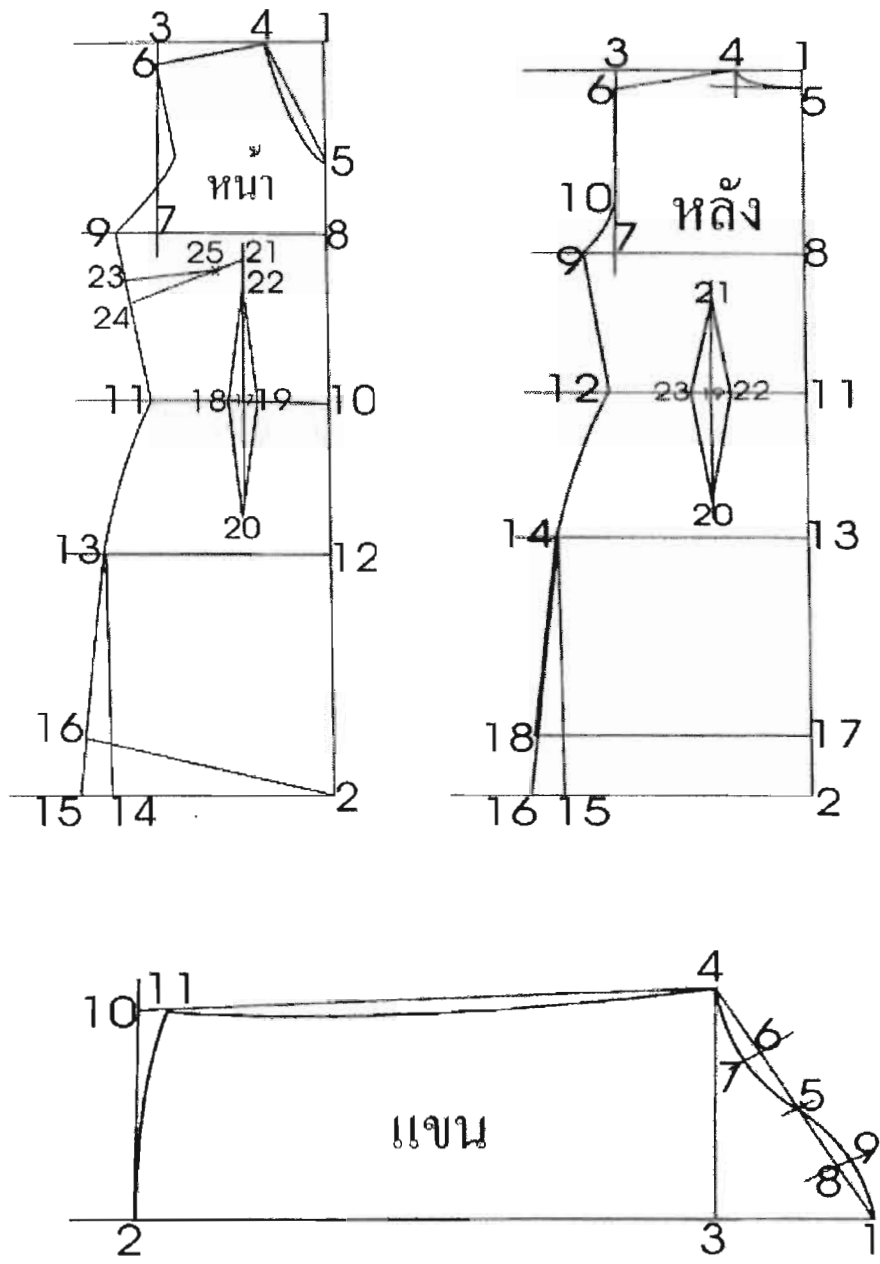

ภาพที่ ๕.๑๙ วิธีการตัดเย็บเสื้อยะหยาของชาวไทยมุสลิม

วิธีการแยกแบบและวางผ้าชุดที่ ๑

ภาพที่ ๕.๒๐ วิธีการแยกแบบและวางผ้าชุดที่ ๑

ภาพที่ ๕.๒๑ วิธีการแยกแบบและวางผ้าชุดที่ ๑

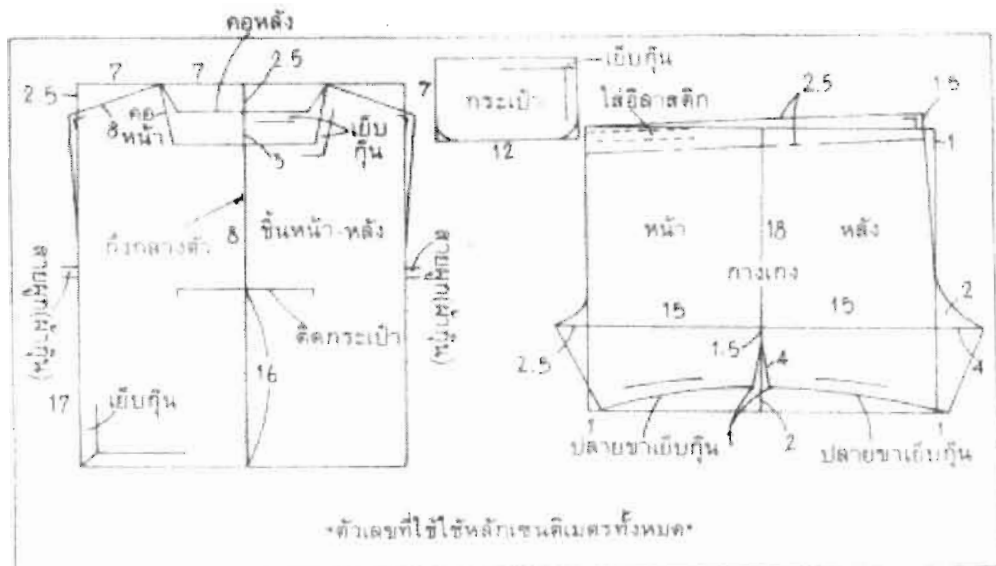
๕.๓.๓ วิธีการตัดเย็บเสื้อเด็ก

ชุดที่ ๑ ชุดเด็ก

ภาพที่ ๕.๒๒ วิธีการตัดเย็บเสื้อเด็ก

วิธีสร้างชุดที่ ๑

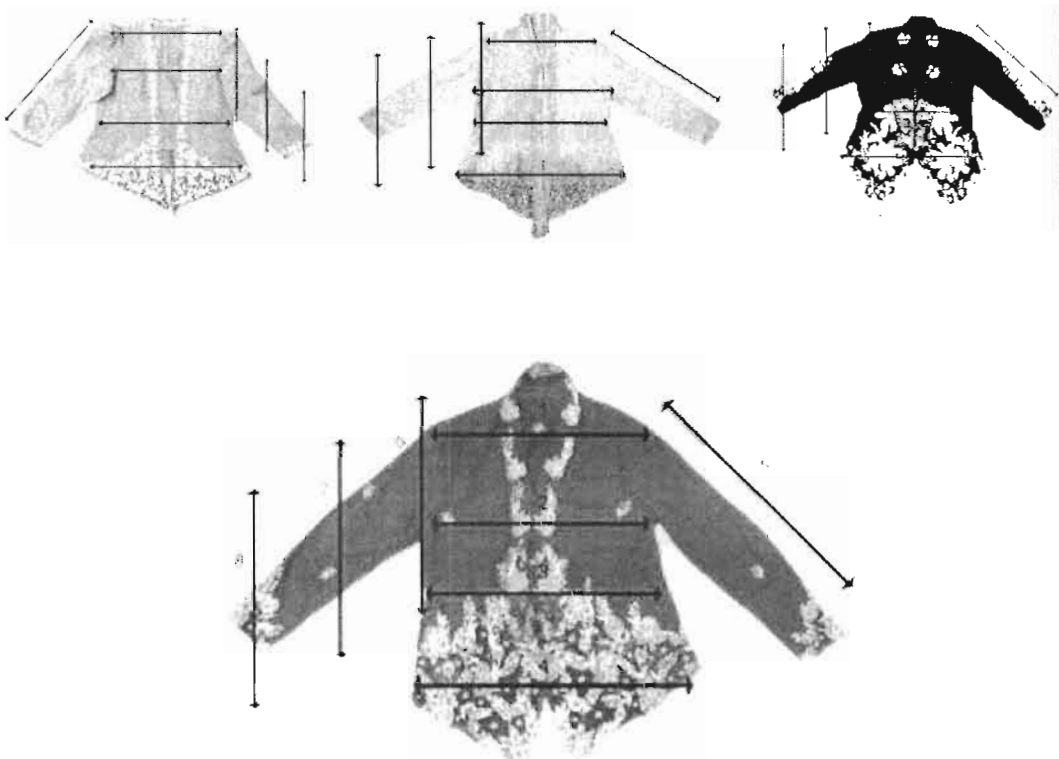

ภาพที่ ๕.๒๓ วิธีสร้างชุดที่ ๑

วิธีการเย็บเสื้อ

๑. สร้างแบบตามแบบที่ให้
๒. วางแบบบนผ้ากระโปรงที่เลาะไว้และตัดตามแบบ
๓. เสื้อ เย็บกึ่งรอบกระเป่า
๔. เย็บกระเป่าติดกับชั้นหน้าตามตำแหน่ง
๕. เย็บไหล่ชั้นหน้า - หลังติดกัน
๖. เย็บกึ่งรอบตัวเสื้อและรอบคอเสื้อ
๗. เย็บผ้ากึ่งเป็นสายผูกติดข้างเสื้อชั้นหน้าและชั้นหลัง รวม ๔ เส้น ยาวเส้นละ ๒๐ ซม.
๘. กางเกง เย็บตะเข็บใต้ท้องขาหน้า - หลังติดกัน
๙. เย็บเป้ากางเกงติดกัน
๑๐. เย็บกึ่งรอบปลายขา
๑๑. พับรอบเอวเดินจักร ๒ เส้น พร้อมใส่พลาสติก ๒ เส้น ลงในแนวที่เย็บไว้

การวัดขนาดเสื้อยะหย้า

ภาพที่ ๕.๒๔ การวัดขนาดตัวเสื้อยะหย้า

๕.๓.๔ วิธีการวัดตัวเพื่อการตัดเย็บเสื้อยะหยา

เสื้อยะหยา จะมีขึ้นหน้าที่กว้างกว่าขึ้นหลังมาก เพื่อความสวมสะดวกในการสวมใส่ เพื่อความสะดวกในการกัลดกระดุมแม่ลูก เสื้อชนิดนี้ประโยชน์ใช้สอยดีไม่ว่าเจ้าของเสื้อจะอ้วนหรือผอม ก็ไม่มีปัญหาในการสวมใส่

ขนาด (นิ้ว)	เล็ก	กลาง	ใหญ่
1 ไหล่กว้าง	๑๔"	๑๔ ½"	๑๔ ½"
2 รอบอก	๓๖"	๓๕"	๔๓"
3 รอบเอว	๒๕"	๓๑"	๓๕"
4 รอบสะโพก	๓๖"	๓๕"	๔๓"
5 ความยาวแขน	๒๑"	๒๒"	๒๒"
6 ความยาวจากไหล่ถึงแขน ๑๗"	๑๗"	๑๘"	๑๘"
7 หลังยาว	๒๓"	๒๔"	๒๔"
8 หน້ายาว (ชายเสื้อปักกลุ) ๒๘"	๒๘"	๓๒"	๓๔"

ตารางที่ ๕.๑ วิธีการวัดตัวเพื่อการตัดเย็บเสื้อยะหยา

๕.๓.๕ วิธีการวัดตัวเพื่อการตัดเย็บเสื้อยะหยา(KEBAYA)ของชาวไทยมุสลิม

ขนาด (นิ้ว)	เล็ก
1 ความยาว	๔๐"
2 หล่กว้าง	๓๖"
3 รอบอก	๒๕"
4 อกห่าง	๓๖"
5 จากอกถึงไหล่	๒๑"
6 เอว	๑๗"
7 สะโพก	๒๓"
8 ความยาวหลัง	๒๘"

ตารางที่ ๕.๒ วิธีการวัดตัวเพื่อการตัดเย็บเสื้อยะหยา(KEBAYA)ของชาวไทยมุสลิม

๕.๔ ผ้าปาเต๊ะ

๕.๔.๑ ผ้าปาเต๊ะในวิถีชีวิตของคนภูเก็ต

ผ้าปาเต๊ะที่คนภูเก็ตนุ่งมี ๒ ชนิด ชนิดหนึ่ง เรียกว่า ผ้าถุงปาเต๊ะ อีกชนิดหนึ่งเรียกว่าผ้าพัน ผ้าปาเต๊ะมีความกว้าง ๒ หลา ในผ้าถุงหนึ่งผืนจะมีลายต่างกัน ๒ ลาย ลายส่วนที่แคบกว่าประมาณหนึ่งส่วนของถุงเรียกว่า "ท้ายผ้าถุง" บางผืนตัวผ้าถุง กับท้ายผ้าถุงเป็นสีเดียวกันต่างกันเฉพาะลาย เช่น ตัวผ้าถุงลายเป็นดอกเบญจมาศ ท้ายผ้าถุงลายมีพุดคู่กับดอกกุหลาบหรือผีเสื้อ ถ้าเป็นผ้าถุงลายทั้งตัวและท้าย คนวาดมักจะออกแบบลายให้แตกต่างกัน เพื่อว่าคนนุ่งจะได้พับส่วนท้ายผ้าถุงมาไว้ข้างหน้า คนภูเก็ตชอบผ้าถุงที่มีสีกลมกลืนกัน

๕.๔.๑.๑ ผ้าพัน

ผ้าพันมีขนาดสองหลาครึ่ง ลายเหมือนกันทั้งผืนไม่มีส่วนท้ายผ้าถุง การนุ่งผ้าพันคนนุ่งจะใช้ปลายผ้าด้านหนึ่งพันอ้อมรอบตัวด้านในสุดให้สั้นแค่เข่า และค่อยๆพันให้ยาวลงไปถึงข้อเท้า เพื่อความสะดวกในการเดิน ผ้าพันนี้ แต่ก่อนไม่นิยมเย็บเป็น ถุงเหมือนผ้าถุงปาเต๊ะ ต่อมาคนรุ่นหลัง นุ่งแบบพันไม่เป็นหรือไม่ชำนาญ จึงนำมาเย็บเป็นถุง เหมือนผ้าถุงปาเต๊ะ

๕.๔.๑.๒ ผ้าปาเต๊ะ

ผ้าถุงปาเต๊ะ นิยมใช้ผ้าขาวเนื้อละเอียด นำมาเขียนลวดลายแบบบาติก ผ้าขาวเนื้อละเอียดนี้ยิ่งซักนาน ยิ่งนุ่งสบาย นิยมย้อมสี ส่วนลายผ้าแบ่งเป็นสองชนิด คือ ผ้าถุงปาเต๊ะพื้น กับผ้าถุงปาเต๊ะลาย

ผ้าถุงพื้น จะมีลายเป็นดอกดวงบนพื้นสีเข้มผ้าราคาแพงจะมีสีสด และเทคนิคการวาดจะดีเป็นพิเศษ ผ้าถุงดอก มีหลายชนิด เช่น

๑ ผ้าลาโซ้ม เป็นผ้าพื้นสีน้ำตาล ลายสีเหลืองๆ หรือน้ำตาลทอง ผ้าชนิดนี้จะมีกลิ่นเฉพาะตัว เมื่อดมจะได้กลิ่นกำยาน (ของหอมที่ใส่เผาในงานมงคล)

ผ้าปาเต๊ะสีอื่นๆ ที่มีราคาแพง เวลาดมจะได้กลิ่นหอมของเทียนไขหรือพาราฟินที่ใช้ในการวาดลายผ้าปาเต๊ะ ส่วนผ้าที่ใช้บล็อกริมฝีจะไม่มีกลิ่นพิเศษนี้ และถ้าเป็นผ้าพิมพ์จากโรงงานในกรุงเทพฯ จะมีกลิ่นน้ำมันก๊าด

๒ ผ้าถุงเมืองไทร หรือไทรบุรี (ไทรบุรีเคยอยู่ในอาณาเขตประเทศไทยมาก่อน จะเปลี่ยนเป็นรัฐเคดาห์ ของมาเลเซีย) เป็นผ้าลายทั้งผืน ขนาด ๒ หลาเหมือนกัน ลักษณะเด่นของผ้าเมืองไทร คือ เนื้อผ้าชนิดปานกลาง สีสด นุ่งทน ราคาถูก

ลายผ้าของผ้าถุงเมืองไทร ตัวผ้าถุงมักจะเป็น "ลายฟาด" ซึ่งเป็นลายเฉียงและมีดอกเล็ก ๆ ประปรายทั่วทั้งผืน ส่วนท้ายผ้าถุงจะเป็นลายตรง ผ้าลายเมืองไทร จะมีลักษณะคล้ายๆกัน สีมักจะเป็นสีน้ำเงินทั้งผืน หรือน้ำเงินเขียว คนภูเก็ตเชื้อสายจีนนิยมใช้ผ้าถุงเมืองไทร นุ่งไปงานศพ หรือไว้หูกซ์เขียว "ตุ้ยแซ" (ตุ้ย แปลว่า ออก, แซ แปลว่า เขียว) ก่อนจะเปลี่ยนเป็นออกหูกซ์จริงๆ

๕.๔.๒ การใช้ผ้าปาเต๊ะเพื่อไว้ทุกข์

หลังงานศพ คนภูเก็ทไว้ทุกข์ ด้วยการนุ่งผ้าถุงดำ เสื้อผ้าเนื้อดิบ ๖ เดือน ต่อมาเปลี่ยนเป็นผ้าถุงดำ เสื้อขาว เมื่อไว้ทุกข์ ครบ ๑ ปี จึงจะเปลี่ยนเป็นออกเฉียง คือใส่สีเทาๆ น้ำเงิน ๆ และเป็นสีเขียวทองที่เรียกว่า “สีนาก” ก่อนจะออกทุกข์ ซึ่งคนภูเก็ทเรียกว่า ออกแดง เพราะมาจากภาษาจีนว่า “ต๋วยอ้ง” (ต๋วย แปลว่า ออก, อ้ง แปลว่า แดง)

๕.๔.๓ หลักการเลือกผ้าปาเต๊ะ

ผู้เชี่ยวชาญในการเลือกผ้าปาเต๊ะ แนะนำว่าควรพิจารณาหลายองค์ประกอบ ตั้งแต่ผ้าขาวที่ใช้ทำผ้าปาเต๊ะ ผ้าถุงเนื้อละเอียดจะใช้ผ้าฝ้ายชนิดดี ชนิดรองจะเป็นผ้าขาวริมเขียว ชนิดถูกกว่าจะเป็นผ้าดิบ และถ้าผลิตเป็นอุตสาหกรรมจะใช้ผ้าฝ้ายผสมใยสังเคราะห์ของกลิ่นลายและสี เป็นดัชนีชี้ราคาที่ดีเช่นกัน ผ้าปาเต๊ะราคาแพงจะมีสีนุ่มนวลอ่อนหวาน ปัจจุบันนี้หายากมาก อาจจะเป็นเพราะช่างทำผ้าปาเต๊ะมือดีรุ่นก่อน ที่มีเชื้อสายจีนแต่เติบโตในอินโดนีเซีย ล้มหายตายจากไปด้วยอายุขัย หรือการปฏิวัติครั้งใหญ่ของอินโดนีเซีย ทำให้ผลงานของช่างชาวจีนฝีมือเลิศสะกดกลาง ช่างรุ่นใหม่ ฝีมือไม่ถึง จึงนิยมทำสีสดๆ คอกโตๆ แทน

๕.๔.๔ โรงงานทำผ้าปาเต๊ะในภูเก็ต

ในอดีตคนภูเก็ทนุ่งผ้าถุงปาเต๊ะกันทั้งเมือง และมีโรงงานพิมพ์ผ้าปาเต๊ะอยู่กลางใจเมืองด้วย เจ้าของร้านจินไทยพาณิชย์ ห้วมถนอมระนองเคยเปิดโรงงานพิมพ์ผ้าปาเต๊ะเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพิมพ์ผ้าอยู่หลายปี เล่ากันว่าช่างพิมพ์ผ้าของร้านจินไทยพาณิชย์ มักจะถือวิสาสะมาเปิดตู้โชว์ของร้านขายผ้าปาเต๊ะในละแวกเดียวกัน เพื่อดิงผ้าปาเต๊ะมาดูลายผ้า ช่างพิมพ์ผ้าเหล่านั้น อายุประมาณ ๔๐ - ๕๐ ปี เป็นคนจีน พูดภาษาไทยไม่ชัดตัวพอมเกร็ง นุ่งกางเกงขาสั้น สวมเสื้อกล้าม อาจเป็นไปได้ว่าคนจีนเหล่านั้นอพยพมาหลังจากการปฏิวัติครั้งใหญ่ในอินโดนีเซีย

ต่อมากำลังแรงงานในภูเก็ตสูงขึ้น รวมทั้งจำนวนผ้าที่ผลิตน้อยเนื่องจากตลาดแคบ เพราะคนภูเก็ทสมัยนั้นมีจำนวนไม่มากนักเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ร้านจินไทยพาณิชย์จึงเลิกกิจการพิมพ์ผ้าปาเต๊ะลงไปโดยสิ้นเชิง แต่คุณภาพของผ้าและสียังดีอยู่ แม้จะใช้เงินเท่าสีก็ยังคงสดใส

๕.๔.๕ ผ้าปาเต๊ะกับคนรุ่นใหม่

ถึงแม้ว่าประเทศไทยสามารถผลิตผ้าปาเต๊ะพิมพ์ เพื่อการส่งออกหลายชนิด เช่น ผ้าปาเต๊ะ Superwax ส่งไปขายแอฟริกา, ผ้าปาเต๊ะมีขอบทั้งสี่ด้าน ส่งขายศรีลังกา มัลดีฟ และหมู่เกาะทะเลใต้ อื่นๆ รวมทั้งผ้าปาเต๊ะสำหรับนุ่งส่งขายตลาดพม่า ลาว เขมร และใช้เองในประเทศไทย แต่ผ้าที่คนชั้นกลางในภูเก็ทนุ่งขณะนี้ ยังคงเป็นผ้าปาเต๊ะจากอินโดนีเซีย เหมือนเดิม

ปัญหาอีกประการหนึ่งในขณะนี้ไม่ใช่ปัญหาของลายผ้าหรือคุณภาพของผ้าปาเต๊ะ แต่อยู่ที่คนภูเก็ทรุ่นใหม่ ไม่นิยมนุ่งผ้าปาเต๊ะซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของคนภูเก็ท.

๕.๔.๖ ผ้าบาติกภูเก็ต

ผ้าบาติกภูเก็ต เป็นของที่ระลึกที่สร้างชื่อเสียงให้กับภูเก็ตมาก โดยเริ่มจากอาจารย์ชูชาติ ระวังันท์ อาจารย์ภาควิชาศิลปะ สถาบันราชภัฏภูเก็ต ได้แรงบันดาลใจจากปู ปลา กุ้ง หอย ปะการัง ต่างๆ ที่มีอยู่รอบเกาะภูเก็ต มาวาดลงบนผืนผ้าขาวบางอย่างสวยงาม โดดเด่นราว กับมีชีวิตชีวา ประดิษฐ์เป็นผ้าพันโอบรอบตัว ทำให้ชื่อเสียงบาติกภูเก็ต ขจรขยายไปไกล ต่อมาคุณนคร สัมพันธ์รักษ์ เจ้าของห้องเสื้อดังของประเทศไทย ที่มีโอกาสแสดงแฟชั่นทั่วโลกใน นามคนไทย ได้คิดค้นวาดบาติกลายดอกไม้หลากสีบนผืนผ้าไหม หลังจากที่เคยว่าจ้างให้อาจารย์ สมชาย พรหมสุวรรณ และอาจารย์ปรัชญา อาจารย์จากสถาบันราชภัฏภูเก็ต ผลิตงานให้ในระยะ แรกเริ่มกิจการ บัดนี้ห้องเสื้อ “นาคาร่า” ผลิตบาติกที่มีแบบเฉพาะตัว มีการไล่สีอ่อนแก่ หรือใช้สี ตัดกันอย่างน่าสนใจ โดยมีลายเล็กน้อยหรือไม่มีลาย และขายได้ราคาดี สำหรับคนที่ชื่นชมและรู้ค่า งานของศิลปะจริงๆ

๕.๕ การนุ่งผ้าถุง

๕.๕.๑ การนุ่งผ้าพัน

ภาพที่ ๕.๒๕ การนุ่งผ้าพัน

วิธีการนุ่งผ้าพัน

ผ้าพันมีขนาดสองหลาครึ่ง ลายเหมือนกันทั้งผืนไม่มีส่วนท้ายผ้านุ่ง การนุ่งผ้าพัน คนนุ่งจะ ใช้ปลายผ้าด้านหนึ่งพันอ้อมรอบตัวด้านในสุดให้สั้นแค่เข่า และค่อย ๆ พันให้ยาวลงไปถึงข้อเท้า เพื่อความสะดวกในการเดิน ผ้าพันนี้ แต่ก่อนไม่นิยมเย็บเป็น ถุงเหมือนผ้าถุงปาเต๊ะ ต่อมาคนรุ่นหลัง นุ่งแบบพันไม่เป็นหรือไม่ชำนาญ จึงนำมาเย็บเป็นถุง เหมือนผ้าถุงปาเต๊ะ

๕.๕.๒ การนุ่งผ้าปาเต๊ะ

ภาพที่ ๕.๒๖ การนุ่งผ้าปาเต๊ะ

วิธีการนุ่งผ้าปาเต๊ะ

ผ้าปาเต๊ะนิยมเย็บเป็นถุงก่อนนำมานุ่ง วิธีเย็บถุงมีสองชนิด แบบแรกใช้เพลาะด้วยมือเป็นงานที่ประณีตมาก ตะเข็บผ้าจะเล็กบาง แบบที่สอง ใช้เย็บด้วยจักร โดยเย็บแบบตะเข็บเข้าถ้ำ ผู้มีฝีมือจะเย็บตะเข็บได้ดีเช่นกัน

วิธีนุ่งผ้าปาเต๊ะ เหมือนเอาผ้าที่เป็นวงกลมล้อมรอบเอวตัวเอง ลายผ้าที่แตกต่างและเป็นส่วนเล็กของผืนผ้า เรียกว่า ท้ายผ้านุ่ง ส่วนท้ายของผ้าปาเต๊ะแบบนุ่ง ไม่ใช่แบบพัน เนื้อที่ของส่วนท้ายประมาณ หนึ่งในสี่ของผ้าปาเต๊ะ ชนิด ๒ หลานี้ บางคนนิยมนุ่งไว้ที่สะโพกหลัง บางคนชอบพับไว้ด้านหน้า ถือเป็นความชอบส่วนบุคคล การนุ่งผ้าให้เรียบ เป็นศิลปะที่ต้องฝึกให้เกิดความชำนาญ

๕.๖ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ

นางอินดี มโนสุนทร ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ ๒๕๔๕ ว่า ผ้าวาดชนิดดีริมผ้า (ริมตีน) จะเล็กและเส้นที่วาดลวดลายบนผืนผ้าจะคมชัดไม่มัวถ้าเราพลิกดูด้านในของผืนผ้า จะเห็นสีเข้มกว่าด้านนอก หากเรานำผ้าไปซักน้ำบางครั้งจะเห็นสีของน้ำคล้ายผ้าสีตกออกมา ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของผ้าวาดที่สไตตั้งแต่ใหม่จนเก่าแม้จะขาดก็ยังคงสีสวย

ภาพที่ ๕.๒๗ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงสีชมพูสดใส)

ผ้าถุงสีชมพูสดใสเช่นในภาพนี้เป็นผ้าถุงสำหรับหญิงสาว วัยเริ่มต้นชีวิตผู้ครองเรือน หรือใช้ในโอกาสพิเศษ เช่น สวมผ้าถุงสีชมพูนี้กับเสื้อลูกไม้สีชมพูในวันสุกดิบ หรือวันทำขนมสดซึ่งเป็นวันก่อนวันแต่งงานจริง ผ้าถุงผืนนี้สีสวยงามมากเป็นลักษณะของผ้าปาเต๊ะฝีมือคนจีน ในเมืองเปกาลองกัน (Pekalongan) ในชวาตอนกลางของประเทศอินโดนีเซีย

ภาพที่ ๕.๒๘ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ที่ดอกกำลังแย้มบาน)

นี่คือลวดลายของผ้าถุงในผืนนี้ จะเห็นลักษณะของดอกที่กำลังแย้มบานที่มีรอยจุดประทั่วดอก โดยวิธี ขอดตึง หรือรอยจุดของเทียนไขจากภาชนะรูปกรวยที่ทำจากทองเหลือง

ผ้าถุงผืนนี้ราคาสูงมากเป็นผ้าปาเต๊ะวาดด้วยมือบนผ้าขาวชนิดพิเศษเนื้อละเอียดชนิดพิเศษมาจากประเทศสวิสเซอร์แลนด์

ราคาขายส่งผ้าคล้ายกันนี้จากร้านบาซซาราฮิลบรอส บ้านเลขที่ ๑๐๑ ถนนอาหรับประเทศสิงคโปร์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ผืนละหนึ่งหมื่นบาท (อัตราแลกเปลี่ยนในขณะนั้น ๑ เหรียญสิงคโปร์ต่อ ๒๕ บาท) ได้ไปสำรวจอีกครั้งเมื่อ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ไม่มีผ้าชนิดนี้อีกแล้ว เจ้าของร้านในปัจจุบันเป็นรุ่นที่ ๔ ที่สืบทอดกิจการขายผ้าปาเต๊ะ

ยี่ห้อฮองหงวนหรือในปัจจุบัน คือร้านสุนทรสังฆภัณฑ์เป็นร้านขายผ้าปาเต๊ะที่เก่าแก่ที่สุดในจังหวัดภูเก็ต ผู้ก่อตั้งกิจการคือ นายสงวน(เหนียวจิมหงวน) มโนสุนทร และนางต้าว(หลิม

กิมตัว) มโนสุนทร(ภรรยา) เริ่มกิจการก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ผู้สืบทอดกิจการรุ่น ๒ คือ นายเชียร(เหนียวหลายเตียน) มโนสุนทร และนางสุพร (เอี้ยวเถียนเซ่) มโนสุนทร(ภรรยา) ผู้สืบทอดกิจการรุ่นที่ ๓ คือ นายวีระพล และนางยินดี มโนสุนทร ในปัจจุบันนี้ก็ยังคงเป็นสถานที่ขายผ้าปาเต๊ะสำหรับคนที่ง้อถิ่นภูเก็ตเช่นเดิม

ภาพที่ ๕.๒๘ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ตัวผ้าดูเป็นสีขาว ตัวทำกับทำยผ้าดูเป็นสีชมพู)

นี่คือผ้าปาเต๊ะที่เก่ามาก เป็นผ้าปาเต๊ะที่สีสดที่สุดในยุคสงครามโลกครั้งที่ ๒ การคมนาคมระหว่างประเทศเยอรมันนีและอินโดนีเซียถูกตัดขาด ทำให้ขาดแคลนสี ตัวผ้าดูเป็นสีขาว ตัวทำยเป็นสีชมพูส่วนทำยผ้าดูฝืนนี้เป็นสีชมพูสวยมาก เจ้าของผ้าฝืนนี้คือ นางรัมภา กุลวานิช เล่าว่าเป็นสมบัติของแม่ นางสดศรี อุดมทรัพย์ มอบให้โดยเล่าประวัติของผ้าฝืนนี้ให้ฟังว่าซื้อมาในราคา ๘ บาท ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ส่วนตัวของผ้าดูฝืนขาว ขอบริมผ้าหรือตีนผ้าดูเป็นสีชมพูสด ลักษณะของกิ่งก้านคล้ายดอกไม้จัดช่อพิเศษลักษณะของดอกไม้เหมือนภาพวาดแขวนผนังมองเห็นอิทธิพลของยุโรป ลักษณะใบไม้หลายสี เป็นเหนือความจริง(Surrealistic)

ภาพที่ ๕.๓๐ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าดูฝืนสีเขียวสด)

ผ้าดูปาเต๊ะฝืนนี้สีเขียวสดใสมาก แม้อายุของผ้าจะกว่า ๕๐ ปี แต่ยังคงความงดงามยิ่ง เจ้าของผ้าฝืนนี้คือ นางสาวใจ (มโนสุนทร) แก้วลำภู บุตรีของนายสงวน มโนสุนทร เจ้าของร้านผ้าปาเต๊ะ "ยี่ห้อฮ่องหงวน" เล่าว่าผ้าดูฝืนนี้มีตำหนิ ขาดชำรุดเพราะการขนส่ง

ลักษณะเด่นของผ้าถุงผืนนี้ คือดอกกุหลาบสีสดเป็นชมพูเด่นชัดมาก ผ้าปาเต๊ะในยุคหลัง ไม่เคยพบที่สวยงามแบบนี้เลย

ภาพที่ ๕.๓๑ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงเป็นสีกะปิ ส่วนตัวผ้าถุงเป็นสีจี่ม้า)

ผ้าถุงสำหรับผู้สูงวัย จะสังเกตเห็นว่าสีของผ้าจะเป็นสีหม่น หรือเอิร์ธ โทน (Earth tone) ผ้าเนื้อดีลายละเอียด สีผ้าถุงเช่นนี้เมื่อสวมกับลูกไม้สีขาวจะดูสวยสง่าสมวัย และภูมิฐาน ส่วนท้ายของผ้าถุงผ้าปาเต๊ะ เป็นสีกะปิ ส่วนตัวผ้าถุงเป็นสีจี่ม้า ดอกเป็นสีชมพูอ่อน ฟ้า และม่วง ลายละเอียด

ภาพที่ ๕.๓๒ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าพื้นสีม่วงท้ายเป็นสีชมพู)

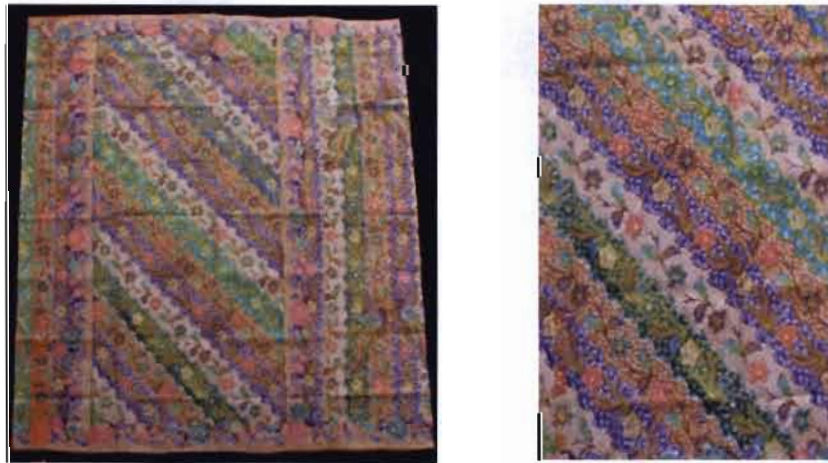
ผ้าถุงสีส้มสดใสเช่นในภาพนี้เป็นผ้าถุงสำหรับหญิงสาว วัยเริ่มต้นชีวิตผู้ครองเรือน หรือใช้ในโอกาสพิเศษ เช่น สวมผ้าถุงสีส้มนี้กับเสื้อลูกไม้สีส้มอ่อนดอกสีอ่อนลายพื้นประจุด ทำให้รู้สึกว่ามีสีสันที่ดูดีทั้งผืนในวันสุกดิบ หรือวันทำงานมงคลซึ่งเป็นวันก่อนวันแต่งงานจริง ผ้าถุงผืนนี้ที่สวยงามมากเป็นลักษณะของผ้าปาเต๊ะฝีมือคนจีน ในเมืองเปกาลองกัน (Pekalongan) ในชวาตอนกลางของประเทศอินโดนีเซีย

ภาพที่ ๕.๓๓ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าพื้นสีม่วงท่ายเป็นสีชมพู)

ผ้าถุงผืนนี้เก่ามาก เป็นผ้าพื้นสีม่วงท่ายเป็นสีชมพู ดอกโตมากเป็นช่อดอกโบตันดอกไม้ มงคลของจีนช่อดอกโบตันช่อนี้มีผีเสื้อ ๒ ตัวด้วยเป็นตัวบ่งชี้ว่าเป็นฤดูใบไม้ผลิที่งดงามและอุดมสมบูรณ์

ผ้าถุงผืนนี้เป็นของนางสุพร มโนสุนทร

ภาพที่ ๕.๓๔ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงสีเหลืองๆ หรือน้ำตาลทอง)

เหลืองๆ หรือน้ำตาลทอง ผ้าลายนี้คือผ้าปาเต๊ะ”ลาโส้ม” นี้เป็นลักษณะพิเศษของผ้าปาเต๊ะ ที่ใช้สีน้ำตาลเป็นพื้น ลายสีฟาด (ภาษาถิ่นภูเก็ต) หรือผ้าลายพาดเฉียงสีของดอกไม้สดใสมากสีที่ใช้วาดผ้าลาโส้มจะมีกลิ่นหอมของกำยาน (ของหอมที่ใช้เผาในงานมงคล) ที่เป็นข้อพิสูจน์ราคาของผ้าปาเต๊ะได้อีกวิธีหนึ่ง มีคำพูดของนักเลงผ้าปาเต๊ะว่า “ผ้าปาเต๊ะคิมเนื้อเนียนสบายผิว และกลิ่นหอม”

ภาพที่ ๕.๓๕ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงสีแดง ทำยผ้าถุงเป็นสีส้ม)

ผ้าถุงปาเต๊ะผืนนี้มีลักษณะพิเศษเป็นผ้าถุงปาเต๊ะวาดด้วยมือ เหมือนภาพวาดฝาผนังพื้นเป็นสีแดง ทำยผ้าถุงเป็นสีส้ม ลายดอกประปรายทั่วผืนขอบผ้าถุงหรือชายผ้าถุงเป็นสีเช่นเดียวกับทำยผ้าถุง ดอกเป็นสีฟ้า แดง และขาว เป็นผ้าถุงปาเต๊ะที่หายากมาก ผ้าปาเต๊ะผืนนี้ อายุประมาณ ๔๐ ปี

ภาพที่ ๕.๓๖ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงผืนนี้มีลายเป็นรูปทรงเรขาคณิตและคลื่นเรขาคณิต)

ผ้าปาเต๊ะผืนนี้มีลายเป็นรูปทรงเรขาคณิตและคลื่นเรขาคณิต สวยแปลกตาไปอีกแบบหนึ่ง สีของลวดลายตัดกับสีพื้นของผ้า ผู้ที่นิยมสวมใส่ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุไม่เกิน ๕๐ ปี

นางยินดี มโนสุนทรให้สัมภาษณ์ว่าสีของผ้ามีปัญหาเกี่ยวกับอายุของผู้สวมใส่ เช่น ผ้าพื้นสีแดงสดหรือพื้นสีอื่นแต่ดอกสีแดงสด ผู้สูงอายุจะไม่นิยมสวมใส่เพราะรู้สึกว่ามีสีจืดจางเกินไป

ภาพที่ ๕.๓๗ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงสีส้มสดนักลายผ้าเป็นรูปไก่ฟ้าบนตัวผ้าถุงสีดำ)

ผ้าปาเต๊ะสีส้มสดอย่างในภาพนี้ เป็นที่นิยมนำงานนักลายผ้าเป็นรูปไก่ฟ้าบนตัวผ้าถุงสีดำ หงส์หรือไก่ฟ้าตั้งในภาพเป็นสัญลักษณ์ของผู้หญิงในชนชั้นสูง มีความหมายสื่อถึงความงดงามและความมั่งคั่ง

เจ้าของผ้าผืนนี้ คุณมณฑา เอกศิลป์ เล่าให้ฟังว่าผ้าผืนนี้ซื้อเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗ ในราคา ๓๐๐ บาท ปัจจุบันสภาพยังดีสียังคงสดสวยเหมือนเดิม

ภาพที่ ๕.๓๘ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงสีชมพูหม่อน)

ผ้าสีชมพูหม่อนนี้เป็นผ้าถุงที่หายาก ด้วยทั้งเนื้อผ้าและสิ่งงดงามต้องใจเจ้าของมากถือเป็นผ้าวดมือต้นฉบับ ที่สวยด้วยสีกลมกลืนอย่างในภาษาศิลปะว่า สีปาสเทล ซึ่งหมายถึง สีหลักที่ผสมสีขาวแล้วเป็นสีที่กลมกลืนกับธรรมชาติ ลายผ้าเป็นไก่ฟ้าหางยาว สัญลักษณ์ของฤดูใบไม้ผลิ ที่อุดมสมบูรณ์

ภาพที่ ๕.๓๘ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงผืนนี้ส่วนท้ายเป็นสีปูนตัดกับสีตัวของผ้าซึ่งเป็นสีเขียว)

ลักษณะส่วนท้ายของผ้าผืนนี้เป็นสีปูนตัดกับสีตัวของผ้าซึ่งเป็นสีเขียว ดอกสีชมพูสลับกับดอกสีฟ้าคราม สามารถสวมกับเสื้อได้หลายสี

นางมณฑา เอกศิลป์ เล่าว่าซื้อผ้าเมื่ออายุ ๒๐ ปี ปัจจุบันแม่จะอายุเกิน ๗๐ ปี ยังคงสวยสวย แต่ผ้าถุงผืนที่เธอรักนี้ ชำรุดด้วยกาลเวลาเก็บผ้าผืนนี้ไว้ชื่นชม เพราะผ้ากินตัว (“กินตัว” ภาษาถิ่นภูเก็ต หมายถึง ผ้าชำรุดเพราะเนื้อผ้าเปื่อย) ผ้าผืนนี้ราคาซื้อเมื่อ ๕๐ ปีที่แล้ว ผืนละ ๓๐๐ บาท ซึ่งถือว่าแพงมาก เพราะราคาทองคำในยุคนั้น ราคาทองบาทละ ๔๐๐ บาท

ภาพที่ ๕.๔๐ ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะ (ผ้าถุงผืนนี้พื้นสีส้มสด ลายพาดสีน้ำเงิน)

ผ้าผืนนี้เป็นผ้าปาเต๊ะลักษณะพิเศษที่พื้นสีส้มสด ตัวท้ายเป็นลายพาดหรือลายพาดสีน้ำเงิน ผ้าผืนนี้เก่าและชำรุด แต่เป็นตัวอย่างที่ดีของผ้าที่ผลิตหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒

๕.๗ เครื่องประดับ

๕.๗.๑ จี้

ภาพที่ ๕.๔๑ จี้

จี้ทองคำมีต้นประติมากรรมจากเหรียญทองคำประเทศสหรัฐอเมริกาด้านหน้าเป็นรูปสตรีระบุ พ.ศ. ที่แตกต่างกันแสดงว่าเจ้าของจี้สะสมเรื่อยๆตามกำลังทรัพย์ เหรียญเหล่านี้เป็นเหรียญเก่ามีค่า สูง ค.ศ. ที่ระบุนี ๑๘๘๖ , ๑๘๐๔ และ ๑๘๐๗ เหรียญอันเล็กเป็นเหรียญขนาด ๕ ดอลลาร์และ ขนาดใหญ่สุด ๒๐ ดอลลาร์ ฝีมือช่างทองท้องถิ่นที่ทำจี้ห้อยเหรียญเป็นรูปไก่อ่าอยู่ซ้ายขวา และดอกบัวอยู่ตรงกลาง ก็มีต้นถือเป็นเครื่องประดับที่ถือว่าชาญฉลาดในยุคที่ยังไม่มีธนาคารรับ ผักเงิน

๕.๗.๒ ปิ่นตั้งหรือเข็มกลัดเสื้อ

ภาพที่ ๕.๔๒ ปิ่นตั้งหรือเข็มกลัดเสื้อ (รูปดาวโค้งมนแบบหลังเต่า)

ปิ่นตั้งหรือเข็มกลัดเสื้อรูปดาวโค้งมนแบบหลังเต่า วัสดุที่ใช้เป็นทองฝังเพชร ประโยชน์ ใช้สอยเป็นได้ทั้งจี้และเข็มกลัด ในโอกาสพิเศษเช่นพิธีแต่งงาน เจ้าบ่าวจะติดเข็มกลัดปิ่นตั้งนี้ที่ หน้า

กระเป๋าสีนอกเพื่อบอกฐานะของเจ้าบ่าว สำหรับเจ้าสาวจะติดเข็มกลัดเช่นนี้เป็นรูปโค้ง จากไหล่ถึงหน้าอก เจ้าสาวบางคนอาจจะมีเข็มกลัดมากถึง ๘ คู่ หรือ ๑๖ อัน

ภาพที่ ๕.๔๓ ปิ่นตั้งหรือเข็มกลัดเสื้อ

ปิ่นตั้งหรือเข็มกลัดเสื้อ วัสดุที่ใช้เป็นทองฝังเพชร ประโยชน์ใช้สอยเป็นได้ทั้งจี๊และเข็มกลัด ในโอกาสพิเศษเช่นพิธีใหญ่ๆ

๕.๖.๓ กระดุม

๕.๖.๓.๑ กระดุมทอง

ภาพที่ ๕.๔๔ กระดุมทอง

กระดุมทองคำผลิตจากเหรียญทองประเทศอังกฤษ ด้านหน้าเป็นรูปสมเด็จพระราชินีวิกตอเรีย ด้านหลังระบุ ค.ศ. ที่ผลิตได้แก่ ๑๘๕๕ , ๑๘๕๗ และ ๑๘๐๑ วิธีการทำกระดุมของช่างทองท้องถิ่นในการตีครั้งแรก คือ ให้กระดุมกระเทือนเหรียญทองน้อยที่สุด

๕.๗.๓.๒ กระดุม (โกโรสั้ง)

เครื่องประดับพิเศษคือกระดุมแม่ลูก โกสั้งมาจากคำว่า “โกโรสั้ง” ของมาเลย์ คุณนายหรือนายหัวหญิงนิยมใช้กระดุม โกโรสั้งเป็นทองดีโป่งฝังเพชร ตามประโยชน์ใช้สอย

ภาพที่ ๕.๔๕ กระดุม (โกโรสั้ง)

๕.๗.๓.๓ กระดุมแม่ลูก

ภาพที่ ๕.๔๖ กระดุมแม่ลูก

กระดุมทองฝังเพชรมีสายร้อยให้เชื่อมเข้าด้วยกันเรียกว่ากระดุมแม่ลูก ลักษณะของกระดุมเป็นรูปยาวคล้ายเข็มกลัด นิยมใช้ติดเสื้อเยหยา

๕.๗.๔ ต่างหู

ภาพที่ ๕.๔๗ ต่างหู

ต่างหูเพชรรูปดอกพิกุล มีเพชร ๘ เม็ด ล้อมรอบเม็ดกลางที่มีขนาดเขื่อง ก้านของต่างหูถอดออกเป็นส่วนๆได้ ต่างหูชนิดนี้เป็นที่นิยมของสตรีสูงวัยชาวภูเก็ต ด้วยมีราคาสูงบ่งบอกฐานะทางสังคมของผู้สวมใส่ มีสองแบบ แบบติดหูหรือแบบห้อย เพชรที่ฝังมีสองชนิด เพชรเป็นเม็ดหรือเพชรชีก

๕.๗.๕ ปิ่นปักผม

ภาพที่ ๕.๔๘ ปิ่นปักผม

ปิ่นปักผมทองคำเป็นที่นิยมสะสมสำหรับสตรีที่ไว้ผมยาวและชอบมุ่นมวยกลางกระหม่อมที่เรียกว่าเกล้ามวยสูง ความนิยมปิ่นปักผม เป็นรสนิยมเฉพาะบุคคลมีทั้งทองเกลี้ยง ทองดุนลาย และทองฝังเพชร

๕.๓.๖ กำไล

ภาพที่ ๕.๔๘ กำไล

กำไลสำหรับเด็กผู้หญิงหลายแบบนิยมใส่เป็นคู่ ข้อดีของกำไลชนิดนี้คือ ขยายขนาดได้

๕.๓.๗ สร้อย

ภาพที่ ๕.๕๐ สร้อย

สร้อยข้อมือทองคำแบบเก่ามีทั้งลูกปัดทอง (เส้นบนสุด) ที่ลบรอยคมของทองคำจนหมด เป็นสร้อยสำหรับทารก เส้นกลางเป็นตาข่ายและเส้นล่างเป็นสร้อยข้อมือประดับเพชร ภาพด้านขวามือเป็นสร้อยทองหลายขนาดและหลายรูปแบบ

๕.๖.๔ แหนบ

ภาพที่ ๕.๕๑ แหนบ

แหวนขวนพวงกุญแจของเศรษฐีเจ้าของเมืองแร่คนหนึ่ง มีปลายสองข้างสำหรับเหน็บติดเอวกางเกงร้อยเชื่อมด้วยสร้อยขนาดใหญ่ สร้อยกุญแจประดิษฐ์จากทองคำแท้

๕.๖.๕ เข็มขัด

ภาพที่ ๕.๕๒ เข็มขัด

เข็มขัดทองคำถือเป็นความฝันสูงสุดสำหรับสตรี ในยุคสมัยที่ผู้หญิงทุกคนนุ่งผ้าถุงบาเต๊ะ จำเป็นต้องใช้เข็มขัดรัดครึ่งผ้าถุงเข้ากับร่างกาย ประโยชน์อีกอย่างหนึ่งของเข็มขัดทองคำถือเป็นการลงทุนที่ดีมาก ชาวภูเก็ตเรียกเข็มขัดทองคำว่า “สายเอวทอง” น้ำหนักเริ่มต้นที่ ๕๐ จี (ทอง ๑ สลึง ภาษาภูเก็ตเรียกว่า ๑ จี และทอง ๑ บาท มีน้ำหนักเท่ากับ ๔ จี หรือ ๑๖.๕ ปรอนด์) สำหรับคนอ้วนเข็มขัดจะมีน้ำหนักทอง ๗๐ จี หรือ ๑๗.๕ บาท

๕.๘ การเสริมความงาม

๕.๘.๑ ผممและโบหน้า

ภาพที่ ๕.๕๓ ผممและโบหน้า

ทรงผممเกล้ามวยสูงไว้กลางกระหม่อมมีกลีบปีกผممพองทั้งสองข้าง เรียกว่า อีโบย แล้วตกแต่งรอบมวยผممด้วยปิ่นปักที่มักปักทองฝังเพชรซีกหรือเพชรลูกเรียงต่อกันคล้ายกับสวมมงกุฎทีเดียวว่ากันว่า การเกล้ามวยผممแบบนี้เป็นเรื่องยุ่งยากมากเพราะต้องใช้น้ำมันมะพร้าวหรือจ๊กบของไม้ชนิดหนึ่งไปแช่น้ำจนได้น้ำเหนียวคล้ายแป้งเปียกสำหรับทาผممให้จัดทรงได้ง่ายคล้ายเจลในปัจจุบันนี้

๕.๘ ค่านิยมและความเชื่อเกี่ยวกับการแต่งกาย

ความแตกต่างทางด้านศาสนา และความแตกต่างของกลุ่มประชากรจะเป็นตัวกำหนดลักษณะประเพณีการแต่งกาย ว่า "กลุ่มคนถึงแม้การแต่งกายจะแตกต่างกัน แต่บางอย่างนิยมเหมือนกัน" ถึงแม้นับถือศาสนาที่ต่างกัน แต่ก็ยังมีความนิยมที่เหมือนกัน ผู้หญิงนิยมนุ่งผ้าโสร่งปาเต๊ะ ผู้ชายนิยมนุ่งผ้าโสร่งลายตารางหมากรุก เสื้อผ้าเหล่านี้สามารถหาซื้อได้ตามท้องตลาด ถึงแม้ความนิยมในการแต่งกายจะเหมือนกัน

ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย ตามความเชื่อและค่านิยม

ภาพที่ ๕.๕๔ ลักษณะการแต่งกายของเด็กผู้ชาย ตามความเชื่อและค่านิยม

ที่มาของภาพ	ภาพนี้ได้มาจาก “นิทรรศการเบบี๋บูมเมอร์”
สถานที่	โรงเรียนภูเก็ทไทยหัว ถนนกระบี่ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
วัน เดือน ปี	๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕
เจ้าของภาพ	คุณสุภัทร เสถียรศรี
บุคคลในภาพ	เด็กผู้ชายทั้งสามคนนี้น่าจะเป็นเพื่อนบ้านที่ผู้ปกครองมีความเชื่อเหมือนกัน ในเรื่อง การเลี้ยงดูเด็กผู้ชายในแง่ที่ว่า ต้องทำตำหนิให้ลูกตัวเองเพื่อไม่ให้ผีลักพาตัวไป
เรื่องแต่งกาย	ผู้ลงทุนพิมพ์ภาพขนาดใหญ่และจัดแสดงภาพคือ คุณสุภัทร เสถียรศรี นายเลียบ ชนะศึก บุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรมให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ ว่า ของสวยของงามเป็นสิ่งที่ฝิชอบวิธีการเลี้ยง ลูกชายให้รอดคือการทำตำหนิโดยเจาะหูให้ลูกชายและให้สวมต่างหูวงแหวน เจาะหูซ้ายข้างเดียว

๕.๑๐ การดูแลรักษาเครื่องแต่งกาย

เสื้อเย็บเย็บ มักจะตัดจากผ้าปานเนื้อบาง การซักผ้าควรจะซักด้วยผงซักฟอกที่มีสูตรอ่อนโยนต่อเนื้อผ้าและถนอมรักษาสีของผ้าและสีของด้ายปัก ทั้งนี้แช่ผ้าในน้ำสะอาดและซักด้วยผงซักฟอกดังกล่าวเพียงครั้งเดียวและซักด้วยน้ำสะอาดอีกครั้งก่อนนำผ้าขึ้นราวตากให้แห้ง คนโบราณนิยมผสมแป้งเปียกอย่างอ่อนในน้ำสุดท้ายก่อนตาก สำหรับคนรุ่นใหม่การใช้ยารีดผ้าให้เรียบผสมแป้งเปียกเป็นที่นิยมกันมากในปัจจุบัน

เสื้อลูกไม้ เป็นผ้าปักจากผ้าหลายชนิด เช่น ผ้าบุหงา เป็นผ้าเนื้อบางซักเพียงเบามือ ไม่ต้องรีด ลูกไม้ต่อดอก มีหลายชนิด ชนิดแพงสุดทำจากผ้าฝ้ายหลังจากซักด้วยน้ำแล้วควรจะรีดทับ

ผ้าปาเต๊ะ ทำจากผ้าฝ้าย การซักผ้าปาเต๊ะควรจะซักด้วยแชมพูเพียงครั้งเดียวและซักด้วยน้ำสะอาดอีกครั้งก่อนนำผ้าขึ้นราวตากให้แห้ง ข้อควรระวัง คือ ไม่ควรแช่ผ้าไว้เนื่องจากสีของผ้าจะตกและสีจะไหลเข้าหากัน

บทที่ ๖

บทสรุป

โครงการวิจัย “ภูมิไทยชุดไทย” (Prestigious Thai Dress) ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรมภายใต้โครงการ “ปี ๒๕๔๕ ปีส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมไทย” เป็นโครงการวิจัยแบบกลุ่มและกำหนดขอบเขตสำหรับการศึกษาชุดเครื่องแต่งกายของชุมชนต่างๆ จำนวน ๔ ชชาติพันธุ์ประกอบด้วยชุมชน ๔ ชุมชน คือ ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยใหม่-ชาวเล และชาวไทยลัทธิ

๖.๑ พื้นที่ รูปแบบ และกระบวนการวิจัย

การค้นคว้าวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำมาสร้างฐานข้อมูลวัฒนธรรมการผลิตและการบริโภคชุดเครื่องแต่งกายเพื่อนำไปสู่การออกแบบสร้างสรรค์ชุดเครื่องแต่งกายที่มีคุณค่าด้วยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย ได้ทำการศึกษาในบริเวณพื้นที่ ของจังหวัดภูเก็ต พร้อมทั้งกำหนดขอบข่าย ยุทธศาสตร์ เทคนิค กระบวนการ ระยะเวลา และงบประมาณการดำเนินการ จากนั้นคณะนักวิจัยแนะนำหรือตัวแทนของ ๔ ชุมชนดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัย และลงพื้นที่สำรวจ เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านทำเลที่ตั้ง บริบทพื้นที่ ที่ทำการศึกษาโดยเป็นการศึกษาภาคสนามที่เน้นจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research- PAR) ด้วยการเข้าไปคลุกคลีกับชุมชนเป้าหมาย

๖.๒ ขั้นตอนการวิจัย

การศึกษาวิจัยเริ่มด้วยกระบวนการจัดเวทีเพื่อขอความเห็นชอบและทำการเลือกสรรตัวแทนและผู้ทรงคุณวุฒิของชุมชน จากนั้นดำเนินการจัดเวทีเลือกสรรเครื่องแต่งกายอย่างต่อเนื่องเป็นระยะอีกประมาณ ๓ ครั้งโดยใช้ตัวอย่างจากการศึกษาเอกสารมาเป็นเครื่องมือในการเปิดเวทีชาติพันธุ์ เสร็จแล้วนำข้อสรุปผลการคัดเลือกของชาติพันธุ์มาศึกษาเพิ่มเติมในด้านวัสดุ เทคนิคการสร้างลวดลายบนผืนผ้า รวมทั้งการออกแบบโครงสร้างของรูปแบบ (Pattern) เทคนิคการตัดเย็บ การใช้เครื่องประดับบนเครื่องแต่งกาย การออกแบบเครื่องประดับตกแต่งร่างกายที่ใช้ประกอบชุดเครื่องแต่งกายแต่ละชุดให้ได้รายละเอียดที่สมบูรณ์ ทั้งนี้กระบวนการการควบคุม ตรวจสอบเพื่อประเมินความก้าวหน้าและรายงานปัญหาข้อเสนอนี้แตกต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานของคณะนักวิจัยตัวแทนทั้ง ๔ ชชาติพันธุ์กระทำโดยผ่านการประชุมจัดเวทีสัมมนา ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตเป็นระยะๆ จำนวน ๔ ครั้ง

๖.๓ การเก็บข้อมูลและการแบ่งประเภท

การเก็บข้อมูลรายละเอียดบริบทชุมชนของทุกชุมชน ด้านที่ตั้ง ภูมิประเทศ ประวัติความเป็นมา วัฒนธรรมและประเพณีที่ปฏิบัติ โดยเฉพาะวัฒนธรรมการแต่งกาย เอกลักษณ์ ชุดเครื่อง

แต่งกาย ใช้การสอบถาม สัมภาษณ์ผู้สูงอายุ และผู้ทรงคุณวุฒิของแต่ละชุมชนโดยรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่รายละเอียดของวัสดุที่นำมาใช้ ในการสร้างลวดลายบนผืนผ้า การออกแบบโครงสร้าง รูปแบบชุดเครื่องแต่งกาย เทคนิคการตัดเย็บ ลักษณะการใช้เครื่องประดับตกแต่งบนเครื่องแต่งกาย การออกแบบเครื่องประดับตกแต่งร่างกายที่ใช้ประกอบชุดเครื่องแต่งกายแต่ละชุด สำหรับประเภทของการแต่งกายแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ๑) การแต่งกายในชีวิตประจำวันแบบลำลอง ๒) การแต่งกายแบบพิธีการ นอกจากนี้ยังได้แบ่งกลุ่มวัฒนธรรมการบริโภคชุดเครื่องแต่งกายตามลักษณะของเพศและวัย โดยแยกเป็นกลุ่มเพศชายและกลุ่มเพศหญิง และในแต่ละกลุ่มแยกออกเป็นอีก ๓ กลุ่มเล็กตามวัย คือ ๑) วัยเด็ก ๒) วัยผู้ใหญ่ และ ๓) วัยชรา

๖.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดทำต้นฉบับหนังสือ

ข้อมูลของบริบทต่างๆ รวมทั้งรูปแบบวัฒนธรรมการสร้างสรรค์ และการบริโภคชุดเครื่องแต่งกายของแต่ละชาติพันธุ์ที่ประเภทหลักฐานอ้างอิงรวมทั้งคำบอกเล่าที่ได้มาจากการสอบถาม การสัมภาษณ์ ตลอดจนภาพถ่ายและชุดเครื่องแต่งกายที่นำมาจากชุมชนต่างๆ ซึ่งคณะนักวิจัยตัวแทนแต่ละกลุ่มได้ค้นหารวบรวมมานั้นได้ถูกนำมาเรียบเรียง วิเคราะห์แล้วเขียนภาพจำลอง โครงสร้างแบบชุดเครื่องแต่งกายตัวแทนของแต่ละชุมชน โดยใช้เทคนิคการร่างภาพด้วยมือแล้วนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลรูปแบบโครงสร้าง ในรูปแบบงานกราฟิกด้วยการบันทึกทั้งระบบออนไลน์และระบบดิจิทัลที่ใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ประกอบช่วยในการออกแบบ (Computer Aided Design System-CADS) โดยใช้โปรแกรมสำหรับสร้างสร้งงานกราฟิกและตกแต่งภาพผลงานกราฟิกที่จัดทำขึ้นมาได้ถูกนำมาใช้ประกอบในการจัดทำต้นฉบับหนังสือสำหรับพิมพ์ด้วยระบบออฟเซต (Off-Set Printing System) ในระบบสี่สีสำหรับพิมพ์เผยแพร่ในขั้นต่อไป ต้นฉบับเพื่อการพิมพ์ดังกล่าวจัดทำขึ้น ๔ ฉบับ คือ ต้นฉบับหนังสือ “ภูมิไทยชุดไทย” ซึ่งเป็นการสังเคราะห์วัฒนธรรมการแต่งกายและรายละเอียดโครงสร้างชุดเครื่องแต่งกายของทุกชุมชนทั้ง ๔ ชุมชน จำนวน ๑ ฉบับ และต้นฉบับหนังสือที่แสดงวัฒนธรรมการแต่งกายของแต่ละชุมชน จำนวน ๔ ฉบับ

๖.๕ พื้นที่ศึกษาและรายชื่อนักวิจัยที่รับผิดชอบ

สำหรับพื้นที่ในการเก็บข้อมูลชุมชนทั้ง ๔ ชุมชน แบ่งตามพื้นที่จากการพิจารณาของนักวิจัยที่เป็นตัวแทนของแต่ละชุมชนซึ่งได้เลือกชุมชนหรือหมู่บ้านที่ยังดำรงและอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านการแต่งกายอย่างค่อนข้างจะเป็นรูปธรรม ชุมชนที่ได้รับการพิจารณาให้เป็นพื้นที่วิจัยของโครงการวิจัย “ภูมิไทยชุดไทย” ชุดแต่งกายประจำท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต และผู้รับผิดชอบ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๖.๕.๑ ชุมชนชาวมุสลิม เลือกพื้นที่

- ๑) ชุมชนบ้านคอเอน อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต
  - ๒) ชุมชนบ้านเกาะแก้ว อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต
- ทำการศึกษาโดย ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์

๖.๕.๒ ชุมชนชาวไทยใหม่-ชาวเล เลือกพื้นที่

- ๑) ชุมชนแหลมหลา อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต
  - ๒) ชุมชนเกาะสิเหร่ แหลมคู้กแก อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
  - ๓) ชุมชนราไวย์ ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
- ทำการศึกษาโดย ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์

๖.๕.๓ ชุมชนชาวไทยลัทธิลัทธิสายอินเดีย เลือกพื้นที่

- ๑) ชุมชนป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต
  - ๒) ชุมชนกะรน อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
- ทำการศึกษาโดย ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์

๖.๕.๔ ชุมชนชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน เลือกพื้นที่

- ๑) ชุมชนบ้านกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต
  - ๒) ชุมชนบ้านตลาดใหญ่ ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
  - ๓) ชุมชนแถวถนนกลาง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
- ทำการศึกษาโดย ผศ.ปราณี สกกุลพิพัฒน์

๖.๖ อิทธิพลที่มีผลกระทบต่อการแสดงออกของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมดั้งเดิม

จากการศึกษาพบว่าวัฒนธรรมการแต่งกายและชุดเครื่องแต่งกายของบรรดากลุ่มชุมชนทั้ง ๔ ชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถบ่งชี้ให้เห็นถึงลำดับประวัติศาสตร์การเคลื่อนย้ายของชุมชนตลอดถึงอิทธิพลด้านต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดทิศทางการพัฒนาการของชุมชนและสังคมทั้งในด้านชีวิต ความเป็นอยู่ ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณี ในบางครั้งการแสดงออกทางวัฒนธรรมของสมาชิกในกลุ่มชุมชนต่างๆ ที่เคยยึดถือเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนมาแต่เดิมก็ต้องทำอย่างหลบซ่อน ปิดบังเนื่องจากเกรงว่าจะทำให้อัตลักษณ์ของกลุ่มตนเองโดดเด่นจนเป็นที่สังเกตของชุมชนที่เข้าไปอาศัยอยู่ อันจะเป็นสาเหตุทำให้เกิดระบบการต่อต้าน หรือรุกรานข่มเหง กีดกันทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และวิถีการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้นๆ ต่อไป ซึ่งหมายถึงความเดือดร้อนของสมาชิกในครอบครัวและญาติมิตรสหาย จึงทำให้สมาชิกในชุมชนเลือกที่จะปรับวัฒนธรรมและรูปแบบการแต่งกายให้กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมภายใต้เงื่อนไขของอิทธิพลวัฒนธรรมสังคมนิยมใหม่แทนที่การแสดงออกด้วยอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมชุมชนต้นกำเนิด

อาจกล่าวได้ว่าการที่สมาชิกชุมชนต้องอพยพโยกย้ายถิ่นที่อยู่ไปอยู่ในภูมิภาคและสังคมใหม่ที่แตกต่างจากบริบทของชุมชนเดิม เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการออกแบบ ผลิตภัณฑ์และบริการที่แสดงอัตลักษณ์ประจำชาติพันธุ์ของตนเอง นอกจากนี้กระแสแห่งความก้าวหน้าของวิวัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งกระบวนการจัดการธุรกิจและการตลาด เจริญรุ่งเรืองในรูปแบบของสื่อประเภทต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อโทรทัศน์และวิทยุซึ่งเปรียบประดุจ ลูกคลื่นโหมกระหน่ำสู่สังคมของทุกชุมชนอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะดำเนินชีวิตอยู่ในระบบวัตถุนิยมหรือสังคมนิยมตราบใดที่ชุมชนต่างๆ ยังติดต่อกับสื่อสารกับโลกภายนอกจะมีอาจด้านทานฝ่าฟันกระแสคลื่นดังกล่าว อย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้คือผู้สูงอายุพยายามแฝงอัตลักษณ์บางอย่างในกิจกรรมส่วนน้อยที่ยังเป็นที่ยอมรับและปฏิบัติอยู่ในสังคม

๖.๗ ความแตกต่างและความคล้ายคลึงของโครงสร้างและรูปแบบชุดเครื่องแต่งกาย

จากสาเหตุที่ได้กล่าวมาในข้อ ๕.๖ ทำให้พบว่ารายละเอียดของชุมชนทั้ง ๔ ชุมชน ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยใหม่-ชาวล และชาวไทยลี้ภัยเชื้อสายอินเดียนั้น ในกลุ่มของชุมชนทั้ง ๔ ชุมชนโดยมากจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันจนแยกออกมาอย่างชัดเจนไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มชุดเครื่องแต่งกายของผู้ชายซึ่งจะไม่ออกแบบให้มีลวดลายมากนัก โดยมากผู้ชายจะสวมกางเกงขาสั้นเกือบทุกชุมชนไม่แตกต่างกันมากแล้วแต่การใช้ชีวิตประจำวัน

สำหรับโครงสร้างและรูปแบบชุดเครื่องแต่งกายชุมชน มีความแตกต่างระหว่างชุมชนค่อนข้างชัดเจนทั้งรูปแบบ สี สัน ตลอดจนเครื่องประดับที่ใช้ตกแต่งเครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับร่างกายของผู้สวมใส่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ ความเชื่อ รวมทั้งเทศกาลและพิธีกรรมที่เข้าร่วม อย่างไรก็ตามกลุ่มชุมชนต่างๆ สามารถอนุรักษ์วิถีการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนในสภาวะแวดล้อมของสังคมที่แปลกใหม่ได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรายละเอียดของโครงสร้างและรูปแบบชุดเครื่องแต่งกายเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับกรอบการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชุมชน

๖.๘ ฐานวัฒนธรรมชุมชนและการยกระดับคุณภาพชีวิตสมาชิกชุมชน

ผลสรุปจากการศึกษาบริบท องค์ประกอบของโครงสร้าง พัฒนาการของวัฒนธรรมการแต่งกายทั้ง ๔ ชุมชน ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยใหม่-ชาวล และชาวไทยลี้ภัย เพื่อค้นหาอัตลักษณ์วัฒนธรรมการแต่งกายในชีวิตประจำวันและ การแต่งกายแบบพิธีการ ของกลุ่มเพศชายและกลุ่มเพศหญิง ในช่วงระยะเวลาประมาณ ๒ ยุคสมัย (ช่วงประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๕ -๒๔๕๐ และช่วงพ.ศ. ๒๔๕๑ -๒๕๔๕) โดยแยกเป็น วัยเด็ก วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา นั้น แสดงให้เห็นว่าอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงอยู่ของชุมชนเปรียบเสมือนฐานรากที่สร้างความมั่นคงสำหรับแนวทางการพัฒนาในด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษาในแต่ละ

ชนชาติ การดำเนินการโครงการวิจัยนี้ จึงอาจถือได้ว่าเป็นโครงการที่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดความเคลื่อนไหวที่จะผลักดันเอาวัฒนธรรมมาเป็นฐานกำลังที่สำคัญสำหรับขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนต่อไป

บรรณานุกรม

Website Reference

Muslim and Middle Eastern Clothing.[Online]. Available:

http://www.sfusd.k12.ca.us/schwww/sch618/Clothing/Islam_Clothing,_Jewelry_Ma.html Retrieved May 12,2007

Huda. Clothing Requirements [Online]. Available:

http://islam.about.com/od/dress/p/clothing_reqs.html Retrieved May 12,2007

At what age are Muslim girls expected to start wearing the hijab [Online]

Available: [http:// islam.about.com/od/dress/f/hijab_girls.htm](http://islam.about.com/od/dress/f/hijab_girls.htm) Retrieved May 12,2007

Different Styles of Head Coverings [Online]. Available:

<http://www.modrenmuslima.com/hijabhow.htm> Retrieved May 12,2007

Jilbab Collection [Online]. Available:

<http://www.desertstore.com/For-Sale-Directory/Jilbab-Islamic-Clothing.html> Retrieved May 12,2007

Islamic Clothing for Men [Online]. Available:

[http:// www.desertstore.com/For-Sale-Directory/Islamic-Clothing-Middle-Eastern-MenClothing.html](http://www.desertstore.com/For-Sale-Directory/Islamic-Clothing-Middle-Eastern-MenClothing.html) Retrieved May 12,2007

Abaya Collection [Online]. Available:

[http:// www. desertstore.com/abaya.html](http://www.desertstore.com/abaya.html) Retrieved May 12,2007

Muslim Clothing for Men[Online]. Available:

[http:// www. desertstore.com/pages/mensclothing.html](http://www.desertstore.com/pages/mensclothing.html). Retrieved May 12,2007

Punjab[Online]. Available:

http://www.mnsu.edu/emuseum/cultural/oldworld/middle_east/punjab.html.

Retrieved May 12,2007

Reference for Muslim Dress

Huda.http://islam.about.com/od/dress/p/clothing_reqs.htm [Islamic Clothing Requirements]

http://islam.about.com/od/dress/f/hijab_girls.htm [At what age are Muslim girls expected to start wearing the hijab]

<http://www.modernmuslima.com/hijabhow.htm> [Different Styles of Head Coverings]

<http://www.desertstore.com/For-Sale-Directory/Jilbab-Islamic-Clothing.html> [Jilbab Collection]

<http://www.desertstore.com/For-Sale-Directory/Islamic-Clothing-Middle-Eastern-MenClothing.html> [Islamic Clothing for Men]

<http://www.desertstore.com/abaya.html> [Abaya Collection]

<http://www.desertstore.com/pages/mensclothing.html> [Muslim Clothing for Men]

Reference for Kebaya

<http://www.geocities.com/imatu/kby.html>

http://www.mnsu.edu/emuseum/cultural/oldworld/middle_east/punjab.html
[Punjab]

Mahmood, Datin Seri Endon. (2004). *The Nyonya: A Century of Straits Chinese Costume*. Singapore: Periplus Edition.

Khoo Joo Ee. (1996) *The Straits Chinese: A Cultural History*.
Singapore: The Pepin Press.

Beukel, Dorine van den. (1997) *Fashion Design 1850-1895*. Singapore:
The Pepin Press.

ฉันทิส ทองช่วย. ชาวเลและภาษาชาวเลเกาะสิเหร่. [ออนไลน์]. [http:// www. Phuketdata. net/? op = prog & mdfd = contents tact =๒](http://www.Phuketdata.net/?op=prog&mdfd=contents&tact=๒)

ปราณี สกฤพิพัฒน์. ย้อนอดีตเมืองภูเก็ต, โรงพิมพ์วิเศษ ภูเก็ต พ.ศ. ๒๕๔๒

ปราณี สกฤพิพัฒน์. ย้อนอดีตเมืองภูเก็ต, โรงพิมพ์วิเศษ ภูเก็ต พ.ศ. ๒๕๔๓

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒. หนังสือเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดภูเก็ต. พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๔๔

ประวัติของผู้จัดทำวิจัย

ชื่อ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราณี สกกุลพิพัฒน์
วัน เดือน ปี	เกิดวันที่ ๑๓ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ อายุ ๕๕ ปี
ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ ๘ ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ตั้งอยู่เลขที่ ๒๑ ถนนเทพกระษัตรี ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต โทร ๐๗๖-๒๑๑๕๔๕, ๐๗๖-๒๔๐๔๗๔-๗
การศึกษา	๑. การศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๑๒ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ๒. ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง พ.ศ. ๒๕๑๐ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา ๓. ประกาศนียบัตรการศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๘ ฝึกหัดครูนครศรีธรรมราช ๔. มัธยมศึกษาปีที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๐๖ โรงเรียนสตรีภูเก็ต ๕. ประถมศึกษาปีที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๐๐ โรงเรียนเทศบาลปลุกปัญญา ศึกษาดูงานมหาวิทยาลัยเชสเตอร์ (Chester University) ระหว่างวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ถึงวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ ประเทศอังกฤษ ศึกษาดูงานมหาวิทยาลัยในประเทศฟินแลนด์และสวีเดน พ.ศ. ๒๕๔๑ ศึกษาดูงานมหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์ พ.ศ. ๒๕๔๕ ศึกษาดูงานมหาวิทยาลัยในประเทศออสเตรีย สาธารณรัฐเช็ก ฮังการีและสวิตเซอร์แลนด์ พ.ศ. ๒๕๕๐

ประวัติหน้าที่การงาน

พ.ศ. ๒๕๑๓ – ๒๕๑๕

รับราชการอาจารย์ ๑ ระดับ ๓ โรงเรียนสตรีภูเก็ต

พ.ศ. ๒๕๑๕

รับราชการอาจารย์ ๑ ระดับ ๓ สถาบันราชภัฏภูเก็ต

พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๘

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ

สำนักศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ปัจจุบัน

รับราชการเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ ๘

ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

หน้าที่พิเศษ

เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มารยาทไทยกับการให้บริการ ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

เป็นผู้ดำเนินการและประสานงาน ในการให้ความช่วยเหลือ นักเรียนนิสิต นักศึกษาผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนด้านต่าง ๆ เช่น เจริญนักจิตวิทยา มาพบปะพูดคุยสร้างขวัญกำลังใจ และจัดหาทุน ให้กับนักเรียน นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และสูญเสียผู้อุปการะจากเหตุคลื่นยักษ์สึนามิเพื่อเป็นทุนในการศึกษา

เป็นผู้จัดงานเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นภูเก็ต ให้ได้รับการยอมรับ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเช่นเป็นผู้ริเริ่มให้มีการจัดงานแต่งงาน เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นภูเก็ตร่วมกับ สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ ผลตอบรับดีมาก มีผู้เข้าร่วมการจัดงานแบบดั้งเดิมของภูเก็ต ๔๘ คู่ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘

เป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ ของการจัดงานประชุมบาบ๋า
เพรานากัน ครั้งที่ ๑๕ และเป็นครั้งแรกที่จังหวัดภูเก็ต ได้เป็น
เจ้าภาพ มีผู้มาเข้าร่วมประชุมทั้ง ๕ สมาคม มีจำนวนกว่า
๓๐๐ คน ทั้งปีนัง มะละกา กัวลาลัมเปอร์และสิงคโปร์

ปัจจุบัน

ดำรงตำแหน่ง กรรมการและเลขานุการ สมาคมบาบ๋าเพรานากัน
ดำรงตำแหน่ง กรรมการและเลขานุการ มูลนิธิชุมชนภูเก็ต
(Phuket Community Foundation)

ประวัติของผู้จัดทำวิจัย

ชื่อ	อาจารย์ประภัสสร โพธิ์ศรีทอง
ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน	อาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล (ศาลายา) พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐ อดีตหัวหน้าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติภูเก็ต
การศึกษา	ระดับการศึกษาสูงสุด : ปริญญาโท หลักสูตร : M.A. (Museology) สถาบันการศึกษา : University of baroda, Gujarat, India
หน้าที่พิเศษ	เป็นวิทยากรบรรยายบทความเกี่ยวกับงานพิพิธภัณฑ์ และ สรุปเนื้อหาการอบรมความรู้เกี่ยวกับงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และการพัฒนา เป็นวิทยากรบรรยายสรุปการเสวนาวิชาการ “เนื่องด้วยพิพิธภัณฑ์และความทรงจำ: อดีตและก้าวต่อไป” เมื่อวันจันทร์ที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ เวลา ๙.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ร่วมกับหอจดหมายเหตุธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ หอประชุมศูนย์มานุษยวิทยา สิรินธร ตลิ่งชัน เป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง ตามหาผ้าอินเดียนสำหรับตลาดสยาม แหล่งที่มา เส้นทางการค้าและคุณค่าในสังคมไทย เมื่อวัน พฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๘ เวลา ๑๓.๓๐ - ๑๕.๐๐ น. ศูนย์มานุษยวิทยา สิรินธร (องค์การมหาชน) เป็นนักเขียนเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างลวดลายที่ปรากฏ บนผ้าพิมพ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี : กรณีศึกษาเฉพาะผ้าพิมพ์ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร